

KEZDETEINK

TOMORY ZSUZSA

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	1-3
JÉGKORSZAK.....	4-7
A JÉGKORSZAK ÍRÁSBELISÉGE.....	8-27
A KÁRPÁTMEDENCE FÖLDTÖRTÉNETI ÓSKORA NÉHÁNY TÁJEGYSÉGÜNK TÜKRÉBEN.....	28-38
A KÁRPÁTMEDENCE TÁRGYI MŰVELTSÉGE AZ ÓSKORBAN.....	39-52
TÜNDÉREK.....	53-63
ÍRÁSBELISÉGÜNK KEZDETEL.....	64-174
VETÜLETES VILÁGKÉPÜNK. CSILLAGOK.....	175-202
AZ ÓSKOR LELKISÉGÉNEK MEGVÁLTOZÁSA.....	203-205
A TÜNDÉRKOR ELŐTTI ÉLETBŐL FENNMARADT EMLÉKEK?.....	206-209
A TÜNDÉRKORTÓL MÁIG.....	210-212
A KÁRPÁTMEDENCÉN KÍVÜLI ÍRÁSBELISÉG KEZDETÉNEK NÉHÁNY PÉLDÁJA.....	213-220
AZ ÉLET.....	221-230
MAGYAR NEVÜNK.....	231-235
A KÁRPÁTMEDENCE EMBERTANI KÉPE A JÉGKORSZAKBAN. ŐSNÉPEINK NYOMAI.....	236-237
NYUGAT FELÉ VEZETŐ NYOMOK. <i>Víz alatti régészet</i>	238-240
KELTÁK.....	241-250
RÉG LETŰNT MŰVELTSÉGEK NYOMAI. <i>Déli irányú vándorlásaink</i>	251-260
ETRUSZKOK.....	261-270
FOLYAMKÖZ.....	271-279
AFRIKA.....	280
EGYIPTOM ÉS ATLANTISZ.....	281-287
LURISZTÁN*MANNAI*URARTU*KURDISZTÁN.....	288-302
AZ ŐS NAPKELET FELÉ VEZETŐ HÍD.....	303-305
AZ X CSOPORT TITKA.....	306-310
SZARMATÁK.....	311-320
TÁVOLKELETI KAPCSOLATOK.....	321-328
TENGERENTÚLI KAPCSOLATOK.....	329-337
SZITTYÁK, HÚNOK.....	338-364
SZÁNDÉKOS HAGYOMÁNYRONTÁS.....	365-369
ŐSEINK NYELVE ÉS JELKÉPRENDSZERE.....	370-373
VONATKOZÓ IRODALOM.....	374-376
BETŰRENDES NÉVJEGYZÉK	

A CÍMLAPOT EGY SOMOGY-MEGYEI FATÁNYÉR UTÁN
rajzolta
TOMORY ZSUZSA

EGYÉB ÍRÁSAI:

Jeremiás magyarul — 1960

Égen menő szép madár — A magyar ima — 1989

Karácsony — 1993

Magyar-Angol szóazonosság — 1994

Szóbokránk — 1996

A Hét Vezér nevének kapcsolatai 1996

Az Arthur legenda magyar kapcsolatai — 1997

Óstudatunk élő emlékei — 1997

Nyelvünk, ősvallásunk és a quantum fizika 1998

Roots Of Our Language — 1996

Wisdom Singers — 1996

A New View At The Arthurian Legends — 1997

Cikkek, tanulmányok és a

Magyarságtudományi Értesítő — Journal of Hungarian Studies
alapító szerkesztője

© COPYRIGHT 1995 SUSAN V. TOMORY

103 North St. Silver Lake WI 53170

ELŐSZÓ

Minden műveltségi kör igyekezetének központjában az önmegismerés, s az ehhez kapcsolódó történelmi tudat egyensúlya foglal helyet. A nyugati műveltségi körök éppen ezért — és igen érthetően — saját történelmi rendszerük megalapozásával, megismerésével és azok ismertetésével gazdagították a világ összműveltségét. Tekintettel arra, hogy hazánk az elmúlt egyezer év alatt idegen érdekek játékszereként élte — igen gyakran — csupán létfenntartásra korlátozódó életét, lassan mind homályosabbá vált saját történelmiségének tudata. Ezzel a folyamattal egyidőben a külföld előtt mind jobban elhomályosult a Kárpátmedence műveltség-alkotó szerepének tudata. Magyarország, a Kárpátmedence a művelt világ tudatában, földrajzi és történelmi térképein egyaránt fehér foltta vált. A jelenben éppen úgy, mint az őskori műveltségek vizsgálatánál. E helyzet fonákságát megvilágítja például a következő kis történet. Az amerikai földrajzi társaság (National Geographic Society) meghirdetett műsora a „Duna és népei” címet viselte, s joggal várta a magyar néző, hogy hazai tájakban is gyönyörködhet majd. Tévedett. A Duna Ausztriával kezdődött, Jugoszláviával folytatódott. Őstörténelmi ismertető műsorokban soha nem szerepel a vértesszöllősi ember, s annak ellenére, hogy Magyarország földje rejti a világ leggazdagabb bronzkori leleteit, soha nem említik.

Pedig minnél mélyebben hatolunk vissza az időben az emberi művelődés nyomait követve, térben annál közelebb kerülünk a Kárpátmedencéhez. Ezen kapcsolatok és ismeretek feltárása nemcsak nemzeti kötelesség, de a világ műveltségéhez való fontos hozzájárulás is.

Őseurópai voltunknak ellent látszott mondani az európai jégkorszakkal kapcsolatos régi irány, mely szerint Európában az eljegesedés a Földközi-tengerig terjedt, így lehetlenné téve a kárpátmedencei folyamatos műveltség létét. Újabb kutatások viszont átértékelik napjainkban ezen eddigi feltevést, s az élet fenntartásához alkalmas időjárást bizonyítanak a Kárpátmedence területén a jégkorszakban. Európa leggazdagabb őskori állatállománya hazánk területén volt. A jégkorszak idején Érd és Tata vidéke volt a kárpátmedencei, sőt az európai ősműveltség gócpontja. Földművelése is a legkorábbi idők óta fejlett.

E régi kárpátmedencei műveltségek tárgyi nyomait vizsgálva feltűnő a már legkorábbi időkben is használt, igen egységes díszítő rendszernek a jelenléte egy-egy vidéken belül, melyek a mai napig is megtalálhatók, egy sokezer éves, letelepedett és folyamatos műveltség bizonyítékaként.

A legkorábbi ilyen elem a régészeink által „bütyök” mintának nevezett díszítőelem és a hullámvonal használata. Tekintettel arra, hogy e terület legősibb lakosságát magyarnak ismertem fel, a bütyök-minta helyett magyar hangzósítás szerint ezeket mag mintának nevezem. Gondolatközlés fejezetemben e két állítást bőven okadatok. Most csak röviden annyit említek meg, hogy minden őslakos nép kezdeti jelképrendszere szülőföldje környezetével kapcsolatos, s annak a tüköre. Jelképrendszerünk szerint magyar életünk lankás, gyümölcsfákban gazdag területen született.

Földműves lakosságunk későbbi kedves mintája a gabonaszem alakjából képezett díszítő elem, a szem.

Ahogy földműves életmódunk állattartással is gazdagodott, s egy területen megjelent például a kecske, díszítő elemeink között is megjelent ugyan abban az időben és ugyanazon területen a „megnyújtott bütyök”-nek nevezett, kecskecsöcsöt utánozó elem.

Folytathatnám a sort, de inkább Gondolatközlés fejezetemhez utalom az olvasót. Hangsúlyozni akarom viszont, hogy ezen díszítések valaha a gondolatközlés fontos eszközei, s olvasható üzenetek voltak. Így:

1. a mag minta olvasata „mag”, s később az azt alkalmazó nép magyar nevét is jelentette.
2. a gabonaszem „szem” olvasata később az azt alkalmazó szemere törzs nevét is jelentette, s így tovább.

Ezen jelképrendszer az azt alkalmazók törzsi hovatartozását jelentette egy olyan korban, amikor az emberiség még nem tömörült politikai határok közé. A törzs összetartó eleme a közös szülőföld, nyelv, megélhetési viszonyok, hit, művészet, — tehát egy társadalom közös műveltsége volt.

Ezen jelképrendszereket és összefüggéseit közel egy századdal ezelőtt Magyar Adorján már felfedezte, s kidolgozta „Az Ősműveltség” című művében. Könyvemben az általa kimunkált jelképrendszerekhez kapcsolódó őstörzsi neveket használom. Magyarázatként e jelképrendszer ábráit és a hozzájuk tartozó hangok jegyzékét a könyv végén hozom.

Ezen őstörzsi nevek helyett használhattam volna a körülményesebb meghatározást, például így: a mag-mintás, a szék-mintás, a szem mintás, a pálca-mintás törzsek. De ez nemcsak körülményes eljárás, de a máig is fellelhető valószínű szintén kendőzne: a mag-mintás nép a magyar, a szék mintás a székely, a szem mintás nép a szemere, a pálca-mintás a palóc nép, stb., s ezt minden néprajzot, népművészetet ismerő ember tudja is. Aki előtt ez nem ismert: járjon utána — őseink bölcs intése szerint.

E jelképrendszer nyomán ősnépeink vándorlási útvonalait is követni tudjuk, s segítségükkel a nyugati tudósok számára eddig érthetetlen műveltségi termékekre fényt deríthetünk.

Ezen túlmenően feltűnik az is, hogy ahol ezen ősi gondolatközlési jegyek megjelennek, a térség ősműveltsége, hagyománya is egységes képet mutat. S ezek a hagyományok mind egy ősrégi korba vezetnek, melynek emléke az Aranykor nevével fémjelzett, sokak számára mesebelinek látszó idő. Az emberiség egyöntetű emléktára szerint az Aranykor képviselői tanították meg az embert a műveltség alapelemeire, az írástól, a földműveléstől kezdve a legmagasabbrendű építészet tudományáig. Tanító-mestereiket — egyöntetűen — Tündéreknek nevezik. Éppen ezért, az emberiség e korát Tündérkornak nevezem. E Tündérkor fellelhető műveltségi tárgyai, rajzai a 20-30 ezer évvel ezelőtti, vagy még korábbi emberiséget magas eszmeiségű, magas művészeti fokot elért, írástudó, fejlett széperzéssel rendelkező társadalomnak mutatja be.

A Tündérkori emberiség nemcsak jelképrendszerében, s ezek nyomán megállapítható nyelvében volt egységes, de hite, szépségésménye is azonos volt.

Ezen egységes műveltségű ember egységes társadalma a teremtés hajnaláig vissz bennünket vissza, abba az időbe, amikor maga a Föld is még egységes volt: nem szakadozott a ma ismert földrészekre. Ezen egységes földterület magyarázza meg a tündérfői ősműveltség egységes voltát is.

E könyv célja ezen ősi hagyománykincs felkutatása, megértése és feltárása.

Utóljára, de nem utolsó sorban említem meg, hogy idegen szavakat szövegemben szándékosan nem használlok csak akkor, ha idegen szöveg fordítását adom, éppen az idegenség érzékeltetésére. Máig már megfosztottak bennünket történelemtudatunktól, ősi írásunktól. A nyelvünktől való megfosztás napjainkban történik. Ez ellen kiki a saját hatáskörén belül tud harcolni; ez szent kötelessége, s fennmaradásunk záloga.

Tekintettel arra, hogy ősi írásunkat ma még nem tudom használni — remélem ennek is eljön az ideje — de legalább a fejezetszámokat írom magyar-székely írásrendszerrel, őseink iránti tiszteletből.

Tomory Zsuzsa

Silver Lake, 1995. január 28.-án

JÉGKORSZAK.

Kárpátmedencei ősi tündérhonunk kőkorszak előtt virágzó életének lehetősége sem jöhetett szóba történészeink, s egyéb tudósaink részéről, hiszen még a közelmúlt is vastag jégta­karóba burkolva képzelte el hazánk területét a kőkorszakot közvetlen megelőző időkben. Ezen egyetemesnek tűnő jégkorszak fő szószólója Agassiz, ki szerint az északi saroktól a Földközi-tengerig mindent vastag jégta­karó borított Európában. Ezen állítását a jelenkor eredményei megdöntötték.

A jégkorszakok eredete máig sincsen tisztázva. Tudomásunk van arról, hogy Canadában 2 billió, Kinában és Oroszországban 450 millió évvel ezelőtt volt jégkorszak, s ugyan ezen időben a Saharában is. Egyes tudósok szerint ezen hideg-meleg időszakok 200-300 millió évenként váltják egymást. Jelenlegi időjárásunk az utolsó nagy jégkorszak, a Pleistocene hatását érzékelteti. Ezen idő alatt — mint a korábbi jégkorszakok idején is — csodálatos módon kiegyenlítődnek a szárazföldi területek. A hatalmas jégtömegekkel takart szárazföld helyén — a jegesedés hatására erősen süllyedő tengerszint miatt — hatalmas területek válnak láthatóvá, s használhatóvá a tengerpartokon, melyek a jég olvadásakor ismét tenger alá kerülnek. Így hatalmas műveltségi központok fe­küdhetnek most a tenger alatt.

Éghajlatváltozások különböző fokai,
megközelítő időegységben.

1. Kisebb meteorológiai változások — 10év
Szabálytalan változások — 25-100 éven át
2. Jégkorszak utáni és történelmi változások — 100év
250-1.000 évenkénti változás, mint a 17-18 sz. „európai kis jégkorszak”
3. Eljegesedés — 10.000 év
„Jégkorszak”, mint a Würm korszak, 50-60.000 évig tart
4. Kisebb geológiai változások
1 millió év az eljegesedés tartama
5. Nagy geológiai változások
100 millió év — 200-300 millió éves időközökkel

ad 1. Időjárási változásokat meglévő időjárás­tani adatok, folyó és tószintek, termékenység, fagyűrűk vizsgálatának eredményei szolgáltatják

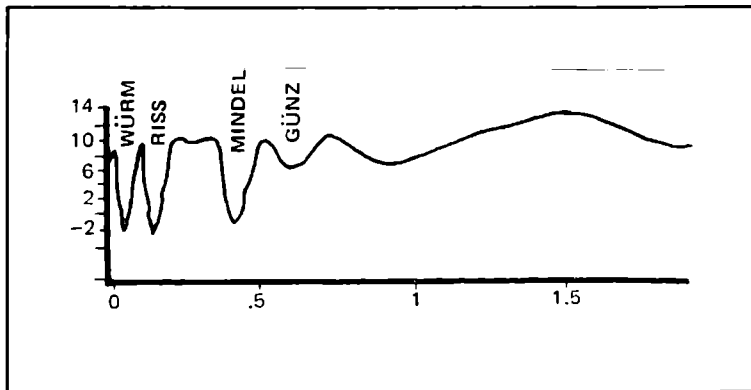
ad. 2. Történelmi változásokat meglévő történelmi adatok, ásatási eredmények, folyók, tengerek üledéke, rádiócarbon vizsgálatok adják.

ad. 3. Az eljegesedés mérvét egy-egy vidék növényi jellegzetességeiből mérik fel, amint az visszakövetkeztethető virágporok, állati csontok nyomán, továbbá tengeri üledék-anyagok és földtani adatok alapján.

ad.4/5 Mind a kisebb, mind a nagy földtörténelmi változások megállapításánál földtani, megkövesedett növényi és állati maradványok vizsgálata, kövek rádióaktív kormeghatározása a kiinduló alap. (V.13:18-19)

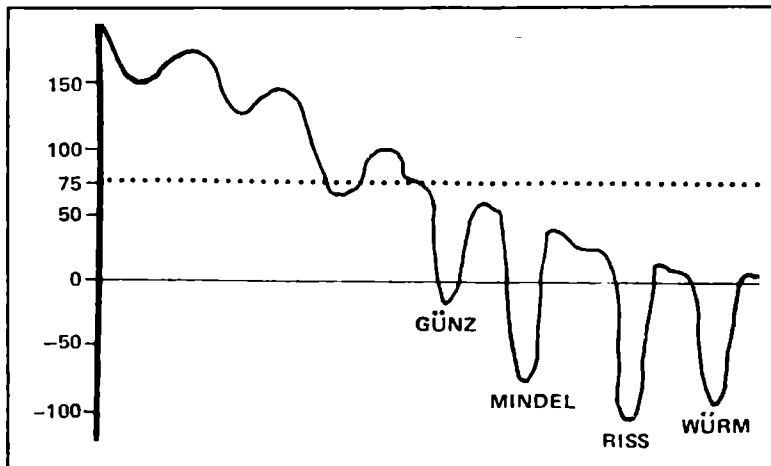
Fent idézett Hadingham kitér arra, hogy ezen utolsó jégkorszak, melyben ma is élünk azért is fontos számunkra, mert ennek keretén belül jelentek meg a ma ismert állatok, mint a ló, teve, elefánt, s végül maga az ember. Hangsúlyozza, hogy a Pleistocén jégtömbjei soha nem érték el a Földközi tengert. A jég legnagyobb kiterjedése néhány százezer évvel ezelőtt volt. Európában, Ázsiában a már meglevő glaciálisok helyén, az Alpoknál, Szibériában, Skandináviában a jégtakaró 2-300 méter vastag volt, de még így is akadt szárazföld az Alpoktól északra. Alant közölt évi átlaghőmérséklet, s tengerszint-változás alapján meglehetősen tiszta képet kapunk az európai Pleistocén korról. (V13:20)

**Évi hőmérsékleti átlag,
millió években és Celsius fokban számolva.**

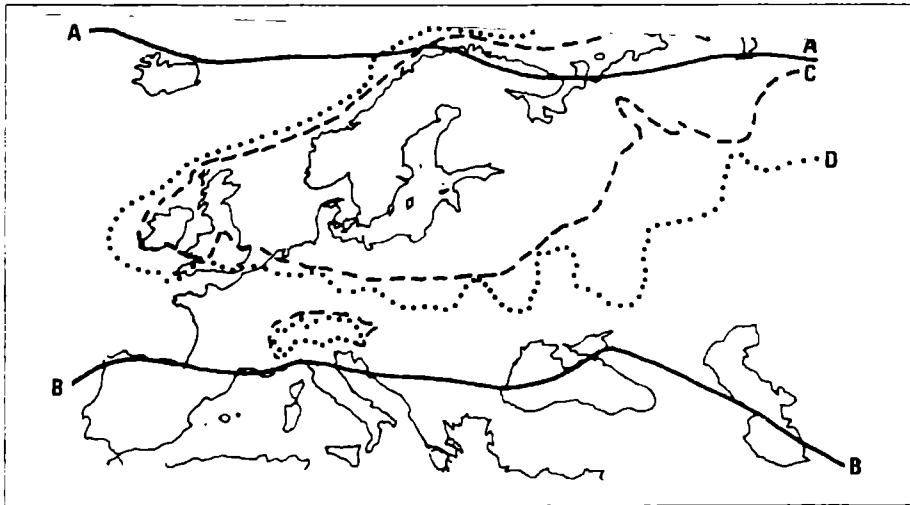

Tengerszinti változások.

A szaggatott vonal azt mutatja, hogy meddig emelkedne a tengerszint, ha a mai jégtakaró elolvadna. Az „O” vonal a jelen tengerszintet jelöli.

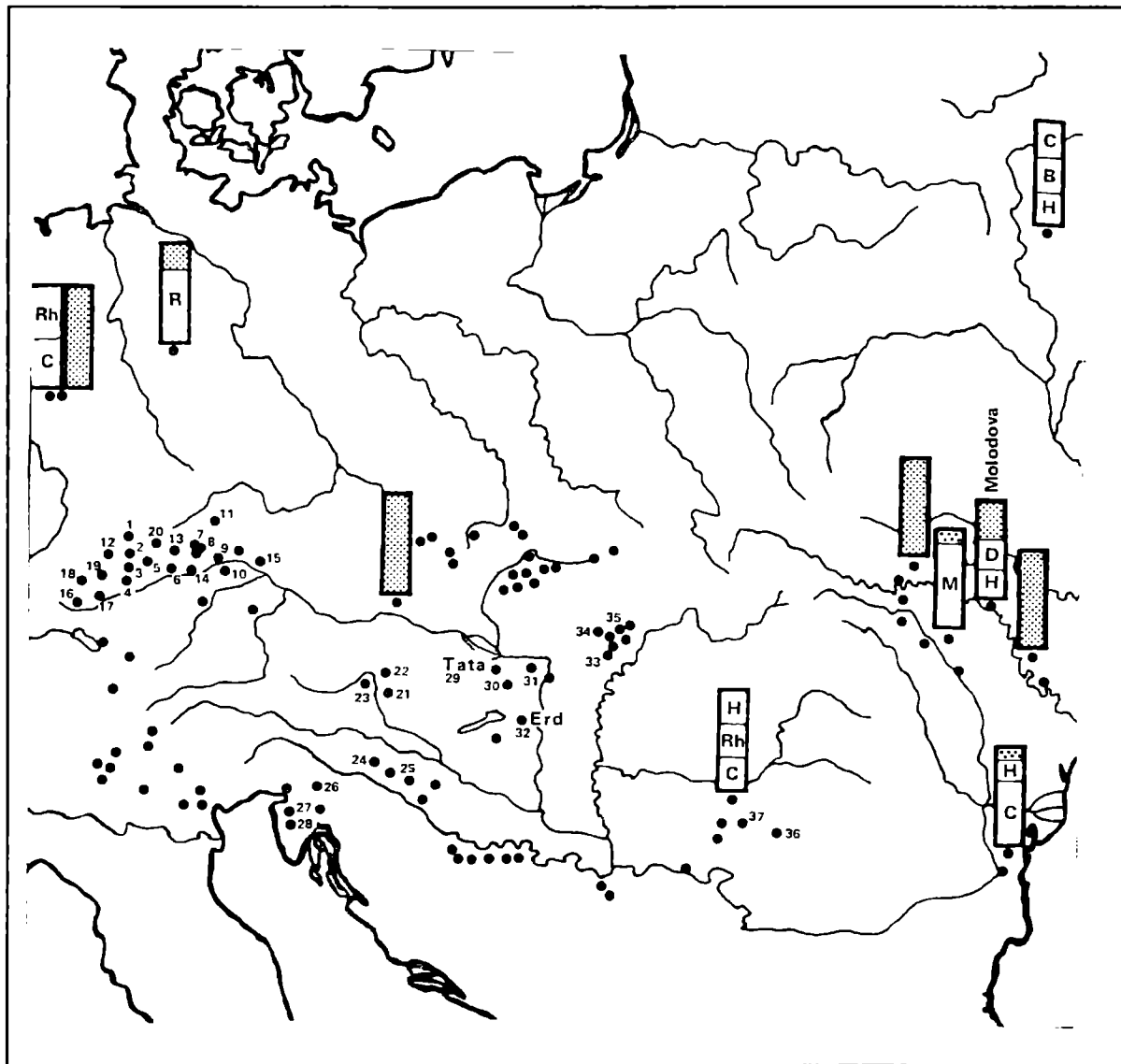
- A = a sarkok faövezetének vonala a jelenlegi Európában
 - B = a sarkok faövezetének vonala a Würm korszak legkeményebb idején
 - C = jégkorszaki hordalékanyagok nyoma a Würm korszakban
 - D = Jégkorszaki hordalék-anyagok nyoma a Riss és Mindel jégkorszakban
- (V.13:21)

Hazánk térképét felvetítve megállapíthatjuk, hogy a legutolsó jégkorszak legkeményebb idejében sem vonult át jégár az északi Kárpátok vonalán túl, s az azt megelőző jégkorszak is megkímélte hazánk középső és déli részeit.

Az alant közölt térkép szerint hazánk, a Kárpátmedence területe volt a Mousterian korszak egyik legkeresettebb vadászterülete. A legnagyobb hideg idején, kb. 60.000 évvel ezelőtt Érd vidékén a júliusi átlaghőmérséklet 10 Celsius fok volt, de gyakran magasabb is lehetett, januárban viszont minusz 10 Celsius fok tájára süllyedt a hőmérséklet. Az itt talált csontok 15.000 állat maradványai, tehát még e hideg is bőségesen el tudta látni az itt megforduló vadászokat. Hasonlóan kiemelt fontosságú volt e korban Tata és vidéke. (V.13:95) Mindkét telepre még később kitérek.

A mousterian korszakot Kr.e. 70.000-20.000-ig számolják, mint a korai kőkorszak utolsó részét. Amint a gondolatközléssel foglalkozó részben látjuk, az e kor embere már fejlett művészeti igényekkel rendelkezett. Kr.e. 100.000-ben már szinte robbanás-szerű fejlődés következik be az emberi művelődés terén. Viszont hazánk viszonylatában hova vezetnek a szálak még korábbi idők emberének életkörülményeit vizsgálva? A ponttal jelölt helyek a Mousterian kor főbb vadászterületei.

C= barlangi medve

B = bison, vagy valamilyen vad szarvasmarhaféle

H = ló

Rh = orrszarvú

R = rénszarvas

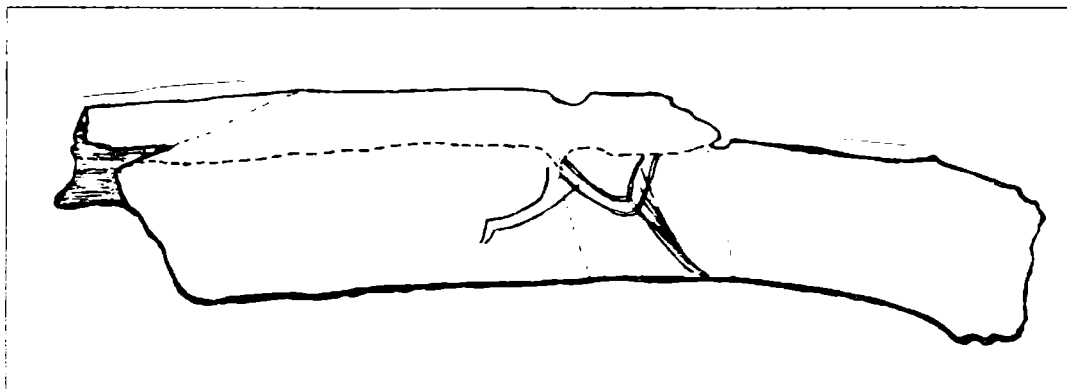
Fentiek értelmében e kor fontos vadászterülete a Kárpátmedence volt. Azt is figyelembe kell vennünk, hogy az erdélyi állatállomány e térképen nincsen megjelölve, s azt a Kárpátmedencével kapcsolatos részben hozom, s ott e tényre figyelmeztetem is az olvasót.

A JÉGKORSZAK ÍRÁSBELISÉGE.

Evan Haddingham archeologus vonatkozó művében kitér — többek között — az emberiség írásbeliségére.

Legkorábbi ilyen emléket a Riss Jégkorszakból, 200.000 évvel ezelőttről ismer, tehát ebben a korban is képesek voltak az ős-európaiak a gondolatközlés írott, illetve rovott módozataira. A szóban lévő karcolt minta Franciaország délnyugati részében lévő Dordogne völgyi Pech de l'Azé vidékéről származik. Alapanyaga: ökörborda. A minta: három ívszerű, egymásból kiinduló vonal. Ezen kívül igen nehezen kivehető ék-szerű karcolat is található e csonton. A könyv szerzője felveti a kérdést, hogy e jelek vajon kapcsolhatók-e a gondolatközlés nyelvi követelményeihez, vagy csak l'art pour l'art karcolgatásról van szó? (V.13:32)

Írásbeliséggel kapcsolatos fejezetben elmondottak szerint alant a magyar őstörzs vonalvezetése ismerhető fel a lágy ívek alakjában — a húnok jellegzetes ék-alakjai mellett. Itt feltehetően az őshazából kivondorolt két törzsünk korai jelképeivel találkozunk.

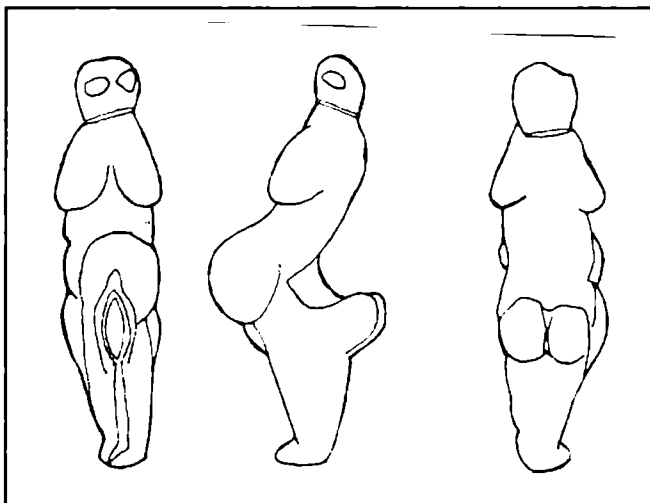
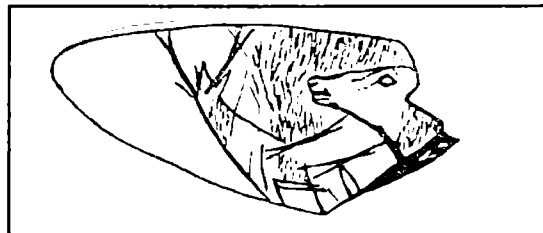
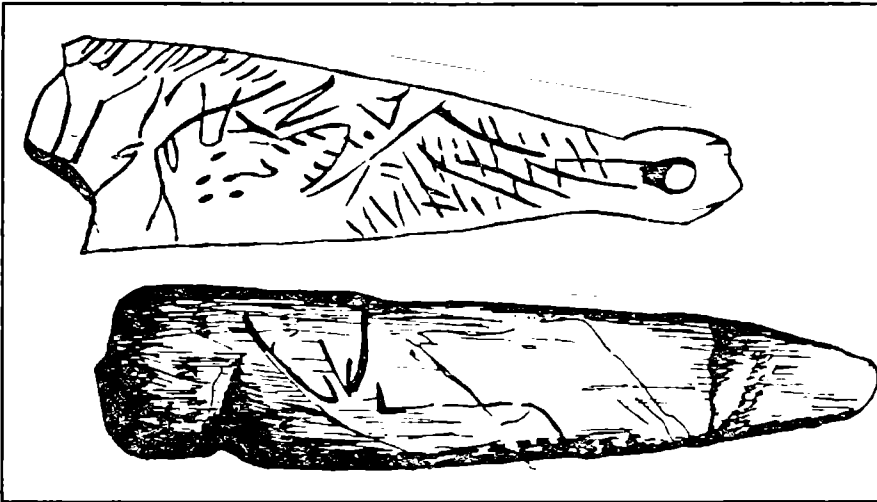

Könyve 168. oldalán tárgyalt Magdalén korbeli csontkarcolatot „ritka és igen különleges” mintáknak mondja, mely szokatlan módon egy lapon jelentet meg két igen különböző, s a művészetekben soha együtt nem szereplő állatot: szarvast és farkast ábrázol. Lelőhelyeik az észak-spanyolországi El Pendo és Mas D'Azil, a Pyreneusok középvídekén. E karcolt minták megszólalásig hasonlítanak a kivitelezés technikájában a baszkok Elkain nevű vidékén talált rajzokkal. A hasonlat annyira szembevető, hogy szoros vérségi, vagy házassági köteléket gyanít a két vidék között. Kiemeli e tétel bizonyítására a Pyreneusok La Portel helységében végzett ásatásoknál talált rajzot, mely hasonló módszerrel készült, mint az alanti szarvasos-farkasos minta, de itt egy kényesen lépkedő lovat ábrázol és éppen ezért „cirkuszos ló”-nak nevezi el; képét sajnos e műben nem hozza. Itt ismét figyelmeztetem az olvasót arra, hogy hazai, s korábban már idézett régészeink megállapítása szerint, a Kárpátmedence őslakosságának hasonló jelrendszerű ábrázolása mögött azonos vérségi kapcsolat is kimutatható. Ugyan ezen következtetésre jutott az idegen, nem magyar régész is, nyugateurópai műveltségi emlékeket vizsgálva. Abban az

esetben tehát, ha a kárpátmedencei, s — jelen példa szerint — a La Portel-i ábrázolás magyar jelképrendszerű, úgy a kettő között fennálló szoros kapcsolat elvitathatatlan.

Magyar jelképrendszer szerint a következőket tudjuk meg:

1. a szarvas minta - a magyar ágas, ákos szavunkkal,
2. a farkas minta a húnok, ezen túlmenően a fehér húnok ék mintájával, a farkasfej az ék szóval hangzósítható.
3. A „cirkuszos ló” minta ugyancsak fehér húnjaink jelképrendszerébe tartozik és Mén szóval hangzósítandó, aki - mint láttuk - a vándor húnok Istenének neve, majd ősapa, s nemzetalapító király neve.

A fent idézett műben (V.13:220) említett Montpazier-i Vénusz kb. 25.000 éves rajza (Perigordean kor) számunkra igen fontos üzenetet rejt.

A szobor öt és fél cm. magas, sötét-barna agyagból készült. Rendeltetését tekintve az író feltételezi, hogy a termékenységi kultusz terméke. Itt is, mint mindig, amikor a nem magyar

varázslást, mágiát sejt, illetve azzal takarja meg nem értését, tovább kell keresnünk az értelmét. Az alak fontosabb jelei:

1. Lényeges testrészek hiánya (itt a karok) figyelmeztet, hogy nem gyönyörködtetésre, hanem csupán gondolatközlésre készült.
2. Két nagy kerek szem - számunkra „mag” szóval azonos
3. Erősen kihangsúlyozott szeméremtest a „szem” szót jelenti
4. Hatalmas emlők és far.

A fenti mag és szem jelek olvasata kétségtelen, s magyar és szemere törzsünk jelenlétét adja hírül. Az emlők lehetséges, hogy kabar őstörzsünk jelenlétét tudatják, de nem elég hangsúlyozott a vonalvezetésük, s így csak mint lehetőséget említem, kabar/kebel jelentéssel.

Érdekességként említi Hadingham az emberiség szinte robbanás-szerűen megjelenő fejlődését 100.000 évvel ezelőtt, mit megmagyarázni nem tud. A gondolatrögzítés módja mind inkább a stilizálás felé indul, az anyag kidolgozása finomabb. Kárpátmedencével kapcsolatban kihangsúlyozza Érd és Tata fontosságát, s ezeket másutt tárgyalom.

Skandinávia és a Balti tenger vidékén talált korai maglemose műveltségnek különleges díszítése a szarvasagancsokra fűrt, apró lukacsokkal készült minta. A lukasztott technika apró háromszögeket és „pálca-ember”-nek becézett embereket ábrázol. Számunkra őrzött, érthető mondanivalója (V.13:270):

1. A fűréssel készült kerek pontocska: a magyar törzs anyajogú részét képviseli.
2. Az ék-minta itt is fehér-hún törzs jelenlétét idézi
3. A „pálca ember” (stickman) madár fejű, s magyar nevet idéz.

A la Madeleine-i Aurignacian kor (32.000-26.000) terméke a szépen díszített szarvasagancs zabla (12. oldal). Szem-alakú rajzolata ismét szemere törzsünk jelenlétét idézi e vidéken. A nyomtatott rajz elmosódott körvonalai miatt nehéz megállapítani, hogy e szemek megfelelnek-e a zabszem rajzának: az erősen meghosszabbított egyik vége feltételezhetővé teszi, s így a zabla szó magyar hangzását is adja. (V.13:107)

Ugyan e korból való az első csontsíp a Pyreneusok nyugati részén, melynek édestestvére az istállóskői csontsíp, melyről a Kárpátmedencével kapcsolatos részben írok.

Hadingham könyve 239. oldalán lévő, 12.000 éves, Laugerie Basse lelőhelyű „La Femme au Renne” elnevezésű, 1860-ban talált leletet különlegesen érdekesnek tartja. Az alanti másolat szerint a kép szereplői a következők: óriásszarvas lába mellett egy erősen terhes női alak. Bal karjával egy másik alak irányába nyúl, esetleg át is karolja. Karját karperec ékesíti. Mellette guggoló tartásban egy ember körvonalas rajza. A képpel foglalkozó paleográfusok korábbi magyarázatát, mely szerint egy szőrös hasú asszony óriásszarvassal közösül, Hadingham igen helyesen elveti, de teljes magyarázatot adni nem tud. Noha se műveltségünket, se néphagyományainkat nem ismeri, a következőket mondja: „Így a bestialitás gondolatát elvetve egy másik, sokkal érdekesebb lehetőség felé nyílik út: a kép valamiképpen gondolati egységet teremt a rénszarvas és az emberi közösülés között, s ezt két különböző technikával, két különböző időben örökítették meg. Ha e karcolt kép a nemi varázslás, vagy az EMBERI FAJ SZAPORODÁSÁNAK MYTHOLOGIJÁJA, az sokkal komplikáltabb, mint azt Piette és

A Csodaszarvas rege 12.000 éves ábrázolása

sok más elképzelte.”(V.13) Nagyszerű ráérzéssel egy mythologia megörökítését látja e képen, mely olyan fontos volt, hogy későbbi korokban is megőrizték, átrajzolták a képet. A fentiekben azonnal Csodaszarvas regénket ismerjük fel. Ősregénk szerint Csodaszarvasunk a csillagos ég jelképe. Agancsai között hozza közénk éltető napunkat, a téli napforduló idején. A magyar első szelidített állata a szarvas, magyarul ágas. Szarvasháton úsztatva jönnek gyöngyvirágnylás idején a magyar ifjak a Csallóköz szent szigeteire nászünnepet ülni. A szarvasok ugyan ezen időben keresik szigetek védett területeit, hogy megszülhessék magzataikat. Az ember és szarvas terhességi ideje körülbelül egyezően tíz holdhónap. Amikor az ember gyermeke születik a téli napéjegyenlőség hideg napjaiban, a szarvasok, illetve később más istállózott állatok melege védi. Ennek emlékét őrzi a sokkal későbbi keltű Kalevala, melynek ide vonatkozó sorait idézem.(V.5)

Mariatta magasztos magzat
Viszont bölcsen válaszola
Nagy fiat fogok én szülni
Nemes nemzetűt nevelni...

Sebbel-lobbal tovainal
A fenyvesi házikóba
A Tápió menti ólba...
Odaérkezve aztán
Maga szóval igyen szólal:
Lehelj rám, te jámbor kis ló,
Lehelj rám, te húzó csitkó
Fújj fejemre fűrdőt enyhét,
Küldd reám a gőz melegjét...
Kis fiacskát szül ott aztán
Gyöngye gyermeket a szalmán,
A lovacska lába mellett....

Titkon a kicsikét tartja,
Szépségesét dajkálgatja,
Ápolja az arany almát,
Ezüstből való botocskát...

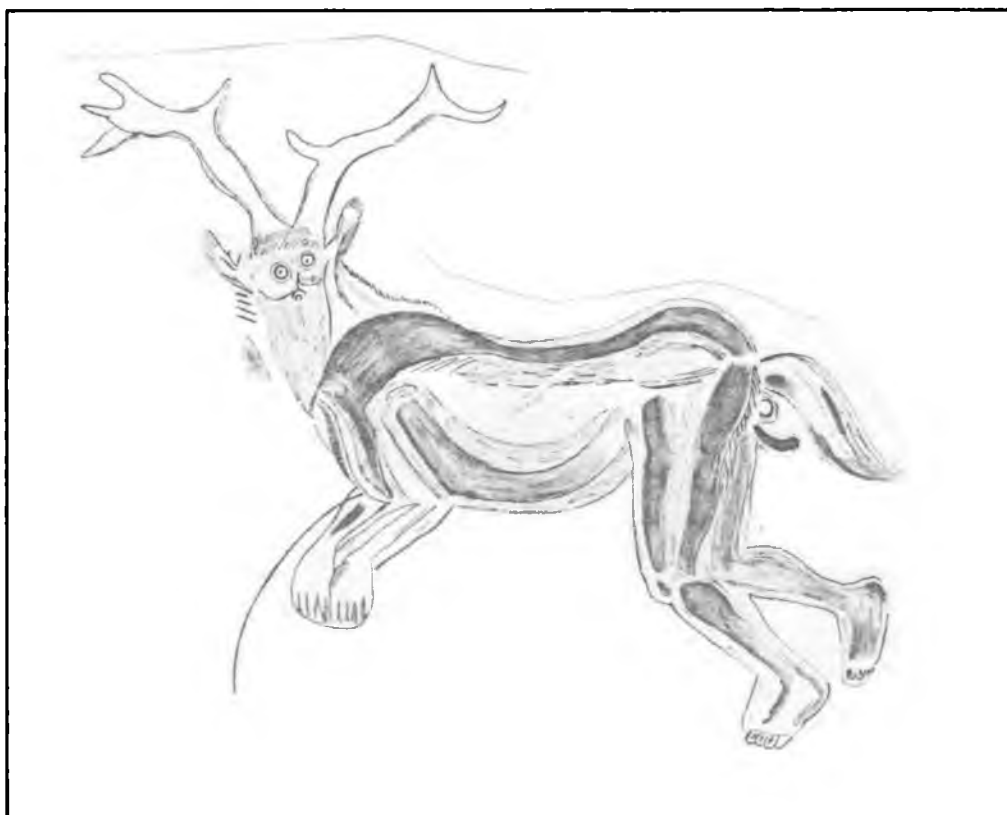
A Kalevalát 3-5.000 évesnek tartják a nyugati szakemberek,(V.6) mely már hatalmas értelmi romlason ment át sok tekintetben. A fenti leírás már lovacskáról beszél, de felismerhetően kapcsolódik Csodaszarvas regénkhez. Mariatta megtermékenyülésének története pedig igen világosan a szemere jelképrendszer meg nem értésén alapul. A 12.000 éves „Femme au Renne” képében Csodaszarvas regénk első ábrázolását kell látnunk, s a „szent születés” ünnepének ősi emlékét. Az asszony-alak hasán látszó vonalak a terhesség alatt mutatkozó striáták. Karján lévő karikák, a mozdulat karoló volta köröseink jelenlétéről árulkodik, s a karol — karika szavak Karácsonyunk Korasszonyával való kapcsolatát is megőrizte.

A La Magdeleine-i szemere díszű zablá az Augrignacian korból.

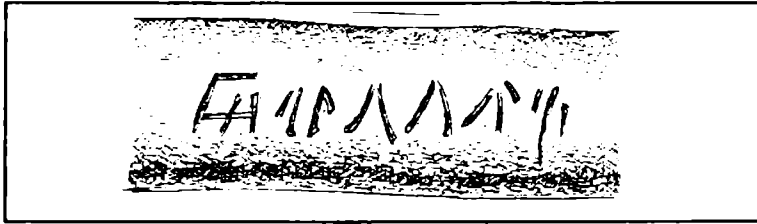

Hasonló ősi Csodaszarvas emlékünök maradt fenn a kőkorszakból a „Varázsló”-nak elnevezett szarvas-álsruhás ember alakjában Les Trois Freres Volp barlangjában. Nyugati tudósok nem tudtak egyöntetű véleményre jutni ez alak mi és kiléte felől. Tekintettel

arra, hogy e kép a barlang alig elérhető szelelő-nyílását díszítette, ahonnan nyílt kilátás van a csillagok és az ég felé, mondánk ismeretében könnyű megállapítani, hogy a téli napforduló szarvasálarcos szereplőjével van dolgunk, akivel gyermekkorom falúiban még találkozhatott az érdeklődő. Az alak vízszintes helyzetű, de mellső „lábai” nem érik a földet: itt is a repülés ábrázolásával van dolgunk, mint oly sok más Csodaszarvas ábrázolásnál is; ezen ábrázolások a kőkorszaktól a jelenkorig, azonos gondolati egységet fejeznek ki. Idegen nép gyermeke ezekben viszont csak „vadászmágiát” lát.

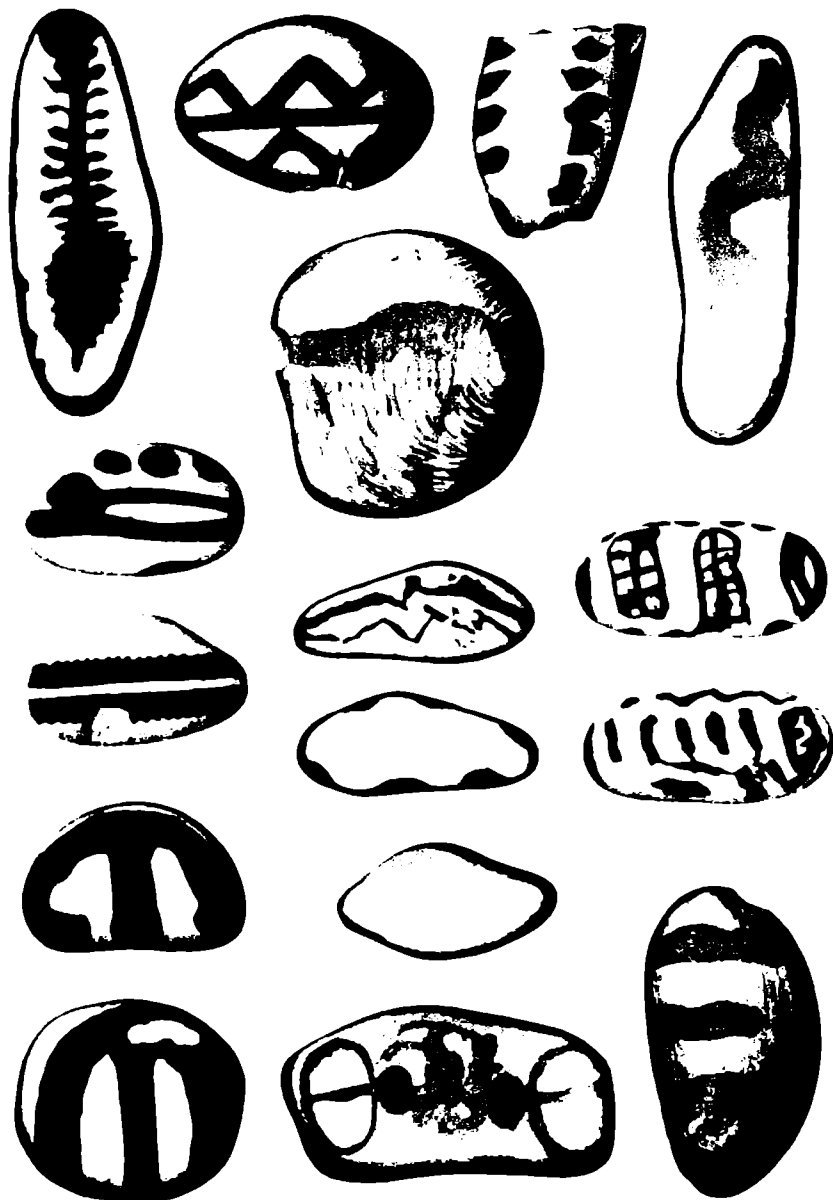
William Corliss vonatkozó műve (V.14) kitér az ősi írásrendszerekkel foglalkozó eddigi ismeretekre, ezen belül MacCurdy, G.G., a Smithsonian Institute évi beszámolójára e tárgyban. Mindkettő idézi Piette azon véleményét,

Magdalén korabeli írás.

hogy a Magdalen kortól kezdve a jelképek alkalmazása mind gyakoribb szerepet kap a kőkorszaki ember életében. „Piette szerint a szimbolumok olyan alakzatok és képek, melyek tárgyakat határoznak meg; éppen ezért ezek szavakat jelentenek.” A hieroglífák és az írás kezdetei már itt jelen vannak. A fenti ábra betűit azonosítani igyekezett Piette a föníciai, ős-Görög, Lyciai és Cyprusi jelekkel, de eredménytelenül.

Ugyancsak megemlíti a Mas D'Azil barlangjaiban talált festett követket, melyek képét alant mutatom be. Feltűnő a kiválasztott kövek tojás-alakja; a rajta lévő jelek, a tér vetületes beosztása mai húsvéti tojásaink festéstechnikájával tart közeli rokonságot. Itt idézek Balázs Márton, a kézdivásárhelyi polgári leányiskola igazgatójának szép tanulmányából: „...Önkénytelenül merül fel a szemlélő előtt az a kérdés, honnan van a népléleknek az a sablonosságot nem ismerő, csodás változatossággal teremtő képzelőereje, s honnan az a bámulatos izlés, mellyel azt kifejezésre is tudja juttatni. De már ekkor a felelet is csaknem magától jön meg, mert belátja a szemlélő, hogy ezek az alakzatok és színek a legbelsőbb és legszorosabb összeköttetésben állanak az illető nép lelkivilágával és életviszonyaival...” Húsvéti tojás-mintáink ősi emlékeink talán legbecsesebb, máig fennmaradt része szoros kapcsolatban áll még az írás előtti jelképrendszerekkel, s azokat a legharmonikusabban fejezi ki. Másutt hozom a Móra Ferenc ásatásai során előkerült 1500 éves húsvéti tojás képét, s itt csak megemlítem e jellegzetesen magyar művészetág időbeli folytonosságát a Kárpátmedence területén.

Festett tojáskövek (V.13:265)

A Kr.e. 35.000 évvel ezelőtti időben e vidéken már igen elterjedtek a szarvasmarhafélék, amint erről számos művészi rajz és faragás értesít bennünket. Az itt megforduló emberek körében őstörök törzsünk jelenlétére bukkanunk, a mellékelt Lausseli Vénusz néven ismert domborműben. (V.34:18) Kezében holdsarlót jelentő ökörzarv. Az ábrázolás módja a termékenység és bőség gondolatát egyesíti, s TURÁN, TÚRANYA első ismert ábrázolásának tartom.

V.34:18

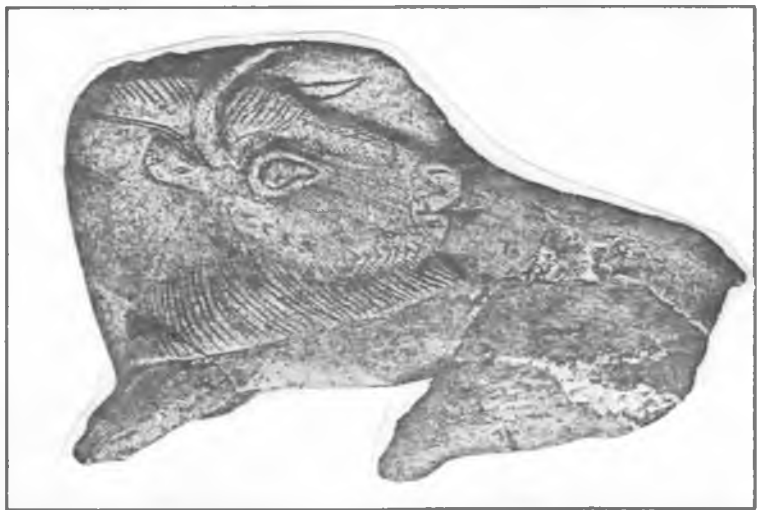

Ugyanezen időből származik az alanti gyönyörűen megmunkált, elefántcsontból faragott női fej, melyből e kor emberének embertani képéről,

viseletéről is fogalmat alkothatunk: nem a farkósbottal, hajlott háttal közlekedő majomember, de egy kifinomult társadalom képviselőjével találjuk magunkat szemközt a Brassempouy hölgyben. E társadalom embere nem csupán az állati szinten mozgó létfenntartást tartotta életcéljának, de a szép iránt kifinomult lelke a művészeteket is fontosnak tartotta. (V.34) E szépség-érzékletet viseletében is kifejezésre juttatta. Ezen arc mintázza szerintem a tündérkori ember jellegét a legtisztábban. Ezt az arcot tartjuk a „magyar arcjellegnek” máig is. (V.68:399)

A jobboldali,
Magdalén
korabeli,
szarvasmarhát
ábrázoló faragás
művészeti
megoldása szinte
megszólalásig
azonos a későbbi
korok szittyáinak
hason
ábrázolásaival.
(V.34:109)

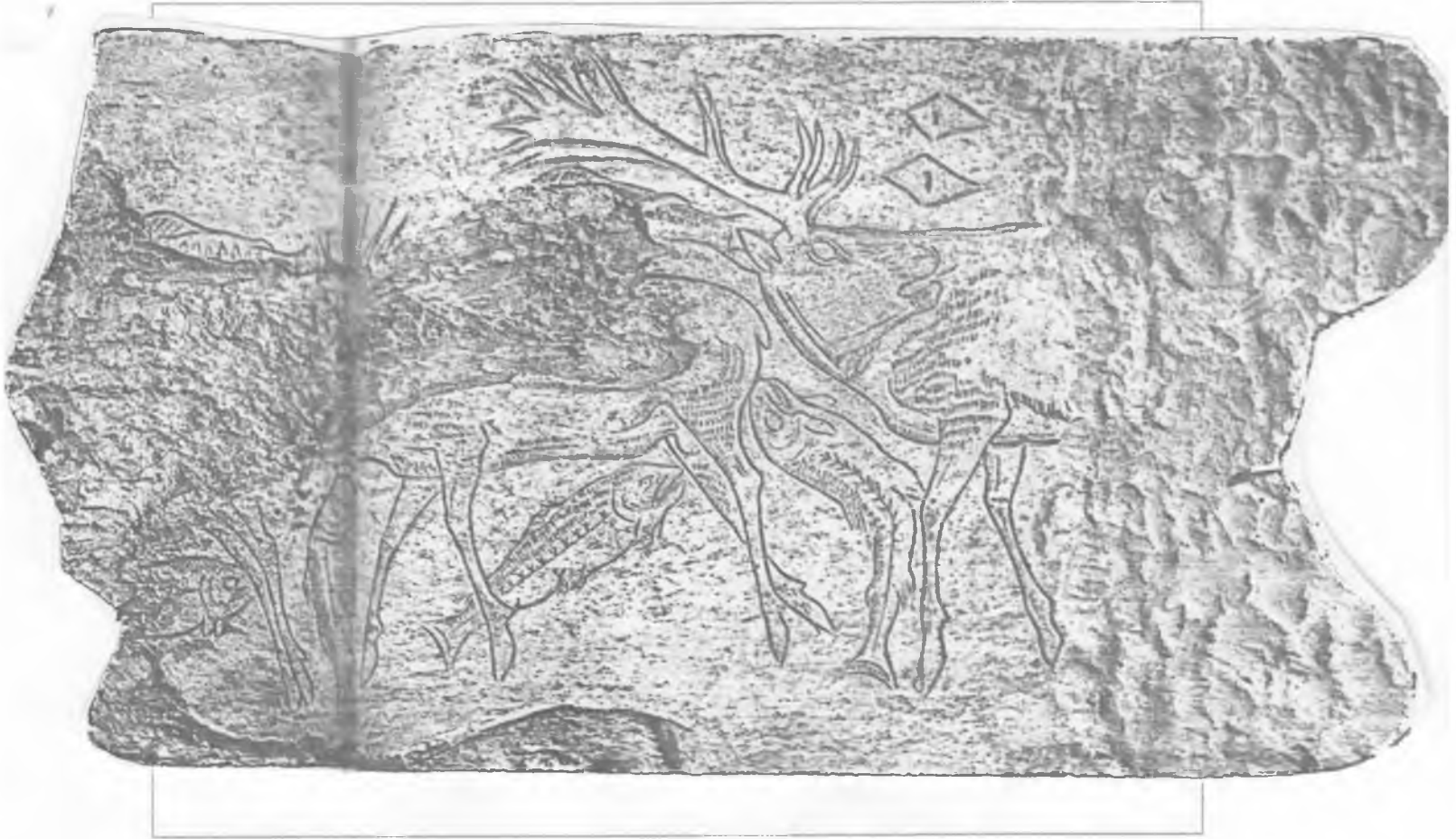
Vetületes világképünk egyik legkorábbi, faragott, — pálcavég díszétől
szolgáló — állat-ábrázolása.

Az alanti, a Vézère folyó közelében, az Azilean korból származó rajz kiértékelésével a nyugati szakemberek zavarban vannak: egyazon képen hal és jávorszarvas szerepel, költői szabadsággal. (V.34:143)

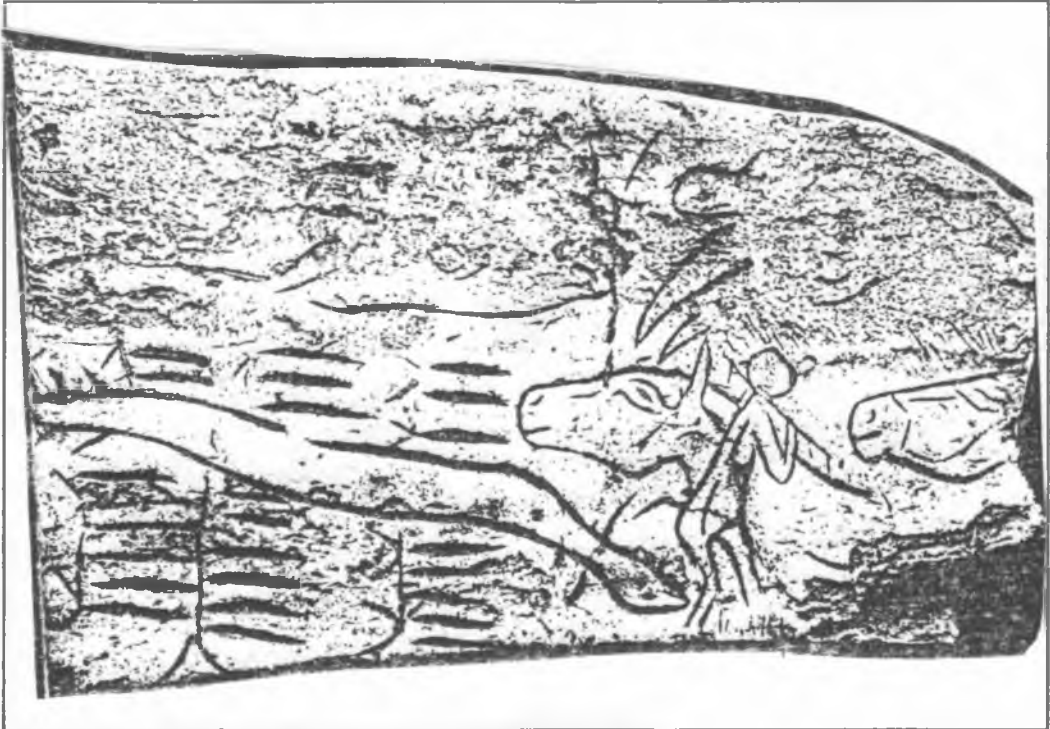
A jávorszarvas feletti ékek rovásunk „K” betűi, azoknak egy korai ábrázolása, mégpedig *többszámban*. A „K” betűkben látható merőleges vonal rovásunk „sz” betűje. Az olvasat ezek szerint a jászok „sz”-es tájszólását rögzíti, „ákosz” olvasattal. A képen az írott szöveggel összhangban valóban több szarvas látható. Maga a hal és a jávorszarvas jász őstörzsünk jelképes állatai. Jász jelkép és jász olvasat: mindez több tízezer éves anyagon! A jobboldali hal testén látható fenyőág fény szavunkat és pannon őstörzsünk jelenlétét idézi, minden valószínűség szerint „fény” kiejtéssel. A baloldali hal ismét ék-jelképeket visel, s mint mindig, a jász és kún nevek egymás mellett szerepelnek itt is.

Magyar írásbeliségünk egyik korai példája.

V.34:143

Hasonló módon titokzatosnak tartják a kb. Kr.e. 17.500-ból származó rajtot, ahol életfa, kígyó, ló és ember képét örökítette meg a művész. Őseink jelképrendszerében a kígyó, vagy kíjó elsősorban őstengerünket, az összefüggő egészet alkotó vizet, s légrétegünket, az Óperenciás tengert jelentette, s ez esetben farkába harapva kört alkot teste. Az itteni kígyó ugyancsak vízjelkép, feltehetően folyó, s a partján élő ember életének egy pillanatfelvétele. A ló mellett álló ember talán éppen e folyón készül átúsztatni: a ló fejtartása is erre enged következtetni. Tudjuk, hogy őseink első házassági ünnepe a Csallóköz szigetén volt regéink szerint, s e szokásra későbbi időkben is emlékeztek. Az itt folyón átúsztató, kerek-fejű ember az életfás oldalt igyekezik elérni, s ezért e képet nászünnepre készülés megőrkítésének tartom. Az életfa itt is fenyő, s — mint népművészetünkben máig is — nem a földben, de valamilyen edényben gyökerezik.

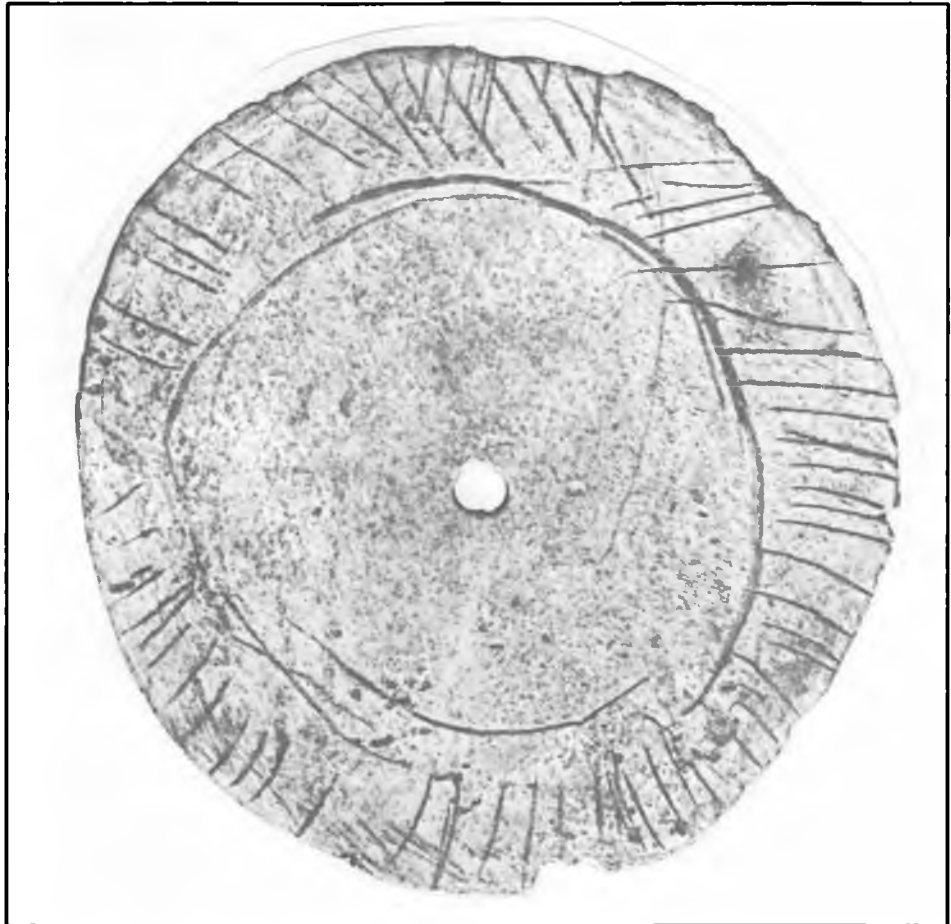

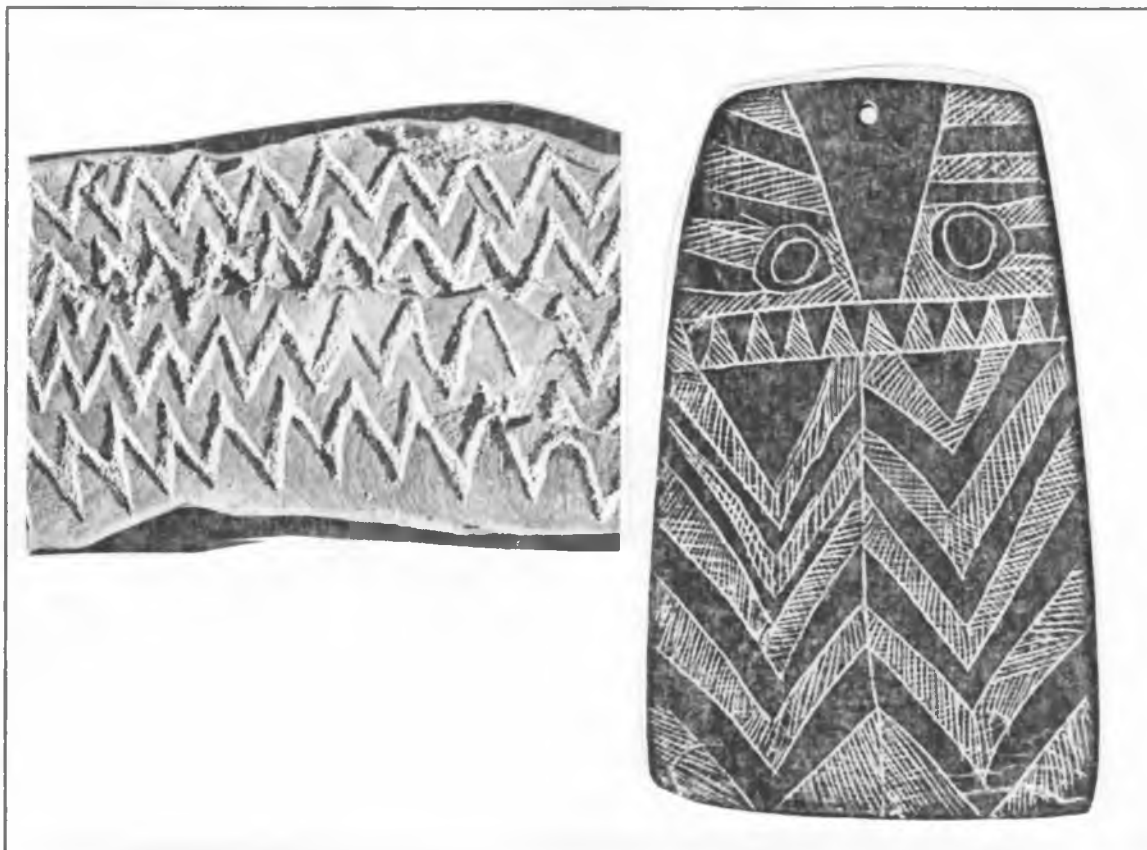
V. 37:149

Az edény a Teremtés befogadó részét, az anyagot, s a betöltendő űrt jelképezi a világegyetem, s e földi életünk viszonylatában egyaránt.

Az alant bemutatott, Mas d'Azilból származó, középen átfúrt csontlemez szerkezetében hasonlít a dr. Baráth Tibor által bemutatott tatárlaki napváltára, s ezt is naptárnak gondolom, melyen a használója fontos eseményeket örökített meg. Emlékeztet az ennél sokkal finomabb kidolgozású istállóskői holdnaptárra. (V.34:145)

V.34:145

Az írországi Fourknocks nevű helységből származnak a baloldali ék-vonalak, a kora kőkorszakból. Érdekes a helység jelenlegi neve, melynek fordítása „A Négy Koppanás”. Írásbeliségünk kialakulásával említettem, hogy a kő-pattintás hangja, alakja vált „K” hanggá és betűvé. Ezen helység „koppantós” neve valószínűen igen régi időkre megy vissza: ezen ék díszítés kialakulásának idejére.

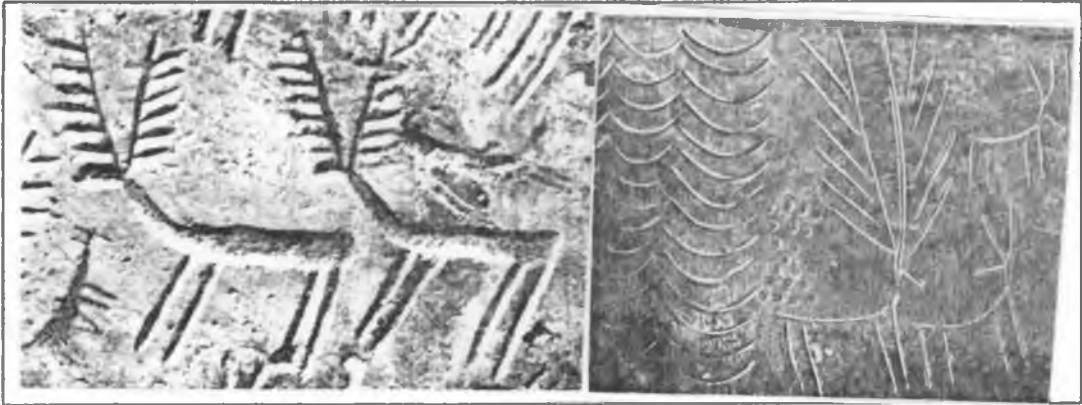
Dr. Baráth Tibor részletesen tárgyalta az állókövek hangzósításával kapcsolatos eredményeit. Itt ősi jelképrendszerünk jelenlétéről akarok hírt adni. A Portugáliából származó kőrajz hún-magyar jelképrendszerű.

Dániában, Angliában egyaránt megtalálhatók a magyar jelképrendszerű szem

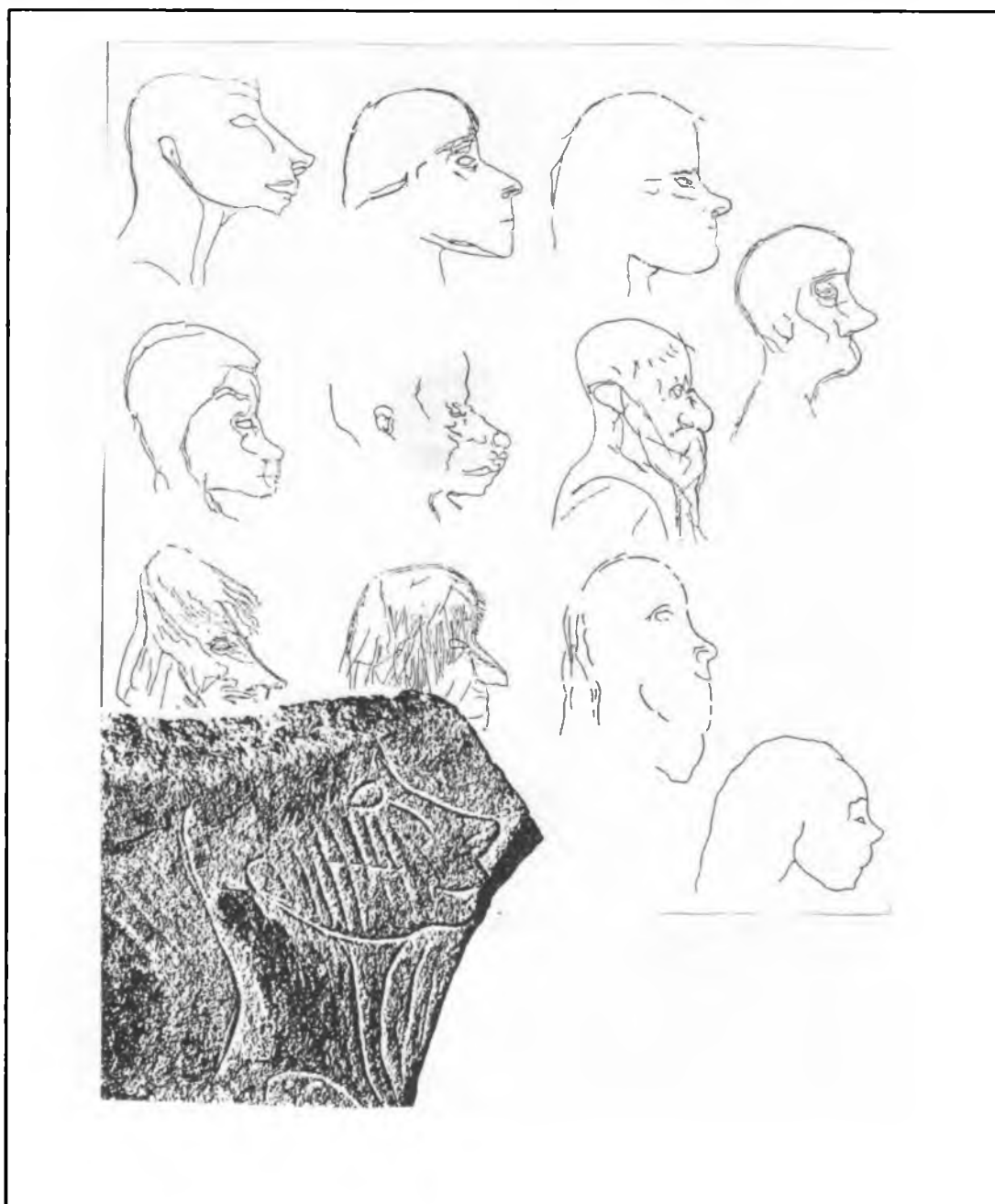
minták. Alant az angliai Yorkshire-ből, Kr.e. 2.200-ból származó dobokat mutatom be. (V.56:303) Hasonlítsuk össze a mezősámsondi kard rajzával.

Ugyancsak fontos emlékek tartom az alanti, Spanyolországban előkerült karcolt mintát. A baloldali ágak fényjelképek, s hangzósításuk „ékes”. A jobb -oldali kép a magyar hullámvonal jelenlétében ágasnak hangzósítható. Kőbevésett másai Olasz alpokban, Val Camonicában találhatók

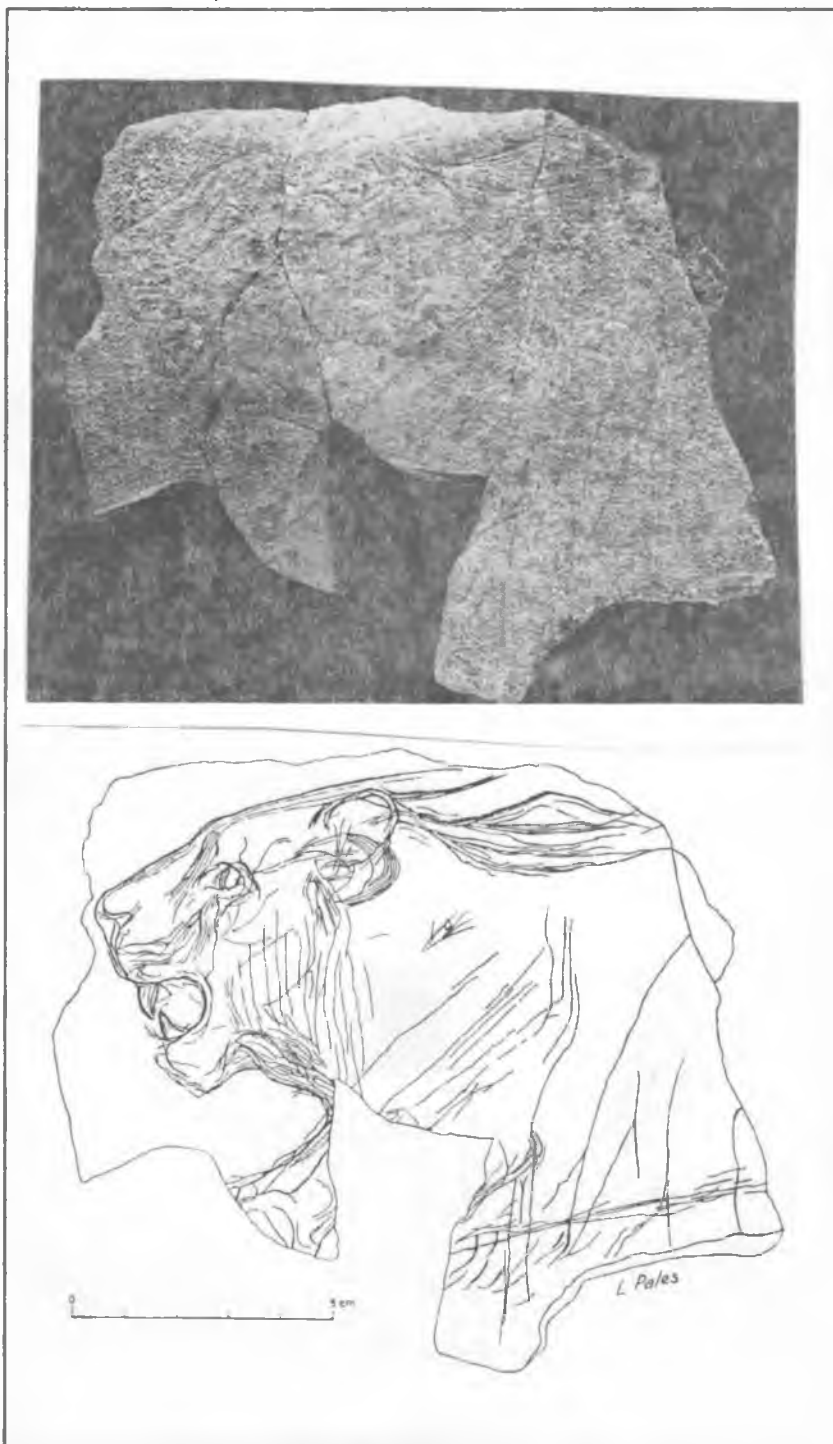
**A La Marche-i leletből néhány példa,
eredeti tájolással. (V.13:231.old.)**

A korábban bemutatott szobor emberének fejlett művészetéről tesznek tanúbizonyságot az alanti képek:

Ugyancsak fejlett művészetről tesz tanfbizonytságot a La Marche, Vienn-i lelőhelyű kiváló oroszlán-fej ábrázolás. Mindkét fenti lelet fejlettsége az írásbeliség kezdeteit sokkal korábbra kell, hogy tegye. Nehezen hihető, hogy a jégkorszakok, s a későbbi, kőkorszaknak ismert idők alkalmasak lettek volna — a napi megélhetésért vívott küzdelem közepette — a művészetek kialakulására.

La Marche, Vienne-i lelet oroszlánábrázolása

(V 13:206.old.)

Ősi tudat, s az azt megőrző öröklött emlékezet, hagyomány és művészet csodálatos ötvöződése a túloldalon bemutatott kép, melyet Nyugat Sziciliában, Addaura-nál, a Monte Pellegrino hegy egyik barlangjában találtak. E barlang a II. Világháború alatt löszerraktár volt, mely véletlenül felrobbant. A robbanás következtében leomlott fal mögött tűnt fel a kép. A földhöz közelebb eső rajzok állatokat örökítenek meg, majd következik a különleges ember-ábrázolás. A jól rajzolt alakok körben helyezkednek el. Élénk testtartásuk táncot, könnyed szökellést árul el. A kör közepén elhelyezkedő két alak tartása viszont nem felel meg a föld vonzásával járó követelményeknek. A képet kiértékelők megfelelő távlatba igyekeztek helyezni ezen alakokat, s végül arra a megállapításra jutottak, hogy ezek minden valószínűség szerint repülnek. Magyar hagyományokat nem ismerők előtt tökéletesen érthetetlen e kép jelentése a madár-arcú, repkedő emberek nyomán; viszont e kép tökéletesen egyezik eredetmondákkal, amit e helyen most nem ismételtek meg. A madár fejű alakok olvasata viszont magyar népvénünket jelenti.

Ezen a ponton viszont figyelmeztetni kell önmagunkat székelyeink szicíliai jelenlétére, mint e sziget névadóira, a mai napig is megőrzött ősi magyar helynevek tanúságára, mint például a hatalmas szikla tövében épült „Cefalu”, magyarul Kőfalú, mely név szépen érzékelteti a falú környezetét.

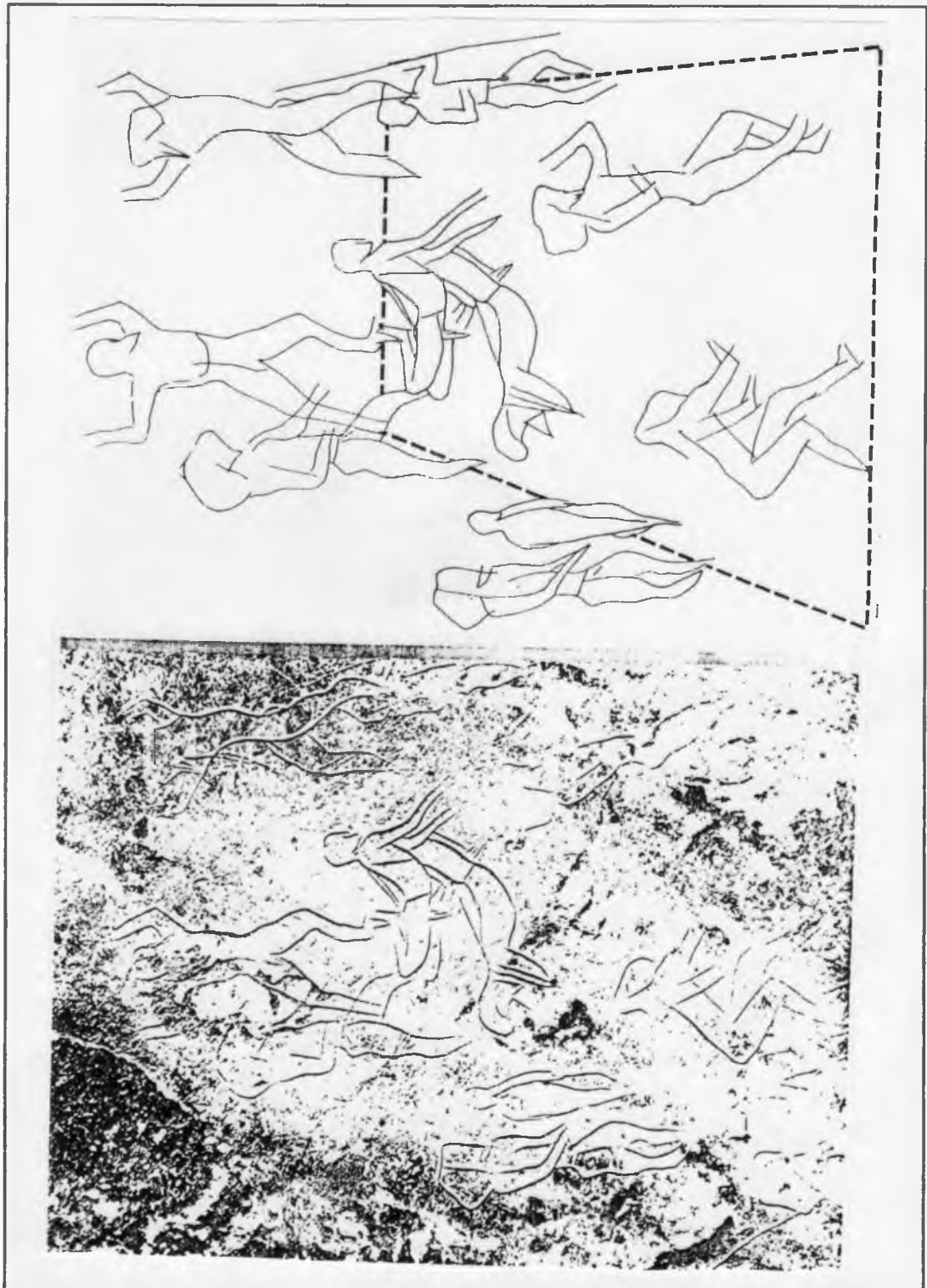
Az alanti kép viszont magyar olvasattal tündér őseink máig is fellelhető körtáncának első ismert ábrázolása éppen úgy, mint a korábban közölt 12.000 éves Csodaszarvas rege gyakran újra-rajzolt, gondosan megőrzött képe ősi Karácsonyunké. (V.13:262)

Futólag említem meg a táncnak, mint a gondolatközlés egyik legmaradandóbb eszközének a szerepét. Népünk életének minden mozzanata énekkel és táncsal egybekötött. A falúk erőszakos feloszlásával ezen hagyománykincs megértése is mindinkább feledésbe merül. Hihetetlen veszteséget jelent ez történelmünk, önismeretünk — gondolatközlésünk vonatkozásaiban.

Azzal kapcsolatban, hogy mennyire nem értjük meg már népünk tánc közvetítette szavát, noha ennek ismerete létfontosságú lehet, egy példával szolgálok. Néhány éve Magyarországon jártamban a távolbalátó egy műsorában népi táncvetélkedőben gyönyörködhettem. A megjelentek között délvidéki fiatalok is voltak. A bírálóbizottság tagjai kedvtelve nézték a szép műsort. A bizottság egy tagja a tánc vége felé mind nyugtalanabbá válva végül hangos dőbbenettel kiáltott fel: „Mi ez? nem értem! Ez nem ide tartozik! Ezek a fiatalok háborúba mennek, s most búcsúznak tőlünk!” Az egész hallgatóságközségben, de talán egész Budapesten (az egész országban?..) ez az úr volt az egyetlen, aki táncunk üzenetét megértette. Egy idegen hatalom küldte magyar fiataljainkat idegen érdekért a biztosnak látszó halálba. Búcsúztak tőlünk. S mi ezt már nem értettük meg.

Ha valaha: most van igen nagy szükségünk arra, hogy saját szótárunkkal tudjunk értekezni egymással.

A sziciliai Addura barlangrajzai.
(V.13:262)

A KÁRPÁTMEDENCE FÖLDTÖRTÉNETI ÓSKORA
NÉHÁNY TÁJEGYSÉGÜNK TÜKRÉBEN.

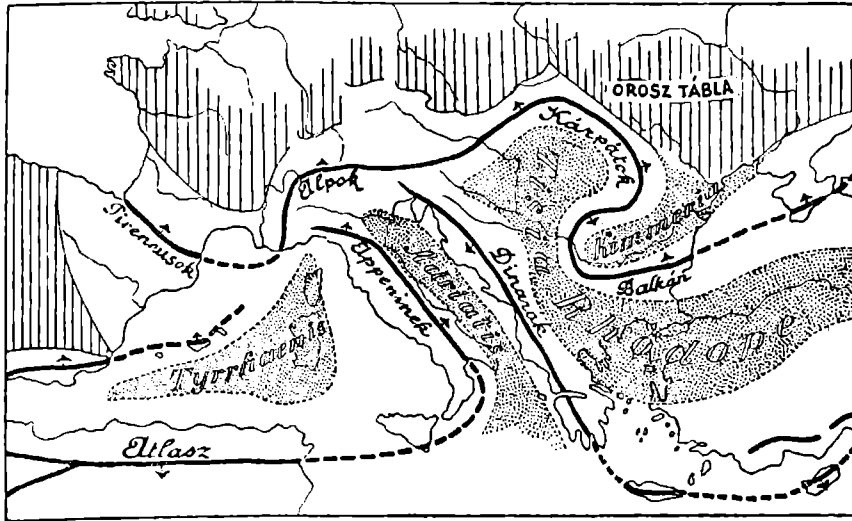
„Ma már feltehető, hogy a Kárpátok pompás — bármily méretű és kivitelű Európa-térképen szembeszökő — körívén belül eső terület földtani és földrajzi egységét, sőt valóságos egyéniségét, még a politikailag elfogult szemlélő is elismeri” — írja Asztalos Miklós a „Történeti Erdély című művében (V.4), majd folytatja: „S ugyancsak már a földtani térkép is elmondja, hogy a Kárpátok ívén belül eső terület délkeleti sarka valóságos újabb egység az egységben. A sztratoszféráig emelkedő léghajós, ha vizsgálódásának légköri akadályok nem állanak útját, Erdélyt a Kárpát erődítmény bástya tornyának láthatná. Semmi sem volt természetesebb tehát, mint Erdélynek a magyar történelemben betöltött bástya szerepe.” Szerinte Őseurópa magva a tágabb értelemben vett „orosz tábla” a földtörténeti ókorban. Ennek a végén a Szudeta vidék, Spanyol, Angol, Francia és Németország közepének jelentékeny darabjaival gyarapodott Ős-Európa szárazföldje. Az így összeállt földterület, s az Indo-afrikai szárazulat között, a mai Dél-Európa törzsén át a hátsó-indiai szigetvilágig terjedő, hosszan elnyúlt medencét a föld középkorában, s újkora elején a tenger víze töltötte ki. Ez a geológusok nyelvén Thetysnek nevezett tenger vonult végig a mai Pireneusok, Alpok, Kárpátok, Balkán hegység, Kaukázus és Himalája területén, vagyis ott, ahol utóbb, a kréta időszaktól a harmadkor közepe tájáig — az ímént felsorolt lánchegységek gyűrődtek fel.

A mesozoicum idején, feltöltődés útján, a tenger kétfelé választódott, majd nagyobb területek és hegytömegek kerültek a víz fölé. Ilyen: belső-Magyarország, Kelet Szerbia, Dél-Bulgária és Kisázsia. Ez a Tisia-Rhodope szárazulat, amelyet a kréta időszakban a Thetys víze övezett, s alant mutatom.” Az eddigiek a fenti szerző művéből válogatott kivonatos idézetek.

Majd a továbbiakban így folytatja: „a közbeeső területeknél gyűrt hegységek találhatóak, de „...megtört a gyűrődés ereje az Ős-Európa szilárd építményű peremén. Így nem történhetett más, minthogy a föld kérge a Tisia tömb, s az ősi perem között kezdett fölgyűrődni. Ennek a ráncolódásnak a lefutása pedig nem lehetett más alakú, mint az a szembeszökő körív forma, amely a Kárpátoknak olyan egyéni vonása. Ha tehát az elmondottak alapján egy pillanatra rögzítjük a mesozoikum végén kialakult helyzetet, azt találjuk, hogy **MAGYARORSZÁG MAGVÁT** Ős hegytömb alkotja, amelynek szerkezete **MAG-HEGYSÉG** jellegű; ezt a tömböt pedig fiatal lánchegység redőinek fonadéka kezdi körülvenni.” (V.4:14)

A Győri medence és az Erdélyi Medence a közép eocénben ismét tenger alatt van. Az Erdélyi Medence miocén korabeli süllyedésében következményeképpen felszabadult vulkanikus erők alkotta tűzhányósor a Gyergyói és Csíki Medencét három oldalról keríti. Ilyen vulkánkitörés emléke a Görgény-i Tatárkö vulkán, a Borgó-vidék és Maros völgye közötti emelkedő, a huszonöt kilométer átmérőjű Kelemen Havas; a Tatárkö 1777 méter magas, negyven kilométer átmérőjű tömege. (V.4:17)

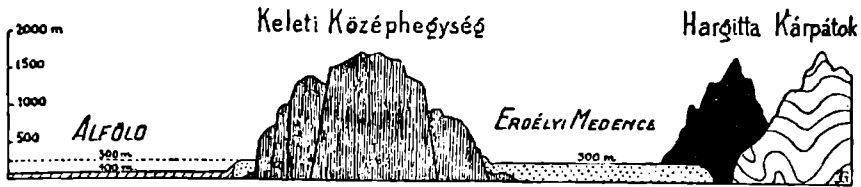
Európa földtörténeti képe (V.4:14)

A fiatal gyűrődéseknek allendított és masszívumok
 Közbenő tömegek
 Fiatal lánchegys. a redőzés irányával.

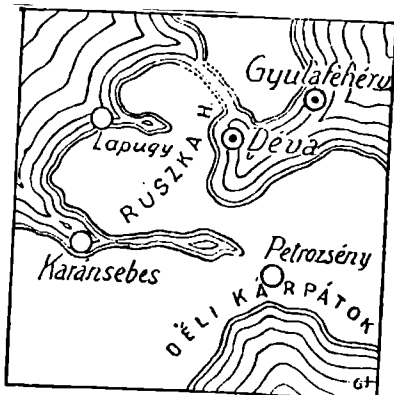
1. kép

A déleurópai fiatal lánchegységek keletkezését és főirányait szemléltető térkép-vázlat. A legnagyobbbrészt mélybe süllyedt közbenő tömegek alakját és kiterjedését első sorban egyes földrészen maradt hegy-romok vagy tanúhegyek árulják el

2. kép

Az Erdélyi Medence és az Alföld kialakulása. A Tisza egyes részeinek miocéneleji (pontozott) és miocénkori (ferdén vonalozott) beszakadása. (A magasság mértéke erősen torzított a hosszúságéhoz képest, hogy az Erdélyi Medence s az Alföld szintjének egymáshoz való helyzete szembetűnőbben ábrázoltassék)

Az Erdélyi, Alföldi s a Romániai miocén tengerek összeszőgellése Déva közelében. (A pontozott szakaszon csak ideiglenes összeköttetés volt)

Időjárás szempontjából tudjuk, hogy a Kárpátok egy része, a Retyezát el voltak bizonyos fokig jegesedve. Biharban viszont már kétséges, hogy volt-e eljegesedés.

Az alluvium idején az éghajlat, növény és állatvilág már a maival egyező képet mutat.

Állatvilág szempontjából fontos megemlíteni báró Nopcsa Ferenc — ki a paleophysiologia tudományának megalapítója — által feltárt őshüllők Erdély területén talált nyomait. Ezen lényt „*Strutiosaurus Transsylvanicus*”-nak nevezte. (V.24:151)

A *Homo Primogenitus* néven ismert első erdélyi szerszámos ősember maradványát Mallás József találta meg 1923-ban a hunyadmegyei Ohábaponor egyik barlangjában, mellette moustieri típusú kőszerszámok pihentek. Ugyanezen barlangban következő állatok maradványai találhatók:

- ősfarkas (*canis lupus fossilis*)
- ősvadmacska (*felis silvestris fossilis* Schreb.)
- ősoroslán (*felis leo fossilis*)
- barlangi medve (*ursus spelaeus* Ros.)
- ősborz (*meles meles fossilis* L.)
- ősviandra (*lutra lutra fossilis* L.)
- barlangi hiéna (*crocotta spelaea* Goldf.)
- hidegvérű ősló (*equus aff. Abeli* Ant.)
- középtermetű ősvadló (*equus ferus fossilis* Pall)
- őstulok (*bos primigenius* Boj.)
- ősjuh (*ovis argaloides* Nhrig.)
- ázsiai ősvapiti (*cervus canadensis asiaticus fossilis* Lyd.)
- ősrén, vagy karibu (*rangifer articus fossilis* Rich.)
- ősrorszarvú (*coclodonta* sp.) (V.4:31)

Ha összehasonlítjuk e gazdag vadászterületet a nyugati írók készítette őskori gazdasági térképekkel azt kell látnunk, hogy hazánkat igen sok esetben mellőzik. Ennek kettős oka a következő: hazánkban őstörténetünkkel foglalkozó rendszeres ásatások nem voltak, s ami volt is, ritkán került feldolgozásra, nyugati szaklapokba pedig még ritkábban kerültek ezen értesülések. Amennyiben egy-egy hazai tudós saját erejéből szép eredményeket el is ér, azt rendszerint az illető tudományágak tudós képviselői se fel nem karolják, se haláluk után nem folytatják. Azzal pedig, hogy az így elért szép eredményeket nem tudatosítják a nyugati szakirodalomban, nemcsak hazánkat, de az egész művelt világot is megkárosítják. A jégkorszak fejezetcím alatt hozott moustieri vadásztelepek térképére tehát rávetítendő az ohábaponori gazdag vadászterület is.

A fenti, önmagába-forduló tudományos élettel való szakítás kezdeti szép példája a Hadingham s Gábor Miklós közötti tudományos kapcsolat az érdi és tatabányai őskori ásatásokkal kapcsolatban.

Hazánk más vidékére térve, Tamaskó Ödön a zempléni hegyvidékkel foglalkozó művében (V.9:6) a következőket mondja:

„Huszonöt-harminc millió évvel ezelőtt hiába keresnénk még itt a mai hegyek kúpjait, meghitt völgyeit... Dús délszaki növényzet borítja az alacsony paladombokat. Pálma zöldell, gazdagon díszlik a babér és pazar, rózsaszín virágpompát ölt a magnolia. Bambuszok, szantálfák, mimózafélék virulnak. Füge és gesztenyeerdők váltakoznak nyír-

fűz- és égerfaligetekkel. Hatalmas gyertyánok, juhar- és platánsorok különféle fenyőkkel. Az ősfolyók keskenyebb ágainál az elefánthoz hasonló mastadonok csillapítják szomjukat. Kardfogú tigris leselkedik az ősllovak — anchiteriumok — ősvényein. Ezernyi apró élőlény, bogár, csiga, kagyló nyüzsg a mezők fűvein, a vizinövények útvesztői között. Az ősi szárazföld mindennapi életét éli.”

Tamaskó Ödön e vidék földtörténetével kapcsolatban még a következőket mondja idézett műve 6-9 oldalán: „A zempléni hegység legrégebbi kőzeteit Vilyvitány és Felsőregmec környékén, a Mátyás hegy oldalában találták. Ez a kicsiny, kristályos palákat tartalmazó terület utolsó maradványa annak az ősi szárazföldnek, amely még a Föld őskorában keletkezett és amelyet 300 millió évig gyalult, koptatott a víz, a jég és a szél együttes pusztító munkája.” A miocénben a Tisia körül voltak erős földmozgások, az Alföld süllyedni kezdett, s megjelentek az első tűzhányók — Szentendrétől Eperjesig. Nyomán betódult a tenger. Ma a tufa rétegben található tengeri lények: a cerinthium csiga, arca, cardium és pectenek. Különösen gazdag lelőhely Sárospatak táján a Megyer hegy, a Hajagos és a Kádas gödör riolit tufája. „A jégkorszakban e viszonylag alacsony hegyeken (Zsólyomka völgy, Fekete hegy, Nagy Hallgató, a Sátor csoport és a Radvány hegy) nem képződtek gleccserek. A tokaji Kopaszt hó borította, lejtőjén tundra növényzet.” (V.9:9) A következő bányászati kincsekben gazdag e vidék: kova, nemes-, fa-, tejopál, kovasavas breccsa, horzskő, perlit, obszidián, tajtkő (szürkésfehér-zöldes színű, vulkáni eredetű természetes üveg), andezit. Tudjuk, hogy e termékeket messze földre is elszállították, s a ságvári 18.600 éves vadásztelepen talált eszközök alapanyaga innen került a Dunántúlra.

Híresek e vidék meleg és gyógyforrásai. Bekecs sós gyógyforrásáról már egy 1067-es okirat is megemlékezett. Szerencsen melegforrás, Mádon vasvízü fürdő, Erdőbénye timsós, vasgálicos ásványvízü, langyos forrás, Aranyosfürdő gyógyvíz, Nagy-Milic-Kányahegy vidékén a telekibányai vasas forrás, a Gönci sósvíz, a kékedi 24 C fokos melegfürdő mind fontos gyógyfürdők, s a jégkorszak lehülésének idején igen fontos „meleg”gócok, melyek a letelepedett életnek alapjait képezték. Az emberi település korát e vidéken az író 30.000 évvel ezelőttre teszi, de nem részletezi. Viszont megállapítja, hogy e vidék éghajlata az utolsó 10.000 évben változatlan.

Fenti — 25-30 millió évvel ezelőtti éghajlat, növény és állatvilág leírásában — a tudós pontos közlése szinte szóról-szóra ismételi népünk tündérvilág hagyományait, melyekben minden csupa fény, örök nyár uralkodik, s szépség. Ebbe a környezetbe érkeztek fénytűzű őseink, az égi Fényeskőből fényes Csallóközünk szent szigeteire, ahol boldogságban éltek. Az emberiség eldurvulása idején, védett helyre: a később kialakult, „bástyaszerű” erődítmény földjére, Erdélybe. E két időpont között fektették le az emberi műveltség alapjait. E korai kezdet lehetőségével tudósainknak szembe kell nézniük még akkor is, ha eddigi darvini tételekkel fentiek nem egyeznek, sőt azzal ellenkező világgal találkoznak.

Nyugaton ez irányban az első félénk lépések már megindultak. William R. Corliss tudósításából a következőket emelem ki e tárgyban: (V.14) Idézi az American Journal of Science 1:5:223-230 számában megjelent cikket, mely ősi emberi lábnyomokkal foglalkozik, Henry R. Schoolcroft tolmácsolásában. Az USA területén, a Mississippi völgyében Harmony és Wabash helységekhez közel másodlagos mészkő-rétegben találtak emberi lábnyomokat.

Alan L. Bryan cikke (Archeology 26:146.147,1973) Managua, Nicaraguában talált, a földfelszint alatti 16-24 inches mélységben, homokkőbe ágyazva 50-200.000 évesnek tartott megkövesedett emberi lábnyomokat.

H.L. Armstrong (Nature 255:668 1975 április 17) a törökországi ősi lábnyomok kérdését tisztázza, s ezeket a Texas Paluxy folyóban talált emberi lábnyomokkal azonos korúnak tartja. Ez utóbbi érdekessége az, hogy az emberi lábnyomokkal egy rétegben talált dinosaurus nyomokat is. Ime néhány félénk, de folytatásra váró kezdeményezés az emberiség őstörténetének teljes megismerése érdekében.

Tündér őseinktől még így is távol vagyunk, de lassan-lassan közeledik a mai tudomány népi emlékezetünkben fenntartott tudáshoz.

Földtörténeti szempontból fontos tájegységünk a Nyírség. „Hatalmas hordalékkúpját a Pleistocénben, a Würm jégkorszak végén építették föl a köröszülhőmpolygó folyók...”, kb. 15.000 évvel ezelőtt. Növényzete, állatvilága „alhavasi jellegű...amelyek kisebb részben a jégkorszakban, nagyobb részben a jégkorszak után honosodtak meg.” (V.10:6) „Nagymohos még így is fontos természeti kincsnek számít. Legismertebb nevezetessége az úszóláp, vagy ingóláp, ami korhadt nádból, zsombékból, különböző mocsári növényből szövődött egybe és embert, állatot megbír a hátán. Ma már a mohosi láp nem úszik, véglegesen parthoz kötődött, de alatta most is víz van.” (V.10:7) Ezen úszó őslápok is szerves részei ősi emlékezetünknek, s népünk azok rögzítését, termőfölddé változtatását — sok más ismeret mellett — Magor Napistentől nyertnek tudja.

Szűkebb hazám, Dombóvár őstörténetével kapcsolatban Dr. Szőke Sándor a következőket mondja: (V.8) „Míg a Mecsek és a Dunántúli Középhegység (Bakony, Vértes, stb.) területét a tenger elborította... addig a két területet elválasztó Somogy-Tolna-i területeken az eredeti kristályos kőzetekből és paleozóiai üledékből álló szárazulat húzódott. Tehát területünk a tengerből kiemelkedő sziget volt.” — „Az erősödő endogén erőknél a harmadkorban a Kárpátmedence központi tömegét képező Tisia masszívum sem tudott ellenállni és a törések mentén fokozatosan süllyedni kezdett... — engedve az endogén erőknél a mélybe süllyed és előnti a tenger. Ezt az utolsó nagykitörésű beltengert Pannoniáról Pannon tengernek nevezték el.” (V.8:11) „A Kapos diluviális terraszai a Béka-tó puszta, Szuhajdomb magasabb területei. Ezeket az ártérből néhány méterrel kiemelkedő magaslatokat az ember ősidőktől fogva települési célokra használta fel.” Szőke itt nem említi a Szuhaj-domb nyúlványát képező Sziget-erdőt, melynek magyar neve, s jellege a Pannon tenger idejéig visz bennünket vissza, azóta folytonos, magyar nyelvű lakossággal. E területek elmocsarasodása a holocén korban kezdődött.

A kárpátmedencei beltenger mondáinkban fennmaradt emléken túlmenően Szeged városunk sziget értelmű neve is tanúsítja magyar lakosságunk ezen kortól való folytonosságát.

TELEPÜLÉSEINK.

A nyugati, ismeretterjesztő könyvekből, műsorokból sajnálatosan hiányzik a vértesszöllősi 500.000 éves barlanglakó, tűzismerő ősember tárgyalása. Így tehát e nagy horderejű lelet történetét az alábbiakban részletesen ismertetem.

Vértesszöllős felfedezése 1962-ben kezdődött, amikor Pécsi Márton akadémikus maroknyi csontdarabkát talált itt. Az események további sora a következő:

- 1963 júniusában Kretzoi Miklós megállapította, hogy ezek vadló csontok
- 1963 augusztusában őshód fogat találtak.
- 1964-ben Dobosi Viola múzeológus a vizsgálatra küldött anyagban gyermek tejszemfogot talált.
- 1965 augusztus 21.-én a „H” szelvény nyugati csücskében találták meg „Sámuel”-t, a magyar ősember. A felfedezés és a lelet feldolgozása Vértes László nevéhez fűződik.
- 1968 augusztus 20.-án Vértes László meghalt.

Halála pótolhatatlan veszteség. A vértesszöllősi feltárási munkálatokat, s annak eredményeit „Kavicsösvény” című művében összegezte, mely sajnos kéziratban maradt. Befejezése Kretzoi Miklós vezetésével a köréje csoportosult munkaközösség elvállalt feladata volt. Ennek megtörténtéről a mai napig nincsen tudomásunk. (V.2)

Az Archeologiai Értesítőben megjelent első tudósítás még annak ad hangot, hogy az itt talált tejfogak tanúsága szerint ez ősember fogazata apró, gyöngyszerű, mely aligha volt képes mást, mint virágszirmon elrágni. A felnőtt — a maradék csont kiértékelése értelmében — középmagas, erős testalkatú. Tűzhelye a világ első, ismert tűzhelye. A vele egyidőben ott lakó állatok között említést nyert a hatalmas testű ősbölgény, orrszarvú, barlangi medve, ősszarvas és a kardfogú tigris. E kezdeti leírás „virágszirmon” élő embere, s a tömegtájékoztató célját szolgáló vértesszöllősi táblán ékeskedő majomember képmása közötti hatalmas szakadék magyarázatra és betöltésre vár. Nyugati irodalomból tudjuk, s írásomban másutt idézem is az ilyen irányú véleményeket, hogy a Kárpátmedencében egy függetlenül kialakult, kerekfejű, mai mértékkel mért modern emberfaj élt a legősibb idők óta. Ezen véleményt szükségesnek tartottam itt megismételni.

Gábor Miklós „A Magyar Régészet Regényét” „Az ötvenezer éves ember” fejezetcímmel kezdi, viszont később már az érdei leletekkel kapcsolatban a következőket állapítja meg: „Amikor az ősember itt élt a völgyteknőben, akkor kezdődött az utolsó jégkorszak. Rendkívül érdekes időszak ez, i.e. 70.000 körül kezdődik a neandervölgyi ember kora.”(V.1:10) Művében viszont nem tér ki az itt talált csontvázak embertani adataira. Kvarcból, kavicsból pattintott, igen finom kidolgozású eszközeik vannak; összesen 42 ilyen eszközt találtak.

E terület ezidőtábjani éghajlatát már korábban tárgyaltuk, melynek átlaghőmérséklete alacsony ugyan, de még mindig elégséges ahhoz, hogy változatos állatvilág eltartására alkalmas legyen. Érden 32 állatfaj élt, ezek közül legalább huszat vadásztak a talált ötvenezer állatcsont tanúsága szerint. Gábor Miklós nyomait követve, hazánk néhány kiemelt őskori telepe történetének vázlatát közlöm, időrendi sorrendben.

500.000 éves a vértesszöllősi, tűzismerő ősember.

70.000 évesek az érdei és tatabányai vadásztelepek, ahol tervszerű vadászgazdaság folyt, 32 állatfaj képviseltette magát, ötvenezer állatcsont maradványt találtak. Lakótelepeiken már volt tűzhely.

70.000 év körüli az erdélyi Ohábaponor barlanglakó ősembere, moustieri típusu kőszerszámokkal, melyek közül csodálatos módon hiányoznak a fegyverek.

36.000 évesek a Hámor feletti Szinva-völgyi barlanglakások. Lakói ismerték a tüzet, sőt a tűzhely feletti kürtő alkalmazását is. E terület „Szeleti kultúra” néven került a szakirodalomba. A Szeleta fölötti gerincen átmenve ott találjuk a Büdöspest barlangot, ahol több mázsás kőszilánk mutatja, hol és hogyan készültek a szerszámok e kőkori műhelyben. A Balla barlang ugyancsak lakott volt ez időben. Ezen barlangok kultúrrétege 12 méter. Akkori növényzetében megtaláljuk a mai tölgy, kőris, szil és borókaerdők korai képviselőit. Állatvilágában pedig megtaláljuk a barlangi oroszlánt. Ezen állat korai jelenlétének fontosságára vissza fogok térni.

30.900 éves Istállóskő aurignac-i műveltségi körbe tartozó népcsoportja. Az itt élők egyik kedves tápláléka a medveboc; combcsontjából készült három lyukú csontfurulyából 5 hangot lehet előcsalni. A könyv írója nem említi, hogy ezen hangok a pentatoniával összekapcsolhatók-e? E kérdés tisztázása fontos művelődéstörténeti ismereteink szempontjából. E kor embere soha nem zsarolta ki a természet kincseit, vadászata tervszerű, s csak a szükség fedezését szolgálta. Az elejtett medve fejét tisztelettel eltemették.

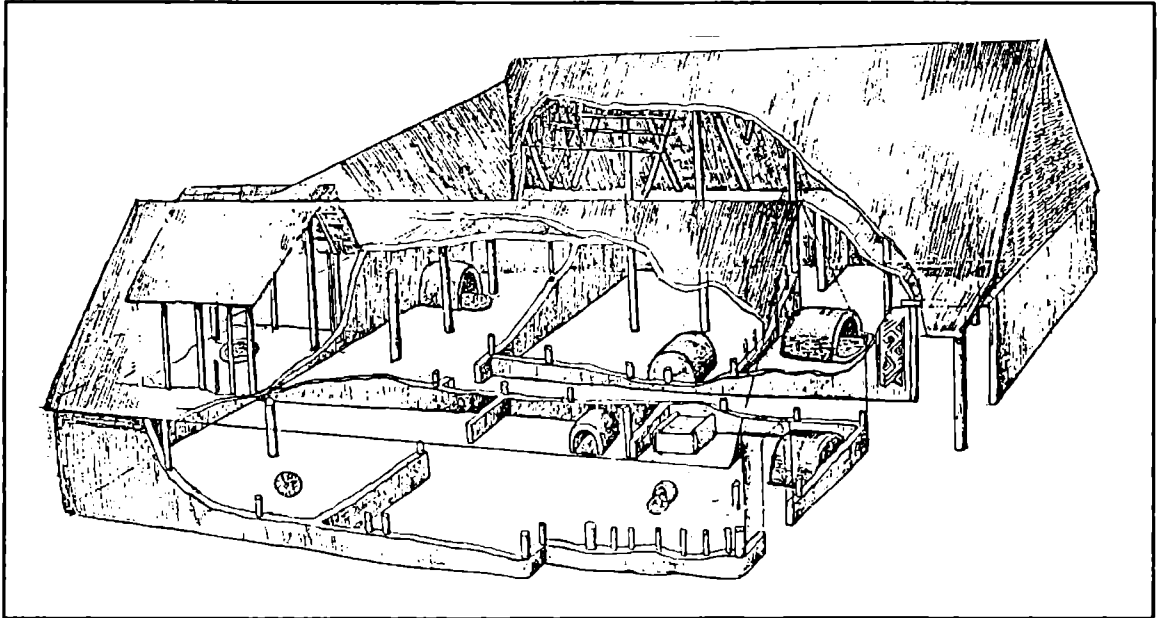
30.000 évesek a korábban említett zempléni települések

18.600 éves a ságvári téli vadásztelep ősrétege, majd egy 1200 éves szünet következik az itt talált régészeti rétegekben. Az itt feldogozott anyag a Tokaj-vidéki obszidián. A régészeti rétegekben megkövesedett csigák nyomára is bukkantak. Az itt talált település alkalmazta lakógödör mellett a földfeletti házakat is, melyek sátorszerű építmények. Eszközei között a földművelés alapeszköze, a szarvas-agancs kapa található meg nagy tömegben. A fenti 1200 éves szünet után a ságvári telep folyamatos életről tesz tanúbizonyságot. Ugyanezen műveltség 7-8.000 évvel később tűnik csak fel a Rajna és Északnémetország területén. A Somogy, Zala és balatonparti lösz a jégkorszak utolsó szakaszának képződménye.

17.400 éves a Ságvár-Lukasdomb szabad ég alatti vadásztábor. Eszközeik között a fent említetteken kívül találunk még nyeles kőkéseket, női szobrokat, agyag állat-alakokat. A csontokat mértani ábrákkal díszítették, s ezeket az írásfejlődéssel kapcsolatosan részletesen tárgyalom. Háziiparukban megemlítendő a hús-szárítás ismerete. Vándorlásaik során ők népesítették be Európa északi részét. (V.1:13-31)

7.000 éves a Hódmezővásárhely közelében, Gorzsán feltárt lakótelep, mely fejlettségével egész földrészünket megelőzte. (Nemzeti Ujság, 1993. július 10 — Dr.Horváth Ferenc, a Szegedi Móra Ferenc múzeum régésze.) A házak falai vesszőből

fontak, agyagtapasztással, sárga, piros díszű falakkal. A házak nagyméretűek sok szobásak. A házak körül kőalakú árkolás van, amit az író vallási eredetűnek tart: „...a kőárkok a település alapításának rítusával függenek össze...”

A gorzsa ház alaprajza.

5.000 éves folyamatos műveltség virágzott a Bodroghözben. Tekintettel arra, hogy hazánk egyik legősibb múltra visszatekintő vidéke, részletesebben is kitérek rá, Lázár István tolmácsolásának segítségével. (V.3) Szerinte e vidék hihetetlenül ősi múltra tekint vissza. Bizonyíték erre nagyon gazdag mese-monda világa, népművészete, s nem utolsósorban a rengeteg homokszir dajkája, jól megmaradt sírlelet tanúsága. Itt szószerint idézem fenti mű 10. oldalán írtakat:

„Ám az antropológus, aki résztvevője volt a templom körüli ásatásoknak, más véleményre jutott. És kevés helyről, kevés magyar tájegységről van módja olyan alapos vizsgálódások nyomán szólnia, mint éppen erről. Szerinte a Bodroghöz népessége — és ebben, legalábbis egyenlőre, egyedülálló táj és népszigete hazánkban — nemhogy a honfoglalás óta, de sokkal régebbre visszamenően: a neolitikumtól, azaz az újkőkortól folyamatos. Az élet itt megszakítatlan folyt, legalább ötezer éven át.” Majd: „Hogyan értsük ezt? És hogy értsük azt, amit szintén ő mond: hogy a legtisztábban, a legkevésbé keveredetten a honfoglalás-kori magyarságot a Bodroghözben lehet megtalálni? Karoson például — meséli — felejthetetlen volt látni, hogy a honfoglalók sírját a megszólalásig ugyanolyan emberek ásták ki, amilyenek a sírokban nyugodtak. Ugyanaz a csontozat, ugyanolyan alakú koponyák...” „Ötezer éve folyamatos népesség — és a legtisztább honfoglaláskori magyarság? Ha itt ellentmondást vélünk, azért ne az antropológust hibáztassuk. Hanem inkább a belénk rögződött történelem- és nemzetszemléletet.”

Ugyancsak megemlíti, hogy ezeket a kiásott, ősi csontokat valahová elszállították. „...De miért volt a megbotránkozás? Miért és hova szállították el a csontokat?...” — veti

fel a kérdést, melyre mai napig választ nem kaptunk. S miután a válasz késik, a leletnek honi múzeumjainkban nem akadtunk nyomára, fel kell tételeznünk, hogy ősmultunk tudatos felszámolási kísérletével állunk szemben. Lázár ugyancsak kiemeli a bodroghözi Rh faktorával kapcsolatos tényeket. Az emberiség kb. 14.6 százaléka Rh negatív. Ez a százalék a bodroghözi Kiszrosványon 31 százalék. Ázsia Rh pozitív, Kínában Rh negatív jelleg 1 millió/1 arányú, vagy még kevesebb. Európában ilyen Rh negatív sziget csak két helyen van: a Bretagne és Svájc őslakóinál. E helyek viszont ismét közel vannak a más fejezetekben tárgyalt őshún minta és jelképrendszer nyugaton fellelhető területeihez. A fent megállapított Rh sziget ötezer éves folytonossága viszont a Sayce féle őseurópai népből való későbbi népek születésének ideje.

4.500 éves a Tüzkövesi falú. Szentestől délre, a mai Sáp-halom és a szegvári állomás közötti félúton, a Tisza és a Kurca közös árterületének szélén, 15 holdnyi területen helyezkedett el, a volt Kontra tó partján. Ez is letelepedett életet élő, földművelő, állattenyésztő nép hona. Vetettek, arattak, szőttek, fontak, magtáraik voltak. Itt az író megemlíti, hogy különleges az aratás módja: a gabonaféléket „lehegvezik” (V.1:37), mint a szólás-mondás szerinti kukutyiniak, ahol annak idején székely vándor-munkások vezették be állítólag ezen aratási módot; de könnyen lehet, hogy e mondás is — mint Szeged sziget neve — ősi időkre megy vissza. Edényeik között meg kell említeni a valódi lopótök-edényt, s annak agyag mását. Itt ismét szószerint idézem: „...természetes azonban az is, hogy a még régebbi idők óta használatban maradt, kéregből készült edényeknek, a vesszőből font, sásból kötött, fából faragott edényféléknek alakját is megőrizte a lakosságnak azon rétege, mely nem a déli bevándorlók, HANEM AZ ITTREKEDT ŐSLAKÓSSÁG LESZÁEMAZOTTJA VOLT.” A 4.500 évvel ezelőtt már ott élt lakosság tárgyi és szellemi műveltsége, — mely a fenti eszközök művészi készítője volt már akkor is — vajjon hány ezer éves múltat tételez fel? E falú házainak és a sírjainak tájolása is napkelet felé történt. E naptisztelő, falúkból élő, multját őrző, letelepedett és nem kis számú őslakósságra olvadtak bele a délről érkező bevándorlók, illetve inkább visszavándorlók kisebb csoportjai. Ha ezen nép nem lett volna a magyar nyelv boldog tulajdonosa, akkor ma nem beszélénk magyarul a Kárpátmedencében. Ezen ősnép már ezer évvel ezelőtt ismerte a földművelés alapvető szerszámain, s az állattenyésztés módját. A legkorábbi időktől kezdve tűzismerő, s a házépítés mestere. Építményei igen gyakran köralakú alaprajz szerint épültek, s ezen építkezési jelleg ezer éveken át folyamatos hazánkban.

4.000 évre teszi Dr. Takács — C14-es vizsgálatok hiányában — az újdombóvári hercegi téglagyárban talált kőkorszak-beli gödörlakásokat. Szarvasdon, a Berek dűlőben is folyamatos település nyomait találták a kőkorszaktól kezdve és később föld-feletti építkezés nyomait is. Nem említi a váraljai szőlő-hegy közelében talált kora-kőkorszaki nyílhegyeket Rothermel Károly gyűjtésében, mely anyag jelenleg a Dombóvári Gimnázium kiállítási

anyagában van. Dombóvár maga is ősi idők óta letelepedett lakosságnak adott otthont.

A békásmegyeri őstelep C14-es vizsgálata nem áll rendelkezésemre, de Európa műveltség-történetének egyik legfontosabb állomása. Folytonos településének nyolc műveltségi réteg a tanúja a neolithikumtól a vaskorszakig. A lakógödörben nagyméretű szarvasagancs volt, egy kaptafa szerű ék, agancs fejsze, pattintott kőpenge, obszidián magkő, őrlőkő, hálonehezék, csiszolt csontból való ár és simító társaságában. Másutt kutyacsontváz és marhalapocka volt található. Edényeik piros és sárga díszítésűek. Egy füles korsón pontozott ék-minta, a bronzkori rétegben bütyökdiszes edények éppen úgy, mint az őskori rétegben is. Ezen díszítési mód a folyamatos ásatási rétegekben azonos műveltség életéről ad hírt az őskortól a vaskorszakig. A Gondolatközlés fejezetben kitérek a bütyökdisz jellegzetes magyar voltára. (V.15:202-212)

A békásmegyeri őstelepen talált tárgyak bizonyítéka szerint az itt lakók már ősi időkben ismerték, készítették és használták a földművelés eszközeit, s e mellett a halászat fejlett, hálós rendszerét is. Gabonájukat őrölték. Kaptafát használtak, kezük ügyében volt az ár, a simító, edényeket gyártottak. Szépérzéküknek tanúja, hogy edényeiket kagylómozaikkal, nyírfakéreg bevonattal díszítették. Asszonyaik szövőszék mellett álmodták meg niai szép szötteseik, hímzéseik mintáját, melyek közül számos minta átmentette a kárpátmedencei őskor növény és állatvilágának képét, s az ősi házak szerkezetének hiteles képét. (V.25:25) Mindennapi társuk volt a kutya a legősibb idők óta. Faragott gerendadisz tanúsága szerint hegyes orrú és fülű, kuvasz-szerű kutya lehetett. Tágas mezőiken szarvasmarha legelt. A mai napig is milyen ismerős ez a kép!

A lúdvári újkőkori település háza már felmenő oldalfalú, valódi ház, a korábban tárgyalt hűn jelképrendszer jegyeivel díszítve. (Képét l. a Gondolatközlés fejezetben.)

Nehéz volna táblázatba foglalni „Somogyország” hitelesített kőkorszaki telepeit, s ezeket most csak felsorolom:

Andocs, Alsónyíres, Balatonboglár, Balaton Endréd, Balatonkeresztúr, Balatonkiliti, Balatonlelle, Balatonszentgyörgy, Bonnya, Böhönye, Böszénfa, Csákány, Csokonyavisonta, Ecseny.Felsősegesd, Fonyód, Gamás, Gölle, Gyöngyösmellék, Igal, Inke, Kadarkút, Kapoly, Kaposhomok, Kaposvár, Kastélyosdombó, Kánya, Kéthely, Kőröshegy, Lábod, Lengyeltóti, Libickozma, Mernye, Mozsgó, Nagyatád, Nagybajom, Nagyberki, Nágocs, Németegres, Orci, Pamuk, Ságvár, Simongát, Somogyaszaló, Somogybabod, Somogyszentimre, Somogyszil, Somogyszob, Somogyvamos, Somogyvár, Szántód, Szenna, Szigetvár, Szólád, Tab, Taszár, Torvaj, Tótszentgyörgy, Vásárosbéc.

Itt emlékeztetek mindenkit arra, hogy sokszáz éves egy helyben való, letelepedett élet szükséges ahhoz, hogy egy földrajzi helyből település legyen. Így ezek a hitelesített települések kezdeti ideje megelőzi a kőkorszaknak nevezett időt.

Nem hitelesített leletek vannak a következő helyeken: Fészerlak, Kisbárapáti, Kötcsse, Somogyszentlászló. Kaposvár az őskortól folyamatosan lakott terület, számos veremlakás bizonyossága szerint.

Tárgyi ismereteket tárgyalva csupán fel kell említenem, hogy népi emlékezetünk megtartotta a kárpátmedencei beltenger emlékét a „*Délibába születése*” című mesében;

az abból kiemelkedő szigeteket az őskor embere valóban „sziget”-nek nevezte, amint az Szeged városunk és a Dombóvár melletti Sziget-erdő nevében fennmaradt. Szeged vidéki hímezéseink tengeri állatok rajzát is megőrökiti. A nyelv, hagyomány és mővészet együttes bizonytsága szerint ezeken a vidékeken a kárpátmedendei beltenger léteztése óta folyamatos, magyar műveltség van jelen.

Tisztában volt az űr-utazás lehetőségtével és a relativitás elméletével, a kis kanász és a világfa meséje értelmében.

Magor két kutyája: Földneheze és Szélsese az ősi mammut és párdúc emléktét őrti.

Hogy Tündérországunk földje milyen kincseket takar, csak a jövő mondhatja el. De nem tartom véletlennek, hogy korunk éppen népünk ősmultjának fontos emlékeit pusztítja félelmetes rendszerességtel. Ősi honunk pusztulása a Duna elterelésével most van folyamatban. Vándor-műveltségeink főbb területei a folyamközi és egyiptomi központok. Az előbbi a Golf háborúban szenvedett sértülést. Az utóbbi kiindulási pontjául egy egyiptomi hieroglif értesítése Nyitrát jelöli meg, (Hegedűs György, USA, kézirat) mely idegen kézben van, s nem valószínű, hogy ősmultunk feltárására gondot fordítanak, még akkor sem, ha jóindulatú és elfogulatlan tudósok végeznék is ezen ásatásokat, hiszen az eddigi negatív előjelű magyar történészek tudósításai őket is félrevezetnék.

A KÁRPÁTMEDENCE TÁRGYI MŰVELTSÉGE AZ ŐSKORBAN

A Kárpátmedence — ásatások bizonyítékai alapján — a legősibb idők óta lakott terület. Tekintettel arra, hogy az ősmúlt feltárására igen kevés gondot fordítottak régészeink, s illetékes szerveink, s azon tényre, hogy a Kárpátmedence még így is Európa leggazdagabb ásatási területe, önkénytelenül adódik a kérdés: mennyi feltárássra váró kincset rejthet még hazánk földje?

Korábban kitértem már arra, hogy a kárpátmedencei ősműveltség a jégkorszakok alatt is folyamatos volt, mivel a Kárpátok övezte területet soha nem öntötte el jégár. Az alanti térkép ék-vonala az eljegesedés mértékét szépen mutatja. (V.57:20)

Az eddigiek során rámutattam arra, hogy a már eddig feltárt és tudományos módszerességgel feldolgozott régészeti anyag egy teljesen összefüggő, gazdag műveltségéről tesz tanúbizonyságot, ami csak letelepedett élet békés fejlődése nyomán jöhetett létre.

Az alanti táblázatban csak a legnagyobb vonalakban vázolom tárgyi műveltségünk fejlődését:

KOR és LAKHELY	LAKÁS	HASZNÁLATI TÁRGY
500.000 Vértesszöllős	barlang	tűzhely kőtárgyak
70.000 Ohábaponor	barlang	köszerszámok
70.000 Érd és Tata	barlang	tűzhely köszerszámok, (42 fajta) finom kidolgozás
36.000 Szeleti barlang	barlang	tűzhely kürtővel kőkitermelés, szerszámok
30.900 Istállóskő	barlang	kő és csontszer- számok zeneszerszám(furulya)
30.000 Zemplén		bányászat gyógyfürdő
18.600 Ságvár	lakógödör, földfeletti házak	szarvasagancs kapák
17.400 Ságvári telep folytatása. É.Európa benépesítése 8000 évvel később	földfeletti házak	szarvasagancs kapa nyeles kőkés női és állatszobrok csontok mértani díszei hús-szárítás
7.000 Gorzsa	falú, magtárak nyeregtetős házak, falai vörös, sárga díszítéssel	kemence háizsentyély, oltár, láda polc, szövőszék, asztal
4,500 Tűzköves	letelepedett földművelő állattenyésztő nép	megőrizték a korábbi kor kéreg, fa, lopótök edényeit
5.000 Bodrogköz	mint fent	
4.000 Dombóvár	folyamatos település	fejlett kerámia

A Kárpátmedencében a legkorábbi idők óta folyamatos, letelepedett élet tanúbizonyságait találjuk ásatásaink nyomán. Ugyancsak a legkorábbi idők óta ismerik a tüzet, s lakásaikat — még a barlanglakás idején is — kürtővel ellátott tűzhelyekkel fűtötték. A fenti táblázat mutatja, hogy igen korán kezdték felcserélni barlanglakásaikat a környezet céltudatos megválasztásával alkalmasabb, maguk emelte épületekkel. Ezek kezdetben veremlakások, de igen korán, — már a ságvári vadásztelep idején is — földfeletti házakká fejlődtek. Ugyancsak a legkorábbi idők óta igen nagy gondot fordítottak arra, hogy lakóházaikat szépítsék. Kezdeti kunyhóik, s később házaik fala díszítés és festés elemeit tartalmazza. Építőanyagként használták a tapasztott sövényfalakat, melyek előnyét napjainkig ismeri és alkalmazza is népünk olyan helyeken, ahol árvíz-veszély van. Ismerték és alkalmazták a természetes építőanyagok különböző válfajait.

Lakóházak tárgyalásánál szakirodalmunk nem tér ki a várépítészetünkre, noha ez a szó nyelvünk ősrétegéből származik, s eredete — mint a nyelv részben bemutatom — tündérkorunkig vezet vissza. Emlékük fennmaradt az Illa-vár, Változó vár ősi emlékü szavakban, valamint jelenkori helyneveink ezernyi vár-összetételű neveiben. Ezen vár-helyek köré fonódó legendák mindegyike egy — a kőkorszakot messze megelőző — magas műszaki fejlettséget feltételező ősműveltség emléke. A közelmúltig használt magyar épület-jelleg szerint fogalmat alkothatunk őstársadalmunk lakóházairól. Szerették őseink az oszlopos, tornácos lakóházakat a legkorábbi idők óta.

Korábban említettem, — ezúttal ismét Magyar Adorján Magyar Építőizlés című művéhez utalom az olvasót — hogy az e művében tárgyalt kézimunkáinkon fennmaradt rézkorszak-beli házaink építészeti jellege, melynek szakasztott másai ma is megtalálhatók például Sümegen, vagy tájmúzeumok kertjeiben. A sokezer éves különbséggel épült házak között mutatkozó eltérés csekély, s csak ott szerepel, ahol a változó építőanyag megkövetelt kisebb szerkezeti változásokat. Meg kell említenem a máig is élő használatban lévő Homokmégy gyönyörű, kézi festéssel díszített házeit. Az ezt teremtő ősi műveltség egy késői unokája például a knossosi palota tróntermének díszítése.

Ősi múltra tekintenek vissza templomaink is. A legősibb templomnak népünk önnön testével képezett aranykapút tartom, amint azt a „Bújj-bújj zöldág” gyermekdal megőrizte számunkra. Két, felemelt karú, egymással kezet fogó ember alkotta kapu fogadta be naponta a fényt, az életet, az egészséget. A mögöttük sorakozók is alkalmat kaptak, ugyanezen szertartás elvégzésére: „...nyitva van az aranykapu, csak bújzatok rajta...” Egy más fejezetben leírt Tündéerkertben még nem volt szükség épületekre, mint ahogy például a mai Havaiit úgy említik a szakirodalomban, mint a világ egyetlen helyét, ahol nincsen szükség épületekre ahhoz, hogy az ember emberi életet élhessen. A székelykapu, illetve annak őse, a kőszálból és zöldágból készült változata, ugyancsak a Tündérkorunkba vezet vissza. A kőszálhoz kötött, tetején összefogott zöldág keretében jelent meg a felkelő nap képe, hirdelve a teremtés egységét, s az abba szervesen belesimuló életet. Ezen ősi képzetek késői megnyilvánulása a magyar falvak keleti irányba tájolt házai. Fennmaradt annak emléke, hogy ezen kelet-felé forduló házak

oszlopait valaha rézzel borították, ezzel valóban megsokszorozva a kelő nap fényét; könnyű látni, miért nevezték népünket a fény gyermekeinek.

Az eddig még ismeretlen, fel nem tárt és meg nem magyarázott okok miatt föld alá, barlangokba kényszerült magyarság barlanglakásaira igen jó fényt vetnek a Francia országban feltárt, lakás céllal használt barlanglakások. Az itteni barlangok az eddigi barlang-képzetekkel ellentétben hatalmas, jól szellőzött helyiségeket mutatnak, melyeket rendszeresen díszítettek is. E díszítésekben előkelő helyet foglal el népünk ágosa, s az ugyancsak magyar jelképrendszerű és olvasatú festmények sora. Nyugati, se a magyar nyelvet, se a magyar hitvilágot nem ismerő tudósok igen jó ráérzéssel emlékeznek meg ezen festményekről. Leroy Gurham véleményét támogatva Hadingham a következőket mondja: „Az állatábrázolások jelképesek. A ló hímségi, a bison nőiségi jelkép. A közel 2.000 lakóbarlangban a nőiségi jelkép foglalja el mindig a barlang közepében a helyet, a hímségi jelkép a bejáratot díszíti, absztrakt jelekkel együtt. Ez viszont a művész dualizmusát fejezi ki.” (V.13:214) Ha az író ismerte volna magyar jelképrendszerünket, még sokkal többet tudott volna meg a barlang lakóiról. Az említett loábrázolás például holdjelkép is. A bison — nőiségi jelképen túl — jelent vizet is. A két állat, s az „absztrakt” jelek viszont felvilágosítást adnak arról is, hogy mely őstörzsünk jelképrendszerével állunk szemben.

A fent idézett műben megemlíti az író Lorblanchet azon véleményét, hogy „ezen barlanglakásokat a maguk teljességében kell vizsgálni, nem csak a díszítést, minden másról elvonatkoztatva.” Szerinte „...a barlangok nem absztrakt jelenségek. Mindgyiknek megvan a maga élete...”, s javasolja számos tudományág együttes, felderítő munkáját.

Hazánk barlang-rendszerének csak kis hányada lett tudományos alapossággal feltárva. Erdélyi barlangjaink közül számoshoz fűződik olyan rege, mely szerint őseink írásos emlékeiket ezekbe menekítették, hogy majd egy későbbi, biztonságos korban újra gyarapíthassák tudásukat. Külön oldalon hozom az Almási barlangrendszer képét. A II. Világháborúval kapcsolatos, kényszerű, hegyen, erdőben lakás eredményeként számos olyan hír kelt szárnyra, mely szerint a Magastátra rejtett barlangjaiban ugyancsak ősi írások, rajzok, s őskori lakótelep nyomai találhatók. Ezek mind felderítendőek.

A föld alá kényszerült magyarság templom-építésének jó példája lehet a honfoglaláskor előtti Feldebrő-i altemplom kiképzése. Ősi hitvilágunk nyomai maradtak fenn viszont a Pécsi Székesegyház domborművén, melyről Makkai János számolt be, „Megjegyzések a Fanyűvő Sámson Ikonográfiájához” címen. (V.15) Az itt megjelenített képeket ősforrás értékűnek tartja a szerző, viszont sokkal tágabb értelemmel tudta volna magyarázni e képeket, ha ezen jelenetekben felismeri a magyar eredetet, s felismeri azt, hogy mind a görög, mind a sumérnak nevezett műveltség ezeket — értelemvesztetten — tőlünk vette át. Történik ez annak dacára, hogy maga az idézett görög rege például nyíltan, szépen elmondja, hogy „Altisz olajfáját Heraklesz az Iszter partjáról ültette át.” A görög átvevő már nem tudta, hogy az Iszter forrása ősi Tündérvölgyünk, a Csallóköz, mely a világ első gyümölcsöskertje — a később tárgyalt gondolatközlési jegyek bizonyossága szerint — s lombos életfánk fogalma itt született valaha, emberi eszmélésünk hajnalán. E fák gyümölcsei voltak első táplálékunk, s életünk alapja, árnyékuk óvott a déli nap hevétől. Lombjai között fészkelő madarak szárnyalása korán vált a lélek jelképévé, s ezen jelképet népünk megőrizte székelykapúitól kezdve a ma templomáig. Különösen kedvelt volt a tuba, a galamb, melyek valamennyi őstörzsünk jelképrendszerében és

alapszótárában szerepelnek. A szemerék szimi, a szolimok szalamba, a körösök galamb, a besenyők tuba elnevezései máig fennmaradtak. A magyar törzs madár szava viszont nép és Isten nevünkkel rokon. Mikor tehát Heraklesz az Iszter mellől elragadta az élet fáját a rajta lévő madarakkal együtt: egy magyar népcsoportunk áttelepüléséről szól, mégpedig valamely kényszer hatása alatt, a Kárpátmedencéből, délebbi vidékre. Ez idő eshetett egybe Makaria — az Égei tengeri sziegetek — magyar településeinek kezdeteivel. Egy Kr.e. V.századi Lykiai, s egy Kr.e. V-IV.századbéli krétai érmén az istennő a fa ágai között jelenik meg. Magyar értelem-rendszer szerint e kép helytelen, hiszen a fa vellás ága nőiségi jelkép, az ezen belül megjelenő nap a hímséget jelképezi. Ezen érmék még utalnak ősi istentiszteleti helyünkre, az aranykapúra, de ennek értelmét már nem ismerik. Hasonló félreértett mondatörök a sumír közvetítésű rege. E föld magyar kapcsolataira, illetve műveltségének hún-magyar eredetére Kézai Simon Gesta Hungarorumra figyelmeztet. (Kézai 1:1) Viszont valamennyi Kárpátmedencén kívüli rege megegyezik abban, hogy a „szent fa” erőszakkal szakított ki földjéből, hogy azután mások is használhassák csodás erejét. Fontos megemlíteni azt is, hogy a sumír istennő széket és ágyat akar építeni a lopott fából. Viszont csak a magyar nyelv hozza kapcsolatba a széket a székhellyel, település-központtal; a regében említett szék ezen képzetet őrzi, s annak tudatát, hogy a letelepedett élet alapelemeit a sumírok magyar nyelvű néptől kapták. Külön tanulmány tárgya e legenda bővebb értelmének kifejtése.

Itt megemlítem, hogy magyar tájegységeink máig is fenntartották azon szokásukat, hogy csak az asszony és a gyermekek laknak a szigorúan vett lakóházban, s a férfiak a külső épületrészekben töltik az éjszakát. Ilyen volt például a Dombóvár vidéki szokás napjainkig. Őstörzseink e szokásukat megtartották vándoréletük alatt is, a franciaországi barlangok tanúsága szerint.

A gondolatközléssel foglalkozó fejezetben kitérek arra, hogy a díszítő-, s egyéb művészetek emberi eszmélésünk legkorábbi ideje óta velünk vannak. Ezen művészet egységes, s legmagasabb fokát őrizte meg a magyar hagyomány..

Népünk építészetében — a székelykapúktól kezdve a legkorábbi házainkon át a mai népi építkezésig — mindenütt megtalálható az ősz kezdetre való emlékezés, s a ház építőjének ég felé irányuló lelkisége. Ilyen a házak, kapuk díszítőelemeiben mai napig megtalálható „kusza” jel, amit idegen-majmolás fokozott le egyszerű, értelem nélküli díszítőelemmé, „rozettává”.

Az Almási barlang. (V.73)

Az almási barlang alrajza Fekete István felvétele szerint. Magyarázat: 1. szám *a* betű a barlang száján belül levő tágas üreg, mely a *d* betűig befelé tart, balra pedig a 2. számig kanyarodik egy nyugatnak irányuló szűk folyosóval, mely a patakmederre néző nyilat- vagy ablakhoz vezet; *b* betű hátsó sítátor; *c* hátsó üreg; *d* az egyik denevérszemét ürege; *e, e, e* bajosan megközelíthető szűk ősmédvetanyák vagy barlangocskák. 2., 4. és 5. számok a barlangnak a bejárat előtermével folytonosságban lévő osztályait jelölik, 3. annak egy nyugatra nyúló kőnyökét, 6. szám nagy kövekkel elöntött, előbb emelkedő, azután lejtősen szálló szűk, piszkos folyosó, mely bennebb két ágra oszlik; ezek egyike, mely 7. számmal van jelölve, északkeleti irányban messze benyúlik, hol az *a* és *b*-vel jelölt kis medvebarlangokban végződik. A másik nagyon törpe, végénél igen egybeszűkülő folyosó északnyugati irányban a barlang 8. számmal jelzett osztályába vezet. Ezen északi irányú osztályból van bejárata a 9. számmal jelzett azon keleti irányú tágas és tiszta résznek, mely a barlang fénypontját képezi, mely közel negyven öl hosszúságban, több helyt tíz öl szélességben kínálkozik nem mindennapi szépségeivel. Ennek külső részében van a függőkő; *a, b, c, d* betűk szűk s bajosan megközelíthető mellékosztályait vagy ősmédvetanyáit jelölik. Ezen belül a barlang, bár negyven ölnél hosszabb, de annyira egybeszűkül, hogy a 10. és 11. számmal jelölt folyosóban sok helyt csak térden csúszva lehet áthatolni. E folyosónak is van *a, b* és *c*-vel jelölt két medvetanyája. A szűk folyosó egy szép körtembe vezet, mely alrajzunkban 12. számmal van megjelölve, ebből egy oly szűk üregben, hol csak nyúlánk termetű egyén fér át, a 13. és 14. számmal jelölt utolsó előtti terembe juthatni. Ki ideig felküzdé magát, jól teszi, ha a 15. számmal jelölt utolsó üregbe is behatol, hol azon forrás friss vize buzog fel, mely gyöngyöző hullámaival e barlangot ezredévek türelmével ásta. Ezen utolsó osztályba kürtőszerűleg emelkedő két folyosó vezet, melyek annyira szűkek, hogy csak hason csúszva s kigyószerűleg tekerődzve lehet azon áthatolni. Alrajzunkban a fehérén hagyott közők a barlang tisztás részét, a márványozott helyek annak köves részét, a pontozatos pedig a denevérszemeket jelöli. Az elmosott helyek a barlangnak ölnél törpebb részeit mutatják.

FÖLDMŰVELÉS.

A Kárpátmedence magyar őslakói a legkorábbi időktől kezdve földművelő, letelepedett életet élő emberek. Alapszótáruk nép- és Isten-neve, s ezek származékai — amint azt a gondolatközléssel kapcsolatos fejezetemben bemutatom — mind a földdel és földműveléssel kapcsolatosak. Rovásunk első betűje is első földművelő szerszámunknak, az ágnak alakját tükrözi, amint azt a mellékelt képen láthatjuk is.

Az Érd és Tata vidéki 70.000 éves őstelepen élő emberek már 42 fajta eszközt használtak. A 18.600 éves ságvári vadásztelepen már tömegével találhatjuk a szarvasagancs kapákat. Használtak nyeles kőkéseket, ismerték a hússzáritás módozatait. A békásmegyeri őstelep embere is használta nemcsak a földművelés alapszerszámát, az előbb említett szarvasagancs kapát, de aratta, „hegyezte”, begyűjtötte a gabonát, meg is őrölte, kemencéiben meg is sütötte madárlátta kenyerét. Ismerte a tervgazdálkodást, vadászterületeit soha nem merítette ki. Volt kaptafája, hálónehézéke. A békásmegyeri telep jó bizonyosság arra, hogy a földművelés, halászat, vadászat nem egymást kizáró, hanem egy időben használt tudomány. A 7.000 éves gorzsa település már a mai élet kellékeivel rendelkezik: házaikban van asztal, polc, kéreg,- fa-, és agyagedények, szövőszék, láda, háziszentély, oltár.

Állataik között ott volt legősibb idők óta az ágas (szarvas), a kutya, a ló, a szarvasmarha, a kecske. Összótárának részei a méhészkedéssel kapcsolatos szavak: mezőin méhek gyűjtögették a mézet. Mágócson a nép „Isten aranyos madárkainak” hívta nem is olyan régen a méheket, s itt is, az „aranyos” kifejezés tündérhoni szótárunkra utal.

VISELET.

Népünk körében megmaradt az ősi tündérruha emléke, mely levelekből, virágokból készült szépsége miatt, s azért, hogy az ember és föld összetartozását kifejezze. Népviseletünk virágpompás női ruhái, szűrők színei mind az ősi tündérruha vászonra, posztóra röppent másai. Ugyancsak használták leányaink a holdsarló alakú pártát, melyet fehér nyírfakéregből készítettek, gyüngyvirággal díszítettek, s ösvallási jelkép. Népdalaink tolmácsolásában mindezekről tudomásunk van. Példaként idézem Márton Szép Ilona című balladánk, s egy népdalunk vonatkozó részét:

„Itt es kerekedik egy kerek dombocska,
Azon növelkedik egy édes almafa.

Édes az almája, csukros a virágja
Alatta ül vala Márton Szép Ilona

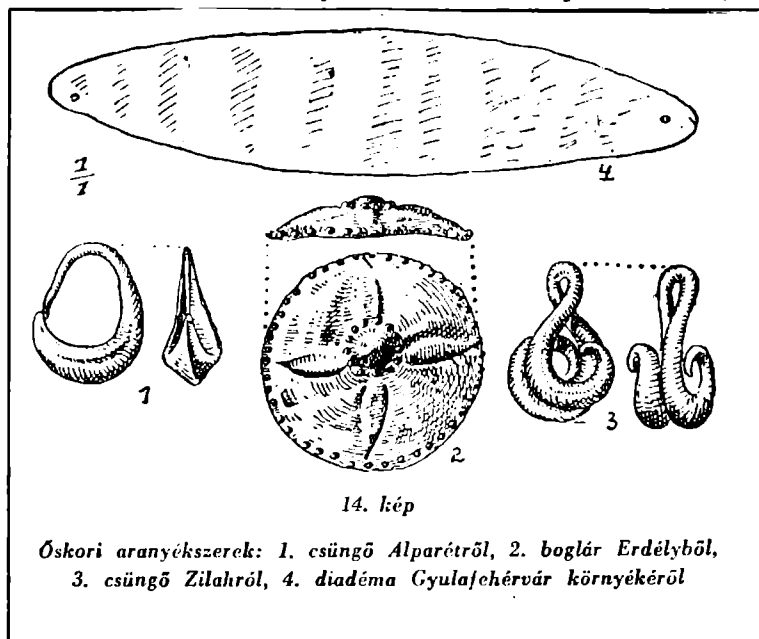
Kötögeti vala maga koszorúját,
Ágból, csemetéből, kósai rózsából...(Márton Szép Ilona)

S népdalunk néhány szava:

„Jaj pártám, jaj pártám
Gyöngyösi koszorúm,
Gyöngyösi koszorúm,
Gyönggyel rakott pártám..”.

Amint láttuk a legrégebbi időkben volt már szövőszékük, s ruháik, párnáik, asztalterítők már szőtt anyagból készültek. [Itt csak zárójelben jegyzem meg, hogy az angol „linen” (vászon) a magyar len szó változata. Az angol műveltségi szó feltétlenül a magyar természeti ősszóból származik, hiszen ha len nincsen, vászon sincsen] Nincsen tudomásom arról, hogy e korból maradtak-e fenn hazánkban varrószerszámok, viszont az avar korban már nem is ritka a szépen díszített, írással is ellátott tűtartó. S, hogy megvolt ezen ősi időkben a megfelelő műszaki tudás is, ismételten meg kell említenem Móra Ferenc ásatásai során előkerült tűtartókból „előmesterkedett” tűket, a dinnyemag alakú gyöngyöket, melyekben a cérna áthúzására olyan vékonyka kis bronzcső vezetett végig, melyeket az 1930-as években még nem tudtak volna előállítani. Ilyen műszaki tudás mellett varrótű létezése természetes.

Gyöngyöket őseink igen nagy mennyiségben használtak: Móra Ferenc szerint szinte lapátolni lehet őket némely sírban. Az ékszerek hasonló gazdagságáról beszél Asztalos Miklós is Erdély őstörténetével kapcsolatban. (V.4.14)

A gondolatközlés fejezetben térek ki a szövött anyagok változatos megoldásaira, az ősi időkgig visszamenő zsinórozás használatára és értelmére, a gomb ismeretére — valamennyi nagy horderejű találmány, melyek mását nyugaton ezerévekkel később találhatjuk csak meg.

Akinek kaptafája volt, volt csizmája is, különben ugyan miért is kellett volna neki a kaptafa? Történelmi időkben népünk viselete

mindig megkülönböztetett fejlettséget árult el. Addig, amíg a görögök, rómaiak csak magukra csavart lepedőkben jártak, addig népünk különböző rokon törzsei nadrágban, csizmásan jelennek meg a történelem színpadán. Amint az előzőekben láttuk, e divat kezdetét a békásmegyeri őstelep szolgáltatja.

Állandó kelléktáruk közé tartozott a tükör olyannyira, hogy amikor — bárhol a nagyvilágban — a halott mellett kerek tükröt találnak, biztosra vehető, hogy a

népünkkel való rokonság egyéb kelléke is megtalálható. Ezek utódai a híres somogyi tükrösök. A tükör ősvallásunk egyik igen fontos jelképe, s lényege a testi-lelki szépség ápolásának fontos volta. A tükör a lélek jelképe, melyben Isten képe tükröződik.(V.61)

Tárgyi műveltségünk legnagyobb részét a gondolatközlés fejezetben kellett megemlítenem, mert valamennyi használati tárgyon fontos közlés is található. Így most csak futólag említem meg az ősidőkig vezető bőrmunkákat: a tarisznyától az ostorig, a porszarúktól a férfi-ruhákat díszítő láncokig, zsinórokig.

Fegyverük — feltűnő módon —igen kevés volt, s e tény ismételtelen megfigyelhető minden korai rokonműveltségünk életében. Fegyverként használták — ha kellett — a botot, amit igen gondosan készítettek el, hogy ereje, rugalmassága megmaradjon. Ezen eljáráshoz tartozott az, hogy már magát a faágat annak megfelelően nevelték, majd levágva áztatták, s zsiradékkal kenték. Ez utóbbi eljárás adta, őrizte rugalmasságát, erejét, s ide vezethető vissza későbbi népeknél dívó szokás, a király „felkenése”. Ők értelem-vesztetten a királyt, s nem a botját kenték.

Amennyire kevés volt a fegyver, annál több a pásztorbot — valamennyi gyönyörű faragással.

S ha már a legrégebb idők óta voltak nyájaik, a pásztorbot furulya is kellett. Amint tudjuk, az istállóskői 30.900 éves lakótelep szolgáltatta az első ismert csontsípót, ami bizonyára a tündérkor bodzafa-sipjainak késői unokája.

Korábban említettem, hogy az ősi tündérruha átköltözött népünk mindenkori, anyagból készült ruháira. Éppen úgy megtalálható mai pártáinak, szűrjeinek kevésbé díszes, korai mása utódműveltségek ruha-divatjában. Csak a legkézbe fekvőbbet említve: a művelt nyugat a mai napig nem tudott jobb öltözetet kitalálni, mint a húnoktól örökölt, s máig is használt, nadrágos férfidivat.

Magyar Adorján Ősműveltség című műve részletesen bizonyítja azt, hogy az egyiptomiak fejdíszre népünk szűr-gallérjából eredt, de már úgy, hogy ezen ruházat értelmét, s vallási összefüggéseit már nem értették.

Az alanti, kárpátmedencei lelőhelyű szobor Kr.e.4.500-ból származik, s ismét a

„beszélő szobrok”
váfajához sorolható.
Hangsúlyozott az alak
vállára vetett szike és a
ruhán végigfutó ék, illetve
zeg-zúg vonal. Ezek
nyomán „székely”
olvasatú.

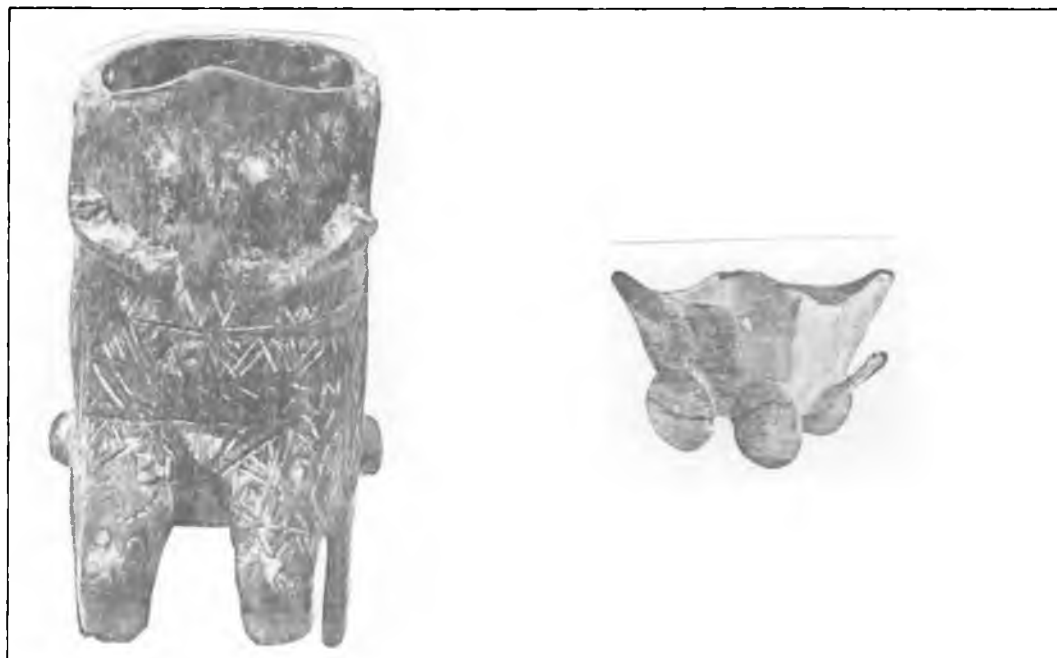
V.71:44

MŰVÉSZET.

A kárpátmedencei fejlett műveltség összeköttetésben állott az anatóliai műveltségi központokkal Kr.e. 4-3.000 között. A bemutatott „Kökénydombi Vénusz” néven ismert, ülő alakot ábrázoló edény (49.old.) rendeltetését nem ismerik, s meg sem említik a karcolt „minták” esetleges gondolatközlési szerepét. Erről dr. Baráth Tibor részletesen beszélt. Ezen túlmenően meg kell említenem, hogy az edény-alak a beteljesülésre váró ösanyag és ösanya jelképe.

**A Kőkénydombi Vénusz és
világ legősibb, ismert kocsijáról ad hírt a Budakalászon kiásott agyag-kocsi, Kr.e. 1.900-
ból.**

(V.57:331,339)

Itt figyelmeztetem magunkat arra a tényre, hogy a magyarság a Kárpátmedence területén a legősibb idők óta ismerte, s használta a lovat. Nyugat felé terjeszkedésének útvonalán lovát már zablával látta el, s kantáron vezette.

„Ismeretlen történelem előtti nép”-nek nevezi a tudomány a kárpátmedencei térség őslakosságát, noha elismeri, hogy a Duna mindenkor a népek országútja volt. Érdekes módon mindenkiről tudnak a Duna mindkét végén lakó emberekről. De a világ egyik legvédettebb területe, s legősibb műveltségét hordozó népe mindmáig „fehér terület” a tudományos világ térképén. Ezen „ismeretlen nép” edényei az itt bemutatottak.

Az első csoport budapesti, a 2. csoport a most Ausztriához tartozó Jungfern-höhle-ből származik.

Az 3. csoport tök-alakot utánzó edényt a legjellegzetesebb Duna-műveltség I. korszakából származó edénynek mondja a szakember, württembergi lelőhellyel. Mindkét, a Kárpátmedencén kívül talált edény a magyar mag-mintát hangsúlyozza. (V.57:331)

Bár anatóliai lelőhelyű az alanti szobor, itt kell megemlítenem, igen nyilvánvaló magyar vonatkozásai miatt. Adatai a következők: lelőhelye Catal Hüyük, a Kr.e.7.000-es rétegből. Anyaga égetett agyag, mérete 16 cm. A kép gyenge másolatán nem látszik, de a leírás szerint szülés közben ábrázolták az ülő helyzetben lévő asszonyt.

Mellette őrként egy nagy macska-féle állat ül. Önkénytelenül is eszünkbe juttatja népmesénk Magorját, kinek két kutyája Földneheze és Szélsébe; az első a mammuth, a második a párduc jelenlétéről beszél. Ugyancsak hivatkozok Magyar Adorján azon kutatási eredményére, mely szerint az Aegei tengeri ősnépeink szelidített állata a gepárd volt, s ennek az alakja ment át „csizmáskandúr” néven népmeséinkbe.

Az alanti szobor térdein és hasán, a leghangsúlyosabban látható helyen három magyar hullámvonal.

Tekintettel arra, hogy szülő-anyáról van szó, életadó, s e szerep megszemélyesítőjének neve: Ilona.(Élet-anya) A hullámvonalak a magyar föld jelképrendszerébe tartoznak. A teljes

olvasat tehát: Magyar Ilona. De ugyan ilyen eredményre jutunk akkor is, ha csupán a jelképeket nézzük: „szülőanyám a magyar föld”, „anyaföld”, „szülőföld” értelemmel. A három félkör alakú jel hármas „határhegyünk” első, általam ismert megjelenése, értelme magyar, illetve megye szavunk. Több ezer évvel későbbén ezen hármas jel ment át a szemere ékírás „Ma” szótagjába. (三), s a kínai jelképrendszer „élet” jelentésébe.

Az itt lakó emberek letelepedett életet élő, földműves társadalom képviselői.

(V.71:44)

E szobrot egy gabonatartó edényben találták. E tény ismét aláhúzza, hogy e képmás Magyar Ilonát, illetve Földanyánkat jelképezi. A húsvéti fonott kalácsot napjainkig is a „Boldogasszony hajának” nevezik számos vidékünkön. A búza termelésének tudománya tündérfői emlékeinkhez vezet. Hagyományaink szerint maga a Napisten, Magúr tanította meg erre népét. Tündérfői népe az aranyló búzát fényjelképnek tartotta, s tartja máig is. Azóta is hagyomány, hogy minden búzaszembe Fényes Jézus arca van belerajzolva. Mikor pedig arany búzáját megőröli „...változik a búza, Arannyá változik, Arany liszté válik..” Tudják, hogy minden falat kenyér: az arany nap egy paránya.

Ugyanezen ásatási területről került elő a bemutatott obszidián tükör. Idegen magyarázó a szobrot „valamiféle termékenység-i istennő”-nek nevezi, a tükröt pedig „valamiféle papnő” sírkellékének, nem tudva, hogy ősmagyar vallásunk kelléke a tükör, s népi jelenlétünk egyik legbiztosabb jelzője.

**Obszidián tükör
V.71:38**

TÜNDÉREK.

Őseredetünk szorosan összefügg a tündérekkel kapcsolatos ősi emlékeinkkel, s magunkat tőlük eredeztettük. Különös tisztaságban maradtak fenn ezek az emlékek a Csallóközben. Szerintük Tündéreink léte a teremtés idejére megy vissza, akik mint fénylények vettek részt a teremtés nagy művében. Királynőjük Tündér Ilona a lég, s az e földi élet anyja, földünk megszemélyesítője. Ő a nap szent arája, testéből fakadt édes párja, felesége, ki házasságuk után a Magyar Ilona nevet vette fel. Ő magyar életünk anyja. Palotája az égbolt kupolája, forgó ágya — földünk — a sarokcsillagon függ. Később leköltözött a Csallóköz szent szigetére tündér gyermekeivel, s ott éltek boldogságban.

Az időtájt még örök tavasz virult ezen a vidéken, s a föld gazdagon termett meg mindent, amire szükségük volt. Arany nap ragyogott felettük, aranypor fénylett a sziget partjának homokjában, arany fény áradt a tündérek légies testéből is. Csilingelt, zengett az egész világ körülöttük, szülő szőlő, csengő barack emlékét mai napig is megőrizve ezen boldog időből. Beszéltek az állatok is, s az emberek megértették őket. E nagy boldogság csak addig tartott, amíg idegenek meg nem támadták a szigetet, s gonosz szándékkal, kapzsi szívvel csak az aranyat akarták megkaparintani. Ekkor a tündérek fájó szívvel búcsút vettek e szent szigettől, s téli szállásukra, Erdélybe költöztek. Utódaik, a magyarok ott maradtak; a mai napig is arról lehet felismerni őket, hogy a Duna partján nőző árvalányhajat — ami a menekülő tündérek aranyhajának egy-egy elvesztett szálából eredt — mindig többre becsülik az aragnál. A tündérek viszont rövidesen visszaköltöztek a Csallóköz szigetének égi másába, valahol a Hattyú csillagkép közelébe. Tündér Ilona néha-néha visszajár hattyú képében, s a Duna vízében úszva hangosan siratja az elvesztett tündérkertet. Néha meg öregasszony képében, nehéz csomaggal, rőzseköteggel a hátán járja az országot, hogy lássa: van-e még irgalom és szeretet, segítőkészség magyar gyermekeiben. Ha néha-néha talál ilyen igaz embert, visszaviszi magával Tündérhonba, hogy ott örök boldogságban élhessen.

Ezen ősi eredettörténet változata az iskoláinkban tanított Hunor-Magor rege, mely minden kopottsága mellett is megőrizte a tündérekről való ősi emlékünket: ők is tündérlányokat vettek feleségül. A „minden leány tündér” mondás pedig anyai ágon való származásunk jogán Tündér Ilonához, illetve Magyar Ilonához vezet.

Más tájegységeink is őriznek tündér emlékeket, melyek gyakran tündérek építette, elsüllyedt épületekről, vagy harangokról szólnak. Más változat szerint vizitündérek után vágyódó pásztorlegények, s azok nyájainak végzetét meséli el a legenda.

Ez utóbbi legismertebb változata volt a balatoni kecskeköröm valaha jól ismert regéje, ami dióhéjban a következő: a vizikirály gyönyörűségesen szép leánya beleszeretett a pásztorlegénybe, aki aranyszőrű kecskenyáját a Balaton partján legeltette. Naphosszat hallgatta a pásztor furulyáján felcsendülő szebbnél szebb dalokat addig-addig, míg meg nem kérte a juhászt, jöjjön vele édesapja palotájába, hogy mindig együtt lehessenek. A legény végül bele is egyezett, követte a vizikirály leányát, őt meg a kecskenyáj, mely így a vízbe pusztult, s máig is megtalálható a kecskék körme a tihanyi révben. A rege értelme (V.22) a következő: Balaton-vidéki, főleg a zalai emberek a

hullámokat kecskéknak hívják, s jól tudják azt is, hogy az u.n. „kecskekörmök” a congeria kagylók maradékai. Tisztában voltak azzal is, hogy a hang éppen olyan hullámokban terjed, mint ahogyan a víznek is vannak hullámai, s a víz a hanghullámokat jól vezeti, tehát a furulyaszó és a víz hullámai valóban szépen egyesülnek. A felkelő nap fényénél a Balaton víze, a hullámok gyönyörű arany-fényben fürödnek, s ezen regeindíték is természeti valóságon alapul, amikor „aranyszörű” kecskékről beszél. Az arany említése még ezen is túlmutat. Tündérhonunk aranydús homokja ember-állat bőrére tapadva azt szinte bearanyozta; az aranyszörű kecskék említése is tündérhoni emlék. Tárgyunk szempontjából ugyancsak igen fontos tény, hogy népi jelenlétünk tudata a congeria kagyló kialakulásának idejében már e tájhoz köt bennünket. Sőt, a Balaton regéje fentiek nyomán Tündér és Aranykorunkhoz vezet.

Elsúlyedt tündértemplomokról és harangokról tud a Fertő-tó, s az Eörsedi láp népe is. Egy ilyen regét őrzött meg számunkra a Bodrogszökből Lázár István (V.3:9), amit alant idézek:

„A karcsai templom a Tisza és a Bodrog egybefutó árterületén épült, stílusában a dalmáciai és a jáki templom kicsinyített mása. Tompa Mihály megénekelte, hogyan került e templom ide a homokra: 'Egy valahai napon az Éj Szelleme megpillantá a Karcsa tükre alatt élő vizitündérek királynőjét és szerelmével üldözni kezdte. Az nem fogadta szívesen a közeledését és elhatározta, hogy a zaklatás elől más vidékre költözik. Búcsúzóul, emlékeztetőül a karcsaiaknak, akikkel jó barátságot tartott, víz alatti palotája köveiből szárnyas népével templomot kezdett építeni. A nagy sürgés-forgásban a tündérek nem vették észre az idő futását, a hajnal közeledtét. S amikor hirtelen felharsant a kakasszó, melyre vissza kellett térniük a víz alatti menedékükbe, félbe-szerbe hagytak mindent, olyan gyorsan, hogy még a röpülve hozott harangot is elengedték, ahol éppen szálltak, s az a mocsárba esett, azóta sem került elő. De mire is lett volna a harang, amikor nem készült el még a torony se? Azóta sem tudja senki befejezni ezt a tündértemplomot...’”

Így szól a rege. S mint minden regének, a karcsai tündér-émlékezetnek is több tudatrétegét figyelhetjük meg. Az első: a vizitündérek, mint szárazföldi testvéreik is, fénylények, s mint ilyenek, a sötétséggel — itt az Éj Szellemével — soha nem egyesülhetnek. E tündérek is tudnak repülni. Hihetetlen erővel rendelkeznek, hiszen elsúlyedt köveket, harangot, repülve visznek új rendeltetési helyükre. Számunkra a legfontosabb e könyv keretén belül még azon tudatnak a megőrzése, hogy a Kárpátmedence területén létezik egy ősi, ma már víz alá süllyedt magasrendű, ősi műveltség, mely a tündérkor, illetve Aranykor idejéhez vezet bennünket. E szempontot figyelembevételre érdemes volna a karcsai templom alapköveit vizsgálat alá vetni. Ugyancsak fontos értesülés számunkra a fenti regében az, hogy a magyar a tündérektől tanult — sok minden egyéb mellett — építeni, s tőlük ismeri a harangok létezését is.

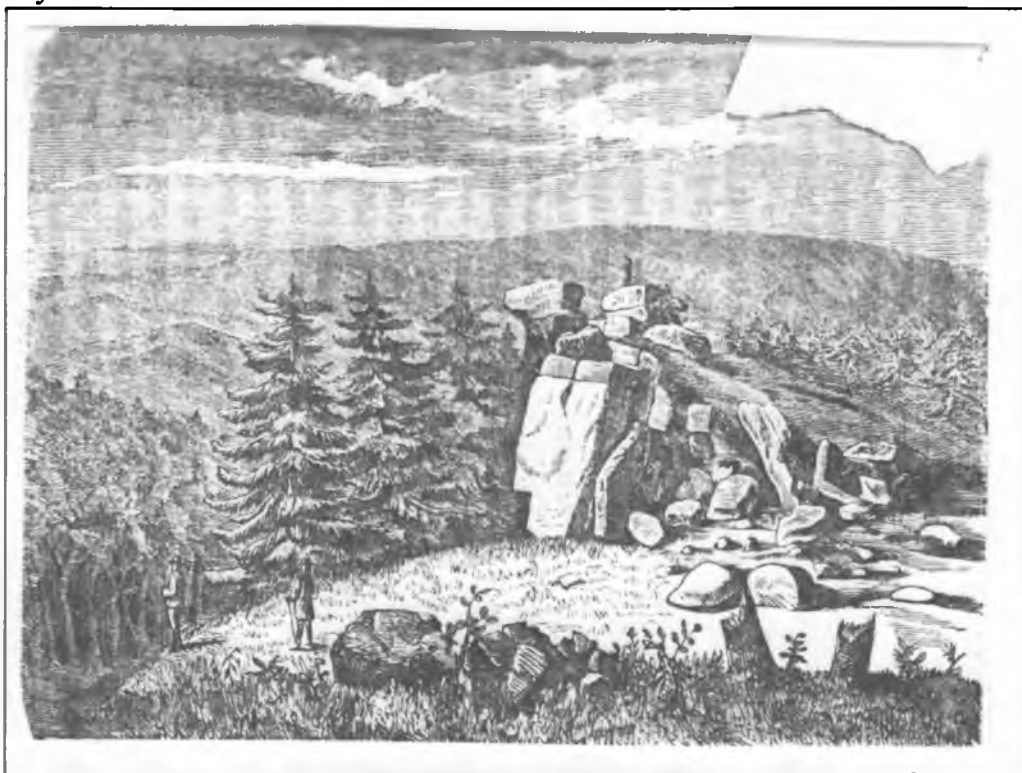
Az idevonatkozó karcsai, ősküi és sárospataki új ásatások kerektemplomainak képei a „Csillag” fejezetben találhatók.

Az ősi, magas szellemi és anyagi műveltség hordozóiként mi alapítottuk későbbi vándorlásaink során nemcsak az egyiptomi és most sumirnak nevezett műveltségi központokat, (Kézai 1:1) hanem történelmi időkben is jelentős hatással voltunk a nyugateurópai műveltség fejlődésére. Magyaroktól tanult tudomány a harangöntés ismerete, s ezek csak Nagy Károly után lettek ismeretesek nyugat Európában. (Dr. Gepai

ismerete, s ezek csak Nagy Károly után lettek ismeretesek nyugat Európában. (Dr. Gepai Andor, Magyarország, 1993. okt.23, 43.sz. 11. old.) Figyelmet érdemel az ősi magyar templomok jellegzetesen kerek alaprajza; egyik ilyen körtemplom szépen megőrzött példánya az őskői kerektemplom. Ugyan ilyen kerek alaprajzú a Stonehenge néven ismert kerek napvártá, s annak ősidőkben mélyen a tengerszint alá süllyedt mása Loch Nessben. A „Klein-henge” néven ismert kőkörök képét a víz-alatti régészettel kapcsolatban hozom. (V.21)

A helyi lakósság ezen kör-köveket — mely szó church néven ment át az angol szótárba — ugyancsak tündérhagyományokkal kapcsolja össze. Hazánkban jól ismertek a nép által tiszteletben tartott szenthelyek, melyek gyakran kőszálhoz kapcsolódnak. Ilyen az alatt bemutatott Oltárkő a Hargitán. (V.73:50) Orbán szerint ennél szebb istentiszteleti helyet sehol sem lehet találni, hiszen itt maga a természet is ünnepel.

Ipolyi felhossa még, hogy ezen tündérépítmények gyakran a „vár” szóval vannak összeköttetésben. Ugyan ezen vár szó őriztetett meg a lapp tündérhagyományokban. Ha most figyelembe vesszük, hogy tündéreink elsüllyedt épületei majdnem mindig templomok, s az elsüllyedt templomok helyére a föld felett is építeni akartak a régi kövekből, ugyancsak templomokat, több igen értékes adalékkal bővül ismerettárunk. Arról sem feledkezhethünk el, hogy avarjaink neve magában hordozza a „vár” szót, s néha „várkun”-nak is említhetjük őket. Kerek váraik ugyancsak kapcsolatba hozhatók e kerek napváltással, valamint a Kárpátmedencén kívül élő műveltségek tündér- emlékü építményeivel.

Oltárkő a Hargitán. (V.73:51)

A most felfejlődő víz-alatti régészet kezdő lépései már megállapították a Földközi tenger elsüllyedt műveltségeinek korát, a felette lévő víz mélységétől függően. Tudjuk

azt is, hogy a Loch Nessben elsüllyedt kőkörök hihetetlenül ősi földtörténeti korok emlékei. A Kárpátmedencében elsüllyedtek tudott templomok is azon ősi időkbe vezetnek vissza, midőn a 25–30 millió évvel ezelőtt létezett meleg égövi csodálatos világnak véget vetett a földkéreg további mozgása, születő tűzhányók, s az ezzel egyidejűleg beáramoló tenger. Geológusaink jövőbeli feladata e kor pontos, évszámmal ellátott elsüllyedt templomok regéi ebből az ősi földtani időből származnak, s ugyan azon műveltség embere őrizte meg számunkra a „Déliába születése” című mesében ezen őstenger elvonulásának emlékét, s ugyan azon tündérek és emberek kezdték újjáépíteni a Tündérkor műveltségét a karcsai rege szerint.

Tündéreinkkel kapcsolatban fentiek csupán a legszűkebb ízelítőt adják. Tündérregéink részletes feldolgozása még a jövő tudósaira vár. Viszont itt ki kell hangsúlyoznom, hogy ezen tündér-hagyományokban feltűnő „gonosz” tündér szándékos hagyományrontás eredménye, s az erőszakos térítések korával függ össze. Arról, hogy ezekben a tündértemplomokban, várakban milyen szellemiséget képviseltek az ott tiszteltek, némi képet nyerhetünk Erdélyi Zsuzsa ősi imádságokat összegyűjtő „Hegyet Hágék, Lőtöt Lépék” című művéből, népdalaink, népművészetünk, népmeséink csodás világából.

A világ majdnem minden táján fellelhető a tündérekkel kapcsolatos emlék halovány körvonala, de olyan részletességgel sehol nem tárgyalják a tündérekkel kapcsolatos emlékeket, mint hagyományaink, melyek megőrizték a tőlük való egyenes leszármazás ősi emlékét is.

Corliss (V.14) behatóan tanulmányozta ezen emlékeket, melyeket — Európában — az ír, skót és lapp területeken talált meg szép számban, de talált ilyen emlékeket földünk majd minden részén. Egy lényeges eltérés van viszont az itt talált emlékek és honi emlékeink között. A fent említetteknek tudomásuk volt arról, hogy egy korábbi műveltség hordozói voltak a tündérek, de ők magukat nem e tündérektől eredeztették, noha volt velük kapcsolatuk, s az élet számos kellékét tőlük tanulták. Corliss kutatásai kapcsán azon végkövetkeztetésre jutott, hogy e tündérek a kőkorszakot megelőző időben éltek, igazi emberek voltak, nyelvük, lakhelyeik nyoma ma is fellelhető.

Írországbán e kőkorszak előtti embereket néha Tuatha De Dannan-nak hívják, mely nevek a magyar tudó és Tana nevekkel tartanak rokonságot. E tündérek földalatti palotákban laktak, melyeket „sidhe” néven említenek az írek, „sí” kiejtéssel. A tündérlányokat „Ben Sidhe” néven ismerik, a tündérek gyűjtőneve viszont „Aes-sidhe”, melynek első szótagja a magyar ősnyelv „ős” szótagjának felel meg. Hívták ezen Írszigetbeli embereket „feni”-nek is, s mind a „Ben”, mind a „feni”, magyarul fény szó, s pannon őstörzsünk szótárának része. A *pannonok* életfája, a *fény fája a fenyő*, s tudjuk, hogy az őslakósággal keveredő ősi skót családok jelképes növénye a fenyő, vagy valamely örökzöld fa. Maga a pannon név és a fenyő szó is fény-szavunkkal rokon.

A lappok is, mint az írek ezen ősi néptől tanulták ősvallásuk alapelemeit képező keresztelkedés és újjászületés fogalmait. Máig őrzik egy tökéletes nép emlékét, kik az e világi boldogság megtestesítői voltak. Lakhelyeikként bizonyos hegyeket, dombokat jelölnek meg a lappok, melyeket „Saivo-vare”, „Passe-vare” néven ismernek, s e nevek a tündérkor szótárából maradtak fenn. Itt ismét a magyar „vár”, mint erősség, lakás fogalmával találkozunk. A lappok ez ősi emlékü helyeket u.n. „side” bálványokkal jelölték meg, s bizonyos alkalmakkor nagy mennyiségű rénszarvas-agancsot áldoztak

előttük. Ezen szokatlan áldozat viszont Csodaszarvas regénk ágas, ékes szavával kapcsol össze bennünket. Némely lapp emlék a lappok tündérektől való származását is említi. Fenti író szerint ezen tündérnép, illetve a kőkorszak előtti magas szellemi műveltség viselői semmi képpen nem voltak „árják”. Ő itt a ma tévesen használt árja kifejezést az indoeurópai nyelvcsalád képviselőire alkalmazza.

Európában említi még a németországi Horselberg, Venusberg tündérekkel kapcsolatos hagyományait, majd a görög mythológiából ismert szent szigetet, melyet Ogygia néven ismertek. Ogygia neve a mi „óg” és „ég” szavunkkal azonos, s „ia” képző viszont nyelvünkben mai napig is helyet, országot jelöl (l.: Anglia, Skócia, Austria, stb.), s a jó, jav szavainkkal azonos. Mai szótárunk szerint tehát e sziget neve: az Ég hona, a Fény hona. E tündérekkel kapcsolatban a következő közös vonásokat emeli ki az író: volt egy csodálatos gyűrűjük, sapkájuk, melyek segítségével láthatatlanná tudták magukat tenni, s övük hatalmas erőt kölcsönzött nekik. Magyar szempontból ismét fontos a láthatatlanná válás, eltűnés emlékének idegeneknél való megőrzése, ami a mi tündér fogalmunknak tökéletesen meg is felel. De addig, amíg ezen népek tudtak arról, hogy ezen lények kényük-kedvükre el tudtak tűnni, addig számos magyar emlék megőrizte annak tudatát, hogy e tehetség népünk tulajdona. A „hipp-hopp ott vagyok, ahol akarok” népi tudata meséink világába költözött, hogy az ösvallás üldöztetési elől megmenekülhessen. Másutt említettem, hogy Atilla király tanácsadói „láthatatlanul” beültek az ellenség haditanácsaira, hogy haditerveiket ezek szerint alakíthassák. Egy baranyamegyei karácsonyos is megőrizte e tudat-kivetítés tehetségét, s ezt még napjainkban is gyakorolták. E tehetség őseinktől örökölt tulajdonunk, s megőrzése kötelességünk.

Az amerikai indiánoknál is fenmaradt egy csodálatos tulajdonságokkal rendelkező törpe-faj emléke, de ezek rendszeres felkutatása még nem történt meg. Az Alabama és Georgia államban élő Creek indiánok ezeket a kis embereket i'sti lupu'tski néven emlegetik, s ezek két alcsoportja az itu'uf-asa'ki és az i'sti tsa'htsa'na nép; a nevükben szereplő itu'uf szó erdőt jelent. Az Oregon állam Klanath indiánjai na'hni'as-nak hívják ugyanezen apró népet. Hogy az angol füllel és betűzéssel írt nevek vajjon mit takarnak nehéz tudni, s bővebb kutatásra van szükség. Azért tartottam viszont fontosnak e néhány adatot felhozni, hogy emlékezetünkbe véssük a tündérek tengerentúli jelenlétét annál is inkább, mert az itt talált sziklafeliratok tanúsága szerint kapcsolatban voltak ősnépeinkkel, ezek között a föníciaiakkal.

Polinéziában a nép megőrizte egy törpe nép emlékét, melyet „menhune” néven említenek. Másutt bővebben kitérek reájuk. Itt csak annyit, hogy e névben hún őstörzsről, s Mén istenük neve rejlik.

A Japán szigetek állítólagos őslakóinak, az ainuknak a kilétéről nem sokat tudnak a szakemberek. Embertani szempontból a kaukázusi népcsaládhoz tartoznak. Kőkorszaki műveltségük idején a zsinórdíszes edények készítőinek gondolják őket, s Jomon műveltségnek nevezik ezt az időszakot. Az is feltehető, hogy egy ebisunak nevezett nép tagjai. Morse viszont a korai jomon műveltséget az ainuk előtt létező, az ainu legendák koro-pok-kurujaival hozza összeköttetésbe. Ezen emberfajt — az ainuk szerint — apró, csupán néhány centiméter magas emberek képviselték, kik lapúlevelek alatt laktak. Az ainuk őket tartják a Japán szigetek őslakóinak. Ezen őslakók alapította, de már későbbi jomon műveltség tárgyai feltűnő hasonlóságot mutatnak hazánk népművészetével, s szinte valamennyi eddig tárgyalt őstörzsről kézzel felismerhetjük bennük. (V.41)

Ezen műveltség ismeretlen, ősi időktől kezdődően a Kr.e.2.000-ig tartott. Műveltségük hangsúlyozottan vallási jellegű volt, amit a nyugati író az indiánok „medicine man”-jéhez, (szó szerint gyógyító ember) hasonlított. E műveltség tárgyait észak Kínától Alaszkáig meg lehet találni. Sírmellékletek apró ember szobrocskái és egyéb kegyeleti tárgyai nyomán a nyugati kutatók azon megállapításra jutottak, hogy ezen ősműveltség emberei hittek a másvilági életben, de a szobrocskák jelentőségét, mint gondolatközlés eszközeit nem ismerték fel.

Corliss megállapítja, hogy itt is egy ősi, kőkorszak előtti műveltség viselőivel van a tündérhagyomány összeköttetésben, s ezen műveltség semmi képpen sem lehetett indoeurópai eredetű. Ennek ellenére nem tette kutatásai tárgyává a nem indoeruópai népek tündér-émlékeit. Így alig érintette a legkorábbi görög mondákat, melyek eredete görög előtti időkre utal, s ezek a Kárpátmedencével vannak közeli kapcsolatban.

Tündér emlékeink romlottab változata származott át a Finnek Kalevalájába, viszont e nép kegyelettel ápolja ezen emlékeket, a mai napig is. Jelenkori finn utazó említette, hogy alig várja a hétvégét otthon, amit az erdőben szeret eltölteni. Magyarázatul hozzáfűzte, hogy a városban „nagyon hiányoznak a tündérek”. Corliss ugyancsak megemlíti, hogy régen a lappokat is „finn”-nek hívták egészen a 18. századig. A „feinne”, illetve „finn” nevet a tündér-néppel hozza kapcsolatba a skót néphagyomány. E finn név viszont — s ezt másutt is említtem — azonos fény szavunkkal, s ősi pannon népünk nevével is. Ugyancsak skót hagyomány a „cruithine” és „pecht” nép tündérekkel való feltételes kapcsolata is.

Mіндеzen ősi tündéremlékekhez kapcsolódik a gondolatközléssel foglalkozó fejezetnél bemutatott sziklarajz, mely megőrkítette ezen ősi műveltség embereit a maguk fizikai valóságukban. Számos Kárpátmedencében talált kora-kőkorszak beli szobor — Baráth Tibor olvasata szerint — magyar népvünköt adja. (V.20-10 tábla).

A tündérek reánk maradt tudása őrizte meg számunkra a halhatatlanság tudatát. Hasznos tudnivalók között pedig minden ilyen emlék szerint ők tanították meg az embert földművelésre, s az ennek nyomán fakadó boldog életre. Népvünk mag, ug része a földművelés szavaival kapcsolatos, s mikor a világ bármely pontján találkozunk népünk e nevű maradékaival, mindenütt a földművelés, letelepedett, boldog élet megalapítóiként tisztelik őket. A görögök Makar néven is ismerték Herakleszt, ki a földművelés istene is volt. A görög makarosz és a sumer magaru szavak jelentenek boldogot is. Magor tehát népünk Boldog Istene, ki szegény ember szándékát bírja, s Magyaria a boldog őshon.

A korai görög műveltséget megelőző időkből elnevezett égei tengeri szigetek — Kios, Samos, Kos, Rhodos — gyűjtőneve Makaria, s vándortörzseink egyik első, Kárpátmedencén kívüli szálláshelye volt. Lakói harcos népek elől menekülni kényszerültek, s Egyiptom felé vették útjukat. Ez útvonalon számtalanszor találkozunk Magor nevével. A Biblosi Filo (Angelo Mossa „The Palaces of Crete and their Builders, London, 1907) szerint a főníciaiak nagy tiszteletben részesítettek egy Mag nevű istent, akit a földművelés feltalálójaként tartottak számon, s aki — Lenormant szerint (Histoire Ancienne de L'Orient) — negyven földműveléssel kapcsolatos könyvet írt, s hagyott az utókorra. Ezen értesítés ismét figyelmeztet bennünket arra is, hogy írásbeliségünk a Tündérkor ajándéka. Érdemes emlékezetünkbe vésni, ha ősi írások szakértői egy igen

korai írásra utalnak, azt általában főníciainak, esetleg ibérnek nevezik. A főníciaiak magyar származását ismét Magyar Adorján Ősműveltsége tárgyalja részletesen.

E ponton találkozunk a lappok által megőrzött tündérnép „fenni” neve, mágus tudománya, földművelés ismerete nemcsak a magyar eredetű főníciaiak népvénével, de magyar népvénünkkel is. De itt viszont már a kő és történelmi korszakokon belüli ismeretekkel foglalkozunk, aminek bő irodalmában bárki eligazodhat könyvtáraink, s számos jó szakkönyv segítségével.

Tárgyunk szempontjából viszont fontos az emberiség ősi tudatának, mint valóságnak a felismerése, s felkutatása még akkor is, ha ezen felismerés a darvini világképet alapjaiban rendíti meg.

Máig fennmaradt az ősi Aranykor tudata, s az azt képviselő tündérek alapította műveltség emléke. Ők a világteremtés előtti ősi tudat képviselői voltak, s e tudat felismerése, az azzal való élés öröklött tehetségünk birtokában ma is lehetséges, s kötelességünk.

Tőlük öröklöttük:

1. Isten-tudatunkat
2. Az anyag-erőny azonosságát, s egymásba alakíthatását
3. Halhatatlanságunk tudatát
4. A földi élet boldogságának titkát, ami a teremtő, termelő életben rejlik
5. Nyelvünket, illetve ennek ősi alakját, a dalt
6. Az eszmék világában való honosságunk tudatát
7. A földművelést
8. Képző és építőművészetünket
9. A béke, a jóság, a szépség szeretetét

Érdekes fentieket összehasonlítani a nem magyar eredetű népek tulajdonságaival, kik jelen anyag-központú műveltségünk urai

1. Isten tagadás, vagy egy nagyon emberarcú Isten tisztelete
2. A világ csak anyag
3. A halál végleges
4. A földi élet boldogságának titka a zabolátlan élvezethajhászás.
5. Nyelvük ősnyelvünk félremagyarázott roncsain épült.
6. Az eszmék világát gyakorlati életükbe nem ültetik át.
7. A föld kizsárolása, tönkretétele
8. Képző és építőművészetük a természettől elvonatkoztatott
9. A béke, szépség, jóság helyett az önző tülekedés, a csúfság eszményi szintre emelése, az egymással nem törődés jellemzik.

Míndezek tudatában népünk műveltségének pusztításával a „művelt” nyugat önmaga pusztulását idézte elő.

A kőkorszakot megelőző, valóságos Aranykorunk ősi emlékeit ezen tündérekkel kapcsolatba hozott helyeken kell keresnünk, s ehhez néprajz-tudásaink, régészeink tudnak bővebb felvilágosítással szolgálni. Szükséges volna ilyen szempontból

feltérképezni a helyi ilyen emlékeket. Korábban idéztem Ipolyi Arnold azon meglátását, hogy a „vár” elnevezésű helyek rendszerint ilyen ősi emlékeket dajkálnak. Korábbiakból tudjuk, hogy a lappok is „vár”-nak nevezik a tündéremlékű helyeket. Magyar Adorján viszont részletesen bizonyítja, hogy a vár szó avarjaink őszóképzésének szerves része.

Szűkebb hazámban ilyen volt az Attala-Csomában lévő vártegy (Somogy megye), a Váraljai vár (ma szőlőskert). Ez utóbbinál gyermekkoromban még élt emléke annak, hogy ott „idegen urak is ástak Franciaországból, s szobrokat találtak, el is vitték azokat.” (Adatközlő: Rothermel Károly, Bonyhád. A „vár” valaha a család tulajdona volt.)

A legnagyobb figyelmet érdemli az országon végigvonuló várrendszer, amiket avar váraknak nevezünk, de történetük ősi időkkel kapcsolja őket össze. Férjem családjának birtokába tartozott 1945-ig a szabolcsi földvár.

Ipolyi említi a következő, tündér-emlékű helyeket: Túr, Tiszafüred és Szolnok vidéke, Tihanyban a Tihany foka oldalában kivályt sziklaüregek; a Fertő tóban hét elsüllyedt városról tudnak; Erdélyben Fekete-tó, Pogány vár, Kőboldogfalva.

A „láp” szavakkal egybekötött helyek ugyancsak ilyen emlékeket rejtenek, különösen pedig a „vándor láp” emlékek, mint Lápó bánya (Szolnok), Hagymás-lápó (Kővárvid), Lápó hegy (Csík megye), Lápó örvény (Békés), Lápó-nyék.

Ősi emlékek a „Sziget” elnevezésű helyek.

A Tündér-korszak, Aranykorszak legszentebb helye a Csallóköz, tündér őseink szent szigete, melynek teljes rombadöntése napjainkban folyik. Téli honok, Erdély is hasonló sorsú. Fentiek csak apró szemelvények, melyek nyomán régészetünk elindulhat azon pillanatban, amikor népünk kárpátmedencei ősmúltjának feltárását fontosabbnak tartja a római kor emlékeinek babusgatásánál.

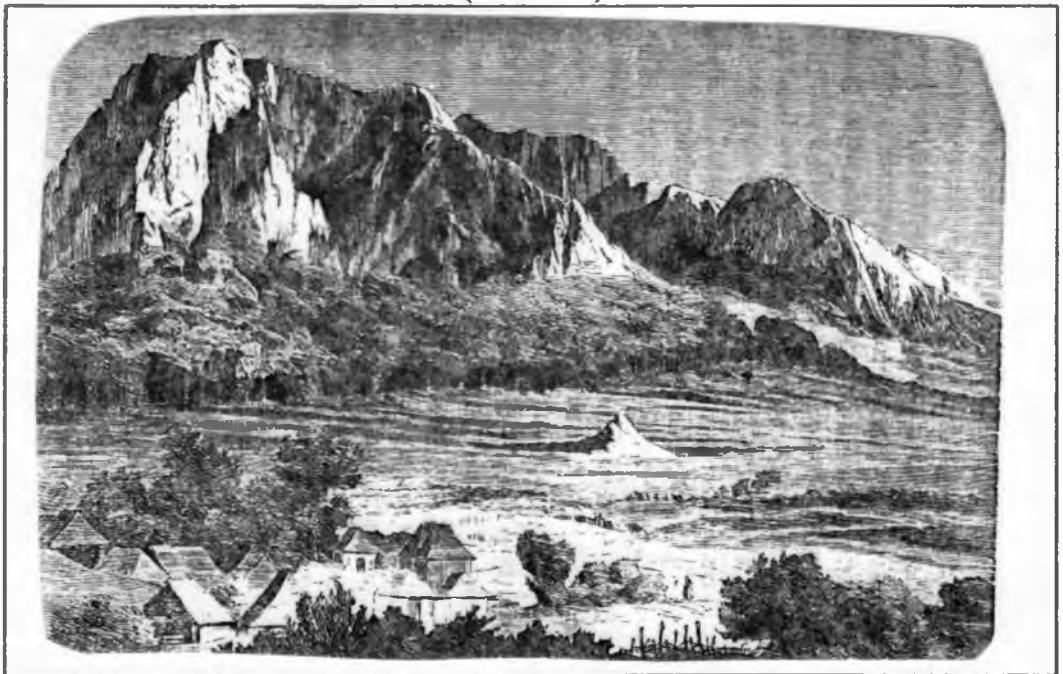
Erdély teljes területében dajkálja a Tündérkor emlékeit. A legmagasabb havasokon növő nefelejcs virágról azt tartják, hogy a távozó tündérek lába-nyomában keltek életre, s az ő emléküket őrzik éppen úgy, mint a csallóközi árvalányhaj.

Írásbeliségünkkel kapcsolatban mutatom be a Tündér-emlékű Csíkszereda-i vár alaprajzát. Nagyboldogasszonyunk képét ringatja a Szent Anna tó végtelen mélységű vize, a „Hármas Hámor”, a Székelykő Vársziklaja nevű csúcsa, ahol tündérek léptét őrzi a nefelejcs, Csíksomlyó vallási tisztelettel látogatott helye, ahol még az 1940-es években is emlékeztek arra, hogy tündér-látogatta hely. Rabsonné vára, melyet a helybéli emberek emlékezete szerint a tündérek „szekérkötő-rúd nagyságú aranyrudak, roppant aranyoroszlányok, kárbunkulus szemekkel, aranykotló fiaival, nagy aranyhordók aranypénzzel” rejthelyének használták. A rege szerint a kincset befogadó pincét három aranyláncon csüngő, „fő-nagyságú”, háromszögű gyémánt világítja meg. A kincset sokan keresték, sokszor egy egész élet munkáját fektetve a keresésbe, de nem találták: a kincs várja a tündérek visszatértét.

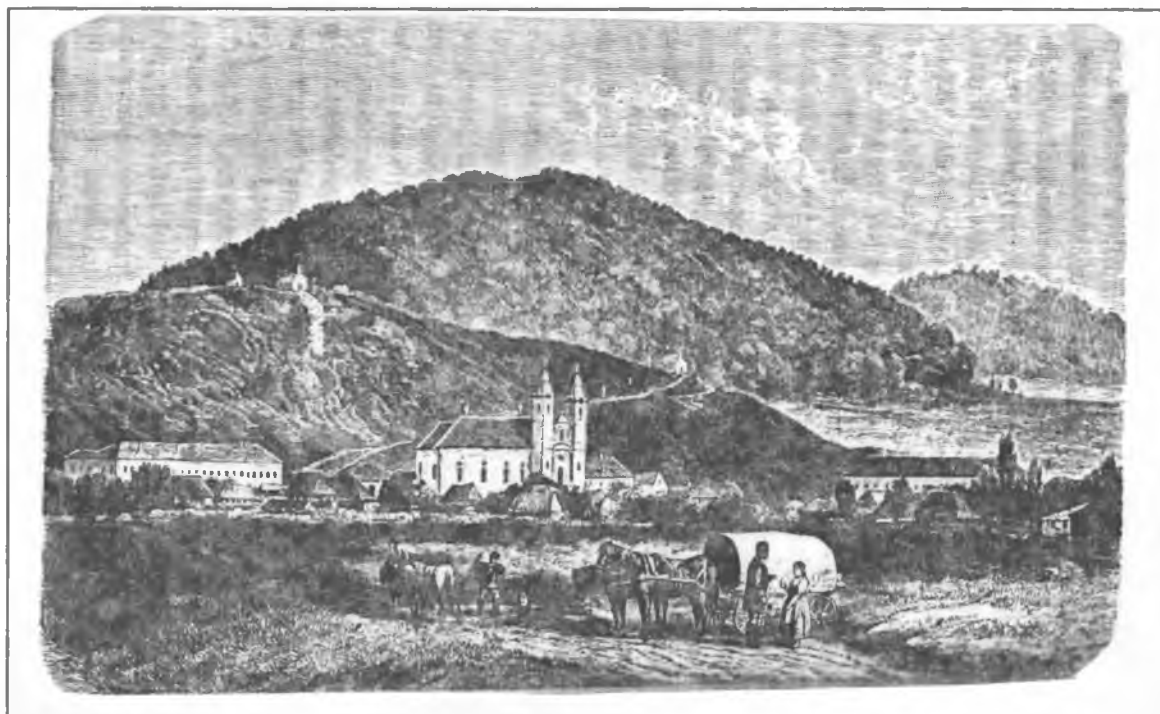

Szent Anna tó az ősi kápolnával. (V.73:376)

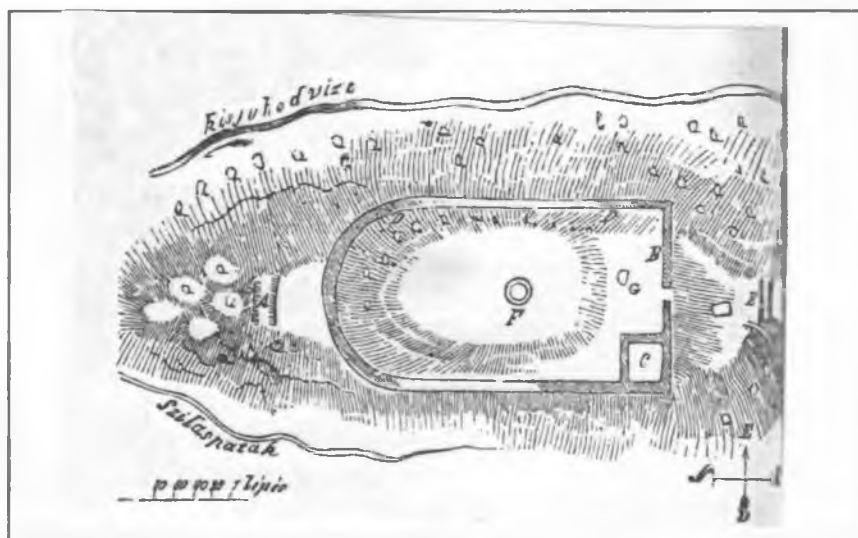
**A „Hármas Hámor” a Székelykő Vársziklája nevű Csúcsával
(V.73:376)**

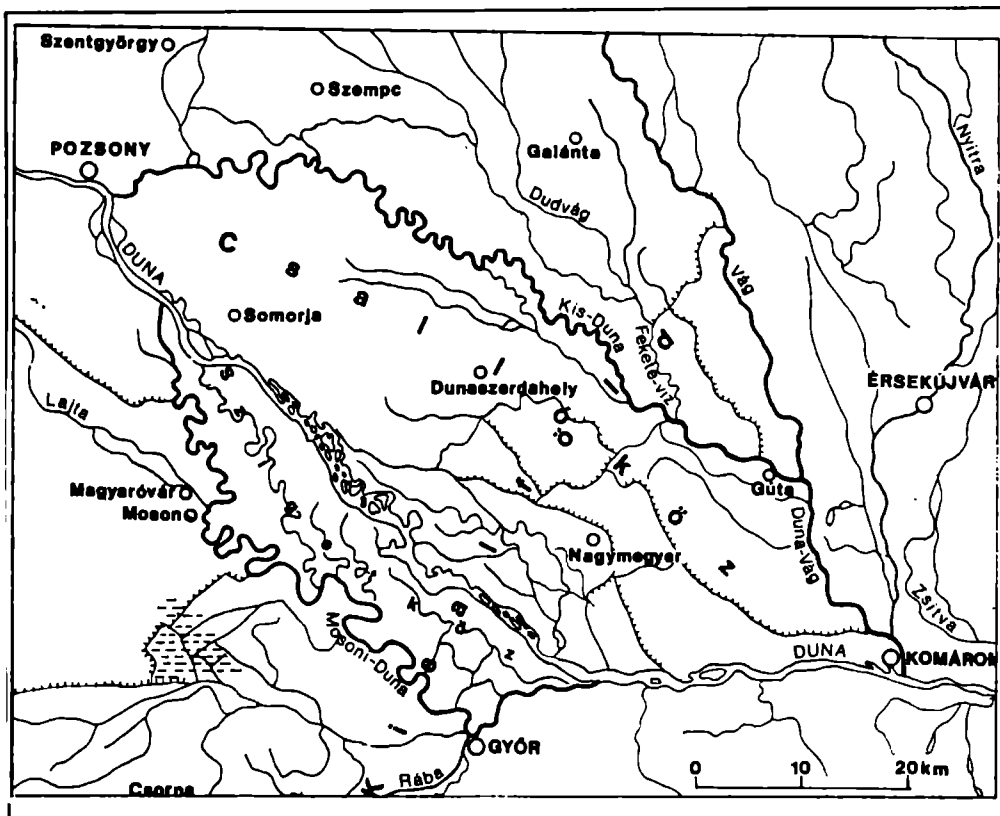
Csiksomlyó a Nagy és Kis Somlyó nevű hegyekkel (V.73:127)

Rapsonné Várának alaprajza (V.73:96)

A Csallóköz szent szigete

ÍRÁSBELISÉGÜNK KEZDETEI

Az írott gondolatközlés előfeltétele — amint azt ezen elnevezés is sejteti — a gondolat és a közlés lehetősége.

A gondolat elindulási pontjait életfejlődés viszonylatában még korántsem ismerjük, s mindeddig csak az embert tettük „értelmi” lényé. E szűk keret napjainkban kezd bővülni, s talán utódaink bölcsessége egyszer felfedezi, hogy emberré válásunk előfeltétele nem mozgatható hüvelykújjunk büszke ténye, hanem a teremtő gondolat, melynek testünk csupán eszköze, igényeinek megfelelően alakítva. Jelenleg a csupán anyagot anyaggal magyarázó világnézetünk elretten a gondolat mérhetetlen távlatokat magában rejtő világtól, mert tudja, hogy amely pillanatban ezt az első lépést megteszi, szükségszerűen meg kell válnia görcsőveinek ismert, szűk kis világtól, aminek eddig feltétlen ura volt, mint ázalék-állatka a vízcseppnek. S ezen megkezdett út előbb-utóbb a kezdeti íge mögött álló gondolathoz, az egyetemességhez vezet.

Fenti tudat alatti tudás mérhetetlenül nagyobb, mint a jelenleg elismert ébrenlétünk tudatvilága, s valamikor az élet-elindulásunk kezdetén sokkal nagyobb szerepet játszott, mint ahogyan azt most elképzelnünk tudjuk. El nem hallgatható egyes megnyilatkozásait a „tudat feletti” jelzővel látjuk el, s leginkább vásári bódék jóvendőmondó szórakozásai közé soroljuk. Nagy ritkán orvosi rendelőkben, lélektan keretén belül, kórházakban kerül — egy-egy bátrabb szakember tolmácsolásában — a „szalonképes” megbeszélések központjába. Érdekes módon kapcsolódik ezen tudat alatti és feletti tudás anyaga a piramis alapjánál, s válik tudattá. E tudat észleli először a világot és indítja útnak a gondolatot, melynek emberi vonatkozásban — végső kifejezője az ember. Ezen ember — néhány kivétellel — elzárkózott eszmélése pillanatával kezdődő tudásától, mely tudás létének elindítója és életének záloga. E tettének következménye állandó hiányérzete, amit anyagiakkal igyekezik kielégíteni. Ezen igyekezet meddő voltát híven tükrözi a mai kábítószeres világ „tudat tágitása” materialista módszerekkel, s annak teljes csődje. Érzi, hogy tudata valaha képes volt önmagában mindazokra a cselekményekre, melyeket ma már csak maga-gyártotta eszközökkel — rádióval, távolbalátóval, űrhajóval, stb. — képes megközelíteni. E folyamat lényegében azonos a bűvész inasának ténykedéseivel, aki elindított egy folyamatot, de megállítani már képtelen.

Gondolatközlésünk első eredője — amint azt mai értelmekkel fel tudom fogni — tudatunkba van ágyazva, s független azon közegetől, amit ma anyagi világnak nevezünk. Tudatunk a végtelenben honos. Eszköze a gondolat, a gondolat eszköze az anyag. Világunk végtelenbe táruló lehetősége még él a gyermekkor küszöbén, s meg is nyilatkozik a gyermek környezetének megfelelő jelképrendszerben, mint például a „tükörbe nézek és a tükörben egy leányka van, aki a tükörbe néz és stb...”, vagy: „a moziban egy filmet néznek, ahol a nézőközönség egy olyan filmet lát, ahol...” A végtelent személyesen érzékeli, önmagában ringatva. A gyermekben megnyilvánuló ilyen tudat válaszra és művelésre vár, hogy emberi képességének tökélyéig juthasson egy egyetemessé tárulkozó élet jegyében, aminek jogos örököse. Napjainkban talán csak

ihletett művészeink életében észlelhetjük ezen hajlamot. Elképzelhetetlenül gyönyörű világ képe tárulkozik szemeink elé, ha minden ember számára lehetővé válna ezen bővült tudat szerinti élet. A tudat az eszmék világában honos; a szépség, jóság, összhang, szeretet az ápoló közege, s ezt valósítja meg a tudatát megőrző gondolat, anyagi világunkban is. E képesség művelése gyermeknevelésünk legfontosabb célja kellene, hogy legyen. Magyar vonatkozásban az ősi papok és bölcsék iskolájával kapcsolatos emlékekben ezen nevelési mód valahai létezéséről még tudomásunk van. (L.: Ipolyi Magyar Mythológiája.) Ugyancsak tudunk arról, hogy őseink idejében, mielőtt a gyermek a családi közösséget a világba kilépve emberi közösségre váltotta fel (Tarihi Üngürüsz) kolostorba vonult, éveken át tanult, tökéletesítette tudását, s az egyetemessel való kapcsolatának lehetőségét fejlesztette lehető legmagasabb szintűre. Más szóval: a gondolat eszközt, a testet fogékonyra tették az egyetemesből nyert tudás befogadására, a teremtő szeretet jegyében. Ilyen felkészülés mellett képes lesz a test, s azon belül az agy felfogni az egyetemes tudás jelenre alkalmazható részét. Régi mondásunk megőrizte a „tölcsérről töltik fejébe a tudományt” kifejezést, ami — szerintem — a tudat gondolattá válásának folyamatáról értesít igen képletesen bennünket.

Nyelvészeti síkra terelve e gondolatsort látjuk tehát, hogy a gondolat előfeltétele, a tudat adva van, s ez nem csupán az emberi nem sajátja. Tudati síkon a teremtett világ állandó kapcsolatban van egymással. Tapasztalatból tudjuk, hogy kedvenc kutyánk, vagy más, hozzánk közel álló háziállat nem egyszer bizonyítja, hogy gondolatainkat olvassa. Ősi emlékeink viszont tudnak egy olyan időről, amikor „az emberek megértették az állatok beszédét”; tehát öröklött képességeik és tanítás segítségével ezen tudati kapcsolatot ébrentartották és szükség szerint használták is.

Jelenleg mint vakok és főleg süketek éljük anyaghoz kötött anyagelvű életünket, de még így is észleljük, hogy cselekedeteinket bizonyos mértékben a „korszellem” irányítja. Egyazon természetű művészet, emberbaráti mozgalom, zene gondolatát képviselik egymástól távol élő, s egymásról nem is tudó egyének, de arról fogalmunk sincsen, hogy a világegyetem földünket érintő részét milyen hatások érik abban a korban, amiben élünk, s mi a reánk eső feladatrész, mert nem tud tudatosulni bennünk az egyetemes ismeret.

Magyar hagyománykincsünk a tudatot tér és idő felettinek ismerte, s mint ilyent használta is. A „hipp-hopp ott leszek ahol akarok” meseindíték valaha — még Atilla király idejében is — mindennapi valóság volt, s egy baranyamegyei karácsonyos bizonyosága szerint népünk még napjainkban is gyakorolta a tudatkivetítést. Erről bővebben Karácsony című tanulmányomban írtam.

A beszéd és írás kialakításával kapcsolatban beszéltem arról, hogy szükséges előfeltétel a gondolatközlés vágya. A vágy, az érzelem már anyaghoz kötött. A hang születésének előfeltétele az anyag jelenléte, s annak befogadóképesége. Magyar hagyományaink és nyelvünkbe épített tudás szerint a befogadóképeség, tehát anyagiság nőiségi jelkép, a befogadott fény, erőny (energia) hímségi fogalmak. E kettő egymásba átalakítható a természettan ismereteinek értelmében, s magyar nyelvünkben is. Alkalmazásuk viszont soha nem a véletlen játéka, hanem a természet, az ősi tudat szigorú törvényeinek alávetett valóság. Gyermekkori iskoláskönyveink első szavai közé tartozik az „úr, ír” szavak egymás mellett szerepeltetése, s erről írónk, költőink is megemlékeztek, rendszerint hazánk közjóléti rendszerével kapcsolatban. Tárgyunk

szempontjából viszont az „Úr” és „Űr” szavaink fejezik ki tökéletesen a tudat, gondolat és anyag egymásra utaltságát.

A tudat anyagba-ütközésének pillanatában születik az első érzés és a szó előtti első, anyag-formáló gondolat. E kettő találkozásának eredménye a közlés igénye, az első, tudatosan kiejtett hang, mely az élet örömét kurjantja világgá, s ebből születik majd az egyszerű, „szöveg nélküli danlocska”, ahogy népünk mondja Mindszenti Dániel tolmácsolásában (V.48). Az írás — emberi élet viszonylatában — csak később jelentkezik, amikor a testünket képező anyag már engedelmes eszközünké vált, úgyesen mozgó hüvelykünkkel egyetemben. A beszéd és írás előtti ember világa tehát az eszmék birodalma, s ezt hivatott átültetni a teremtett világba. Első beszéde a hangok összhangjában születő dal.

Élettani szempontból nézve fentieket tudjuk, hogy a fejlődő ébrény korán érzékeny már a hangokra, s azokra a zene természetének megfelelő módon válaszol: a „modern”, zenének nevezett zaj károsan befolyásolja a magzat fejlődését. Népünk utólérhetetlenül bájos altatódalainak szövege, hangulata, üteme, dallama a fejlődő gyermek életét szebbé, teljesebbé varázsolja — az anyaméhtől kezdődően, s ez a hatás folytatódik későbbi világának építő dalaiban.

Emberi voltunk beszéd előtti szakaszába enged bepillantást korunk egyik betegsége, amit Alzheimer kórként ismerünk. Az ebben szenvedők szinte szemünk láttára gombolyítják vissza életüket, ugyan abban a sorrendben, ahogyan valaha elindultak. E visszafejlődés része beszéd és gondolatképességük visszafejlődése egy olyan korba, amikor a hangokat tudatosan alakítani még nem tudták. A legtovább megőrzött, hangbeli gondolatközlő lehetőségük a dal. Amit szóban nem tudnak már elmondani, megjegyezni — azt még mindig tudják dallam segítségével, majd érzésekkel: simogatás jelenti számukra a jót és ölelés a szeretetet.

E világi emberi tudatunk utolsó állomásához érve a hangok azok, amelyektől legutóljára veszünk búcsút, mielőtt visszatérünk a tudat világába.

Emberi beszédünk alapja tehát az összhang és a dal.

A beszéd folyamata a következő:

gondolat — vágy (a gondolatközlés igényével) — hang — alakított hang (egy hangból álló értelem) — több hangból álló egy szótagú szó — egy szavas mondat (kérdés, vagy állítás) — bővült mondatok — alakított mondatok (vers).

1. A gondolat még kötetlen, nincsen anyagi feltétele.
2. A vágy, a közlés igénye már az anyag felé irányul, s önmaga szétáradását, szét és megosztását igényeli.
3. A hang előfeltétele az anyag léte, hiszen anyag nélkül hang nincsen
 - a. Érzés kifejező hang — belerikkantja örömét a nagyvilágba, vagy sír, stb. Magánhangzók rögzítődnek ennél a pontnál, s elkezdődik a dallam használata.

- b. Megfigyelésen és az anyagi világhoz kötött hangok utánzásán alapul. Mássalhangzók születésének ideje e korhoz kötődik. Itt jelenik meg először a személyen kívül lévő tárgyak hangtani szerepe. Pl. a szerszám-használatnál kezelt kő kemény „K” hangja és a használt eszköz alakja: az ék.

4. Az alakított hang megállapodott értelem kifejezésére, céltudatosan előidézett hang: „A” csodálkozást, „Ó” döbbenetet, áhitatot jelent. Ez utóbbi nyelvünkben kötődött az „öreg” fogalmához, igen okszerűen.

Később a mássalhangzókat köti már a magánhangzókhoz.

A magyar Isten-képzete ezen első, ősbeszéd szótárából kerül ki, s minden életfontosságú szava. (Úr, Ős, Él, stb.) . A Nagy Isten neve: az igen ősi egy magánhangzó — egy mássalhangzó csoportba tartozik. Az ősi elindulás idejéhez.

Az anyagot alakító Fiú Isten már az egy-szótagú , több hangból álló szóhoz kötött.

Fentiek szerint magyar szempontból a „kezdetben vala az ige” hihetetlen pontos meghatározás.

Az egyszótagú szavak — környezet és foglalkozástól függően — csoportonként eltolódnak, s egy-egy hangzó használata túlsúlyba kerül. Ez a nyelvi őstörzsek szókincsének alapja. Itt lesz jelentősége Magyar Adorján őstörzseinkkel kapcsolatos szócsoportjainak, melyek szerkezete és szóképzete egyúttal az egész világ minden nyelvének ősalapja is.

5. Egyszavas mondat az alakított hangokat értelemhez köti és rendszeresen használja. A nyelvfejlődés későbbi pontja ez. A jövő többszavas mondatának alapelemei már jelen vannak: anyag—tér—idő, s az érzelmek ezernyi változata már megjelent.

6. A bővült mondat már magyaráz, tanít.

7. Az alakított mondatok szépség-igénnyel születnek, s nem elég a gondolatközlés, de annak szépségére, hangzására, ütemére és ezek összhangjára is igényt tart.

Napjaink nyelvészei a nyelv ősrétegeit nem veszik figyelembe, csak a nyelvfejlődés későbbi szavainak hangjaival foglalkoznak, az ős-eredetet figyelembe nem véve. Ez olyan, mintha egy régész a legfiatalabb ásatási szint eredménye nyomán akarná az őskor emberét megérteni. Hiszen a mában is benne van az őskor valamennyi rétege, ha úgy vesszük, de azon kérdésekre, hogy mikor, miért és hogyan? — így választ nem kaphatunk.

Az írás a gondolatrögzítés igényéből fakad, tehát itt is jelen van a beszéd folyamatának több alkotóeleme:

gondolat — vágy (a gondolatközlés igénye) — a gondolatközlés rögzítésének igénye — a gondolat, hangrögzítés előfeltétele az anyag alakítása — a hang alakítása, — anyagi feltételének képben való megjelenítése — az ábra hanghoz kötése.

A beszéd folyamatával összevetve:

Hang:

- ad 3.b. Személyen kívüli tárgyak használata közben fellépő hang (kőpattintásnál a kemény „K”) — s a pattintás eredményeként fellépő, születő ékecskék alakjának egybeötvöződése nyomán születő első ábra — még csak szépségigényt elégít ki.

Tehát: az anyag alakítása mind a hang-képzés, mind az írás alapfeltétele és első lépése.

- ad. 4 Az alakított hang képrögzítő állandósulása hozza létre az írás további fejlődését. Amikor a lábat alkotó három hang mindig láb-at (testrészt) jelent, születik meg a láb képirásos alakja, amikor ennek közlése valami okból kifolyólag fontos.

Az szépség-igénnyel született ék-alak hanghoz rögzítése az első való írásjelünk.

Az alakított hang anyagi feltételének képen való megjelenítése (mint például az ék) és annak változtatása függ a környezettől, foglalkozási ágtól, stb. és így ezen jelek lassacskán egy-egy népcsoport, ezen belül nagycsalád jelképeivé is válnak. Itt kapcsolódik be Magyar Adorján mag-magyar, ék-kun, szem-szemere, stb. jelképeinek rögzítése. Ezen felismerése úttörő és az emberiség magasabb szintű önmegismerésének új alapja.

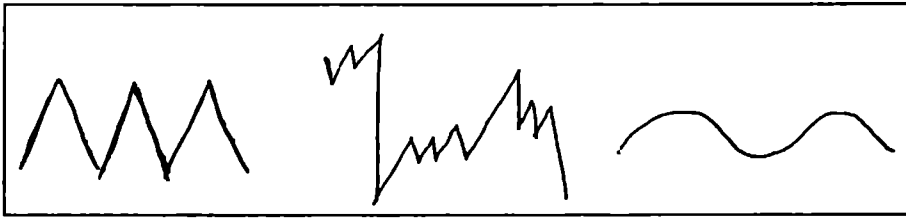
Mire a műveltség az edénykészítés, szobrászat, urna és temetkezési szertartások korszakát eléri, ezen jelek már meggyökerezettek.

Igy a temetkezéseknél szokásos ősi edények jelei sem önkényűek, hanem Magyar Adorján „Ősműveltség” című művében összegezett jelképrendszerrel az urna lakóinak népi, törzsi hovatarozását adja hírül, s éppen olyan fontos értesülést tartalmaznak, mint a mai sírfeliratok.

Amint a beszéd megvalósításánál első lépés az összhangban született dal, úgy az írás megvalósításánál a művészet. Mindkét esetben szükséges az anyag tökéletes ismerete, s a szépség, a rend igénye. Mindkettőnek szüksége van kialakult jelrendszerekre; beszéd esetében tudatosan használt hangokra, az írásnál tudatosan használt vonalakra. Mindkettő végeredménye a hangulatkeltésen át megváltoztatott környezet. Márai Sándor említi egy naplórészletében, hogy zenehallgatás után az ember soha nem az, ami azelőtt volt; a zene először szétszedi képzelte, vagy való világának összetevőit, majd ebből újat teremt. Harry Bober, a Harvard Egyetem művészet-tanára szinte ugyan ezt mondja a művészettel kapcsolatban. Írásfejlődéssel foglalkozó érdekes, 1953-ban kiadott kis füzetének egy részét alant fordítom:

„De (az eredményes kifejezés beszédben) elérhető a hang árnyalásával, érzelemmel, szavak választékosságával, stb. A művész számára a kifejezés nehézsége hasonló az íróéhoz, a különbség csak az, hogy szavak helyett vonalakat, színeket és idomokat kell használnia oly módon, hogy a néző felismerje mondanivalóját.” Majd később:

„Akár felismerjük a tényt, akár nem a művészetnek is van egy alapszótára, mely vonalokból áll, s ezek értelmével éppen olyan tisztában vagyunk, mint a szavak értelmével. Ösztönösen tudjuk, egyik, vagy a másik vonalat szemlélve, hogy a művész mit fejez ki velük.

Az egyik vonal lágytságot, simaságot juttat eszünkbe, a másik kemény, karcoló, a harmadik izgatottságot, idegességet jelent. Felismered melyik fenti rajz felel meg melyik leírásnak? Senki sem bukna meg ezen a vizsgán, hiszen nincsen misztérium ezekben a vonalakban. Mindennapos tapasztalatainkkal kötjük össze értelmüket. Az első vonal kemény, éles; tele van szögekkel, melyek tuskéket, kerítéseket, s más szúrós, bőköcs dolgokat idéz. A középső vonalak idegesek; ideges emberek ide-oda ugrálására emlékeztetnek. Ötletszerű, hirtelen, kiszámíthatatlan, 'ugrálós' a viselkedésük. A harmadik egyenletes hullámvonal csendes folyóvizet, lágy hajhullámokat, egyenletes hinta-mozgást juttat eszünkbe..." (Expressions in art, 4-5 oldal.)

Fentiek értelmében a művészetek kezdete az első tudatosan alkalmazott vonal. E tanulmány korábbi oldalain kifejtettek értelmében, a fentiekkel egybevetve figyelmeztet bennünket arra, hogy az a pont, ahol az első tudatosan használt hang és az első tudatosan használt vonal találkozik, a kialakuló társadalom környezetének tükröze, az emberiség első nyelvében.

E nyelvben minden hangnak megvolt a maga, természetből ellesett értelme. Ezt eltagadni éppen olyan volna, mint feltételezni, hogy csak az integrálszámításnak van értelme, de az abban szereplő számok értelem-nélküliek.

Korábban említettem, hogy a hangok rendszereződését, szavak alakulását Magyar Adorján „Az Ősműveltség” című úttörő műve részletesen tárgyalja. Most csak izelítőként néhány képet szeretnék emlékezetünkbe idézni.

A teremtő és termelő életet élő, földműveléssel foglalkozó magyar ősi tudatának birtokában felismeri, hogy a teremtés legtökéletesebb idoma a gömb, amit saját szótárával magnak nevez. Mag a nap, amiből naprendszerünk, s így földünk is született éppen úgy, mint a kerek magocska, melyből talán a gömb alakú, csukros virágú meggyfa kel ki. Fentieket hangok világára vetítve észre kell vennünk, hogy a lágy „G” hang azonos a gyermek első gügyögésének hangjával; a gömb alak lágy hajlatával, illetve az előző oldal hullámvonalával egybevetve ez későbbi fejlődése során a gördülékenység hangjává vált. A „G” hangon alapul a gomolygó felhő neve és a gyümölcs — mely szavak valamennyije a mag szó fordítottja. Szelíd lankák és csendes vízű patakok, folyók alkotta környezetet vetít elénk szótára.

Az „M” a birtoklás, az anyaghoz kötődés, az örömteli élvezet hangja: „Mmmmm” — az emlőt élvező csecsemő örömet sűríti magába. Az „A” hang a megelevenítésre váró anyag hangja, szemben a fénnel, meleggel, csodálattal teli „Á” hanggal. Világmindensége a szelíd „ÉG” határtalansága. Csupa összhang, csupa tökély, csupa rend a magyar ősi világa.

A kún, illetve hun csoport vonalvezetése az ék-vonal ékes, kemény szabályossága. Környezete a hegyek, havasok, fenyvesek ékes világa. Ezen ék szó fordítottja a „K” alapú kő, melyből első ékeiket pattintották. Ide tartoznak a keménység ős-szavai. A természettel küzdelemben álló, új földeket hódító, apajogú társadalomnak a hangja ez, melyből a kan, a hím szó született. A pattintott ék alakja adja rovásunk K jelét, s a pattintás nyomán születő számtalan ékecske többesszámunk jelét, a k-t.

Gabonatermelő szemeréink mássalhangzója a hullámzó gabonaföldek sziszegő-susogó hangja. Vonalevezetésük a gabonaszem alakját mintázza, melyről öröklött emlékezetünk tudta, hogy a kialakuló naprendszer napjának alakja is volt, mielőtt a fölet és bolygótestvéreinket szülte az azokat alakító erők hatására. Ezért nevezték Szemnek és önmagukat szemeréknek. Szem a világító ős-égitest, szem alakú a szemünk, mely e fényt befogadja, szem alakú a gabonaszem, a női szeméremtest, melyből élet fakad, s szem alakú volt a sziget, melyen — tudatuk szerint — először támadt emberi élet a Csallóköz négy ága ölelte, szem alakú szigeten, mely pontos mása a Tejút szétváló ágai közötti fényes szigetnek, amit Fehérköz néven is ismert.

E három kiragadott példa szerinti népcsoport jelenléte pontosan felismerhető az első környezet-alakította szó és jelképrendszerben még akkor is, ha első hazájuktól távol is kellett vándorolniuk. A magyar csoport mindig megtartotta pontozott és gömböcskés, hullámvonalas kézjegyét éppen úgy, mint a hún, kún népek a maguk ékjeleit, vagy szemeréink a szem alakot és azok származékait, az első műveltségük alaphangjaival együtt. Mindegyik ilyen ősi hang köré hatalmas szóbokor csoportosult ősisége és a nép szótrában betöltött fontossága jelétül. Az alak és a hang jelenléte népi életük „gén-markere”, de amíg ez csak annyit mond, hogy milyen anyagi tulajdonságokkal rendelkezik a vizsgált egyén, addig a hang és minta elmondja az őt szülő vidék milyenségét, a társadalom szokásait, hitét és nyelvét, s mindenek felett tudatának a világmindanségről őrzött képeit, azoknak a mával való összefüggéseit.

Ilyen szóbokrokról — közel sem kimerítően — néhány példát idézek Magyar Adorján most kiadásra kerülő „Az Ősműveltség” című művéből:

Magyar őstörzs szavai:

Ég — az Isten és Világmindenség szava

Egy — az egység és Istenség fogalma

Ügek — a későbbi „Öreg Isten”, a „Régi Isten” neve.

Óg — az égboltozatot utánzó ősi épület neve

Igi, ügy — a szemgolyó. A népi hovatarozást jelentő ősi emberábrázolásoknál igen hangsúlyozott ez a kerek, golyószerű szem.

Ág, aga — a földművelő magyar első kapája, mely szarvasaggancsból, vagy faágból készült. Ez ősi földművelő szerszám a legősibb időkben már ismert volt a Kárpátmedence földművelő népénél. E szerszám alakja lett rovásunk „A” betűje:

Ag, ug, mag, méh, megye szavaink mind föld jelentésűek.

Mag — az egyközpontú mértani alak neve — hímségi fogalom.

Gyöngy — ugyancsak mag jelentésű.

Gyümölcs — a mag fordítottja, s az abból sarjadó élet.

gyám, gyombó — kerek fejű furkósbot, a magyar ősi fegyvere.

magyar — eredetileg ember jelentésű. E név „K”-val írt változata makar, az ógörögben boldog jelentésű. Magyar volt tehát őseink Boldog Istene, aki szegény ember szándékát bírja.

Gomoly - eredetileg az ősköd; később felhőt jelentő szó.

A kún szócsalád szavaiból:

Kő — a keménység hangja.

ék — első szerszáma

kan, hím, makk — hímségi fogalmak

ne — nő

Kám — ősatya szerepét tölti be

kitta —nyíl

m-n-es szavaik az Istenséggel, életfontosságú fogalmaikkal, s menéssel, vándorlással kapcsolatosak.

Mén — hím ló, fehér változatában az örökösen vándorló hold jelképe, majd ősapa jelentésbe megy át.

Menny — az ég

mony — a „világtojás”, a tojásalakúnak tudott világegyetem.

monnó — az egység szava

manó — férfi

manyó — asszony

menyecske - fiatal nő

Nőiségi fogalmaik a vízzel, nedvességgel kapcsolatosak:

nedű, mut, mat, mad — anya és nő jelentésű.

nád — vizes helyen növő növény

Nádszál kisasszonyunk ,s az egyiptomi Neit (tündér) — azonosak

Szemere népcsoportunk:

Szem — a Nap neve

szem — szemünk, mint látószerv

szem — a gabonaszem

som — egymagú gyümölcsük

szemcse

számos, számol - (a számrovás ősi alakja a szem-alak)

szánt

szán

szamár — Szemúr jelképes állata. Magyarországi ez emléke a „Miért van a szamár hátán kereszt?” című ősi emlékü népmesénkből maradt reánk.

szunnyad, népiesen szumnyad. Ezt művészetünk félig, vagy teljesen csukott pillájú szemmel jelképezi.

Korábban kitértem az írott gondolatközlés alapjait képező folyamatra. Ezen belül most ismét hangsúlyozom az írásbeliség és a környezet egymásra gyakorolt hatását, s azt, hogy népünk jelképrendszere nemcsak a hang és írott betű okszerű összefüggését tükrözi, de magában hordozza annak a környezetnek a képét is, amelyben az írás kialakult. Így nyugodtan mondhatjuk azt is, hogy a magyar írás és a művészet szoros kapcsolatban áll egymással. A magyar írás kialakulása tehát képzőművészetünk kezdete is. Az a tény pedig, miszerint népünk élete nem szűk anyagi korlátok között mozgott, hanem a világmindenséget alakító erőkkkel való kapcsolatát is tudatában hordozta, írása és művészete mellé hitének kifejezése is kapcsolódott. Banner Zoltán Csillagfaragók című művében ezt a következőképpen fejezte ki az erdélyi parasztszobák szötteseivel kapcsolatban: „...itt a csíkok elosztásában, a színek váltakozásának a harmóniájában érint meg a dolgok örök szimmetriája, a világegyetemet fenntartó arányok működése.

Fekete piros fekete piros fekete piros fekete piros fekete
A föld forogását érzékeled.
Piros fehér fehérre piros pirosra fehér piros és fehér
Belélegzed a súlytalanságot.
Fehér fekete fehér fekete fekete fehér fehér fekete fehér
tudod, hogy tél van, s csókák a havon.

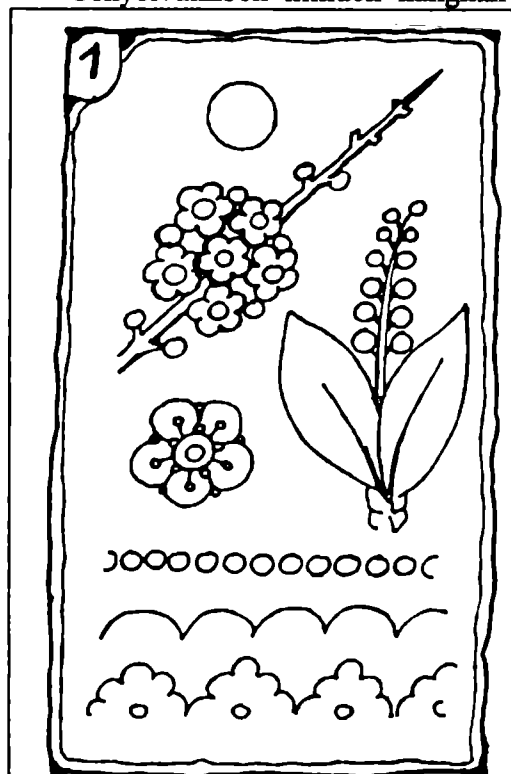
„...pusztán a csíkok elosztásának a váltakoztatásával, a síma, forgószáll nélküli csíkokban is 'borzongató, barbár ritmusok dobognak'.”

Tekintettel arra, hogy az írott gondolatközlés alapja a hang, s fejlett hallást követel meg e kettő összekapcsolása, a fenti három előfeltétel mellé a hang, illetve az ezeket felépítő összhang tartozik. Magyar írásunk kutatásánál tehát állandóan figyelembe kell vennünk ezek összetartozását, s csak így érhetünk el eredményt.

Az írás, művészet, zene emberi létünk kezdeteinél már jelen vannak, tehát kezdeteik emberi eszmélésünk kezdeteinél keresendők. Jelen fejezet az írás, még közelebbről meghatározva a magyar írás kezdeteit tárgyalja.

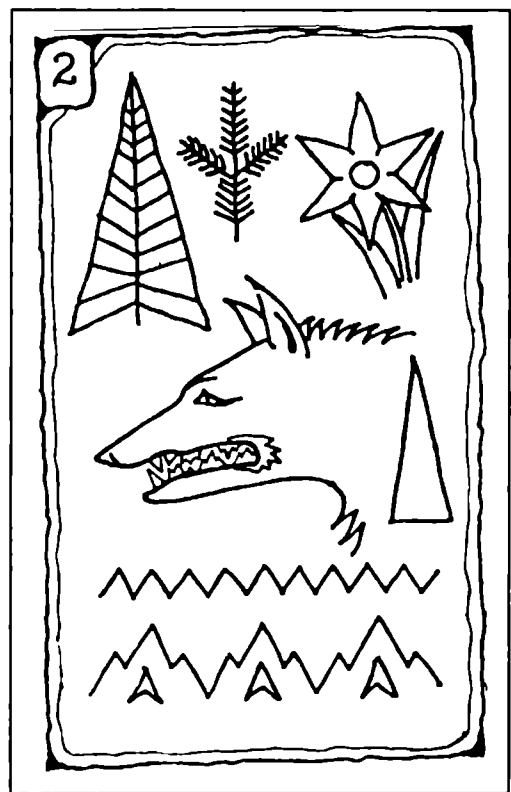
A magyarság, s ezzel az emberiség nyelvének alapszótárát, s írott jelképrendszerének összefüggéseit — mint már korábban többször is említettem — Magyar Adorján fejtette meg, s tárgyalta Ősműveltségünk című könyvében, mely mű alapvetően fontos e tárgyban, s olvasóimat ennek megismerésére kérem. Most csak néhány kiragadott példával kell megvilágítanom ezen alapismereteket, a továbbiak megértése kedvéért.

Ősnyelvünkben minden hangnak önálló értelme volt Ennek ellenkezőjét állítani

éppen olyan oktalanság volna, mint feltételezni azt, hogy a számsor egyes számai értelmetlenek, s csak a számtani műveletek elvégzésénél nyernek értelmet. Tudjuk, hogy minden számtani művelet az egyes számok értékén, s azok helyezésén alapul. Éppen így a nyelv is az önálló értékkel, illetve értelemmel rendelkező hangokon épült fel. Több hang egybekapcsolása a szó. Magyar Adorján — ki nyolc nyelvet beszélt — az egyedüli nyelvész, aki felismerte a világ minden nyelvére vonatkozó alaphang és szókincset. Felismerésének alapja a világ ősnyelvének legtisztábban megmaradt képviselője, a magyar nyelv volt. Korábban láttuk, hogy a nyelv, a művészet és zene együttes kialakulása magán viseli az azt kialakító környezet lényegét. Alapszótárunk hang és szókincse az azt kialakító védett, lankás, ligetes környezetet idézi. Ezen első magyar ajkú nép nyelvéből alakultak ki későbbi vándorlás és új életfeltételek közé került

az egyetemes magyar nyelv keretén belül. Ezen csoportok mind a Kárpátmedencén belül éltek és éppen úgy magyarok és magyar nyelvet beszélők voltak, mint ahogyan magyar nyelvű a palóc, a jász, a székely és a kiskún napjainkban.

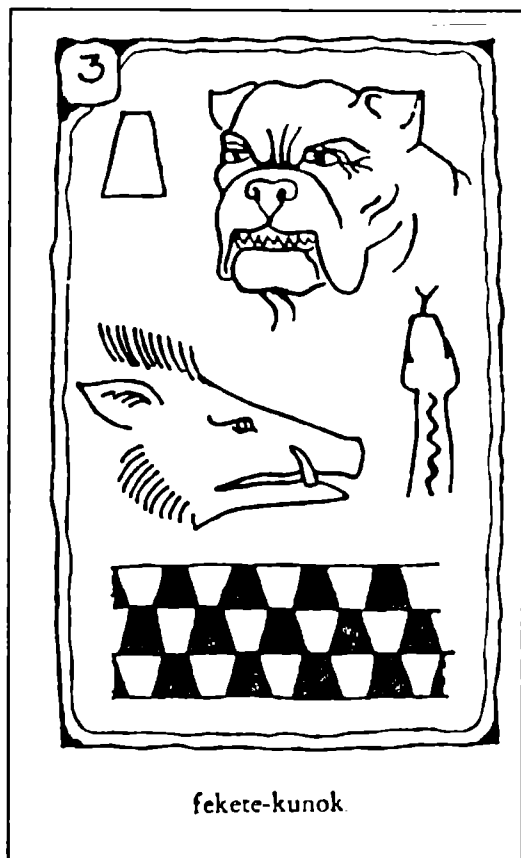
és éppen úgy magyarok és magyar nyelvet beszélők voltak, mint ahogyan magyar nyelvű a palóc, a jász, a székely és a kiskún napjainkban. Tizenhat ilyen nyelvi ős-csoportot különböztetett meg Magyar Adorján. Most csak a magyar, a kún és a szemere őstörzsek szó és jelképrendszerét idézem kivonatossan, Magyar Adorján ábráival.

MAGYAR őstörzsünk a Csallóköz szent szigetein alakult ki. Jelképei között az éltető MAG fejezte ki és összegezte világszemléletét. A napot is magnak tekintették, amiből e világi életünk eredt. Megszemélyesítése Magúr, ki egyúttal az életet is jelentette. Szent fája a csukros virágú meggy, melynek kerek gyümölcse, és fája piros, virágja fehér, levele zöld. Földanyánk megszemélyesítője, Tündér Ilona virágja a fehér gyöngy-virág, melyeket piros bogyók váltanak fel, s levele ugyancsak zöld. Alaphangjai a lágy mássalhangzók közül

kerültek ki: G, GY, és az M, N. Ezek alkották első szavainkat akkor, amikor tudatunk

először érintette és kezdte formálni az anyagot. Csak magyar nyelvünkön keresztül válik valóban érthetővé a „kezdetben vala az ige” értelme, a maga teljességében. Első szavaink tehát mind ezen mássalhangzók segítségével születtek. Először mint önálló hangokat gyakoroltunk, izlelgettük zengésüket, majd szavakká kapcsoltuk őket. Ég, Ma, Ag, Agy, Ah, Eh, Gem, Meg, Mag, Mang voltak első nyelvünk alapelemei. Őseink mindenütt keresték a lágy hangzókat. Későbbi nyelvfejlődés során is megtartották ezen tulajdonságukat, s kerülték a kemény mássalhangzókat. A „K” hang helyett a „G”-t, a „T” hang helyett a „D”-t, stb. szerették használni, amikor csak lehetett. Ezzel ellentétben áll vándor őstörzsünk a kún, illetve hún őstörzs szótára.

A HUNOK — kik magyari törzsek — élete hegyes, sziklás vidékhez kötődve a kemény hangok kialakításához járultak hozzá. Nyelvük a sziklás bércek, fenyőerdők világát idézi. Alaphangjaik a pattintott kő koppanásának emlékét őrzik.

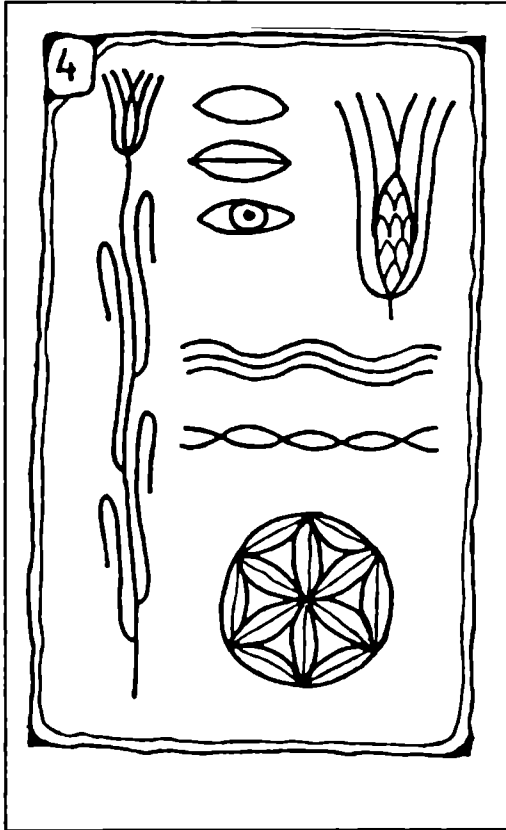
fekete-kunok

Napábrázolásuk a napsugarak ékét hangsúlyozza. Lágy hullámok helyett ékek alkotják díszítő művészetük alapját. Virágaik az ékes szirmú nárciszok, havasi gyopárok. Fájuk az ék-alakú fenyő. Az ősmagyar törzs jelképes állata az ÁGAS (szarvas) neve itt ÁKOS-ra, ÉKES-re változik. A kőkorszak számos ékekből alkotott ákos, ékes ábrázolása az ő jelenlétüket árulja el, de ugyanakkor a Kárpát-medencében hátramaradt csoportjaik máig megőrizték ezen mintákat. Alaphangjaik tehát a fenti magyar alaphangokkal azonosak, de ahol lehetett, a lágy „G” „K”-ra, a „D” „T”-re változott. FEKETE KÚNJAINK alapjelképe a csapott ék. Amíg a fehér húnok állatai a hegyes orrú farkas és kutyafélék, addig a fekete húnoké a csapott éket megszemélyesítő vadkan, vipera és a csapott orrú kutyafélék.

SZEMERE őstörzsünk nyelve a susogó nádasok, zizegve hullámzó búzamezők világát idézi. Jelképük a szem alak, amiről tudták, hogy napunk ős alakja. Ezen szem-alakú naptól vált ki nap-rendszerünk, s ezen belül Földünk, akit ők Szemere, Szemira, Szemele néven személyesítettek meg. Később ezen természettudományos valóságon alapuló jelképrendszer idegen népek mythológiájába került, s így született az Ádám bordájából készült Éva félig értett története. Szemeréink voltak névadói a korokkal később született szemere (szumír) műveltségnek.

A Biblia lapjain megőrkített szemérmes Szem neve is ősnépünkkel való kapcsolat emlékét őrzi. Szülőhelyük a fában szegény, de termékeny síkságok, vizek vidéke. Legszentebb növényük a mizse (búza). Állatuk a szimi néven ismert szürke galamb, amit még szemere néven is emlegettek. Alaphangjaik az SZ, S, Z, C, Cs és M, N.

„Ősnyelvük sok tekintetben mintegy ellentétes párhuzama a magyarokénak, amennyiben a G és H hangok helyett SZ, S, Z, ZS hangokat szerettek ejteni...” mondja Magyar Adorján. A magyar tízes számrendszer helyett hatos számrendszert használtak. A búzakaiasz szemei számosak. Mai értelemben vett számtanunk ős-szavai az ő szótárukból

vezethetők le. A számrovás őse szem (búzaszem) alakú. Maga a „számosság” fogalma is szem szavunkhoz kötődik. Így ment át például a kínai nyelvbe a kettőnél többet jelentő számos szó három jelentéssel. (Zárójelben megjegyzem, hogy a kínaiaknál ezen hármat jelentő „szám” szó az étellel azonos. E fogalomhoz kötődik a „három a magyar igazság” szólásunk is. Hasonlóképpen a német sammeln a mi számol szavunk származéka.)

Ezen bemutató után táblázatban összegezem Magyar Adorján felfedezte magyar ős-törzseink nyelvi alapszótárát, a teljesség igénye nélkül:

Őstörzs neve	Alaphangok	Jelképek	Környezet
Magyar	G,GY,H - M,N	Gömb hullámvonal	Fák,ligetek folyók tavak
Fehér hún	K,T és fentiek	Ékek	Sziklák, fenyvesek
Fekete hún	mint fent	Tompa ég	Sivatag köves terület
Szemere	S,Sz,Z,Zs-M,N	Szem,hullámvonal	Termékeny síkság
Besenyő	S,Sz,Z,Zs,C,Cs B,P,V,F	Csepp és származékai, mint szív-alak	Vízes területek
Jász	Sz,S,Z,Zs,C,Cs,J	Szem és csillag	Tengerek, termékeny lapályok
Székely	Sziszegők és K,R	Zeg-zúgos vonal, kusza	Virág és szőlő
Kazár	Mint fent	gúzs	Mezők, legelők
Kabar	K,H,G,Gy és P,B,F,V	Csecs és kos-szarv	Földművelés, állattenyésztés
Török	T,D - R	Tűrött, csavart alak	Virágtermelők
Kőrös	K,H,G,Gy - R,L	kőr és kalló	nyílt vidék,városépítők
Avar	B,P,V,F - R	Kereszt, csillag, kőr	Várak. Virágtermelők
Palóc		Pálca, villa, lap	Fás, ligetes, vízpart
Pún,v.Pannon	B,P,V,F-M,N	Lencse alak	Hajózásra alkalmas ter.

Őstörzs neve	Alphangok	Jelképek	Környezet
Szolim	S,Sz,Z,Zs,C Cs,R,L,M,N	Szél, szellem, szalamba	Szőlőtermelők
Marmar	M,N - R,L	Remegő vonal	Vándor, tengerjáró nép

A továbbiakban gyakran fogok utalni ezen őstörzsekre. A teljes megértéshez elengedhetetlenül fontos Magyar Adorján Ősműveltség című művének ismerete, melyben ezerszámra okadatozza ezen őstörzsek történelmi jelenlétét, vándorlási útvonalait, s az ezek keveredéséből évezredek nyomán kialakult származék-műveltségekkel való kapcsolataikat.

Ezen korábban kiemelt három, illetve négy őstörzs kárpátmedencei ősi jelenlétét bizonyító adatokat egybevettem hazánktól távol megjelenő legkorábbi emlékekkel.

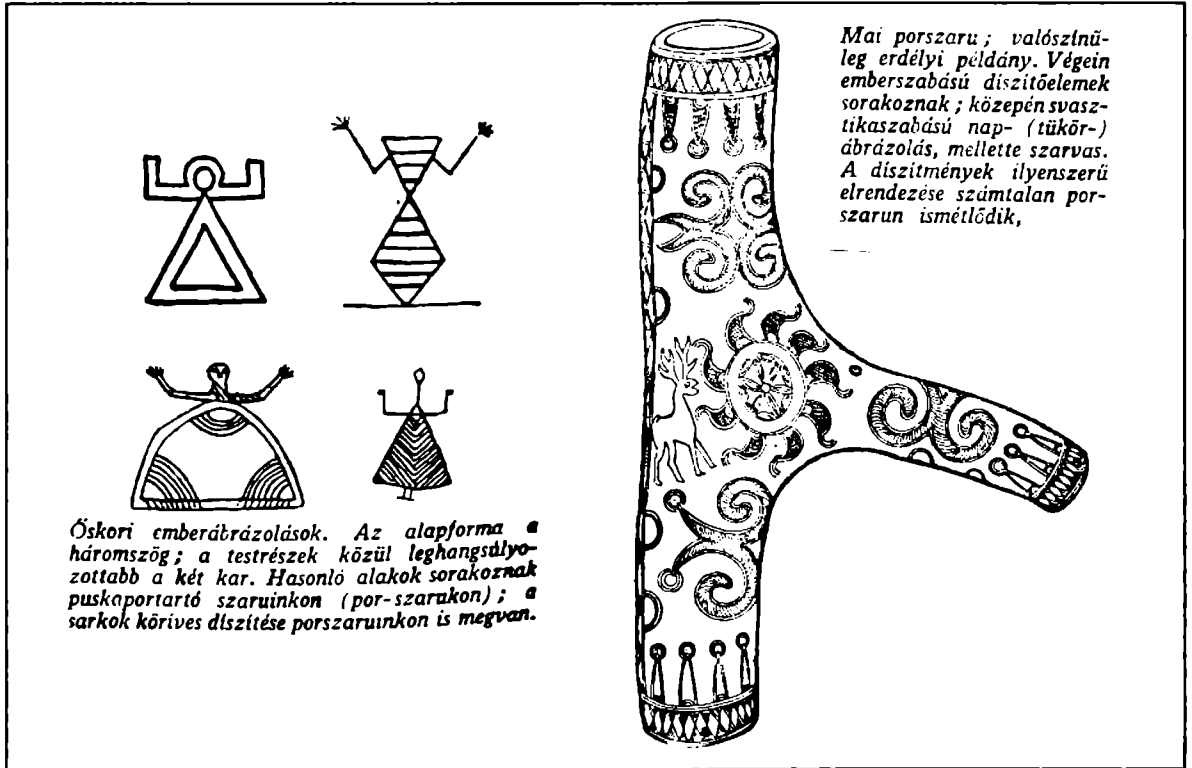
Korábban említettem, hogy magyar őstörzsünk alap-jelképe a mag, illetve a gömb, s ezekből alakíthatóan a hullámvonal, változatos elrendezésben. Az alábbi képen bemutatott, s az őskortól nyomon kísérhető díszítések a legtisztábban ősi magyar és hún elemekből állanak. (V.31:243) Az adott magyarázat „varázslás” szavával nem értek egyet: amit régészeink, néprajzosaink nem értenek meg, idegen mintára a „varázslás” szóval magyarázzák. Ezen alakzatok még azon ősi tudat megőrzői, ahol a szó, az ábra, a tánc egyazon világot elevenített meg.

Erdélyi porszarúink ősi emlékezetű díszítőelemeit a következő oldalon hozom.

Erdélyi porszarúk leggyakoribb díszítő elemei; föltehetőleg emberábrázolások. Hasonk ábrázolások már az őskorban is vannak. A porszarúk szinte mindig sorozatokban láthatók, körvekkel összekötve, mintha összefogódzott, összeölekezett emberek volnának. Föltehető, hogy valami ősi, varázsló célú kultikus cselekedet (talán tánc) jelképes ábrázolásának maradványai.

Ezen „magos”, hullámvonalas díszítés a Kárpátmedence minden tájegységében megtalálható az őskortól napjainkig, s más fejezetekben az országhatáron túli ősi emlékeket is tárgyalandom.

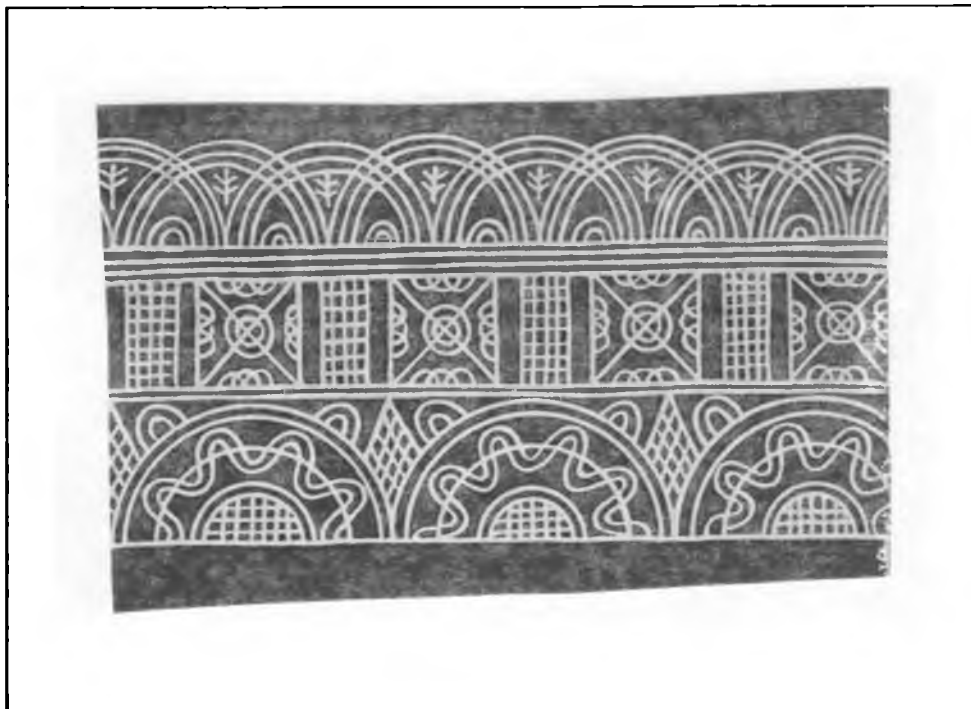

Figyeljük meg az ábrák folytonosságát az őskortól napjainkig. (V.31:234). A baloldali ábrákon magyar és hún alapelemeket találunk, a jobb oldalon látható porszarú már több őstörzsünk jelképrendszerét egyesíti. Számunkra most a „mag”-emberek és az ágas (szarvas) együtt szerepeltetése fontos.

A baloldali ábra köríves vonalvezetése megtalálható a Nyírség ősi vidékén, de helyet kapott a magyar Szent Koronán is.

Figyeljük meg a Szent Koronán a félköríves és ék-vonalas jelképek együttes szerepeltetését, melyek itt is a hún-magyar azonosságot hirdetik. Ugyanez figyelhető meg a legkorábbi kőkortól kezdődően.

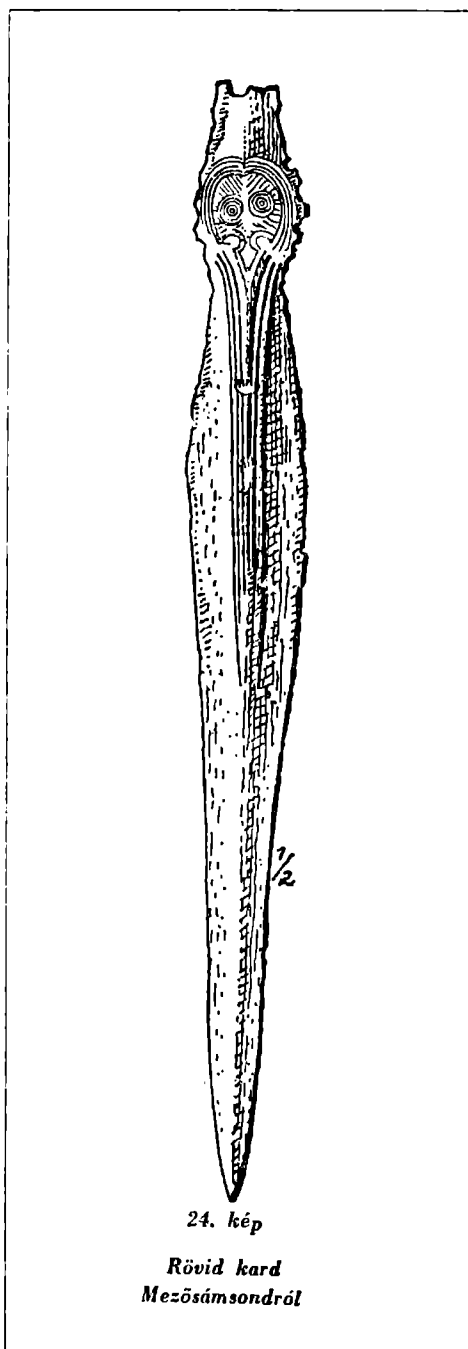

A jobb oldali kard a bronzkor emléke. Szinte teljes hitvilágunkat magába foglalja. Itt is a magyar mag és hullámvonal egyesül tökéletesen a húnok ékjével.(V.4:101). Korábban említettem, hogy magyar őstörzstünk a Napot magnak fogta fel, húnjaink a nap sugarait hangsúlyozták, s jelölték ék alakkal. Jobb oldali rajzon e kettő egyesül, sőt ezen túl is mutat. Őseink hite szerint a Nap él és életet ad. Csak nyelvünkben azonos az „él” (élet) és a (kard)-él szó. E kard mondanivalóját csak magyar anyanyelvű egyén szerkeszthette. (Későbbi korok címereinek kardot tartó kardjai is csak nyelvünkben alkotnak szerves egységet.)

Archeológiai értesítőnk vonatkozó számaint fellapozva gyakran találkozunk a „bütykös” díszítésű edények számtalan változatával, folyamatosan az őskortól kezdve.

Gábori-Csánk „Megfigyelések a Békás-megyeri Őskori Telepen” című cikke (V. 201-214) a következőket mondja: „Békásmegyer egyike azoknak a lelőhelyeknek, amelynek neve a legtöbbet szerepel az ősrégészeti irodalomban”. Ennek ellenére hazánk lakóssága érdemben soha nem értesült a hazai régészet eredményeiről kivéve akkor, ha római, vagy más, idegen, vagy annak mondott nép emlékeiről volt szó. Gondosan került tárgy volt mindazon ismeretek népszerűsítése, melyek hon, sőt mi több: önismeretünket gyarapíthatták volna. Békás-megyer fontossága abban rejlik, hogy nyolc őskori műveltség rétegei találhatóak meg, s néhol egészen az Árpád korig folyamatos település található az 1 – 1.5 méter vastag műveltségi rétegben.

Jelen tárgyunk szempontjából igen érdekesek a következő oldalakon hozott edények díszítései. A mellékleten 6.számmal jelölt kép bemutat egy gömb alakú, s a gyakorinak mondott félgömb alakú edényt. Egy korábbi oldalon található edény „bütykdíszítésű”. Ezen edények ugyancsak az újkőkorszakból származnak (V.15:203). A „magos” (szándékosan használok „bütykös” helyett) díszítések magyar megfogalmazásán túlmenően érdekesek ezek a félgömb alakú edények, melyek emlékeztetnek őseink áldozópoharának az alakjára, amiről Ukkon-pohár néven emlékeztek meg néprajzosaink. Ezen pohár gömbölyű alja megakadályozta azt, hogy megtöltve az asztalra tegyék: előbb meg kellett inni az áldomást. Ugyancsak hasonló alakú népünk nap-sapkája, mely felfelé fordítva, mint sapka hímségi, szájával felfelé fordítva, mint pohár, nőiségi jelkép volt.

24. kép

Rövid kard
Mezősámsondról

Hasonló félgömb alakú aranycsésze volt Szent Koronánk alapja, amíg azt illetéktelen kezek el nem távolították, s be nem helyettesítették a jelenleg látható aranszövet sapkával, Ferenc József koronázása idején.

A magyar jelképrendszer kialakulásával kapcsolatban igen figyelemreméltó Bíró Sándor és Varga Béla „Magyarország Szent Koronája” című tanulmánya. (Vay Ádám Múzeum Baráti Köre, Vaja, Nyírségi Nyomda, 1988). Tanulmányuk ékszerészek és ötvösök, aranyművesek megfigyeléseit összegezi, s ezek során a magyar ábrázolóművészet alapelemeként ugyancsak a „szántóföldes”, illetve „pikkelyes” díszítést, a gömb és félgömb díszet, s ezen túlmenően a hármaskarom — mint drágakő-tartó kelléket említik. Fenti tanulmánynak sajnos csak a kivonatos másolata van nálam. Ezen a részen belül a szerzők felhozzák az Európában szerteszórt, bizonyíthatóan magyar mesterek keze alól kikerült ötvösmunkákat. Ezeket most csak igen vázlatosan, mint jelen tárgyunk szempontjából fontos bizonyítékot említem meg, különben fenti műhöz utalom az olvasót.

1. IX-X századi munka, Szent Fides házioltára, jelenleg Conques városkában őrzik. Három arany szallagdísz található e művön. Az első szallagdísz mintája: domborított pálcikák és félgolyók sora, álgöngydróttal szegélyezve. A VII-VIII sz.-i avar ötvösségre jellemző.

Második szallag: kazettában lilomok.

Harmadik szallag: késő avar szíjvégek mintája, ahol az inda szárai végén három-három gyűrű van, s mindegyikben egy-egy domborított félgömböcske.

2. Pipin bursa, fenti őrzőhellyel. Filigránjai a koronáéval azonosak. Ez egy fa dobozka, melynek legrégebb alkotóeleme a VIII.sz. beli vörös és zöld átvilágítható zománc. Más elemei között a Nap, a Hold, s „a magyar népművészetből is jól ismert pikkelyes, vagy szántóföldes motívumot rajzolják ki, melyekben apró növényi csírák is vannak. Ezek a palmetta, vagy a tulipán egyszerű formái.

Egyéb művek még a Mikulec-i, Kiskőrös Csebe pusztai avar temető, a Rheimsben őrzött Nagy Károly talizmán, s kanná.

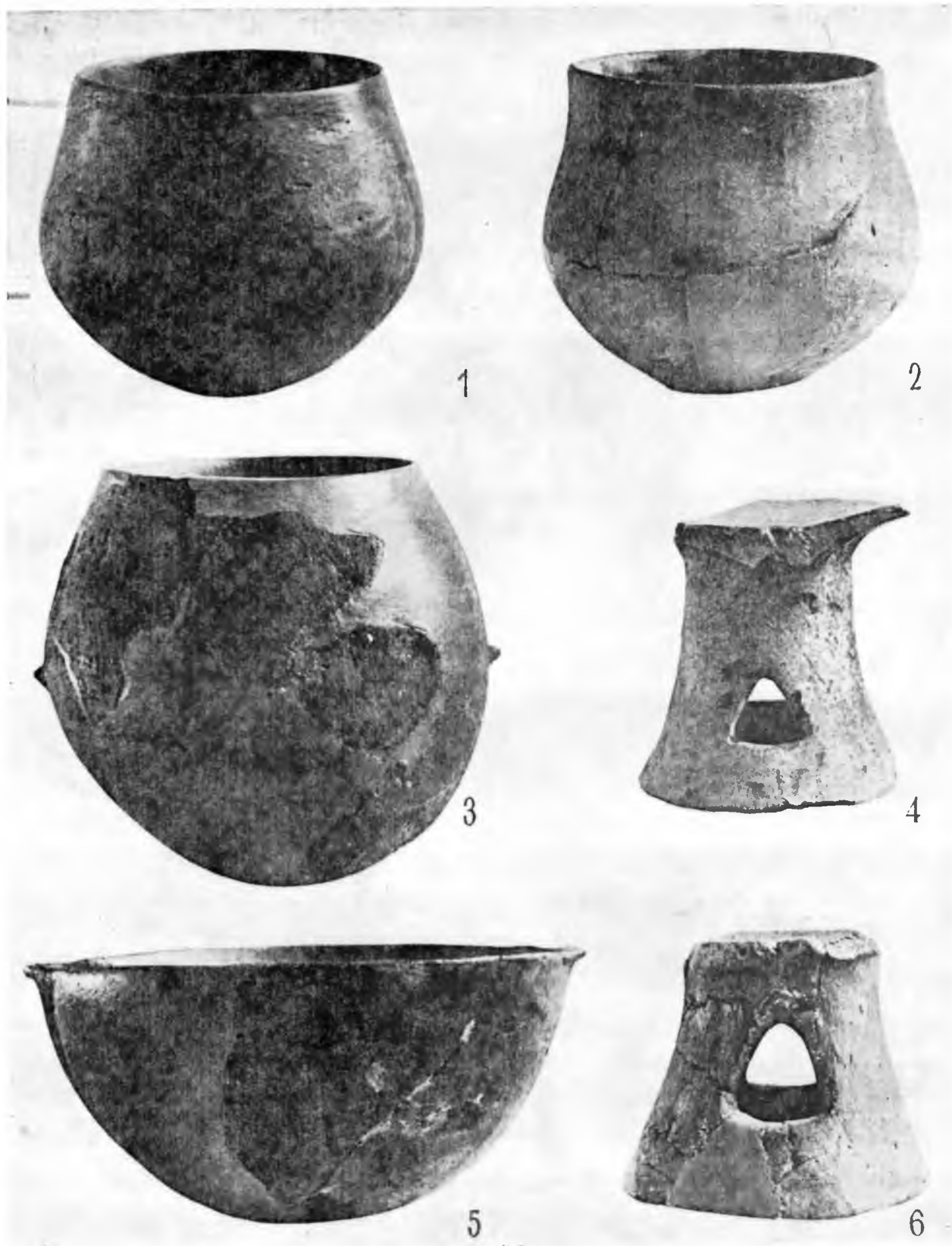
Ilyen elemeket tartalmaz a Nagyszéksós-i hún fejedelmi sír, a rábapordányi gránitköves fibulapár, Szilágysomlyó II. kincs darabjai. Ezen jegyzék nem teljes, de fentiek mind a gyöngydrótkeretézéssel kapcsolatosak.

E cikket összegezve ismét hangsúlyozni kell, hogy a magyar „gömböcskés” és „szántóföldes” minta-elem a magyar népművészet jellegzetes része. A „szántóföldes” mintákban sokszor növénycsírák is vannak. A korokat átölelő „gömböcskés” minta préselő-eszköze is előkerült a Kúnszentmártoni ötvössírban (1933.-i lelet; Csallány Dezső.)

Visszatérve ásatási emlékeinkhez, hasonló a V.15:202 oldalán látható békásmegyeri harang-alakú edény. Mintázata a felszínből kiemelkedő magocskák helyett bemélyített körökből adódik, ami — az előző minta apajogú társadalmának jelével ellentétben anyajogú társadalmat tételez fel. Ugyancsak ilyen bemélyedő pontocskákkal alakították ki az edény fülén lévő hún ék-mintát is. Az edény alján szem alakú mélyített minta van, ami szemere őstörzs jelenlétét idézi, s ez is anyajogú társadalomban élt.

11. kép. Óskori leletek Békásmegyerről

6. kép. Neolitikus leletek Békásmegyerről.

2. kép. Neolitikus lukógödör

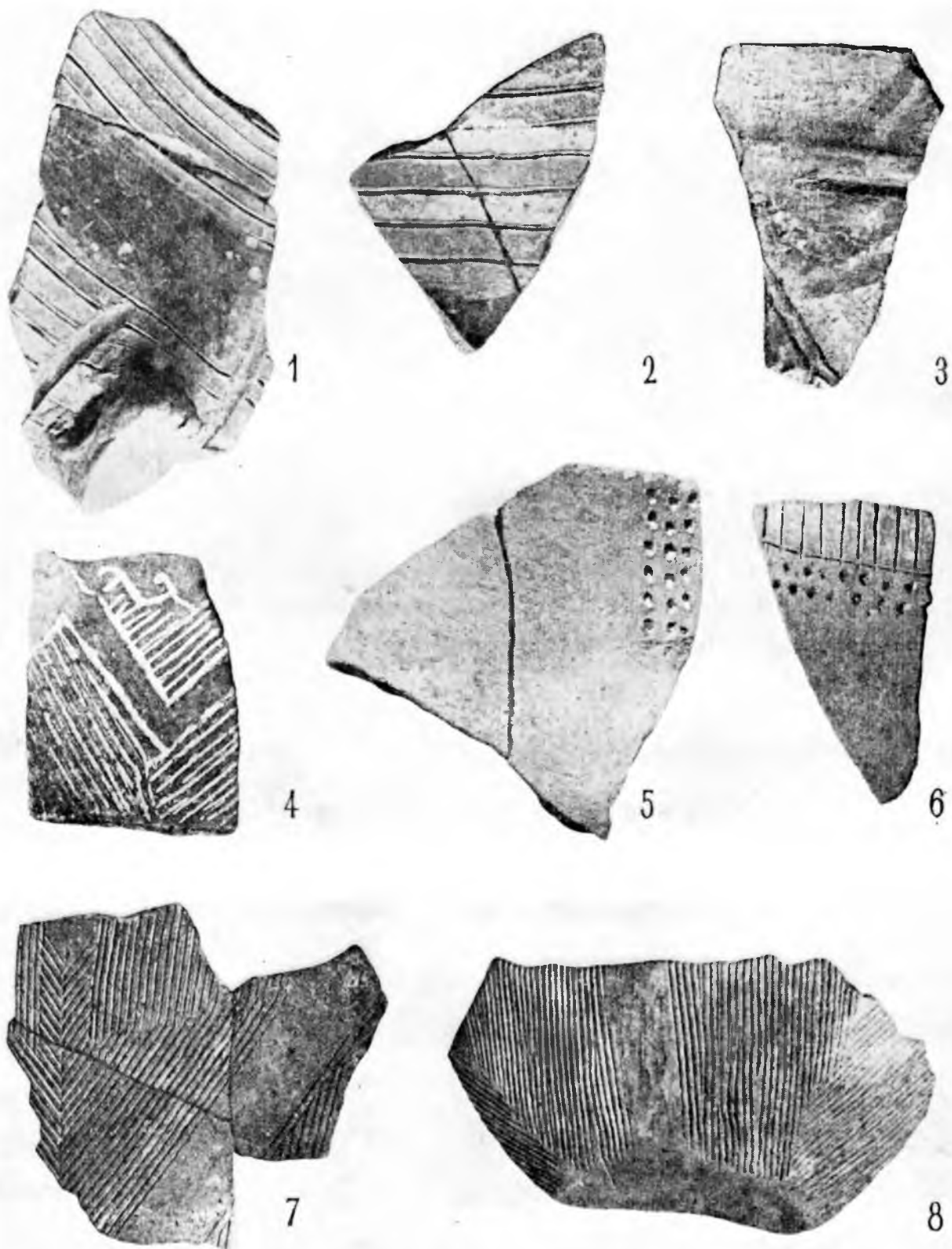
3. kép. Neolitikus verem

4. kép. Békásmegyer. Harang alakú odény

5. kép. Békásmegyer. Bodrogkeresztúri típusú edény

7. kép. Neolitikus leletek Békásmegyerről

A V.15:204 oldal ugyancsak ilyen mélyített pontokat mutat. A karcolt minta némely helyen festéssel van díszítve, a karcolatok közötti téren sárga és vörös színekkel. A 4.sz. töredék mintáján egy szarvas, illetve ágas, ákos egyszerű rajza figyelhető meg. Tudjuk, hogy őseink jelképes és elmaradhatatlan állata a szarvas. Képe megerősíti a magyar díszek mögött élő magyarok jelenlétét. Figyeljük meg a 7. kép 4. ábráján látható ágas rajzát. Ismét találkozunk ugyan ezzel a vonalvezetéssel, azonos korban Nyugaton. Az 1.sz. edénytöredék talapzatát egy emberi láb alakja képezi: lábaink egyik őse. De az is kitűnik fentiekből, hogy aki ezt a valóban „lábast” készítette éppen úgy magyar volt, mint e föld mai lakója, aki most is lábának hívja főzőedényét. E tény viszont sokszáz éves, folyamatos műveltséget bizonyít.

Gáboriné Csánk Veronika összegezésében a következőket mondja: „A neolitikus telepnek olyan részét sikerült megtalálni, ahol a kultúra más korú anyagól mentesen, önállóan fordul elő. Békásmegyer őskori anyagában először fordul elő a bodrogeresztúri kultúra, a zóki kultúra, valamint a magyarádi csoport és a déldunántúli mészbetétes kerámia lelete...”

A halomsíros kultúrával kapcsolatos tanulmány (V.16:159-140) ásatási eredményeit — melynek képeit a következő oldalakon hozom — a következőkben összegezte a cikk írója „Az észak-alföldi halomsíros kultúra edényeit díszítő motívumok szinte valamennyiét megtaláljuk a Kárpát-medence korábbi kulturáinak edényművességében: egyszerű, árkolt és pontsorról övezett bütyök, nyakon körülfutó karcolt vonalak és pontsor, pontkörök...” majd „Kétségtelen a helyi kerámiaművesség jelentős szerepe a halomsíros kultúra edényművességének kialakulásában...” „A HELYI ŐSLAKÓSSÁG kerámiaművességének hatása az Észak-Alföldön elsősorban a halomsíros kultúra edényeinek kombinációkban gazdag díszítésében figyelhető meg.” „A rendelkezésünkre álló adatok arra engednek következtetni, hogy az Észak-Alföld keleti részén a halomsíros kultúra letelepedése után viszonylag kisszámú ŐSLAKÓSSÁG maradt eredeti helyén...”

Itt igen fontosnak tartom a halomsíros műveltséget megelőző őslakósság jelenlétének említését, s annak műveltségalapító szerepét. A tárgyalt sírok kellékei között ismét az előbbivel rokon „bütykös” minták és a gömb aljú edények szerepelnek. Alant bemutatok néhány példányt. Itt még meg kell említenem, hogy a bütykök gyakran négyes elrendezésben szerepelnek, a cikk írójának észrevételezése szerint. Őseink hitvilágában az egy, a mag, az élet, a teremtés jelképe. A négy a teremtés anyagi világunkban való megjelenését idézi. A négy bütyök tehát a tulajdonos „anyagba hullását” jelenti, ami a sír kellékei között teljesen okszerű. A négyes szám az anyag „N” hangjával kapcsolja össze a lélek „EGY” fogalmát. Nyelvünk és ősvallásunk e képzete ezredekkel később a kínai műveltségben a halál fogalmát fejezte ki.

Az Archeológiai Értesítő 1966 évi számában Kalicz Nándor „Rézkori Telep Tarnadobon” című ismertetése a következőket állapítja meg: „Már ismert tény, hogy az újkőkor és rézkor között nem a rézeszközök feltűnése jelentette a döntő különbséget, hanem az életmódban végbement változás. Amíg az újkőkor idején Keletmagyarországon a földművelés volt az életmód döntő alapja, a rézkor idején az állattenyésztésre toldott át a megélhetés súlypontja. Az újkőkorban a telepök jelentették a közösségi élet állandóságát és folyamatosságát. Ezért a halottakat is a települések környékén temették el.”

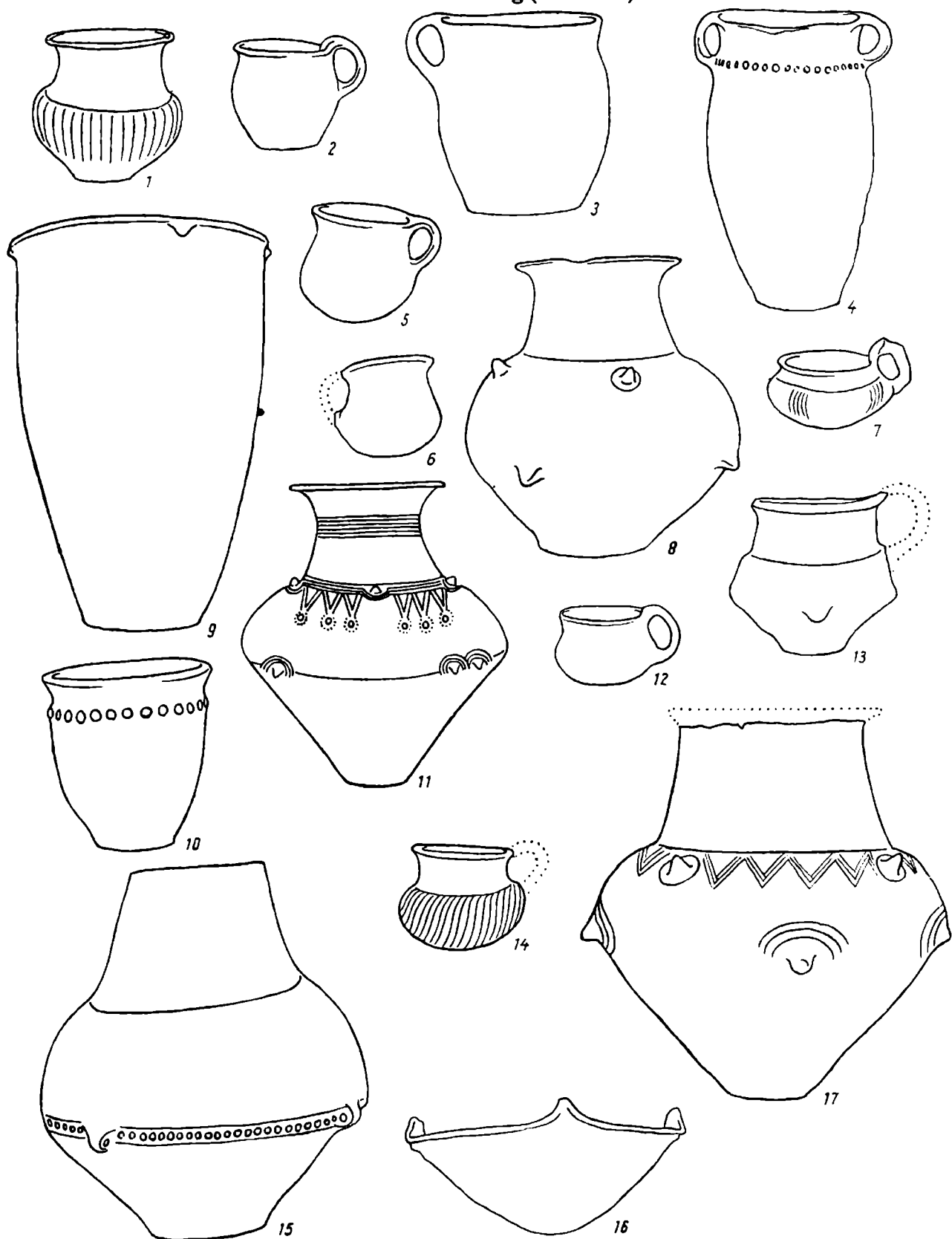
A tárgyi műveltség fejezetben részletesen tárgyalom a tényt, hogy a Kárpátmedencében földművelés a legősibb idők óta folyamatos. Jelen, rézkorral foglalkozó cikkben azt is megállapította Kalicz Nándor, hogy az itteni, tiszapolgári kultúra peremcsoportjaiban a mozgó életmód nem jutott annyira érvényre, mint a Tiszapolgár-basatanyai csoportban és a bodrogkeresztúri kultúrában. „AZ UTÓBBIAKAT KÜLÖNBEN IS SZOROS GENETIKAI SZÁLAK FŰZIK ÖSSZE.” Tehát ezen ősi műveltségek alapítói genetikailag is egységesek voltak, mégpedig a Kárpátmedence területén.

Az eddig már bőven ismertetett bemélyített, kerek pont díszek, „bütykük” mellett azonban megjelenik a „lecsüngő bütyökdísz” is. Az itteniek tenyésztett állatai között megjelenik a kutya, a sertés, a szarvasmarha mellett a juh és a kecske is. Ős-kabar törzseink jelképes állata a kecske, vonalvezetésük a csecs-és szarv alak, tehát az itteni megnyújtott „bütyök”. Egyszerre jelenik meg az állat és a jelkép ezen a területen. Ugyancsak kabar őstörzseink nevéhez kapcsolódik a rézkorszak, s az ezzel összefüggő műveltségi szavak is tőlük indultak el. Ugyancsak megtalálható ezen ásatási területen az ősi magyar lábas, ugyancsak bütyökdíszítéssel. „Bökönyi szerint az újkőkor középső és késői szakaszához képest a kecske-juh számarányának növekedése figyelhető meg a javarézkor leletanyagban” állapítja meg a tanulmány.

Az Archeológiai Értesítő előbb idézett száma foglalkozik a Jászberény-Cserőhalmi későbronzkori ásatásokkal Kemenczei Tibor feldolgozásában. Ezzel kapcsolatban tárgyalja a Zagyvapátfalvi eredményeket is. Az itt talált használati tárgyak bő ismertetése során szembe tűnik az ősi magyar díszítőelem változatlan használata, mely nyomkövethető egészen a vaskorig. (94.old.)

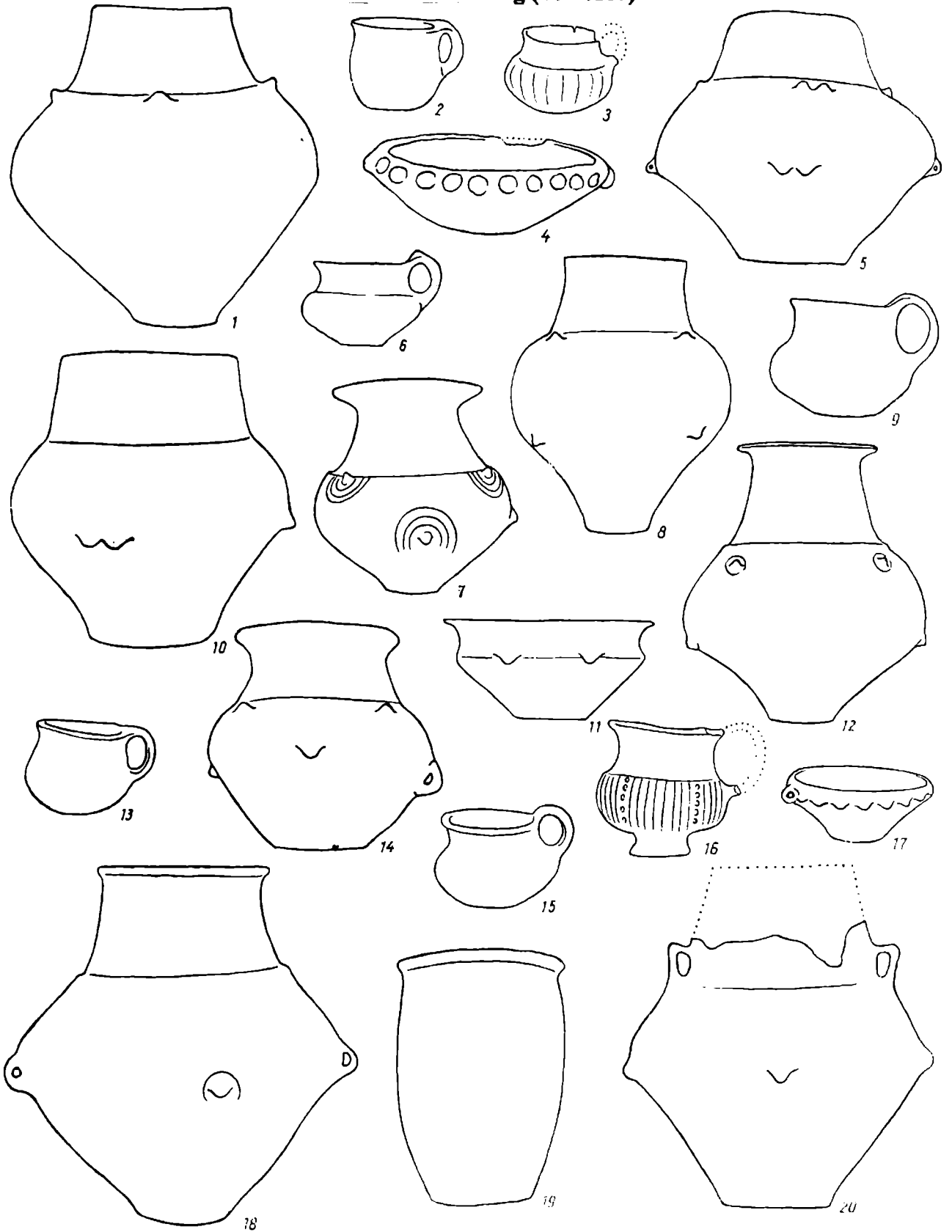
A fent idézett Archeológiai Értesítő képes mellékleteiből szemelvényeket külön oldalon hozok. Ezen adatok főleg az Alföld és a Felvidék anyagával kapcsolatosak, de hasonló eredményekre jutunk más tájegységeinket vizsgálva. Az alant hozott tordosi újabbn-kőkori agyagedényeken megtaláljuk az ősi magyar mag díszeket (19 és 3. ábra), a kún ékjeleket (3 és 17.ábra) s ezen túl a székely őstörzs zég-zúg vonalát is (9. ábra). (V.4:101)

Halomsíros műveltség (V.16:165)

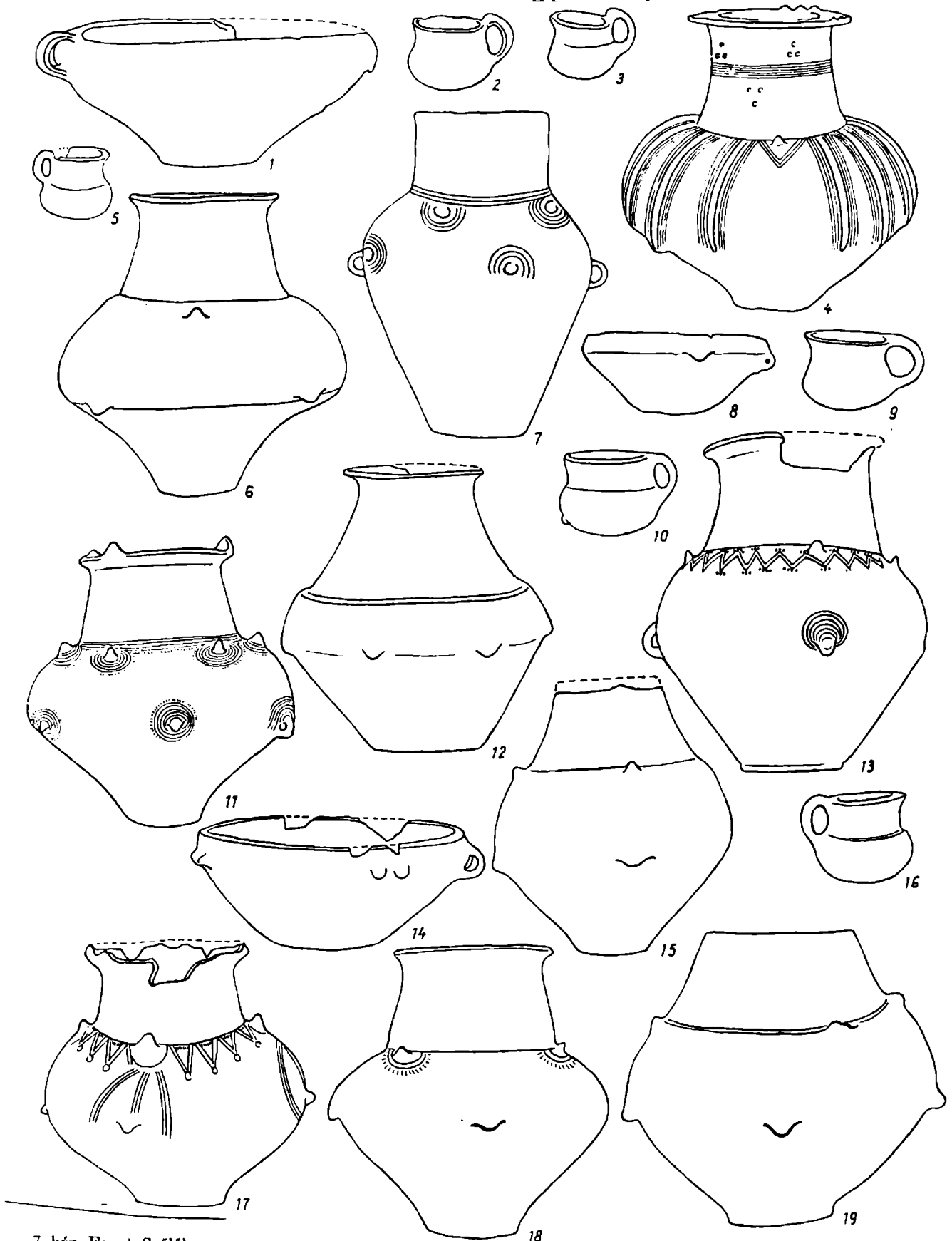

4. kép. Egyek-Szőlőhegy. 1. 34. sfr. — 2. 36. sfr. — 3—4. 37. sfr. — 5, 9. 38. sfr. — 6, 8. 39. sfr. — 7. 41. sfr. — 10, 14—16. 42. sfr. — 11, 13. 43. sfr. — 12, 17. 45. sfr.

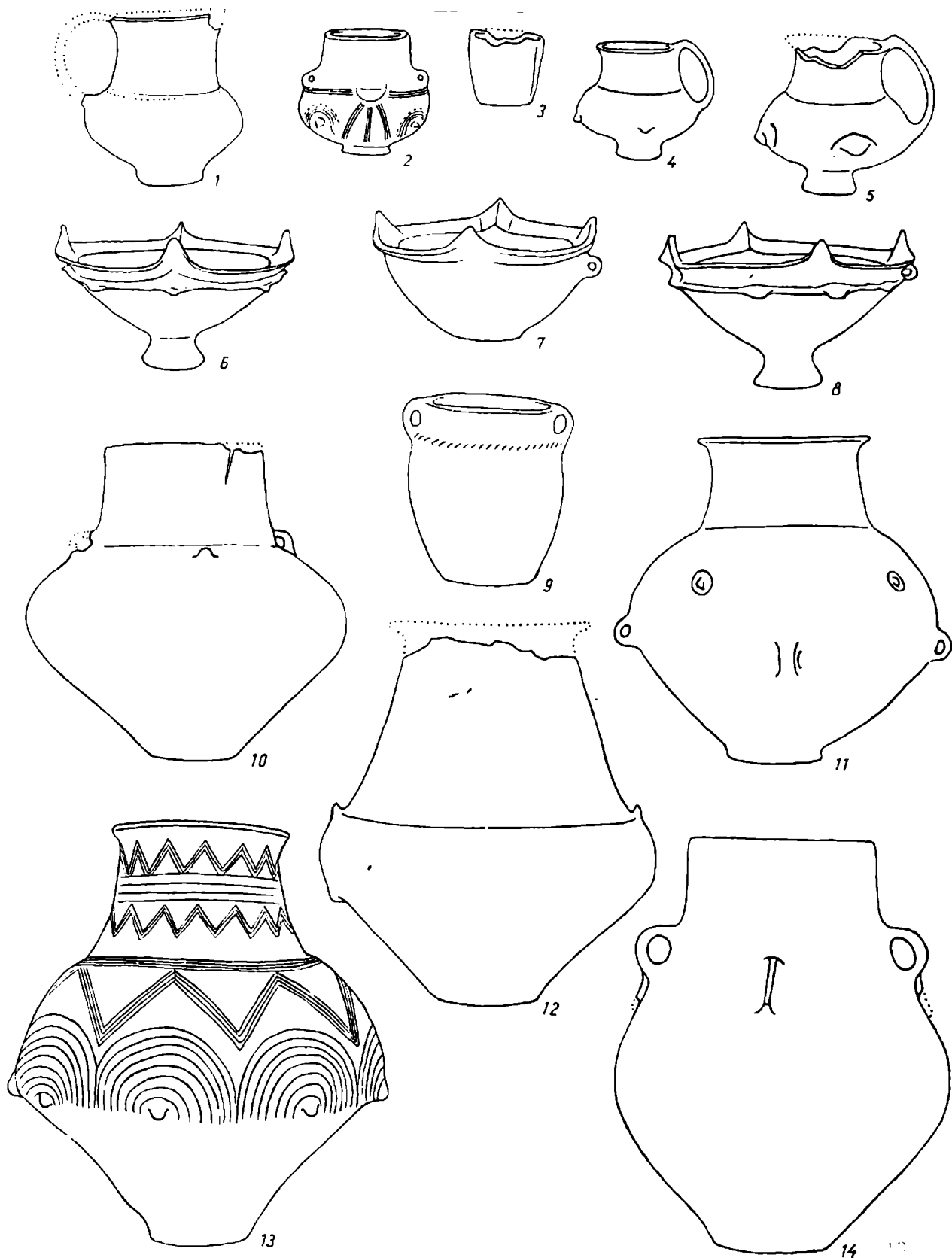
Halomsíros műveltség (V.16:167)

6. kép. Egyek-Szőlőhegy. 1. 47. sír. — 2, 4. 61. sír. — 3, 5. 49. sír. — 6—7. 58. sír. — 8. 51. sír. — 9. 60. sír. — 10. 50. sír. — 11. 66. sír. — 12. 52. sír. — 13, 18. 48. sír. — 14. 54. sír. — 15. 55. sír. — 16. 20. 67. sír. — 17. 64. sír. — 19. 63. sír.

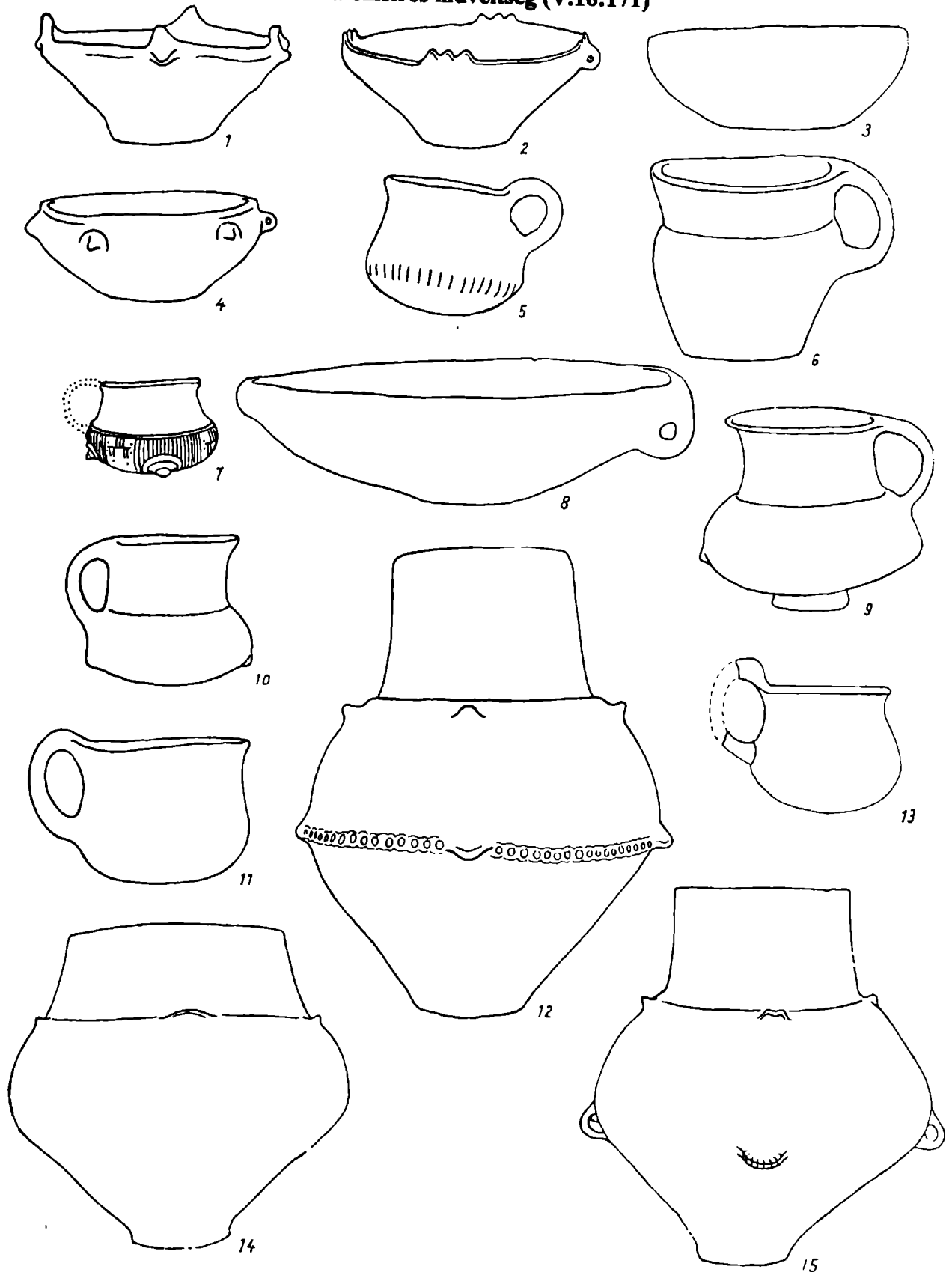

7. kép. Egyek-Szólóhegy.

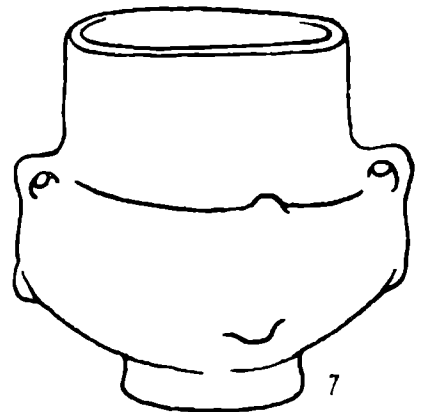
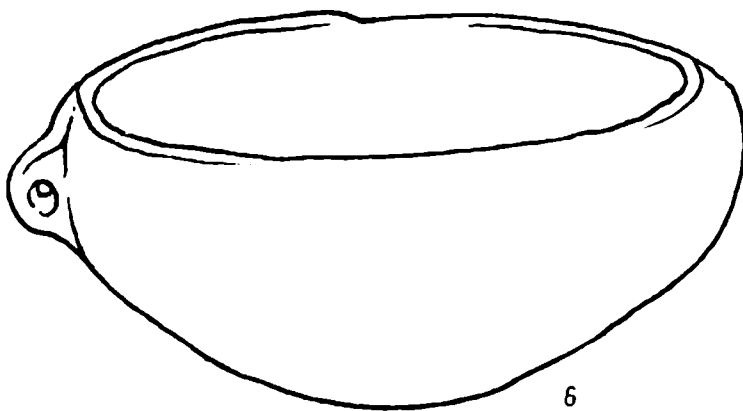
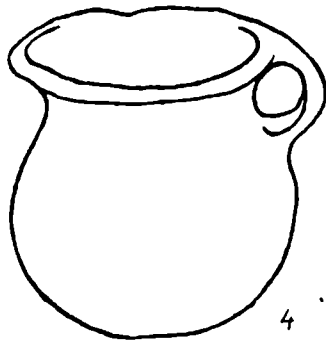
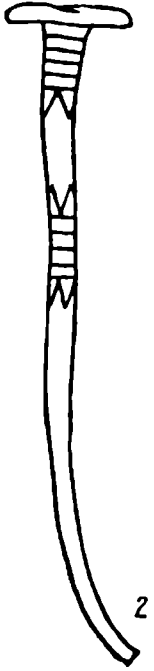
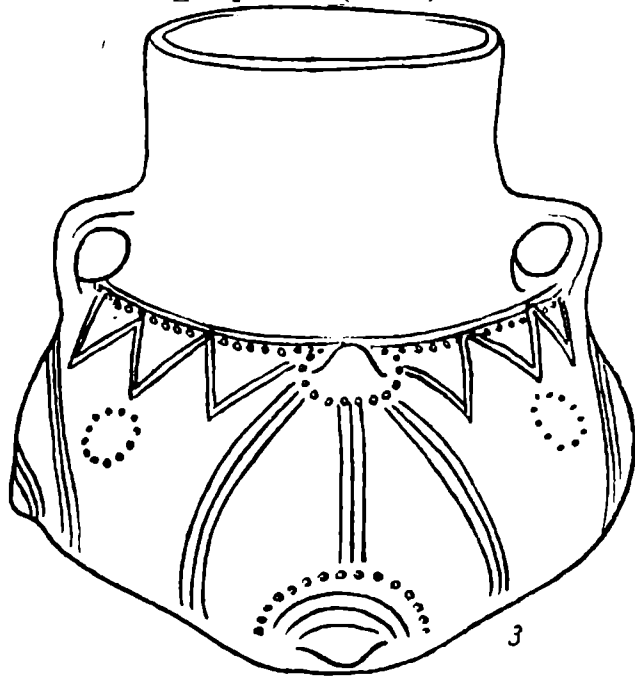
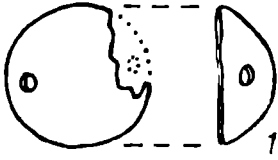
9. kép. Egyek-Szőlőhegy. 1-5, 9-14. Szórvány. - 6-8. 78. sír.

Halomsíros műveltség (V.16:171)

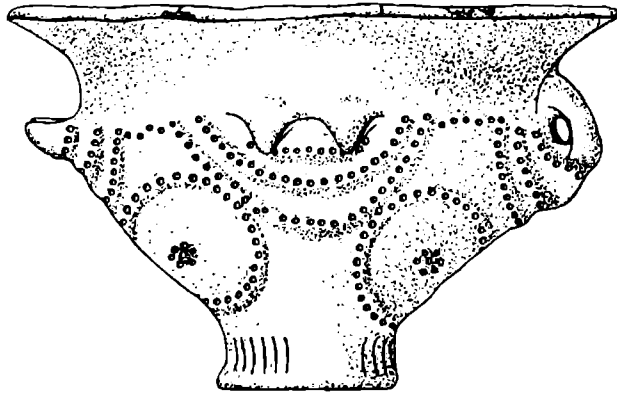
10. kép. 1–11, 15. Egyek-Szőlőhegy, szőrvány. — 13. Egyek-Szőlőhegy, 3. esontvázas sír. — 12. Debrecen. — 14. Ohat puszta

Halomsíros műveltség folytatása (V.181)

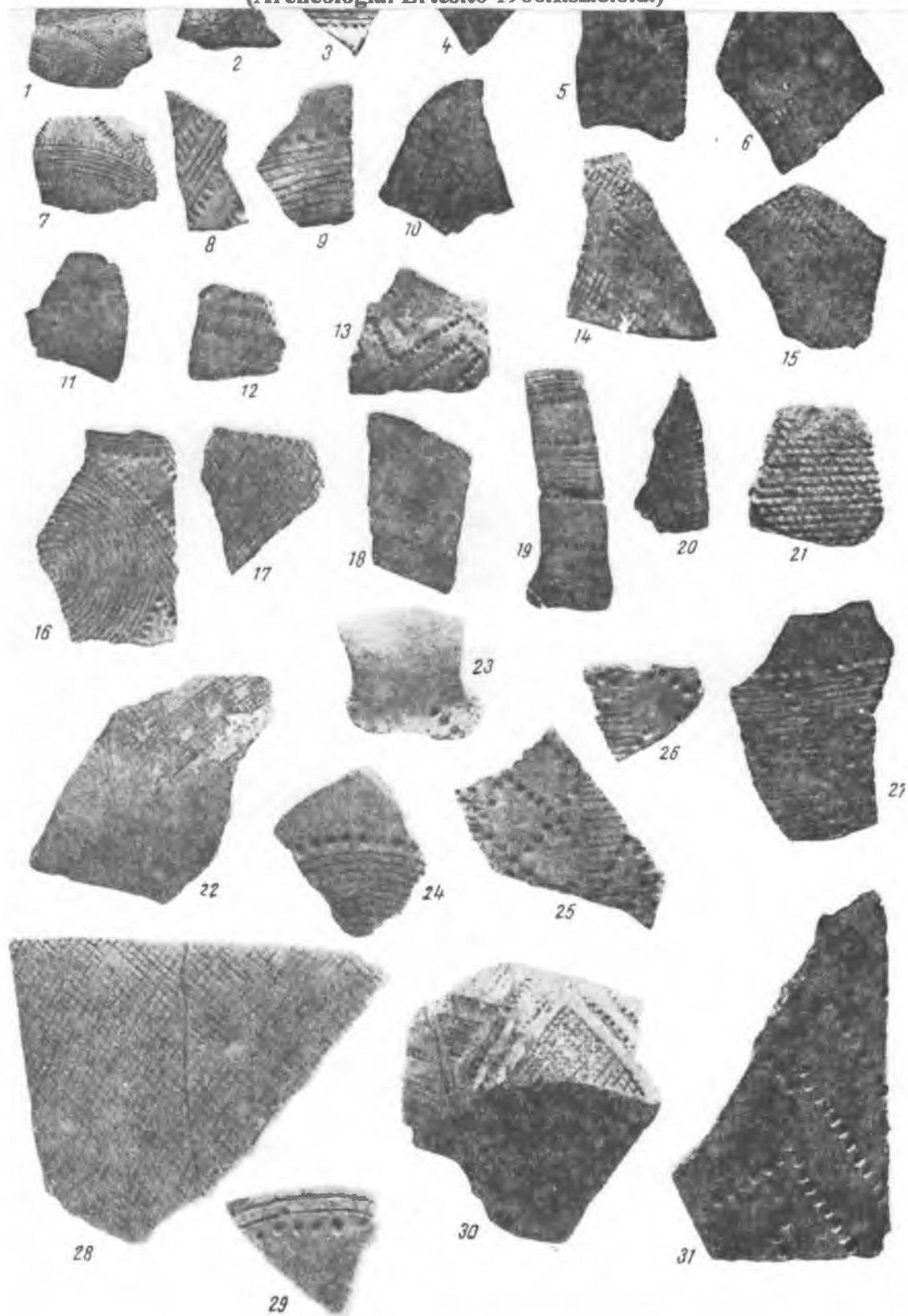
6
17. kép. Mezőesút-Szólókehűt
94

**A halomsíros műveltség leletei az Észak Alföldön
(V.16:180)**

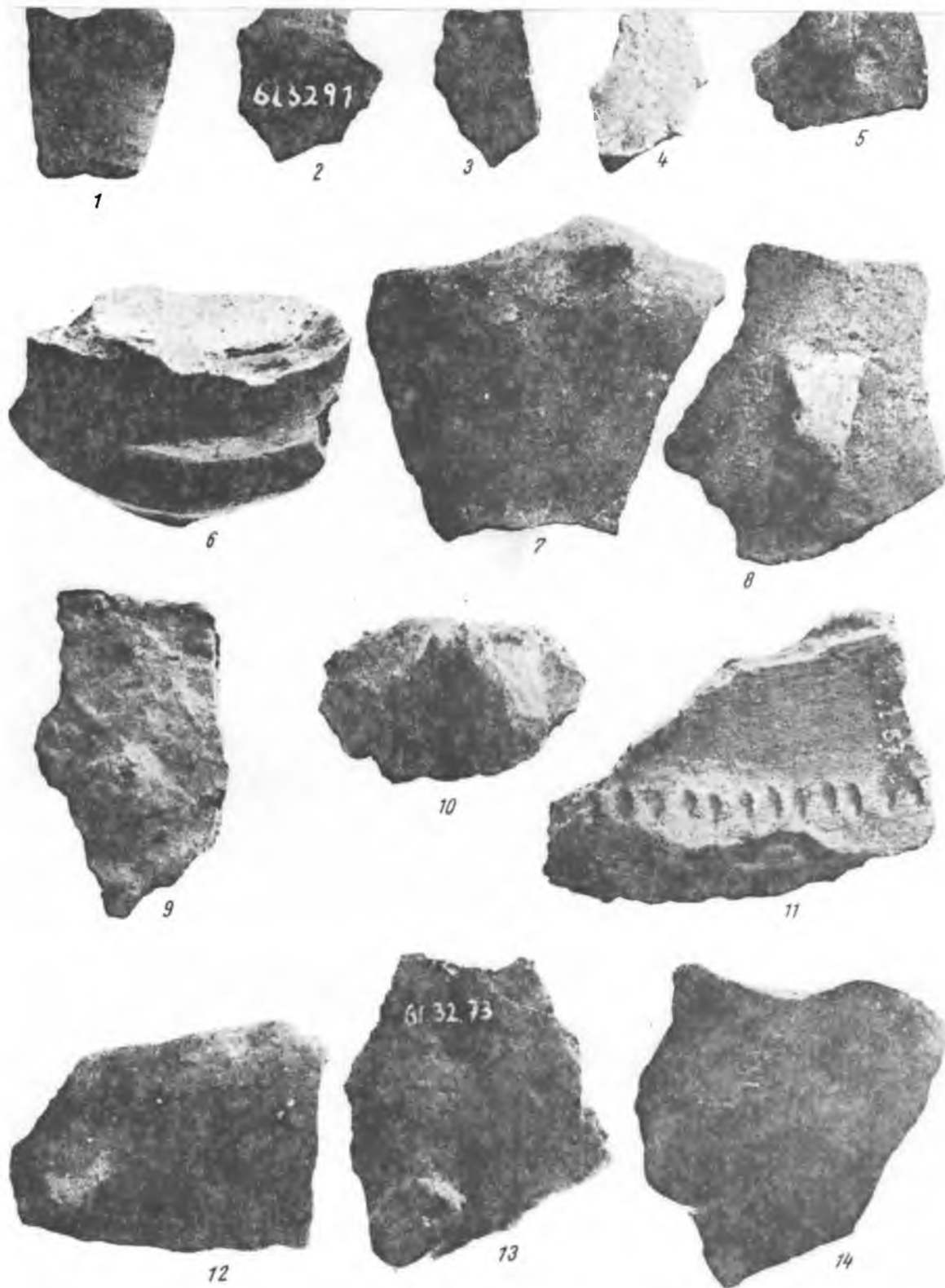
16. kép. Biharkeresztes

Tarnabod – Bábitag rézkori leletei
(Archeológiai Értesítő 1966.I.sz.8.old.)

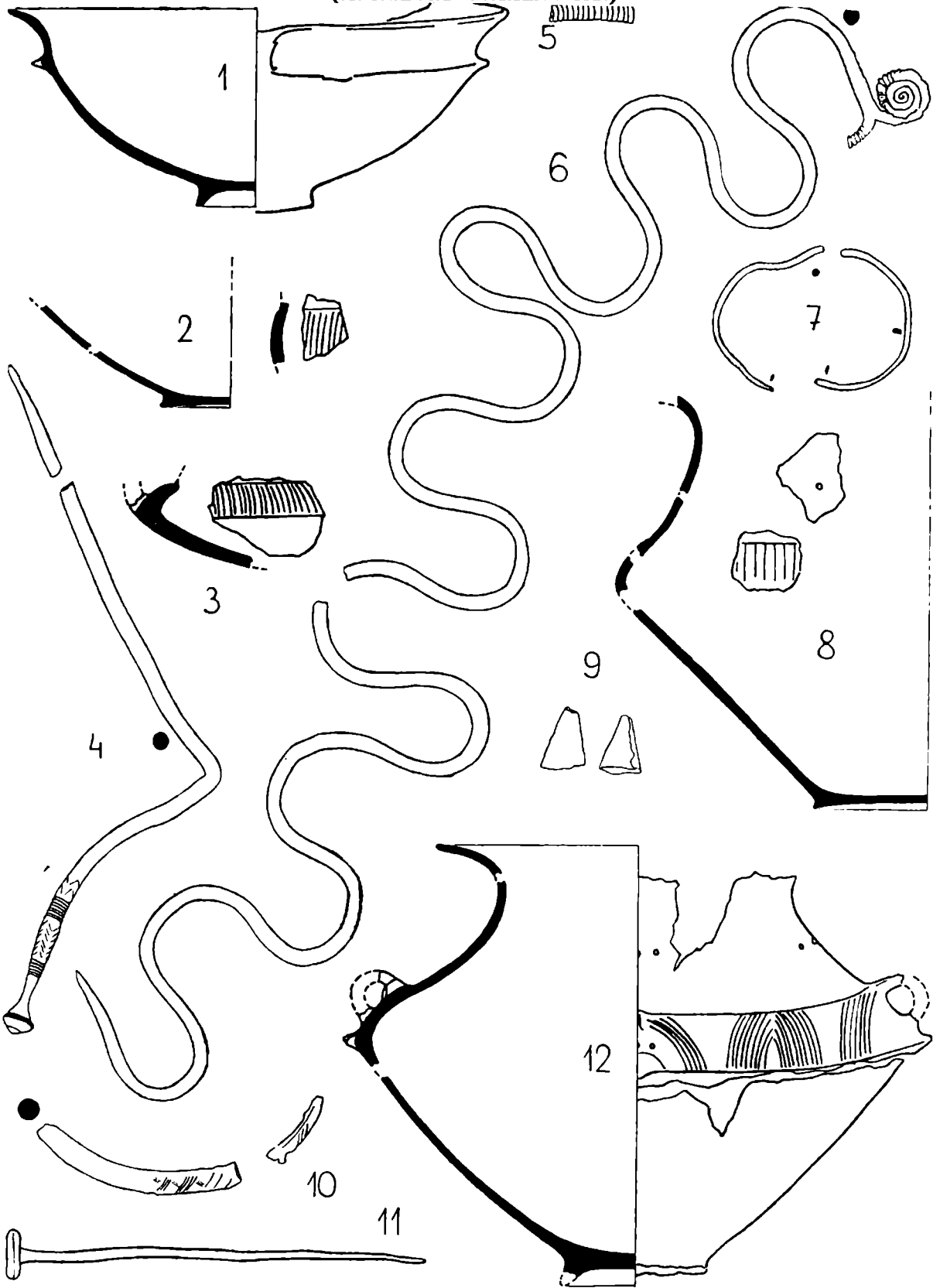
2. kép. Tarnabod-Bábitag. 1–31. II. szelvény leletei

Tarnabod – Bábitag rézkori leletei
(Arch.Ért. 1966. 11 old.)

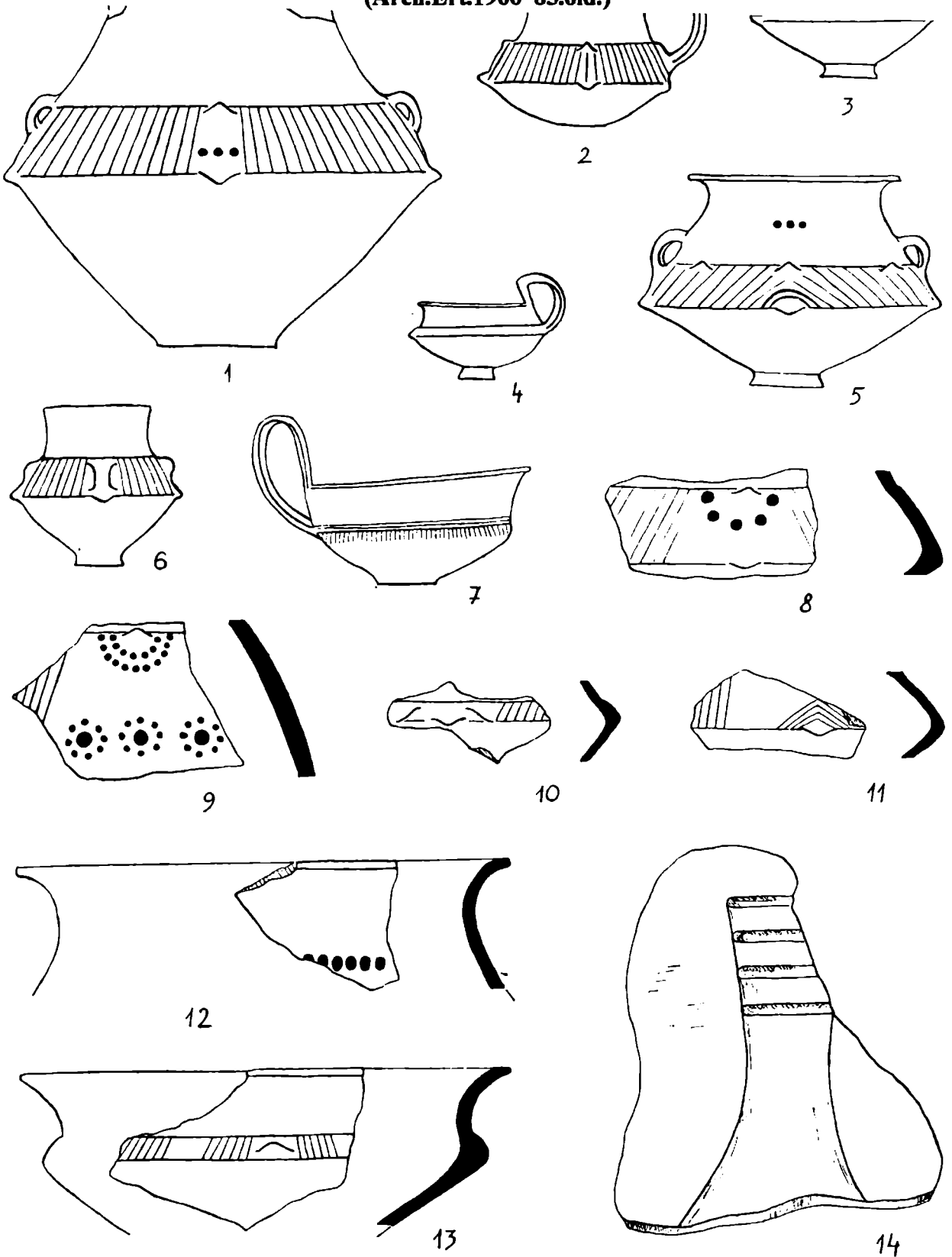
5. kép. Tarnabod-Bábitag. 1–14. II. szelvény leletei

Későbronzkori leletek
(Arch.Ért.1966.Lsz.77 old.)

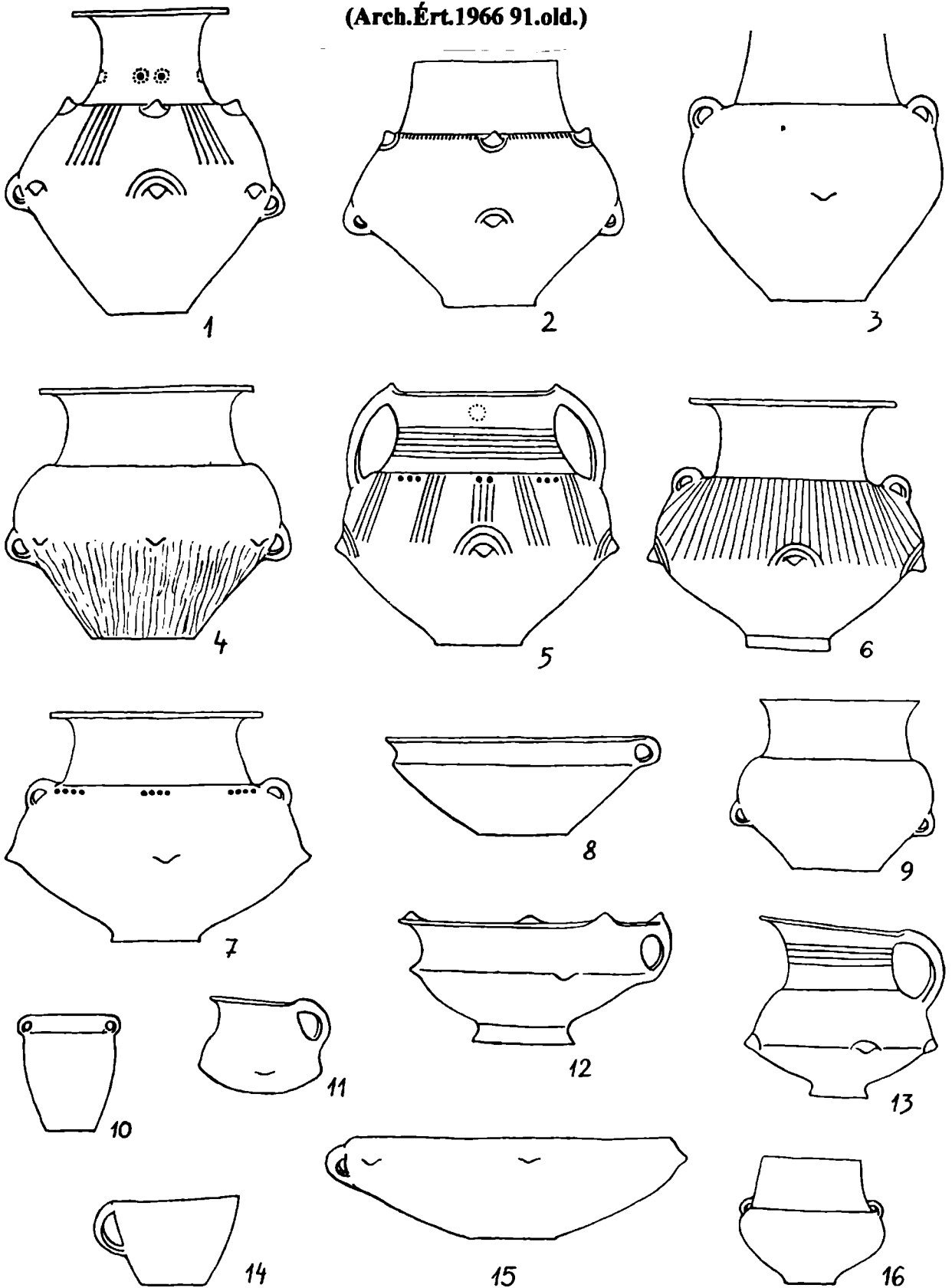
9. kép. Jászberény-Cserőhalom. 1-3, 7. 109. sír. — 4-6, 8-10. 105. sír. — 11. 103. sír. — 12. 101. sír.
3-7, 9-11 = 1 : 1,5; 1, 2, 8, 12 = 1 : 3

Későbronzkori leletek
(Arch.Ért.1966 85.old.)

15. kép. 1. Szécsény. — 2-3. Piliny. — 4, 6-7. Zagyvapálfalva — 5. Kozárd. — 8-12. Tiszakeszi-Újszőlők. — 13. Miskolc-Hejőcsaba. — 14. Diósgyőr-Vasgyár Király-domb

Későbronzkori leletek
(Arch.Ért.1966 91.old.)

19. kép. A zagypálfalvi csoport jellemző kerámiatípusai. Zagypálfalva.

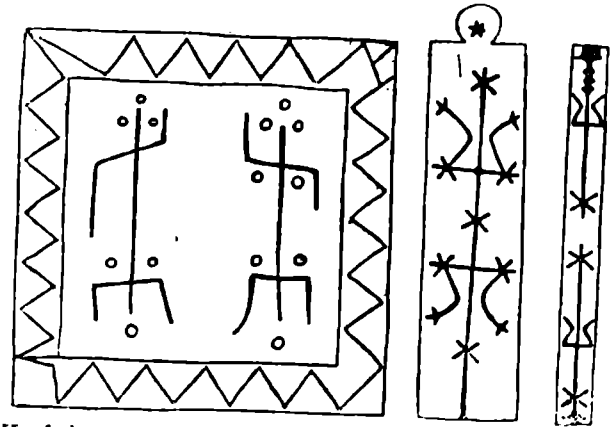
Hasonlítsuk össze az alanti kép elemeit a baloldali kép 9. ábrájával. (V.31:236)

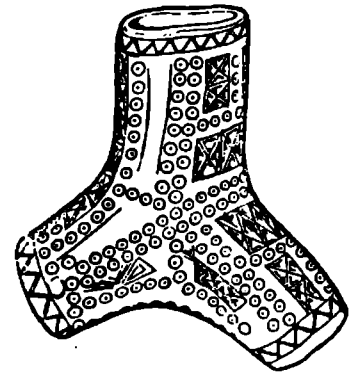
1-16 = 1/3
17-19 = 1/5

6. kép

Újabb kőkori agyagedények Tordosról

Kezdetleges ábrázolások. Balról őskori emberábrázolás, jobbról nagyszalontai borotvatok födelének és oldalának ólombetétes díszítménye 1844-ből.

Avarkori porszaru. Díszítőelemei mai porszaru-kon ismétlődnek.

Figyeljük meg az általam mag mintának nevezett magyar alapjel folyamatos életét a Kárpátmedencében, s amint a későbbiekben látni fogjuk, ezek terjedési útvonalain is Európa és Ázsia irányába - későbbi időszakban. A Magyarság Néprajza fenti vonatkozása

vonatkozása kiter még a következőkre: „Egészen nagyszabású, s rendkívül sok tanulságot ígérő csoport a szarvasagancsból készült, a székely nyelvjárásban „porszarú”-nak nevezett puskaportartók csoportja. Nincs még egy olyan tárgycsoportunk, amely igazolhatóan ősi, nagyrészt őskori díszítményeknek olyan gazdag sorozatát tárna elénk, mint ez. S nincs még egy terület, amely olyan gazdag sorozattal rendelkeznék, mint A MAGYAR FÖLD, A SZARVAS EGYIK LEGJELENTŐSEBB ÉLŐFÖLDJE. Ez a mostaniakkal összehasonlítható legegyszerűbb díszítmény: jelölt központú köröcskék sorozata, amelyet az úgynevezett „központfűró”-hoz hasonló háromhegyű szerszámmal karcoltak a megcsiszolt szarúra. Ez a díszítő mód — ugyancsak csonteszközökön — már a legrégebb kőkorszakban megvan, mint szembevetendő díszítményalkotó elem. Maga a díszítőszerszám, a fűrészfogszerűen háromhegyű vas Erdélyben ma is él.” Az itt idézettek perdöntő fontosságúak a székely műveltség folytonosságával kapcsolatban. A köröcskék, magocskák itt egyúttal a székely-magyar azonosság bizonyítékai is már ezen ősi korban.

Az *Archeológiai Értesítő* idézett helyén ásatási eredményeink felmutatják a tényt, hogy a *korarézkor* előtt már élt a Kárpátmedencében egy letelepedett életet élő, ugyancsak mag díszítést használó nép. Minden ilyen ásatás mag-mintás népe valami módon a szarvas, helyesebben magyar ősnyelvünk szerinti ágas jelenlétéről is tanúskodik. Mindezen díszítések, — de a továbbiak szerint már a gondolatközlés anyagi módjának nevezve a mag és ágas együtt való szerepeltetését — a mag-nép, illetve a magyar őstörzs jelenlétét hirdetik. Hangértékben viszont a „mag” illetve „ág” hangértéknek felelnek meg. A 78. oldalon hozott ábra olvasata — a fentiek szerint — kétségtelenül magyar, illetve mag-ember (mag és ember alak együtt), illetve hún-magyar (mag és ék együttes szerepeltetése.) Az ékjel olvasatát a hún fejezetben hozom.

Ugyancsak ki kell hangsúlyoznom a tényt, hogy ezen jelrendszer az általunk ismert legősibb koroktól kezdve egészen napjainkig állandó a Kárpátmedence területén. *Ugyancsak megtalálható a mag-díszek készítéséhez szükséges eszköz is, nem mint múzeumi tárgy, de mint használati eszköz.* Ugyancsak hangsúlyoznunk kell, hogy ezen ősi jelrendszer visszatérő, időre vándorlásra kényszerült törzseinknél is megvan. Magyar Adorján hangsúlyozza, hogy minden díszítő elem az azt alkotó nép körében marad fenn legtovább. A fentiek gyönyörűen bizonyítják is e tételt.

Újból és hangsúlyozottan figyelmeztetem önmagunkat arra, hogy az emberiség legősibb korában egy nyelvű volt. Akkor, amikor „őstörzsről” beszélek, legyen az jász, kún, palóc, székely, körös, vagy bármelyik a korábban említett őstörzsek közül, ezek mind magyarok és magyar anyanyelvűek voltak. Az előzőkben bemutatott jelképrendszereknél megfigyelhető, hogy — bár hún, székely, vagy szemere az uralkodó jelképrendszer — a magyar mag-jelkép mindig szerepel. S hazánkban máig is mindenki érti valamennyi őstörzsünk nyelvét: a lebegő beszédű palócot, a székelyt, a jászt, stb.

Arra is ügyelnünk kell, hogy az archeologusok jelenkori földrajzi meghatározásai az őskorra nem érvényesek. Ha egy ásatás a mai Szlovákiában, vagy Romániában folyik például, kora-kőkori műveltségi réteg feldolgozásakor nem jelenti azt, hogy ezen ősi leletek a szláv nyelvcsoporthoz tartozó nép termékei, hiszen a Felvidéken például a VI. század előtt szláv lakosság nem volt. Erre más fejezetben részletesebben kitérek. Ezen ősi ásatások jelképrendszere a legősibb időkben a magyar jelkép és szó-rendszer kelléktárából gazdagította a világot. Régészeink azon igyekezete, hogy az ősi ásatási

anyagok tartalmát mai politikai határok keretei között élő népekkel azonosítsák, szándékos történelemhamisítás. S ezen történelemhamisítás kiindulópontja a Magyar Tudományos Akadémia. A kutatás szálai annyira összebogozódtak, hogy a legjobbhiszemű fiatal kutatónak is majdnem lehetetlen a helyes utat megtalálni. E ponton hasznos iránymutató lehet minden olyan régi tanulmány eredményeinek felülvizsgálása, ahol az idegen tudósok valamit a „varázslás” szóval magyaráznak. Népünk mindig a természettel okszerűen összefüggő értelmet tolmácsolta minden megnyilatkozásában. Magas, szellemi ősműveltsége idején a „varázslás” nem tartozott életéhez. Annál inkább megfigyelhető ez a velünk érintkezésbe lépő népeknél, ahol meg nem értett hagyományainkat átvették ugyan, de éppen azért, mert ezek részben, vagy teljes egészükben számukra érthetetlenek voltak, „varázslásnak”, „talánynak”, „rébusznak” tartották.

S még egy igen fontos szempontot kell fentiekkel kapcsolatban hangsúlyoznunk. Amint láttuk, a szarvas legjelentősebb élettere a Kárpátmedence volt. Természetes tehát, hogy az ugyancsak itt élő emberek választják jelképes állatuknak. A magyarok mély jelképi vezetője a Csodaszarvas. Ha nem a Kárpátmedence volna hazánk éppen úgy, mint a szarvasoknak is, nem szarvast választottunk volna jelképiül.

HÚN ŐSTÖRZSÜNK

Hún őstörzsünket a magyartól elválasztani éppen olyan lehetetlen, mint különválasztani a napot sugarától. Amint az előzőkben láttuk, a magyar jelképrendszerének alapja a mag, illetve a gömb, s ennek hullámvonalas, lágyan kapcsolódó változatai. A hún őstörzs — itt a fehérhúnokról beszélek — jelképrendszere az ék. Nyelvükben a lágy, gügyögő „G” hang a pattintott kő kemény „K” hangjává vált, jelképe a pattintás nyomán nyert ék. A székely-magyar rovás mindkét „K” betűjének alakja ide vezethető vissza. Jelképes állata a szarvas — az ő nyelvük szerint ákos — mellett a hegyes orrú farkas, vagy kutya. Színeik — az ősi piros-fehér-zöld mellett — az ég kékjét és havasok fehér világát idéző kék és fehér.

A jelkép és hang közeli kapcsolatát korábban már tárgyaltam. Itt most csak emlékeztetőül jegyzem meg, hogy a magyar mag szó fordítottja — a lágy „G” hangot a kemény „K” hangra cserélve — kam, kan hímségi szavakat kapjuk, melyből hún, kún őstörzsünk nevét eredeztette. Ezen jelképrendszer alkalmazását az előbbieken már bemutattam. Egy újkőkori ásatás során Röszkén előkerült házmodell alapján viszont láthatjuk, hogy jelképei között valóban milyen fontos helyet foglalt el a hegyes orrú kutya, amint az alábbiakban láthatjuk. A Röske közelében Lúdváron kiásott ház felmenő oldalfalú, oszlopos ház. (V.16:235). Az egyik oldalán „elnagyolt zeg-zúgszerű bekarcolás” látszik. „A töredék egyik végén hegyes fülű, hegyes orrú állatfej (kutya?) sematikus ábrázolása látszik” mondja Trogmayer Ottó a fent hivatkozott cikkben. E helyen csak röviden említem, hogy hosszú századok eredménye a felmenő oldalfalú ház kialakulása. Fehér hún őstörzsünk már az újkőkorból letelepedett — még hozzá századokra visszamenően letelepedett — életet élt. A fent említett zeg-zúg vonal székely őstörzsünk jelenlétéről is hírt ad. Érdekes volna az itteni ásatási rétegben talált kutyacsontokat genetikai vizsgálat alá vetni, s összehasonlítani a hún csoport nevével

nevezett kutyafajtákkal: a komondorral és kuvasszal. Ez utóbbi fajta jelenlétét őskorokra visszamenően valószínűnek tartom a Kárpátmedencében, hiszen a kuvasz szó sokszor helyettesítette a kutya szót számos vidékünkön. A kutya alakja alföldi házaink tetőszerkezetének máig is szerves része.

Az ék-jel későbbi századok folyamán, tükörképesen „K” hangértékkel ment át székely rovásírásunkba, de a jelenben használt, jóval későbbi keletű latin írás K betűje máig is ezen eredet tanúja. Óskori ék jeleink hangzósítása tehát a K betű valamely változata — ék, kő, stb. — vagy pedig kún-hún őstörzsünk nevét jelenti. Ezért említettem korábban, hogy a sírba tett edények legalább olyan ékesen szólnak készítőik kilétéről, mint mai sírfelirataink.

A Rőszke – Lúdvári ásatások tárgyai (V.16:235)

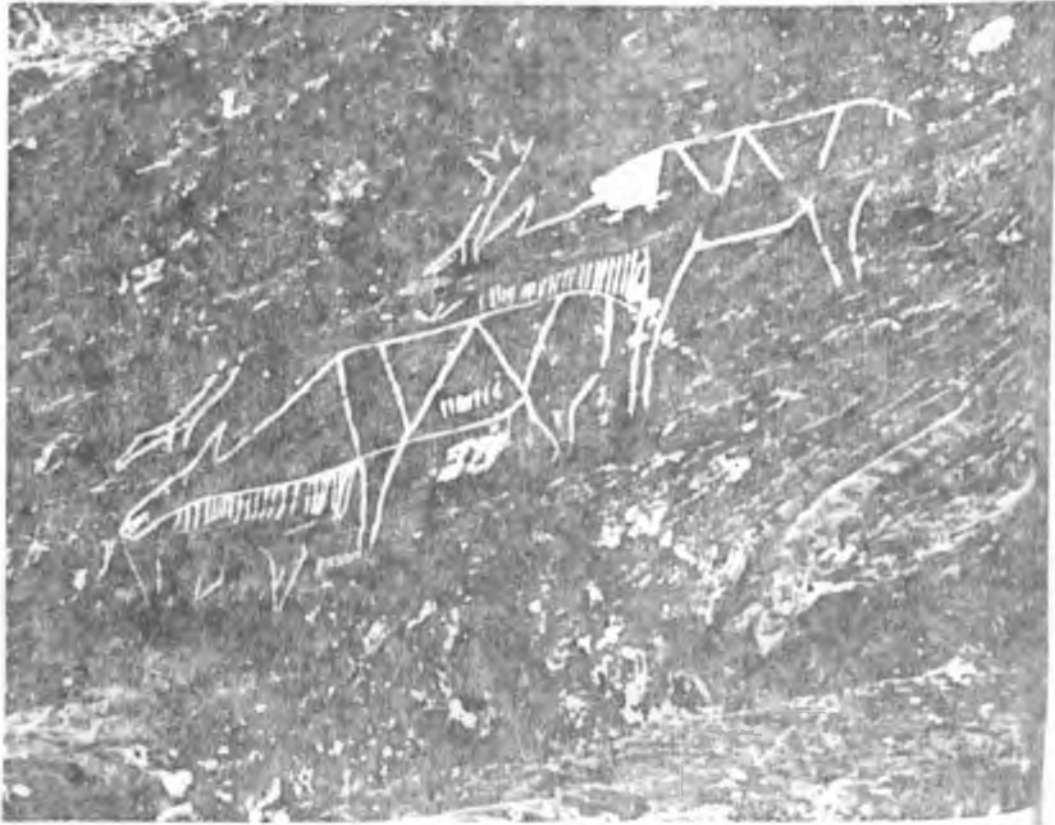

2. kép. Rőszke – Lúdvár, Rekonstrukció

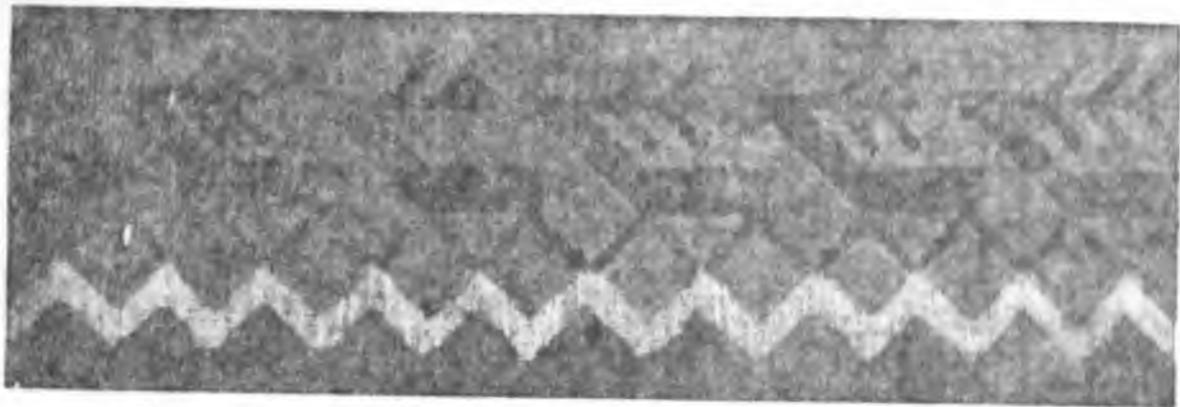
Európa egyik legősibb felmenő falú épülete. Figyeljük meg az oromzaton lévő „hegyes orrú, hegyes fülű, hűn-magyar jelképet.

Szemere kézjegyek

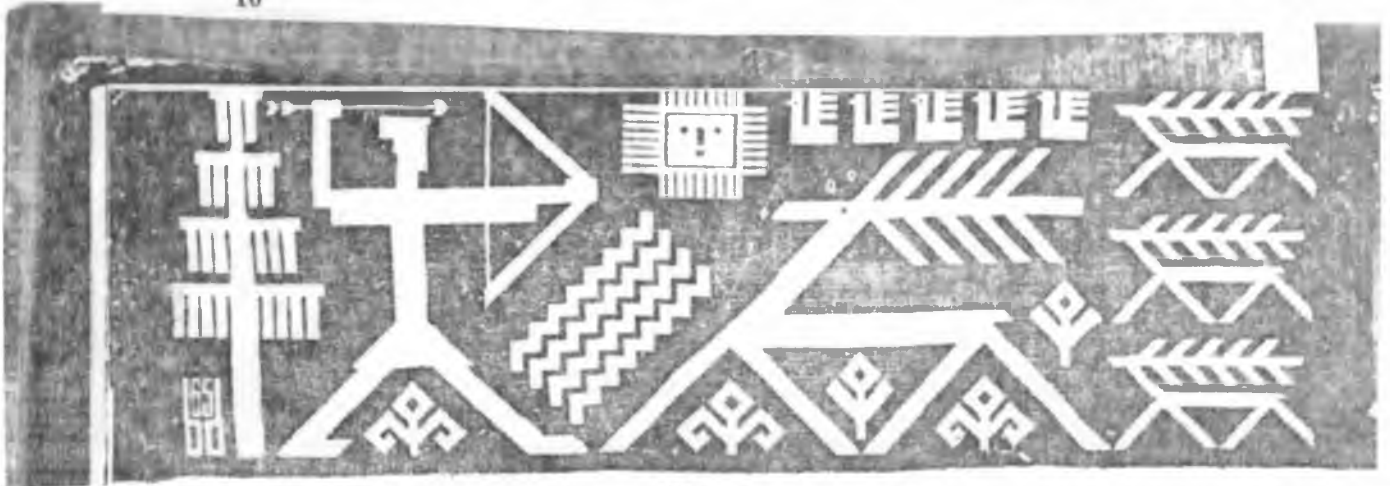

1.

2.

10

3.

Az 1. számmal jelölt kép Evan Haddingham művéből (V.13) lett átvéve. A képen mértani alakokból alkotott szarvasok legelnek. A könyv írója e sziklafestményt 3000 évesnek mondja. Számunkra azért érdekesek ezek a szarvasok, mert az állatok körvonalaiból tisztán kitűnik, hogy milyen állatfajhoz tartoznak. Ennek ellenére az azokat rajzoló művész fontosnak tartotta, hogy ékjeleket is rajzoljon az állatok testére. Ezen jeleket feltétlenül hangzósítható írásnak tartom, mégpedig a fehérhúnok szótárával ismét „ákosnak”, „ékesnek” olvasandó. S e jelek elárulják egyúttal a rajzművész nyelvét is.

A 2. számú kép jelenkori székely faliszőnyeg képe. Öröklött emlékezete szerint a művész itt ugyancsak ékjellel kapcsolja össze ezen ákosokat. Itt még feltűnő az agancs fenyőfaszerű megoldása is, ami feltétlenül a fehér-hún életfával azonos éppen úgy, mint az ősmagyar törzs ágasa, ami viszont lombos-fához kapcsolódik.

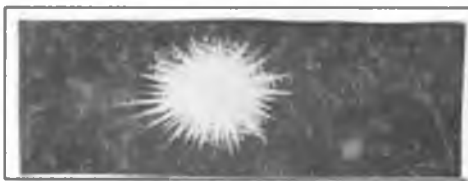
A 3. számú kép ugyancsak jelenkori faliszőnyeg, Bartók Béla Cantata Profana című művének megjelenítéseként. Itt ugyancsak öröklött emlékezetről beszélek, hiszen a művész töretlen jelképrendszert épített bele művébe. Figyeljük meg a 3000 éves ákosok nyakán látható, egyenes vonalakból készült „szakállat”. Hasonló egyenes vonalokból alkotta a székely művész a kép előterében lévő fenyőt, melynek tülevelei a tűző nap sugarait idézik, amint ősidőkben a nyilazó vadász és kellei személyesítik meg a nyilazó Hunor személyében.

Mindezek figyelembevételével megállapíthatjuk azt is, hogy az 1. kép ákosai, ékesei egyúttal fényjelképek is.

SZEMERE ŐSTÖRZSÜNK.

Szemere őstörzsünk jelképe ugyancsak a Naptisztelettel volt kapcsolatos. Tudatuk megőrizte a kialakuló naprendszer és alakuló napjának képét, amit szem alakúnak tudtak. Ezen ismeretük csak most nyer bizonyítást csillagtudósaink munkája eredményeképpen. Alant közlöm a National Geographic Magazine 1974. májusi számából a vonatkozó képeket.

E képek jól érzékeltetik a naprendszerek, égitestek kezdeti lencse alakját. Tekintettel arra, hogy ezen Szem alakú Nap számos gyermeket szült — közöttük Földünket is — anyasági, anyagi jelképként is használták. Nevéhez kapcsolódik a gabona-szem és a női szeméremtest neve is.

1. Kb. 13 billió évvel ezelőtti nagy robbanáskor kezdődött el az idő.

2. A hatalmas tűzmag hűlni kezd, s az égitestek kialakulásának ideje érkezik el.

3. Galaxiák születnek, égitestek alakulnak, miközben az ősi robbanás hatására egyre távolodnak egymástól.

4. Negyven billió év után ezen távolodás lassulni kezd.

5. Lassan elérkezik az az idő, midőn a kialakult világ egyre gyorsuló mozgással önmagába omlik.

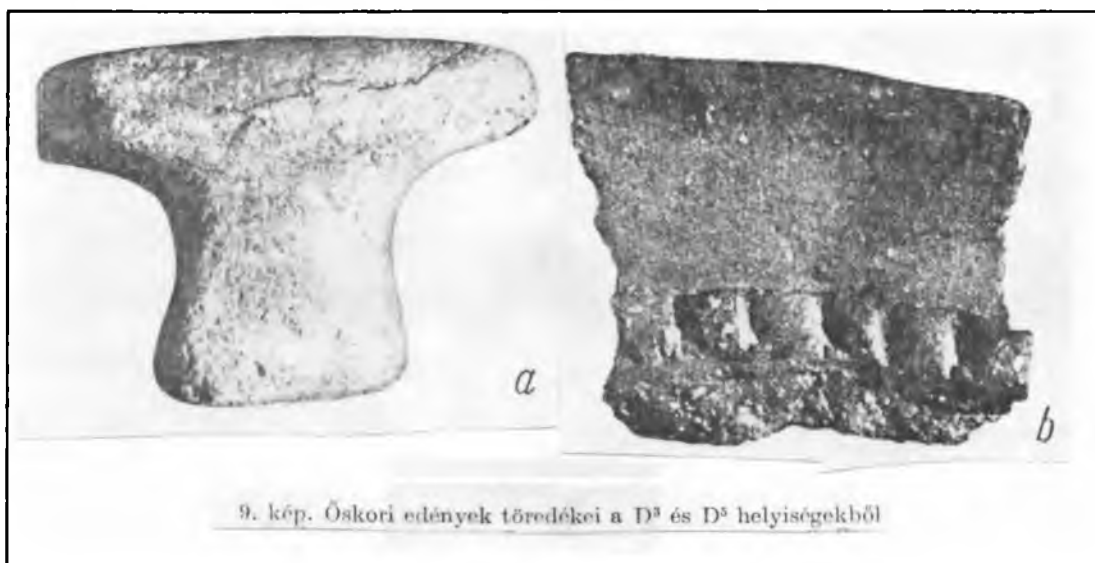
6. Talán 80 billió évvel születése után a világegyetem önmagába roskad.

7. Jelenlegi elképzelések szerint ezen önmagába roskadás egy új kezdet előhírnőke.

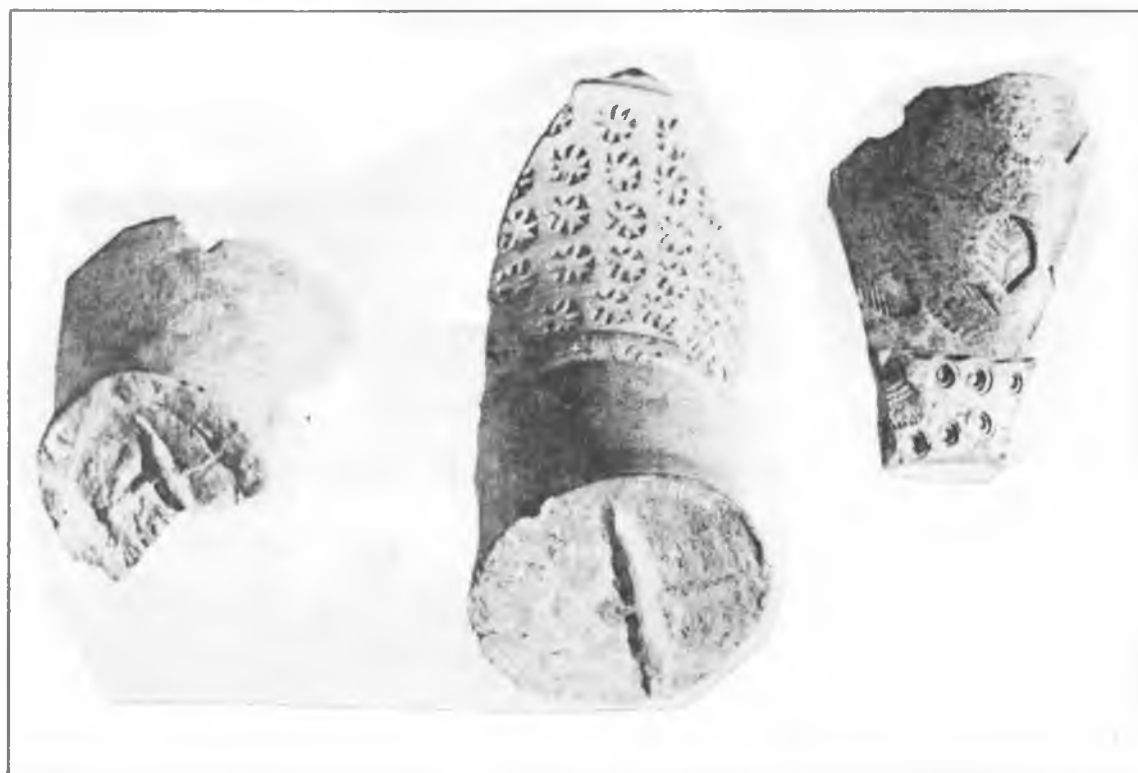

A Békásmegyer-i őstelep (V.15:207) szemere indítékú dísze. Ugyan ezen szem alakú minta figyelhető meg a Lúdvár-i anyagon, s a későbbi korok edényein is.

9. kép. Óskori edények töredékei a D^a és D^b helyiségekből

Az óskori lelet (b) szemere jelképű dísz.
Az alanti edény (jobb szélén) a mag jel folyamatos használatának egy bizonyítéka. Ez esetben a XIV. századig menően.

A GONDOLATKÖZLÉS ANYAGI ESZKÖZEI.

Az anyagban kifejezett gondolat megjelenési alakja számtalan lehetőséget rejt magában éppen úgy, mint az e célra használt anyag is.

A gondolatközlés alapanyagai között gyakoriak a következők:

1. Hártya (ez lehet növényi, vagy állati eredetű)
2. Szál, fonál (lehet növényi, vagy állati eredetű)
3. Agyag - szárított, vagy égetett anyag
4. Fa
5. Kő
6. Csont és szarú
7. Fém

Az írás kivitelezését tekintve a következő főbb csoportokat különböztetjük meg.

- a. rovás — kemény anyagon, kemény eszközzel készül.
- b. írás — bármilyen alapanyagon készülhet. Lényege, hogy folyékony anyaggal, s az alaptól eltérő színben készül.
- c. a fonás állati (például lószőr), vagy növényi anyagból (rostokból), igen változatos megoldásokban
- d. szövés — az anyag szerkezetébe bele van szöve a mondanivaló, mint például a székely és némely dunántuli szőttes „katonái”, vagy szövött mintába foglalt személyi naptáraink
- e. gyúrás — lágy alapanyag kézzel való megmunkálása.
- f. öntés - leggyakrabban fémből.

A rovással kapcsolatban meg kell említenem, hogy kétféle módozata van:

1. A leggyakoribb, a mélyített, tehát „rovátkolt” mód, amikor erre alkalmas eszközzel karcoljuk, rovátkoljuk az alapanyagot. A rovás e módja ősidőkben nőiségi elvet jelentett.
2. Az alapanyagot a közlendő kép körül kivéssük úgy, hogy a betű, vagy minta domborműszerűen kiemelkedik, tehát a fentiek ellentétéként hímségi jel.

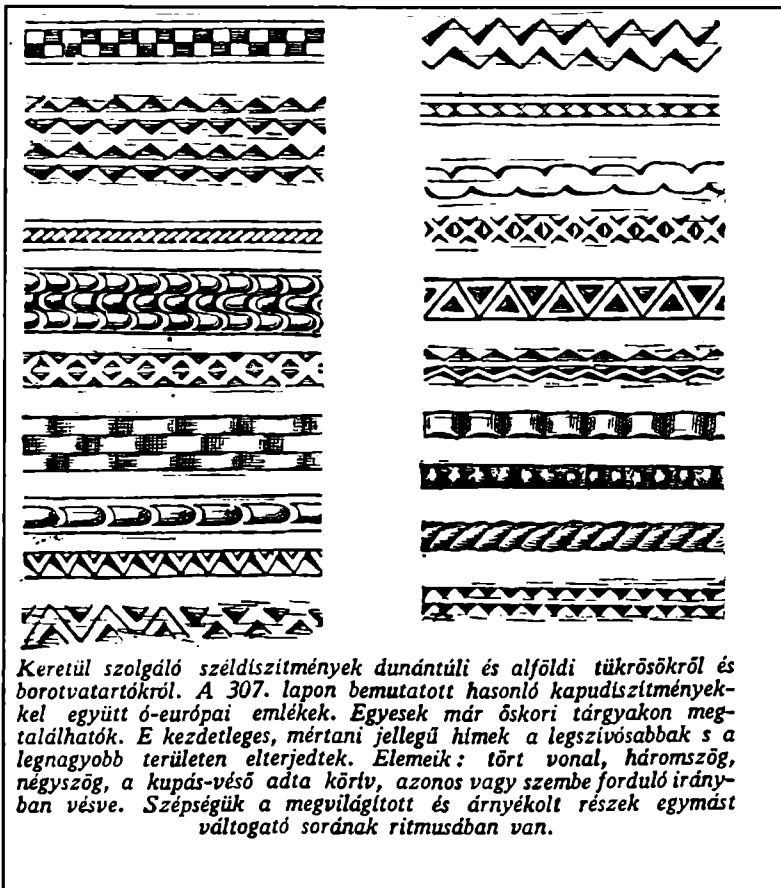
Minél mélyebben tekintünk vissza történelmünkbe, annál inkább nyilvánvalóvá válik a korábban tárgyalt tétel, mi szerint az ábrázolóművészet és az írás között alig volt elválasztó vonal. Éppen ezért elengedhetetlenül fontos írásbeliségünk teljes megismerése érdekében megtanulni a már megismert jelképrendszereket, illetve kutatni, s feltárni mindazon gondolatközlési jegyek értelmét, melyekkel eddig tudományunk még nem foglalkozott. Még ennél is fontosabb az, hogy ilyen ősi jelképeket használó atyámfiahoz tanulóhoz illő csendes figyelemmel, s nem kioktatni akaró göggel közelítsünk, mert könnyen elszalaszthatjuk azt az utolsó pillanatot, amikor még megtanulhattuk volna a

bennünket érintő anyagot. Ezzel nemcsak hazánkat, de az egyetemes műveltséget is megkárosítanánk. Ezt személyes tapasztalattal is megvilágítom.

Gyermekkorunkban a Balaton mellett töltöttük a nyarakat. Esős időben egy közeli vendéglő kugli-pályáján játszottak a felnőttek, s mi gyerekek segítettük felállítgatni a kuglibabákat, a vendéglős pedig jegyezte az eredményeket. Érdekesnek találtam, hogy a „latin” kilencest rosszul írja: nem úgy, hogy IX, hanem így: VIII. Tizenegy éves lényem teljes öntudatával kioktattam a siófoki bácsit, hogy rosszul írja a számokat. Emlékezem, hogy csak mosolygott, de nem javította ki a számokat. Hasonlóan jártam a dombóvári pékkel is, ahová kenyereinket vittem sütni, s műhelyének kenyér illata egy életre elkísért. S szégyenkezve, évtizedekkel később vettem csak észre, hogy nem a siófoki kocsmáros, a dombóvári pék, hanem a rómaiak tévedtek, mégpedig nagyot, amikor értelem nélkül vették át ősnépüinktől a számrovás tudományát, s a meg nem értés nyomán keletkezett hiányokat természetből elvonatkoztatott okoskodással egészítették ki. Gondolatban és írásban azóta számtalanszor bocsánatot kértem tőlük, népünk „egyszerű” embereitől, akik ősi tudásunk egy részét minden meg nem értés ellenére is megőrizték számunkra. (V.40)

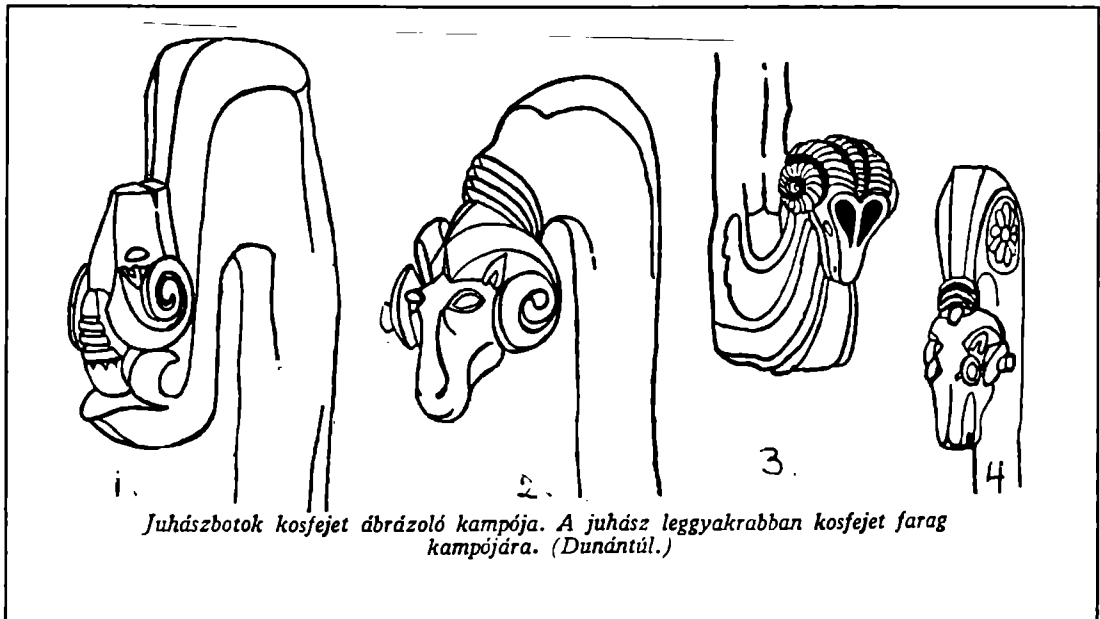
A korábbiakban tárgyalt jelképrendszer — ahol azt az alapanyag megengedi — hiánytalanul érvényesül. Alábbiakban bemutatom a Magyarság Néprajza (V.31) vonatkozó oldalai alapján ezen jelképrendszer egy-egy jellegzetes példáját, melyek a magyar, székely, fehér és fekete hún és kazár mintákat mutatja be, a (V.31:294) vonatkozási szám alatt.

Az utánna bemutatott juhászbötkök faragásain (V.31:294) kiválóan megfigyelhető a kazár őstörzs jelképrendszerének kialakulása. A gúzsolt kos-szarv az 1. és 2. ábrán még a maga természetes voltában jelenik meg. A 3. ábra már megjeleníti a kazár „kusza” jelet, ami a teremtés kezdeti ősköd jele. A 4. képen a szarv már el is marad, s helyette a „rozettává” finomult kusza-jel, változatlanul ősköd jelentéssel.

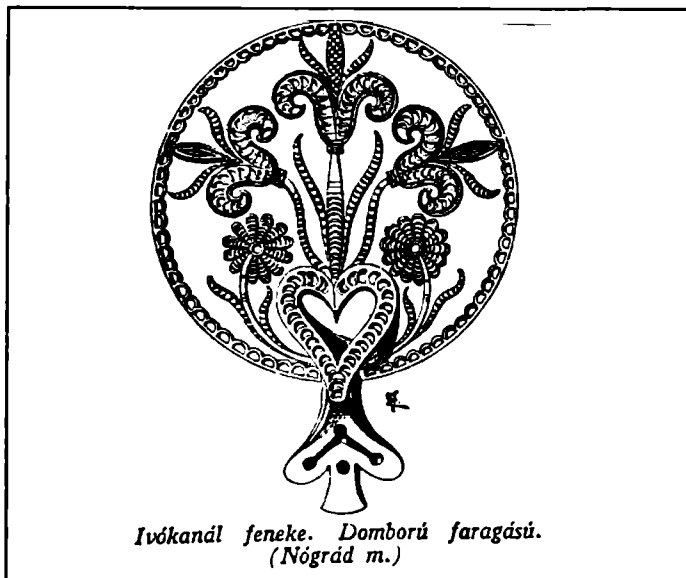
Keretül szolgáló szeldíszítmények dunántúli és alföldi tükrösökről és borotvatartókról. A 307. lapon bemutatott hasonló kapudíszítményekkel együtt ó-európai emlékek. Egyesek már őskori tárgyakon megtalálhatók. E kezdetleges, mértani jellegű hímek a legszívesebbek s a legnagyobb területen elterjedtek. Elemeik: tört vonal, háromszög, négyzet, a kupás-véső adta körív, azonos vagy szembe forduló irányban vésve. Szépességük a megvilágított és árnyékolt részek egymást váltogató sorának ritmusában van.

(V.31:294)

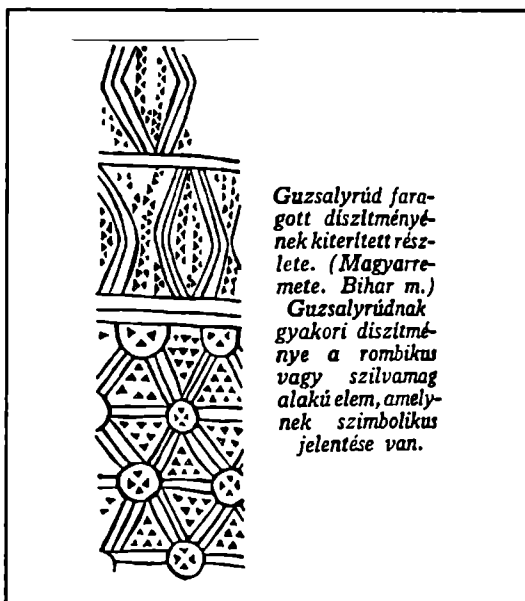
Juhászbotok kosfejét ábrázoló kampója. A juhász leggyakrabban kosfejét farag kampójára. (Dunántúl.)

Magyar jelképrendszerű kereten belül kos-szarvból képezett őskazár jelképrendszerű „tulipánok”, ahol a jobb és bal oldali tulián közepe szemere, a

Ivókanál feke. Domború faragású.
(Nógrád m.)

középső tulipán közepe pedig pannon jelképi. Itt is elmaradhatatlan a vetületes világkép és a kusza jel.

Guzsalyrúd faragott díszítőmunkájának kiterített részlete. (Magyarremete. Bihar m.)
Guzsalyrúdnak gyakori díszítőmunkájának a rombusz alakú elem, amelynek szimbolikus jelentése van.

A guzsaly használata „asszonymesterség”, tehát gyakori a szemere szem minta alkalmazása. Ezen túlmenően ismét a hún ék és a székely zeg-zúg vonalak vannak jelen. A fenti ábrán a szem alakok véséssel, tehát mélyítve készültek. A baloldali ábra alatt a szerző megemlíti ugyan, hogy a „szilvamag” alakú elem jelképes, sajnos nem említi meg ennek bővebb mondanivalóját. (V.31:295)

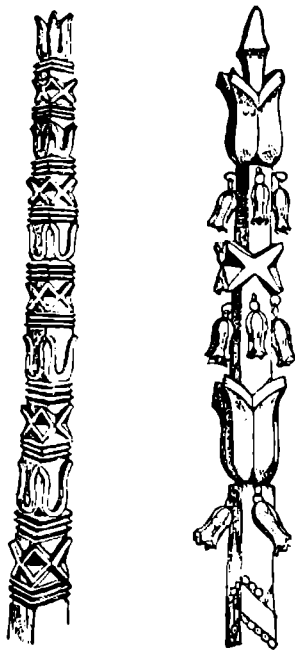

Guzsalynyél kiterített díszítőmunkájának részlete. (Szenterzsébet, Udvarhely m.)

Az itt közölt két guzsaly jelképrendszerén jól megfigyelhetjük a hímségjelképű, domborműszerűen kiemelkedő, s a nőiségi mélyített mintákat.

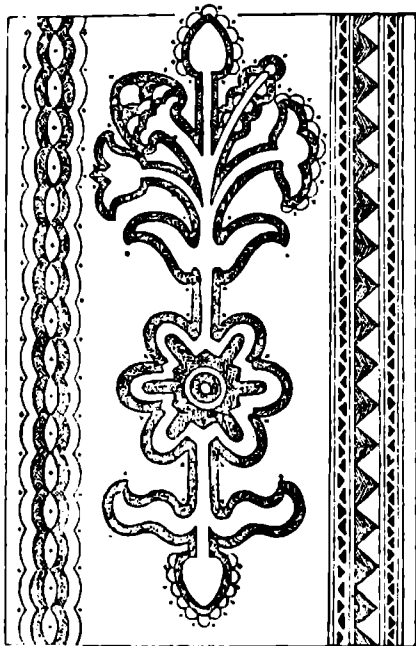
A jobb-oldali rajz szerint a pálca hímségi, teremtő, fenntartó erő jele, a virág a nőiségi, befogadó közeg. A csengőcskék mindig a lélek és lelkiismeret jelei voltak ősidőktől kezdve. A két guzsaly jelképrendszere a család legtökéletesebb kifejezése.

A pálca alján látható magocskák azt is elmondják, hogy ezen család a magyar műveltségi körbe tartozik.

*Guzsalyrúdvégek. (Balavásár, Kis-Küküllő m.;
Átyha, Udvarhely m.)*

A bal oldali szegély magyar és szemere jelképekből, a jobb oldali szegély fehérhún és székely jelrendszerű.

Szaru-sótartó díszítménye. A széldíszítmények mértaniak, a középső virágszerű. (Mándok, Szabolcs m.)

Maga a helységnev — Mándok - is fehérhún emléket takar.

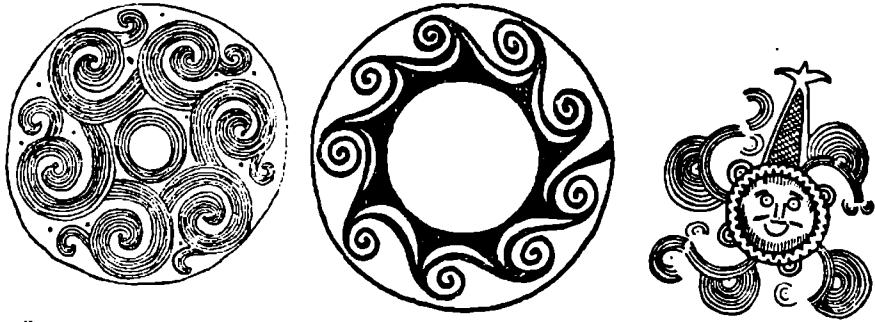
E mellékelt ábra szemere jelei arra utalhatnak, hogy a főzéshez szükséges só és tartója asszonyok kelléktárába tartozik, a jobb oldali szegély ismét az őstörzsi hovatarozást jelenti.

Napjainkig is megőrződött az asszonyok és férfiak elhelyezkedési rendje Magyarországon, például templomokban: a nők bal, a férfiak a jobb oldalon ültek.

A felső: magyar tarsolylemez díszítménye (X—XI. század); az alanti: párkánytöredék a veszprémi bazilikából, (XI. század.). Hasonló díszítményt látunk egy székely por-szarun. (L. 237. l.).

Legtisztábban kabar vonalvezetésű minta a kecskeszarv körvonalait véve alapul, amihez víz mentén, vagy vízben növő növények is kapcsolódnak.

Svasztikaszerű díszítmények. Az első és második őskori, a harmadik mai (porszarun lévő) díszítő. Valószínűleg a napot, azaz ennek földi mását, a tükröt (varázstükröt) ábrázolják.

Kabar őstörzsünk Istenét Habúrnak is nevezte, teremtő hatalmát az ég és a föld tengere képezi.

A fenti ábra az Ég Tengerében megjelenő Habúr.

Megmunkálásra alkalmas alapanyagok között nem említettem meg az ős-magyar törzs által használt legelső anyagot, az aranyat, mivel eddig — tudtommal — Aranykorszakunk arany emlékei ásatásaink során nem kerültek elő. Első társadalmunk — mint már említettem is — szelíd, dombos, gyümölcsfás vidéken, víz partján alakult ki. A csallóközi Duna homokjában keresetlenül is találtak aranyat, oly sokat, hogy „kosárral hozták, vékával mérték”, nemzeti hagyományaink szerint. Szépsége miatt szerették is. Szerszámaik nem lévén, ezen lágy anyagot használták díszül. Kis aranymagocskákat gyúrhattak függőik számára, a meggy páros gyümölcsét utánozva, vékonyra nyújtva tárgyakat vonhattak be vele, s fákra aranylevélkéket akasztottak, melyek a szellők érintésére kedvesen csilingelő hangot adtak. Minderről bő néphagyományi emlékeink vannak.

Ugyanezen időben használhattak színes, de megmunkálatlan kavicsokat, s kagylók csillogó, szivárványfényű házát, madarak elhullatott tollát, leveleket, virágokat, — mindent, ami szép volt körülöttük. Tekintettel arra, hogy kedves gyümölcsük a meggy, melynek leve szép piros, ezt használhatták festésre, rajzolásra is. Éppen ezért meggyőződésem, hogy az első anyagba foglalt gondolatközlés az írás volt: folyékony anyaggal szilárd alapon való írás, melyben művészet és gondolatközlés karöltve jelenik meg. További meggyőződésem, hogy az anyaggal kifejezett művészetek kezdetei az aranykorra vezethetők vissza, s éppen ezért jelenik meg például a rajzművészet teljesen kifejlett alakban a jégkorszakban.

Mai tárgyaink között meg kell említenünk a tojást, amit máig „írnak” asszonyaink, s e tárgy talán az egyedüli eszköz, melyen népünk megőrizte az Aranykor formakincsét:

meggylével, madártollal, tojánhéjra festve. A következetesen „piros”tojásnak nevezett húsvéti tojást innen eredeztetem, annál is inkább, mert népünk, s főleg magyar és fehérhún őstörzseink szótárában, hitvilágában a tojás a világmindenség jelképe is volt. Hogy ez valóban így is van, azt a világ csak napjainkban kezdi sejteni.

Hogy ezen tojásminták az Aranykor óta fennmaradhattak hazánk területén szinte képtelenségnek tartjuk, de ezen a ponton meg kell említenem, hogy fennmaradt az akkori tündérruha: a virágból, levelekből készült ruha emléke is. Erdélyben és a Kékesgallyatetői részen még engem is tanítottak gyermekkorom társai ennek készítésére. Mi viszont már nem ruhát, hanem terítőt készítettünk belőle, s azt egy közeli, szabad ég alatti Mária-szobor talpazatára helyeztük.

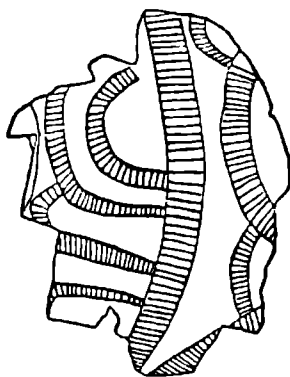
A világ legősibb húsvéti tojása is hazánk területén látott napvilágot, noha erről iskoláinkban soha nem esett szó, s én is véletlenül bukkantam hírére Móra Ferenc „Utazás a földalatti Magyarországon” című művében, melynek ide vonatkozó részletét idézem: „Ezzel körülbelül számot is adtam mindenről, ami nem kerül a múzeumi termek szekrényeibe, még akkor se, ha majd lesznek szekrényeink, és tudjuk őket hova tenni. Ezek a szokott cifrasági találmányok, amint a ködmönös nemzet mondja, ugyan a ködmöntelen is úgy mondja, ha úrral beszél. Kardok, kengyelek, lószerszámdíszek, férfióv ércfityegői, asszonyok encsembencserei. Egészen szokatlan csak egy van köztük: tojánhéj, amit egy szegényesen eleresztett öreg hölgy markában találtunk. A tojás, mint másvilági útravaló, elég gyakori dolog az u.n. hún sírokban. Volt olyan temetőnk, amelyiknek háromszáz sírjában találtam. De ez nem olyan tojás, mint a többi. Barnára festették valamivel, és a barna festéken át szabályosan kanyargó, létrafokozású girlandokat kapartak a fehér méshéjba. Ezt a díszítést mind a hetvenhárom darabon látni.

Tudniillik a húsvéti tojásnak ez a tiszteletreméltó őse ennyi darabban jött ki a kegyetlen száraz, szikes földből, amelyen néha csak a csákány fogott. Már a másfélezeréves szorongatás is szétnyomta, meg az ásó hegye is nekiszaladt, s így nagyon megszorítottam a darabszám-statisztikát, mire dobozba került. Hűséges munkatársaim

azonban, Sebestyén és Czögler tanár urak erős fogadást tettek, hogy szerves egésszé kögítik a hetvenhárom morzsát. Amilyen elszánt emberek, ki is telik tőlük. (446-447 old.)

Hogy valóban össze is rakták a fenti urak e tojást azt már a Magyarország Néprajza című műből tudtam meg, ami a rajzát is hozza, s baloldalon látható. (V.31:248)

Mind maga a tojás, helyesebben mony, mind pedig az itteni barna színe avar őstörzsünk legszorosabban vett vallási jelképei közé tartozik.

Avarkori hímestojás töredéke. A karcolásmód a felsőtiszai szarutárgyakéval egyezik. A díszítmény csak úgy kap erőre, ha a hímjelölő vonalpárok köze haránt vonalkézással kitöltődik. A mai szaruk hasonló technikáját a fenti rajz szemlélteti. (Kis-zombori lelet.)

Balázs Márton, a Kézdivásárhelyi Polgári Leányiskola igazgatója 1500 tojásmintát gyűjtött össze. Idézem a Csernátoni Füzetek 1992 évi áprilisi számában közölt tanulmányának egy részét: „Sokszor, igen sokszor kell az egyes darabokat kézbe venni, s megbarátkozni velük úgy, hogy az egyes képek önállókká váljanak, hogy tisztán láthatóvá legyenek a több motívumból álló alakzatok egyedei, hogy feltűnjenek a közös és megkülönböztető sajátságok; szóval bizonyos rendszer is legyen bennük fölfedezhető. S ha beható megfigyelés után mindezek kialakulnak, s ha a némi magyarázattal szolgáló etnographiai adalékok is már ismereteseek: önkénytelenül merül fel a szemlélő előtt az a kérdés, honnan van a népléleknek az a sablonosságot nem ismerő, csodás változatossággal teremtő képzelőereje, s honnan az a bámulatos izlés, amellyel azt kifejezésre is tudja juttatni.

De már ekkor a felelet is csaknem magától jön meg, mert belátja a szemlélő, hogy ezek az alakzatok és színek a legbensőbb és legszorosabb összeköttetésben állanak az illető nép lelkivilágával és életviszonyaival, mert kifejezésre jut azokban ennek nemzetisége, vallása, műveltségi foka, foglalkozása, izlése, hajlamai, öröme, bánata, szerelme, a csillagos égboltozat, a nagy természet növényeivel, állataival, stb.”

A színekkel, festékekkel, íróanyagokkal kapcsolatban a következőket mondja: „Majd követi ezeket a festőanyagok előkészítése, melyekből a festékek legnagyobb részét ma még házilag is elő tudják állítani. Ezek leginkább nyáron át gyűjtetnek össze, s megszáritva rendszeren tálasokra akasztott bokály-kancsóknak várakoznak, amíg az idő felhasználásukra elérkezik.” Kedvelt színek között megemlíti a pirosat, rózsaszínt, világoskékét, zöldet.

Számunkra igen fontos azon közlése, hogy ezen tojásminták a hímzéseken is egytől-egyig mind megvannak. „Valamennyinél tehát az ékítményes művészet egy, ugyanolyan forrásból fakad, páratlan ügyességgel alkalmazkodva minden tárgynál annak rendeltetéséhez, alakjához, részleteihez és az ahhoz fűződő gondolatokhoz, érzelmekhez.” Ezen ősművészetünkben népünk tehát megőrizte az Aranykor, illetve Tündérkor magasabb tudatát, s ezt később egyéb használati tárgyára átszarmasztatta. Magyar Adorján egy keresztiszemes minta alapján tudta elénk tárni a magyar rézkorszak házainak szerkezetét. Balázs Márton szíves útmutatása alapján viszont megtudjuk azt, hogy az Aranykor formavilágát nemcsak tojásaink, hanem hímzéseink is megőrizték, sőt ezen túl: a húsvéti tojásról szóló rigmusok is ősi képeket vetítenek elénk. Egy ilyen részlet:

Jól tudom gazduram
Hogy el akart bújni
Kapuját, ajtaját
Be akarta zárni
Még kedves lányát is
El akarta dugni

Azért áldja Isten
E háznak gazdáját,

E háznak kis kertjében
Van egy rózsató.
Rózsás kertben nevelje
A jó Teremtő
Vízét öntök rózsatóra
Szálljon áldás a fejére.
Az Istentől azt kérem
Piros tojás a bérem.

(Általánosan használt szöveg.)

Piros hajnal után
Hozza fel a napját.
Hogy érhesse soká
Még húsvét napját.
(Alsó Csernáton.)

Az általánosan használt mondókát tartom a kettő közül ősiabb szövegnek, hiszen ház, kapú későbbi műveltségi termék. Tündérruhát öltve, tavaszi nász idején ilyen mondókákkal köszöntötték egymást tündérhoni őseink. Talán még ősiabb a következő szöveg:

Jó reggelt, jó reggelt, kedves liliomszál,
Megöntözlek rózsavízzel, hogy ne hervadozzál.
Kerek erdőn jártam, piros tojást láttam,
Bárány húzta rengő kocsin, mindjárt ide szálltam.
Nesze hát rózsavíz, gyöngyöm, gyöngyvirágom,
Hol a tojás, piros tojás, tarisznyámba várom.
(Általánosan használatos szöveg.)

Írásbeliségünk kezdeteit tehát az írott - folyékony anyaggal rögzített képekben kell keresnünk, s ennek kezdetei az Aranykorba nyúlnak vissza. Húsvéti tojásaink tökéletes szerkezeti és művészeti értékein túlmenően megtaláljuk őstörzseink jelképrendszerét, s szakavatott ember kezében bővebb mondanivalója is megszólalhat.

Szerintem tehát ezen Tündérkorban kifejlesztett írásbeliség lehet magyarázata annak, hogy a Jégkorszakok idején már olyan tökéletes művészi képeket alkottak az emberek annak ellenére, hogy a jégkorszak alatti küzdelmes élet nem a legalkalmasabb idő a művészetek fejlesztésére.

Tekintettel arra, hogy Tündérhoni őseink növényevők voltak, csont — a későbbi korok egyik kedves alapanyaga — még nem volt általánosan használható anyag. Kemény eszközökre sem volt szükségük, így rovásuk is alig mehetett a lágy arany karcolatgátásán, tojásfesték karcolt mintáin túl.

Ide sorolhatjuk az ujjainkal, esetleg faággal porba, homokba rajzolt mintákat. Ennek emléke fennmaradt falunk népének azon szokásában, hogy virágágyak köré, ünnep előtt még a kocsiútra is vesszőseprűvel, vagy gereblyével művészi mintákat rajzoltak a porba, homokba. (Különösen emlékezetemben maradtak gyermekkoromból, az akkori balatonszárszói orvos kertjében látott ilyen minták.)

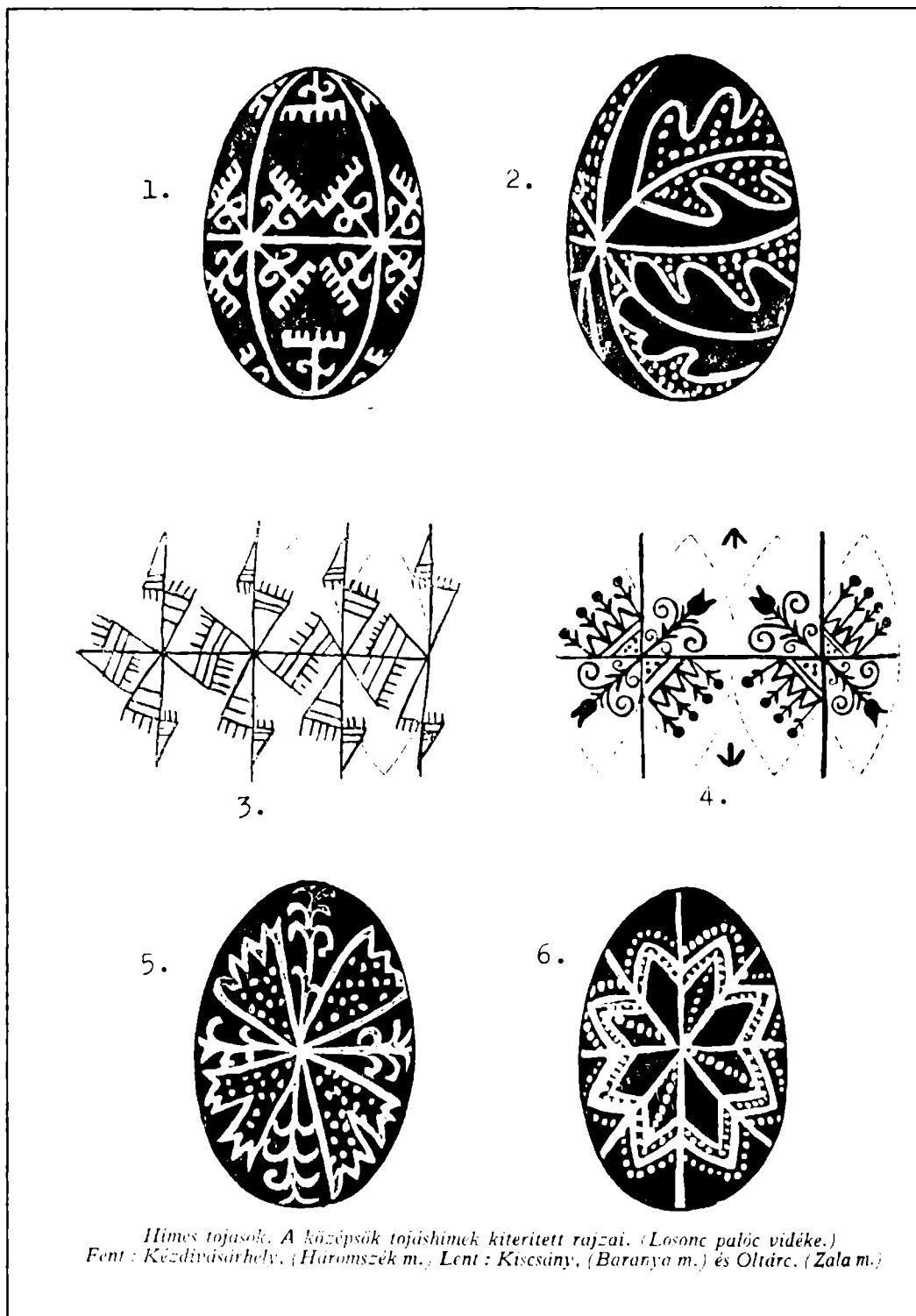
Nyelvünk is ekkor alakult, lombosodott. Ezen nyelvfejlődéssel, s a körülöttük lévő természet változásaival fejlődött, illetve módosult anyagba zárt gondolatközlésünk is.

Legelső ilyen ég-jelképű tojás minden valószínűség szerint a csallóközi lágy aranyból, szabadkézzel gyúrt aranytojás, melynek emléke számtalan, szép népmesénkben őrződött meg.

Máig fennmaradt tojásmintáink viszont megőrizték őseink vetületes világképének emlékét: „Miképpen a mennyben, úgy a földön is...” Ezen világkép valamennyi őstörzsünkénél, s az ország minden vidékén máig is megtalálható volt, érintetlenül. Az

utóbbi évek „városi” divatja volt csak képes megmontani az idők hajnala óta őrzött kincseink mondanivalóját.

Erdélyi húsvéti tojások.

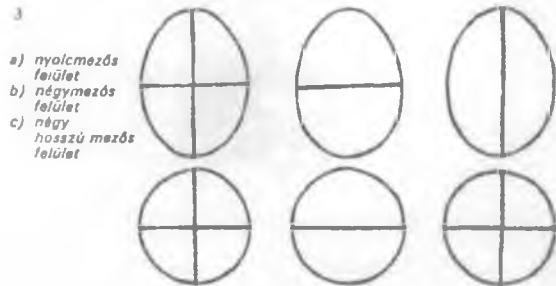
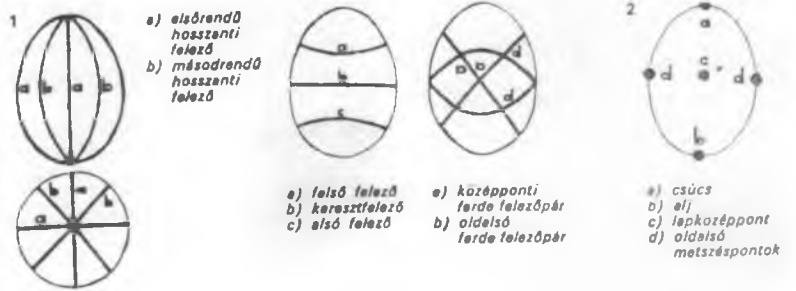

Hímes tojások. A középsők tojáshímek kiterített rajzai. (Losonc palóc vidéke.)
Fent : Kézdivásárhely. (Haromszék m.) Lent : Kiscsány. (Baranya m.) és Oltárc. (Zala m.)

(V.19)

Vetületes világképünk mellett őstörzseink jelképrendszere is mindenütt megfigyelhető, még hozzá a legművészebb kivitelben. A bal oldali képen a magyar mag-minta, a jász csillag, a hún ék figyelhető meg. A korábbi lapon az első tojásan a csodaszarvas napjelkép, ugyan ez a 3. sz. mintán. Az ötödik tojásan a székely zegzúgos „szekfü” mintában ismét a magyar hovatarozást hangsúlyozó mag-minta. A 4. sz. kiterített, Kézdivásárhely-i mintán kazár őstörzünk, melyen ismét a mag-minta is szerepel. Az előbbi olvasata: „székely-magyar”, a másodiké „kazár-magyar”.

CSÍKMEGYEI TOJÁSOK. (V.19)

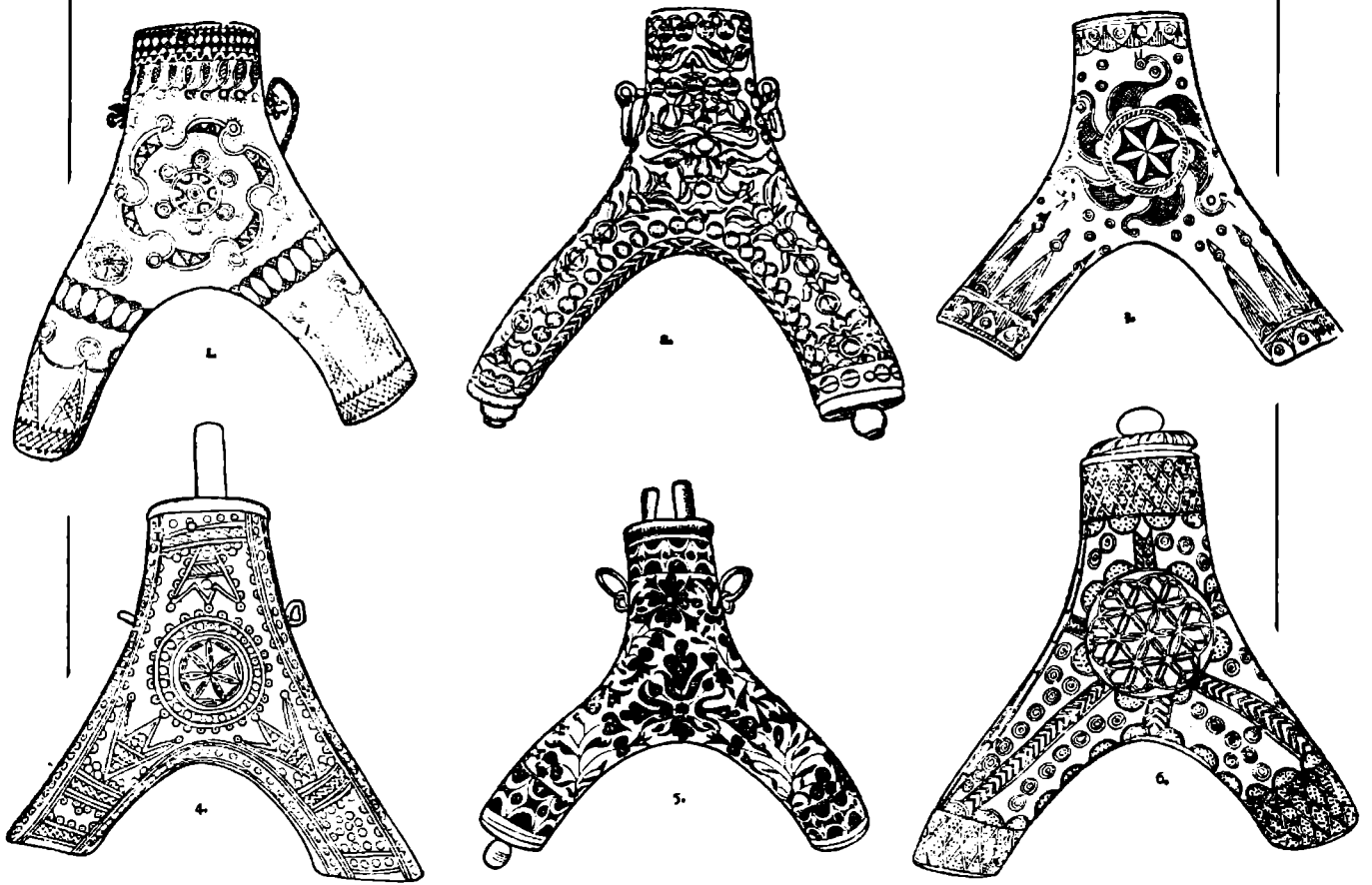

Legelső, kemény eszközzel megmunkált, kemény alapanyagunk minden valószínűség szerint a szarvasagancs volt. Tudjuk, hogy a szarvasok agancsaikat évente elvetik, újat növesztenek. Felhasználásuk így életüket nem veszélyezteti. Természetes szépségük, alakjuk miatt kedvelték a Tündérkor emberei éppen úgy, mint ahogyan szívesen használjuk csillárnak, ruhaakasztónak, dísztárgynak ma is. Talán sehol olyan változatos minta-világgal nem találkozunk népművészetünkben — az írott tojásokon túl — mint a szarvasagancsból, majd később csontszarúból készült tárgyakon. Fejlett művészi kidolgozásuk ezen művészeti ág ősiségéről tesz bizonyosságot; a rajta megjelenő minták viszont ismét a legkorábbi gondolatrögzítésünk módozataiba enged bepillantást. Fenékpusztai lelet bizonyossága szerint használták a kora kőkorszakban a szarvasagancsot gyertyatartónak a még élő szarvas agancsán is. Az elkövesedett agancsdarabka még híven megmutatja a gyertyatartó szorító pántjának nyomát. A lelet Cseri Zoltán tulajdona, s ő volt kedves ezt figyelmembe ajánlani.

160

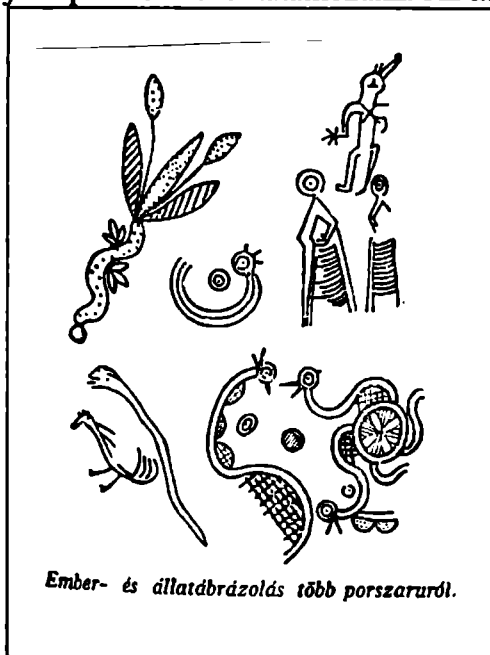
A felső szegély, a fej és ruha alján látható jelek a magyar mag minták. A test ékes alakja fehér hún, az alsó szél-minta a székely zeg-zúg. Ugyan ezen jelképrendszert figyelhettük meg a korábbi oldalak tojásmintáin. (V.31)

Székely porszarúk. A sajátos görbületű szarvas-szarúnak rendszerint csak az egyik, domborodó oldala van díszítve; az itt látható két középsőnek azonban mindkét oldala dús hímű. A felső sor középső darabját v. ö. a 245. lapon lévő ábrával. 1. Székelyföld. (Rovásírásos felirata: Muzsna). 2. Enlaka. Udvarhely m. 4. Csikrákos, Csik m. 5. Medesér. Udvarhely m. 6. Homoródalmás. Udvarhely m.

V.31:237

A fenti szarvasaggancs-szarúkon ismét majdnem minden őstörzsünk jelképrendszerével találkozunk. Az 1.sz. porszarú rovásírásos feliratú, a 6.sz. lelőhelyének neve szemere hangcsoportbeli, s ezt a „szemes” mintákkal is kifejezésre juttatták.

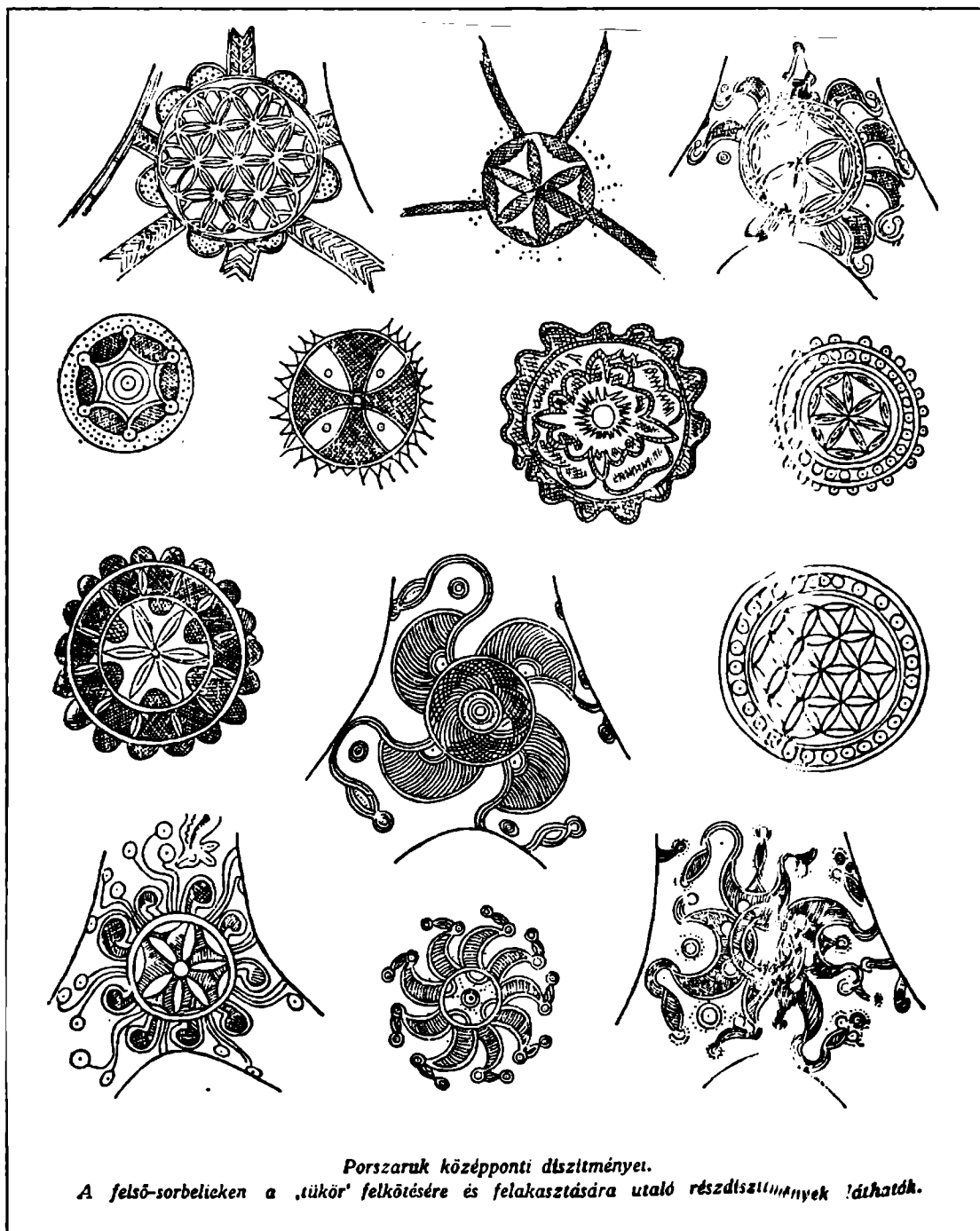

Ember- és állatábrázolás több porszarúról.

A baloldali minták az emberiség legkorábbi művészetének emlékeit őrzik. (V.31:245)

A ma pásztorának nem lehetett tudomása a bronzkori, vagy szittyá mintákról. Viszont ezen a földön, a Kárpátmedence területén bizonyítottan ugyan az a műveltség egységes jelképrendszere figyelhető meg töretlen tisztaságban korokon át. Ha semmi más nem bizonyítaná ősi kárpátmedencei jelenlétünket, a porszarúk mondanivalója egymagában is elegendő.

(V.31:242)

Porszarúk középponti díszítvényei.

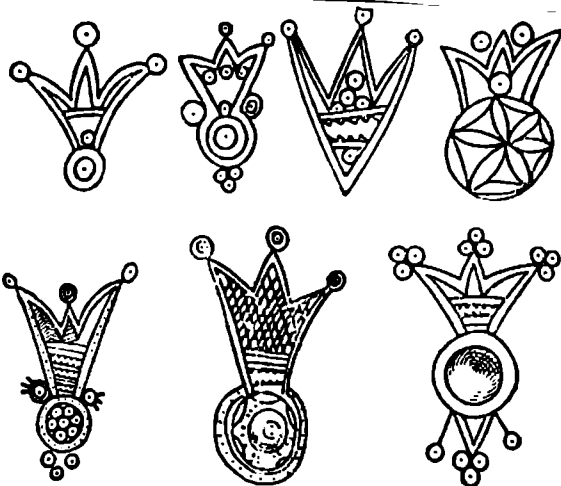
A felső-sorbeliéken a „tükkör” felkötésére és felkasztására utaló részdíszítvények láthatók.

Svasztikaszerű díszítmények. Az első bronzkori, a második IV. századi szkíta, a harmadik mai — porszarun levő — díszítmény. Kerek, középponti magból egy irányba forduló nyulvdyok induinak ki.

(V.31:245)

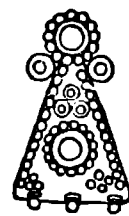
Az első kettő magyar és kazár elemeket tartalmaz. Figyeljük meg a második „létrás” árnyékolását, mely megegyezik Móra Ferenc húsvéti tojásának díszével. Mindkét esetben nap-jelképpel, illetve világ-jelképpel állunk szemben. A harmadik dísz magyar mag mintája átmegegyezik a szarvas testébe is, olvasata így tehát „ágas”.

Különösen székely porszarukon ismétlődő díszítmények. Részen a szokott emberbrázolásokra, részben a 244. lapon bemutatott díszítőelemekre emlékeztetnek; némelyük a madár leegyszerűsített ábrázolásához hasonló. Jelentésüket nem ismerjük.

A korábbiak figyelembevételével a jelképrendszer főbb vonásainak értelme világos.

Az alanti jазig munka készítője minden kétséget kizáróan magyar.

Díszítmény jазig fémfedényről; effélek többnyire háromszögből, körből és körívből vannak szerkesztve s erre való köröző szerkezettel megrajzolva. Hasonlóan szerkesztett emberalak a szűszék-szabású szekrényen is van. (Ld. 314. l.)

Lobogós-kopjás szarvas-ábrázolások (két porszaruról).
Föltehetőleg az analógiás varázslás emlékei. Sajátságos,
hogy a varázslat tárgyát, a megáhtott szarvast, a kop-
jának nem a hegye, hanem lobogója érinti.

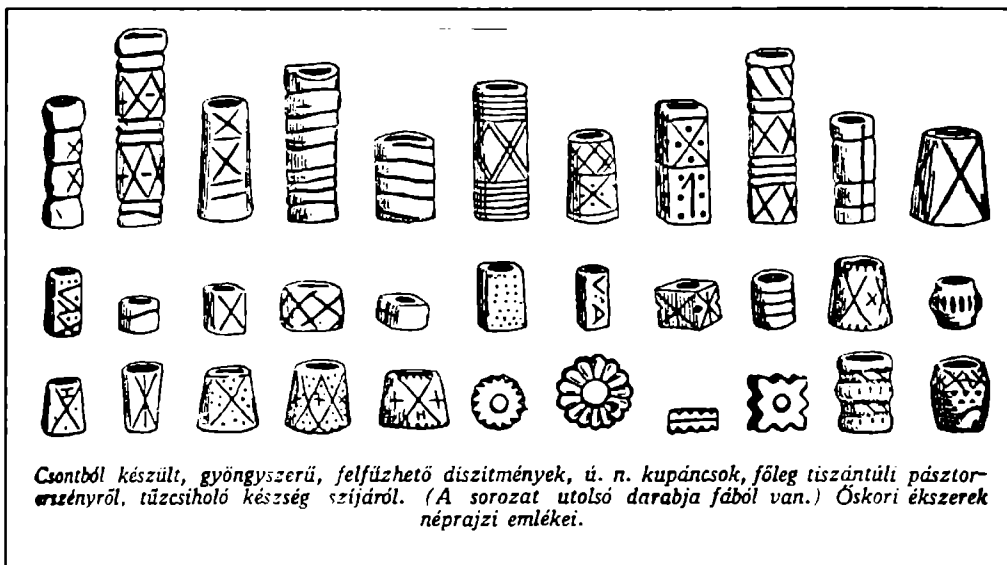
Forszaru címrszera disztménye.
A tojásdad kereten belül medve,
magában a keretben sajátságos
— betűszerű — jelek.

(V.31)

A baloldali kép jelentését nem ismerve ismét a szakemberek „varázslás” magyarázatába ütközünk. Az átvevő műveltségek — jelképeink, írásaink jelentéstartalmát nem ismerve, — „varázslásnak” gondoltak minden gondolatrögzítéssel kapcsolatos folyamatot. Amint eddigi jelképeinken láttuk, ezek szépen elmondják a művész népi hovatarozását, megörökítik szokásaikat, minden varázslástól menten. De ugyan így vált ősi rovásírásunk is „rébus”-szá, talánnyá szomszédaink körében, hiszen az írás átvétele idején azok még írni-olvasni nem tudtak.

A baloldali kép zászlóval szemben álló szarvasának jelentése a következő: az ágas az Ég, a zászló rúdja az erőny, lapja a lég (anyag) és lélek jelképe, a teremtett világ anyag és erőnyön alapuló egységét jelenti. Ugyan ezen kép zászlaja lobogásának irányában szökellő szarvas szelek szárnyán közlekedik: a világmindenség mozgását, égitestek „repülését” örökíti meg. Népünk gondolkodásától idegen nép csak az állat elejtésével foglalkozik, s varázslásról beszél.

A jobb oldali kép a porszarúk művészi jelképrendszerén túl mutat, s egyesíti az írást, illetve a rovást. A minta kiemelt része tojás alakú, tehát a világegyetemet jelképezi. A medve, a madár magyar hangértéket képviselnek. A medve ezen túlmenően a sarkcsillaggal kapcsolatos, s kárpátmedencei időszámításunk fontos alakja. Rovásunk X (tíz) jele itt lehet tűzzel, világossággal kapcsolatos is, a fészű-szerű jelek ugyancsak fényjelképpel kapcsolatosak, székely ákosaink aggancaain gyakorta szerepelnek. A kép tetejét képező hármass minta a szereme szám jel, ami életet jelent.

(V.31:235)

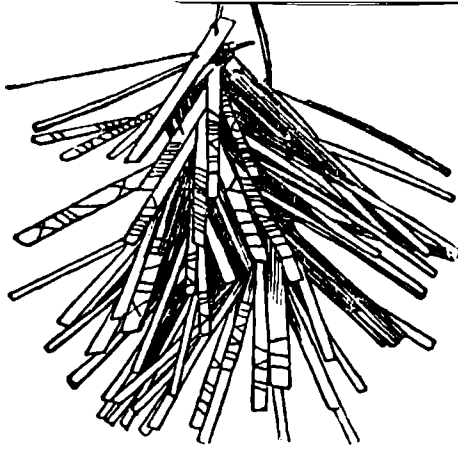
Az agancs megmunkálásához hasonlóan a csont megmunkálása is már kemény eszközzel történik. A fában szűkölködő területeken is könnyen elérhető anyagát a legkorábbi idők óta fogva használják, s díszítik. Igen gyakran sivatagos vidéken élő őstörzseink jelképrendszerével találkozunk ezen tárgyakon. Számrovásunk kezdeteit ugyancsak csont-faragványainkon találjuk meg gyakran.

A következő oldalon ezen számrovás mai képviselői már fára rovottak. Az idézett könyv szerzője (V.31:106) ezzel kapcsolatban a következőket mondja: „Az iskola és az írásbeliség a rovással számolást lassankint kiszorítja. Ma már csak az Alföld legöregebb pásztorai ismerik a rovást. Erdélyben azonban még ma is él az írni-olvasni nem tudó juhászok kezén.” Fenti magyarázat népünk műveltségi életének kórképe. Amit tanult főink írásbeliségnek neveznek, az egy nép ősi műveltségének idegen, s még hozzá alacsonyabb értékű műveltségi termékeivel való erőszakos felcseréltetése. Az itt „írni-olvasni” nem tudóknak említett juhász őrizte meg számunkra nemcsak a számrovást, de ősi rovásírásunkat is. Ennek ellenére írástudatlannak volt nyilvántartva. Tekintettel arra, hogy székely pásztoraink soha sem támogatásban, sem elismerésben nem részesültek, s ennek ellenére ők őrizték meg ősi írásunkat, ez azt jelenti, hogy ősi magyar társadalmunkban írástudatlanság nem volt. Írástudatlanság az erőszakos térítések idejével kezdődött hazánkban, amikor népünket ősi műveltségük elhagyására kényszerítették. Ugyan ezt a folyamatot figyelhetjük meg az amerikai indiánok, a mayák, aztékok esetében is.

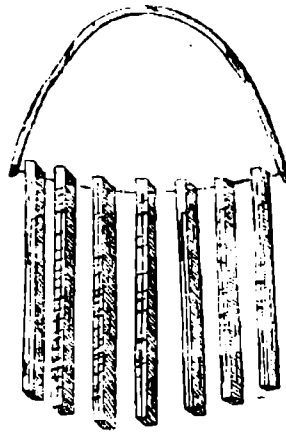
Számrovásunk kezdetei az Aranykorig, vagy ahogy nevezni szeretem, mivel a korban szereplő egyént is megjeleníti: — a Tündérvízhez vezetendő vissza.

A soros számolás — ahol minden számot egyenként jelölünk — mai napig is megőrizte juhászainknál az ősi szem alakot, ahonnan szám elnevezésünk is származik. A

gabonaszemek számossága lehetővé tette a számsorok végtelenbe menő sorát, s így számtani műveletek végzésére is kiválóan alkalmas. A kéz ujjain alapuló számrovás ennél kötöttebb, viszont — mint a rovásírás is — kevés vonallal sokat volt képes kifejezni. Mindkét módszer, mivel a legszorosabb összeköttetésben áll a természettel, a Tündérekortól kezdve van velünk. Nemcsak bennünket magyarokat, de az egész világot megkárosították azok, akik ezen írás megőrzését lehetetlenné tették.

Egy temesmegyei falu községi „adókönyve” 1881-ből. A középkorban az adó- (tized-) kerületeket országsszerte „kés”-nek nevezték. Heves megye pl. a kassai „adó-kés” alá tartozott; (késsel, rovással tartották nyilván és nyugtázták az adót). Írástudatlan helyen az ilyen nyilvántartó mód napjainkig fennmaradt.

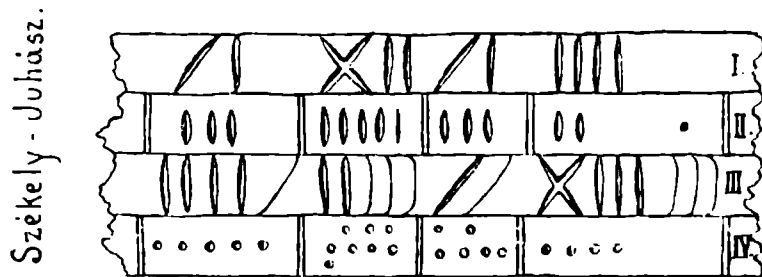
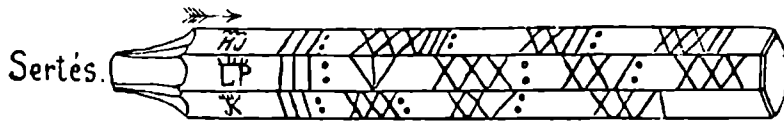
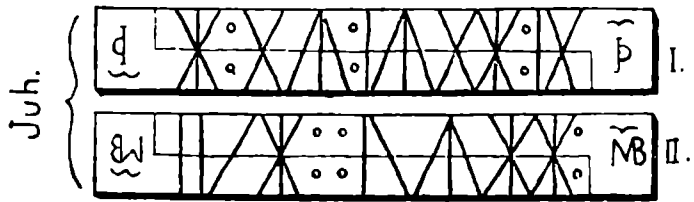
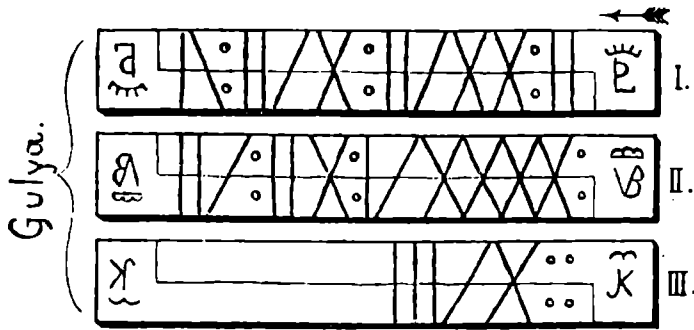
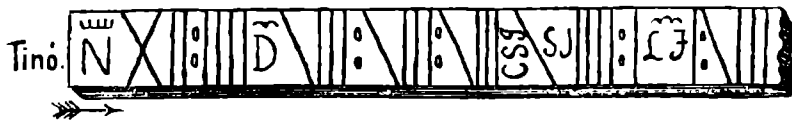

Rovásfák. (Alföld.) Páros, vagy kásított rovások.

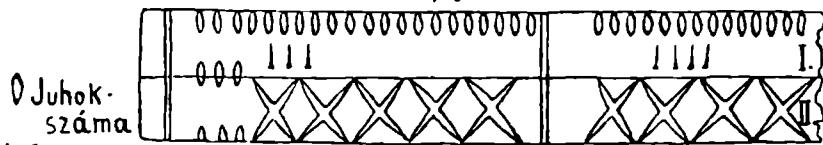
(V.31:372)

(V.31:107)

Számrovásunk csodával határos módon megmaradt emlékei;
vajon máig is megvannak-e?

Összefejés. Avás.

✱ Kupujka tej=15 liter. ♀ Kanál tej=1.liter. I egy pohár= ¼ liter.

Pászturrovások. (Alföld, Erdély.)

Amikor írásbeliségünkre gondolunk, általában a fára rovott hún-magyar írás, esetleg kopjafák szép faragványai jutnak eszünkbe. Rovásírásunkat tárgyaló írások sajnálkozással említik meg ezen anyag romlandó voltát, s a minden valószínűséggel elpusztultnak vehető írásbeliségünk emlékeit.

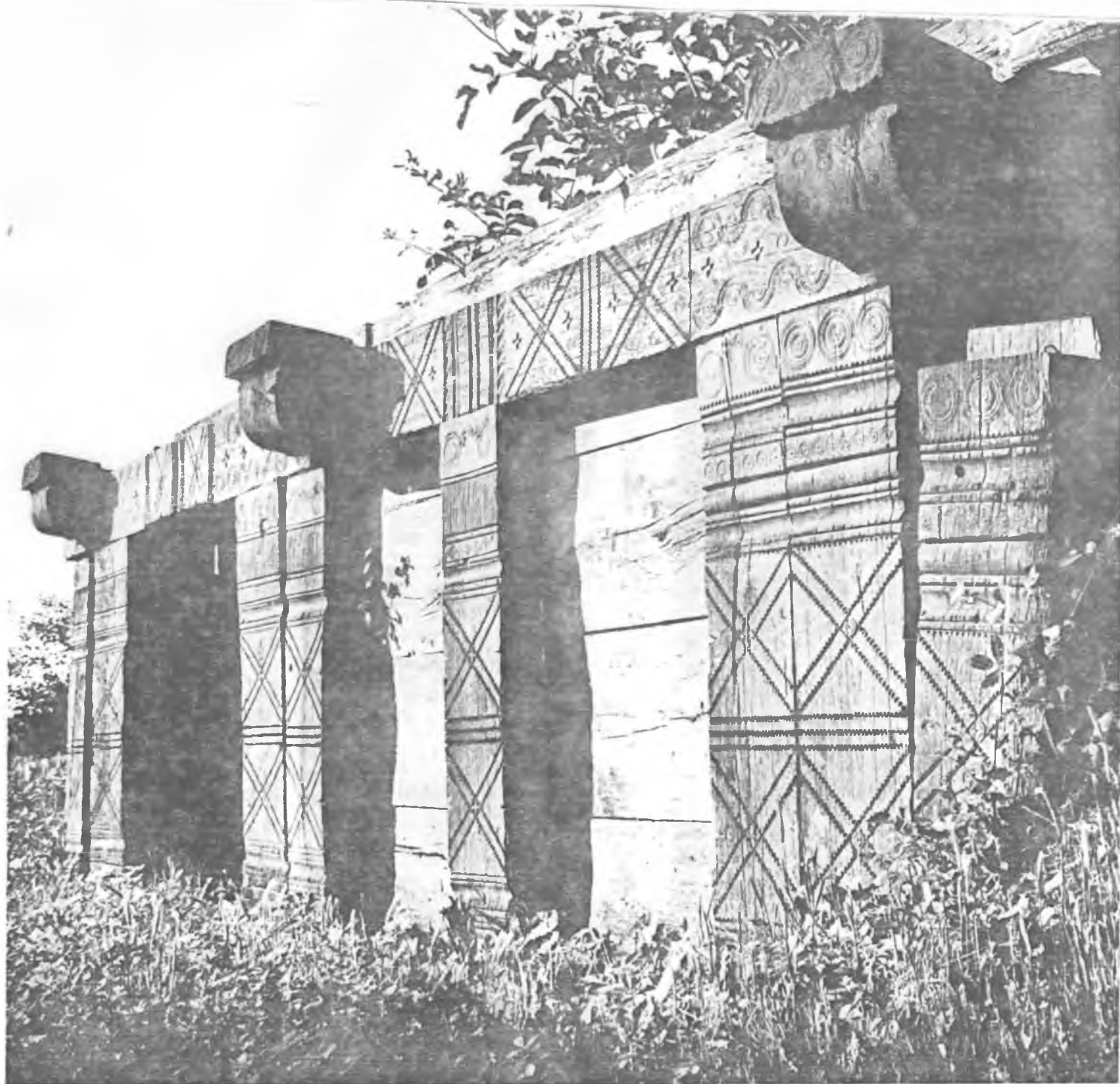
Amint a Tündéorkorban kialakult jelképrendszerünk emléke megőrződött későbbi korok számára festett tojásaink, később az életünkhöz tartozó minden alapanyag megmunkálása segítségével, ezen ősi jelképrendszer átmentődött a faragás-rovás világán keresztül. Ezen ősi jelképrendszer szépsége, s művészi kivitelezése miatt elkerülte a későbbi erőszakos írás-irtás folyamatait. Megtalálhatjuk ezeket az ország minden vidékén, de főleg Erdélyben, melynek elszigeteltsége segítette megőrizni ősi műveltségünket.

Hangsúlyoznom kell ismét, hogy írásbeliségünk kezdeteit nem az abc-s írásnál, hanem az eddigiek során tárgyalt, a művészetekkel egybekapcsolódott jelképrendszernél kell keresnünk. Figyeljük meg a túloldalon hozott kapú mintáit. Csak most ne úgy nézzünk ezekre, mint szép díszítményekre, hanem ismerjük fel bennük a mondanivaló egy részét is: tudjuk, hogy a magyar mag, a székely zúg-vonal képviseli a tulajdonos nemzetiségét. Ezen alakzatok egymáshoz való viszonya még minden bizonnyal egyéb mondanivalót is rejteget. Tudjuk azt, hogy a ma sumírnak nevezett, szemere alapműveltségű nép bölcsője a Kárpátmedencében ringott, s a nyugati tudósok által sumírnak hitt, de olvashatatlannak tartott, valójában ősmagyar értelmű égetett agyagtáblák, napvárták magyarországi lelőhelyei ezredekkel megelőzik a sumír ékírásos táblácskák korát. Tudjuk azt is, hogy a sumír agyagtáblákon fennmaradt körök naptári közléseket is jel a 36.000 jele; e kapún található tartalmazhatnak. Éppen ilyen naptárral állunk szemben Magyar Adorján által bemutatott holdsarlós kapúk jelentés-tartalmában is. (V.25:XXXIII tábla).

Ugyancsak a köztudatból mára már többnyire kiesett, kopjafáinkon található jelképrendszer beható tanulmányozása, s még fellelhető magyarázata elengedhetetlenül fontos, nemcsak saját írásbeliségünk megértése szempontjából, hanem az egyetemes művelődéstörténet szempontjából is. Az eddig fellelhető egyik legalaposabb magyarázat-rendszert Magyar Adorján Ősműveltség című műve adja.

A magyar és székely jelképrendszer mögött található további értelem kifejtése még a jövő feladata. Nem kizárt e kapú naptár volta.

(V.39:8)

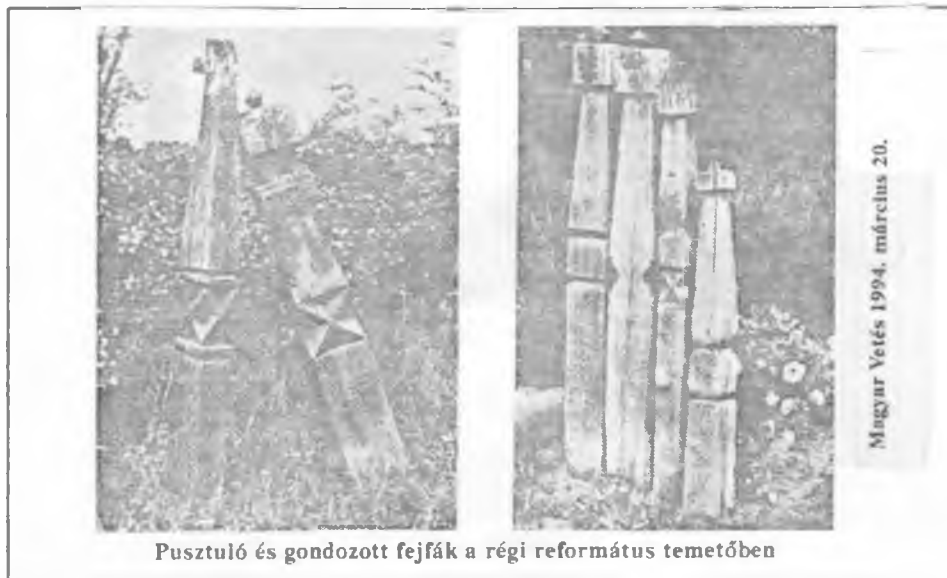

Ezen a kapún a székely, szemere és kazár „kezdet” jelek mellett a jászok csillaga is szerepel. E jelek a ház lakóit mindenkor az ős kezdetre emlékeztetik. Szerepük hasonló az iskolásfüzeteink „Isten nevében kezdem el” bejegyzéséhez-

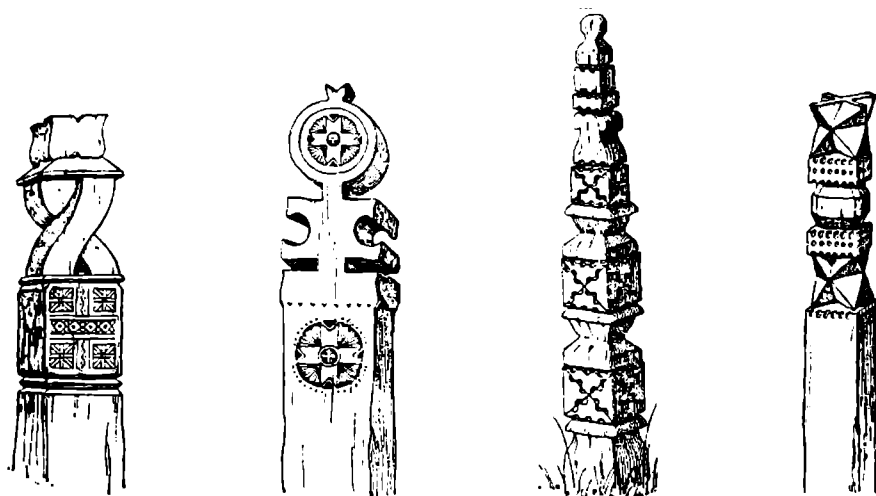
Magyar Vetés 1993. május 3

Ki képes ma elmondani ezen kópjafák tüzenetét?

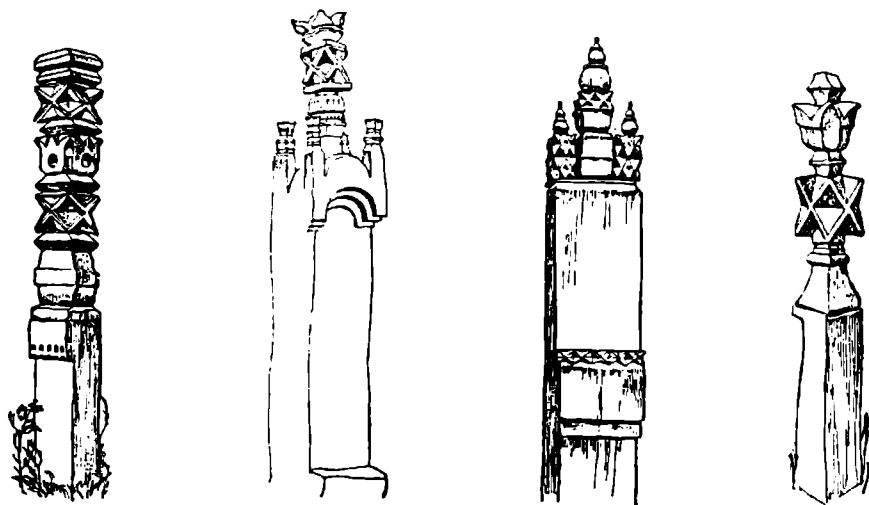

Kópjafáink az egész ország területén megtalálhatók voltak. Jelentésüket a század elején még sokan ismerték, s ezek tudatosítása elengedhetetlenül fontos, nemzeti kötelesség.

Ósi jelképrendszerünk még
töretlenül megvan. A
„kúnkép”, vagy „jászkep”
ember alakot is ábrázolhatott:
szerepe és jelentése őrző, s
megegyezik az útszéli
keresztével.

Temetői fejfák. 1. Harta, 2. Dunapataj (Pest m.), 3. Magyarürög (Baranya m.),
4. Bölcske. (Tolna m.)

Kopjafák (síri fejfák). 1. Gyerővásárhely, 2. Daróc, 3. Bikal, (Kolozs m.)
4. Homoródalmás. (Údvarhely m.)

Kopjafáinkkal kapcsolatos, Veres Péter tollából származó tanulmány ábráit és megállapításait a túloldalon közlöm. (V.45:22-23). A sorban bemutatott alapjelek között fel kell ismernünk a következőket:

- a. Ékjelek — fehéruhájaink ék, ékes,(magyar hangzósítással ég, égő), tehát fény olvasatú jelek
 - b. Ősmagyar hullámvonal — a víz, s a gördülés jele.
 - c. Önmagukba forduló ékjelek jelentését nem ismerem, de miután a hagyomány „buzogány” értelmet ad jelentheti a fekete húnok tompa ékét.
- d és e . Az utóbbi a jászok csillaga, egyúttal önmagába rejti a kún, hún éket is.

A kerülete mentén V-alakban bevágott gömb „föld-ég”, „molnár-gömb” és „török-gömb” megőrizte vetületes világgépünket. A „török” szó őstörök törzsünk tér, tár, tűr szavait idézi, ami azonos értelmű a körös kerek, kör, kerület szavával. Később ezen „török” őstörzs neve átruházódott a történelmi idők törökjeire. Az, hogy a faragvány aljára szokták tenni egy történelmi esemény emlékére, e jel hangzósítható a fenti tör, tűr szótagokkal, de történelem jelentéssel is, mely az előbbi két szótag nyelvi és okszerű folytatása. Említettem korábban azt is, hogy maga a kerek, lukas perecre hasonlító írásjel is olvasható a körösök „kor” jelentésű szavaként, sőt, ha a folyamközi számjelekkel vetjük össze, e kor jel kapcsolható a 36.000 évnyi csillagászati korhoz. Jelentheti ezen túl a gondolatközlés szempontjából fontos valamely kapcsolódó kort is.

Fejfáinkkal kapcsolatban A Magyarság Néprajza a következőket mondja (V.31:300): „A monumentálisnak nevezhető faragások első csoportját a temetői fejfa, kapufa és kereszt alkotja. Közöttük különösen az első érdekes, mivel igen ősi, föltehetőleg még honfoglalás előtti szokással, a kopjás temetéssel van kapcsolatban. Eredetibbnek tartható alakja — a szokással együtt — legtovább a Székelyföldön maradt meg. E székely kopjafa úgyszólván kivétel nélkül mértani jellegű oszlop. Legközelebbi rokonságban a guzsalyformákkal van. Jellegzetes eleme egy nyolc csúcsú, egyenlő oldalú háromszögekkel határolt buzogányszerű faragvány, továbbá egy négy szirmú virágkehelyre emlékeztető elem, s ezek változata. A Székelyföldön, s szórványosan egyebütt is régebben szokás volt a fejfát kék-piros színre festeni is....A Tiszántúl kún és hajdú területén és szomszédságukban a vésett díszítések általánosak...”

A fenti idézet következtetésein túlmenően meg kell állapítanunk, hogy a kopjafán és guzsalyokon található jelek is ősi időkre vezethetők vissza. Elemei között megemlíti a négyszirmú virágféléket, s ez tudjuk, hogy a jászok virága, de lehet egyúttal gyász jelentésű is. Ugyancsak érdekes a kopjafák kék-piros színe, melynek igen közeli párhuzamával találkozunk dél Kína szöke és kékszemű őslakosságánál is, ahol a halotti öltözetek hangsúlyozottan kék-piros színűek. Ezekre majd később térendek ki.(V.55:68-77)

Meg kell említenem írásink, rovásunk azon tulajdonságát, hogy idő és helymegtakarítás céljából szerették a betűket összeróni, de csak akkor és úgy, hogy az

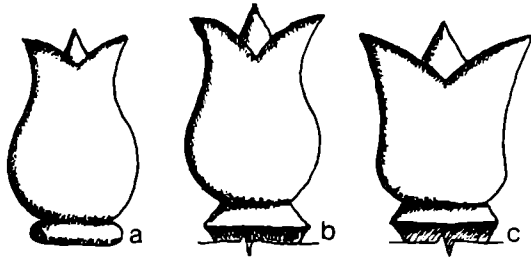
érthetőségen ne változtasson. Fejfáinkkal kapcsolatban még egy tulajdonságra kell figyelemmel lennünk: általában ismert, közkézen forgó szövegeknek, például szertartások jókívánságainak a szövegét nem írják ki teljesen, hanem csupán a szövegben előforduló szavak kezdőbetűit. Ilyen az alant bemutatott nagyszalontai „fütől való fa” szövege is. Igen sajnálatos ténynek tartom, hogy amíg iskoláinkban tanították a rómaiak kedves jókívánságainak rövidítését (s.v.b.e.e.v), magyar jókívánságokat, közmondásokat még véletlenül sem említettek meg.

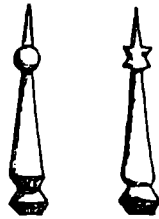
„A fütől való fa”
képe

KOPJAFÁK

A kopjafa záró (legfelső) díszéről a halott nemét tudhatjuk meg. A virág – többnyire tulipán – a női sírt, míg az ettől különbözők a férfi sírt jelölik. A gyermekek fejfájára (nemtől függetlenül) szintén a tulipán végződés jellemző. A virág formája gyakran utal a halott életkorára. A bimbó (a) gyermeket, a félig nyílt (b) fiatal lányt és a teljesen kinyílt virág (c) idős asszonyt jelent. A szóbeszéd azt tartja, hogy a fejjel lefelé fordított tulipán megeseit lány sírját jelöli. Ha férfi kopjafán a motívumok között található a tulipán, akkor ez azt jelzi, hogy az illető családserető ember volt.

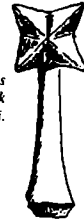
A rombusz formájú végződés nemes, híres, nagy családból való halottat jelöl. Egyesek szerint löfő székelyek kopjafájának jelzése volt régen.

A szuromyos végződés harcosok, hősök, a közbért áldozatot hozó vagy hősi halottak kopjafáját koronázza.

Vezelők, vezérek (?) esetében gyakori a félhold alakú végződés, amelyet sokszor madárnak is mondanak. Azt tartják sokan, hogy a lélek madár alakban száll az égbe.

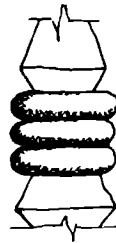
A csillag alakú végződés okos emberek, tudósok, tanítók sírját jelzi.

A gömbben végződő kopjafák az igaz, becsületes emberek emlékéit hirdették.

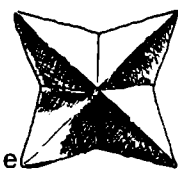
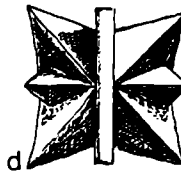
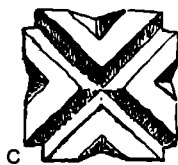
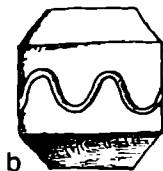
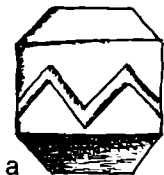

A tulipánba ültetett rombusz forma férfi és nő közös sírját jelöli.

A gyűrű alakú kalárisnak vagy rámának nevezett motívumok számát a halott életkorával hozzák összefüggésbe. Minden kaláris egy évtizednek felel meg.

A kocka formájú alakzatok sűkjainak, éleinek bevágása, bevésése szimmetrikusan, a következő szimbólumokat eredményezi: tűz (a), víz (b), magyar kereszt vagy tűz (c), buzogány, napkorong (d), székely csillag (e). A c–e rajzokon látható motívumokat egyszerűen csillagként is emlegetik. Ha három csillag található egy kopjafán, akkor a halott rangos ember volt.

Vannak, akik a fejfát a török hódoltság korából eredeztetik, mások pedig a reformáció-ellenreformáció korában megjelenő – a római katolikusokétól megkülönböztető – protestáns sírjelnek tekintik. A mai ember számára ez a fából faragott sírjel az ősi, misztikus múltat jelenti. Ez az elképzelés a múlt század második felében alakult ki és jól beleillett a harcias ősmagyarságról alkotott akkori romantikus képbe. *Orbán Balázs* megállapítása is ezt a nézetet támasztja alá. Szerinte a fejfá: „*Rendes összeütelkezése a pogány és keresztény hagyományoknak...*” Az emberek tudatában ma is erősen tartja magát az a hit, hogy ez a sírjel még a honfoglalás előtti időkben felsejelő jelzés. A fejfaeredet-elméleteket egész sor pro és kontra érv támasztja alá, illetve veti el, minek következtében ez a kérdés továbbra sem eldőntött.

A fejfákat formájuk szerint három csoportba soroljuk: lehet fatónkös, oszlopos és táblás. A fatónkös fejfának csak az elejére kerül vésett vagy karcolt dísz, s a fatörzs

majdnem természetes állapotában található. A fatónkös fejfák alcsoportját alkotják a csónak alakúak: hátuk nem lapos, hanem él fut végig rajtuk. Az oszlopos fajta minden oldala azonosan kiképzett (faragása és díszítése a guzsalyéhoz hasonlítható. A csúcs felé gyakran felkeskenyedik. Legegyszerűbb formája a táblás fejfának van. Az oszlopra szegezett deszkát, amelyre az elhunyt adatait véssik, karcolják vagy festik, gyakran fűrészszel kicsipkézik.

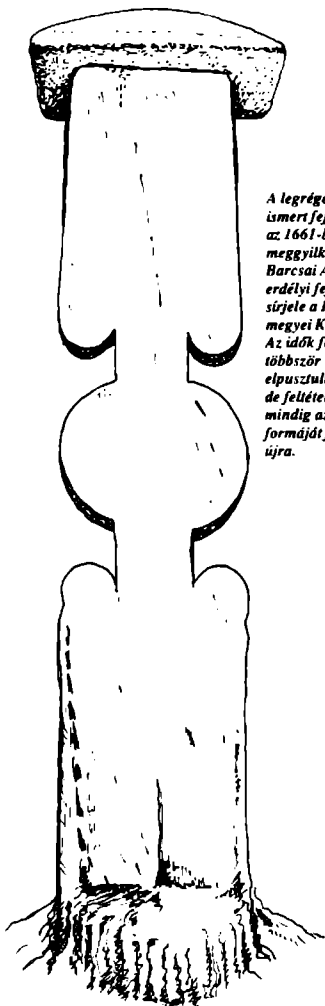
A Székelyföldön különösen gyakori a fából faragott sírjel. Az igen elterjedt oszlopos fejfákat a mindennapi nyelvhasználatban kopjafának mondják. A kopjafa elnevezés frott formában 1838-ban fordul elő legkorábban, és a kopjás temetésekkel hozható összefüggésbe. A kopjás temetésről szóló legkorábbi adat 1476-tól való, amikor a budai várban, *Dengelei Pongrácz János* erdélyi vajda temetésén, a koporsó előtt kopjára (lándzsára) tűzött gyászlobogót vittek.

A zömmel négyzet vagy téglalap keresztmetszetű, faragott 1,20–3,00 méter magas sírjelek anyaga a cserefának nevezett kocsánytalan tölgy. Egy-egy ilyen faragvány élettartama 60–80 év. Részleinek, elemeinek elnevezése alapján (fej, konty, törzs, köldök, bajusz, szív, nyak, hát stb.) a kopjafát sokan antropomorf alakzatnak is tekintik.

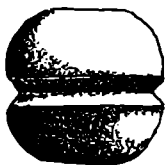
Kós Károly szerint „a fejfák bárkit tájékoztatnak a halott vérségi hovatartozásáról, neméről, életkoráról, esetleg erőszakos haláláról, vagyoni helyzetéről és különös foglalkozásáról...” következőképpen léteznie kellett egy mindenki (vagy legalább nagyon sokak) által ismert jelrendszernek, amely a forma és a kompozíció segítségével egyfajta információt továbbított a halotról. A ma alkalmazott motívumok legtöbbje azonos a régiekkel, s bár a jelrendszer korántsem egyértelmű, ezek jelentését, magyarázatát sokan tudni vélik.

VERES PÉTER

Orbán Balázs egykori kopjafája a székelyudvarhelyi múzeumban.

A legrégebbi ismert fejfajforma az 1661-ben orvul meggyilkolt *Barcsai Ákos* erdélyi fejedelem sírjele a *Kolozs megyei Kozmatelkéről*. Az idők folyamán többször elpusztult ugyan, de feltételezhetően mindig az eredeti formáját faragták újra.

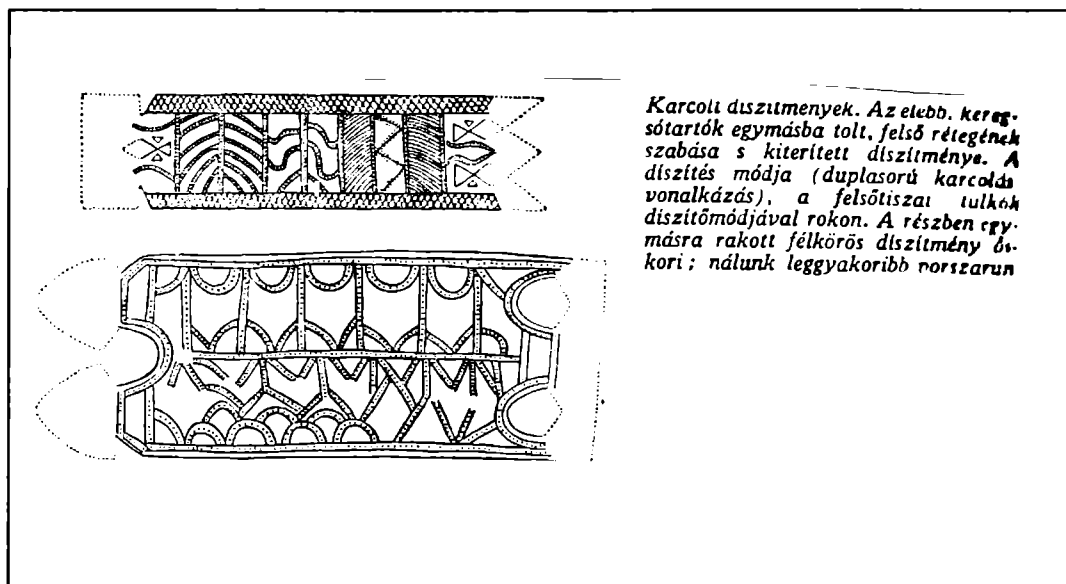
A kerülete mentén V alakban bevágott gömbforma föld-ég, mólnárgömb vagy törökgömb néven ismert. A díszítés legalsó részére kerül, és állítólag a törökök feletti győzelmet jelképezi.

A motívumok között található háromszög keresztmetszetű „gyűrű” – a pihenő – alkalmazása a motívumsor ritmusát biztosítja, de gyakran a kalárisok életkor-meghatározó funkcióját is magában hordja.

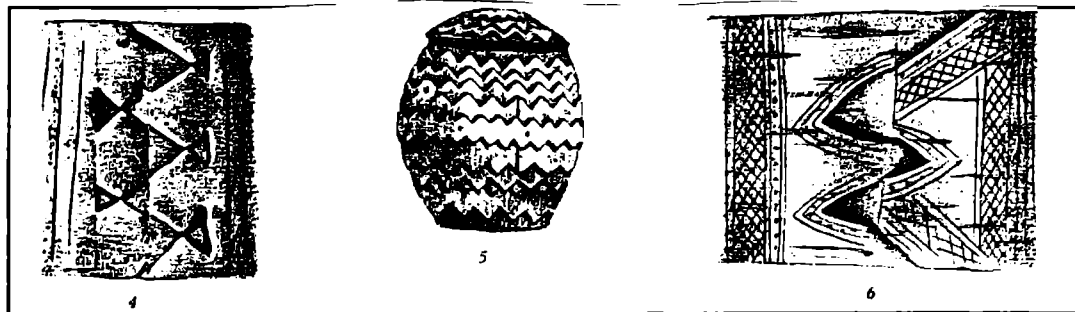
A fával — mint gondolatközlésre alkalmas alapanyaggal — kapcsolatban elengedhetetlenül fontos megemlíteni a fakéreg, s ezen belül a hártya szerepét is. Ez utóbbi készülhetett állati bőrből is, de már csak a Tündérkor után. Ismeretes, hogy népünk a legújabb korig használta a nyírfa fehér kérget írásra, de kiválóan alkalmas a rezgőnyárfa børszerűen erős, ezüst színű levele is. Rövid gondolatközlésre ezen nyárfa-levelek kiválóan alkalmasak, s igen valószínűnek tartom, hogy levél szavunk ide vezethető vissza. E kettő másolatát alant mutatom be. Elképzelhető e leveleknek a száraznál való összefűzése, összekötése, s ez alkalmassá tette hosszabb összefüggő szövegek rögzítésére is. A palóc nyelvjárás szerinti „lapi” (falevél) szóból keletkezett a könyv lapjának mai megjelölése is.

Kéregmunkákkal kapcsolatban a Magyarság Néprajza a következőket mondja: „E szerény emlék kezdetleges díszítőmódjáról népművészeti irodalmunk sehol sem beszél, még ha bemutatja is valamelyes rajzokat. Pedig a legnagyobb figyelmünkre méltó, mert valószínűleg ősi hagyatékunk legrégebbi rétegéhez tartozik...A néprajz azt tanítja, hogy minél régebbi műveltségkörből való egy, vagy más tárgy, annál szélesebb körben él azonos, vagy csekély különbségű alakban, technikában és díszítményben... (a kéregedényt) joggal sorozhatjuk legősibb örökségünk csoportjába.” Amint népmeséink megőrizték a „tündérruha” részletéig menő készítésének, használatának emlékét, regös énekeink is megőrizték a kéreg-bakkancsét, kobaktök elnevezésünk pedig a díszesen mintázott, fejborítónak is használt tökfajta alkalmazását, amit kupának is használtak a tündérkortól kezdve. Az sem véletlen, hogy a kobaktökből készült edény kabar szegélydíszű. De láthatjuk azt is, hogy ősi jelképrendszerünk ezen művészeti ágon keresztül is a legősibb koroktól kezdve megőrződött, átmentődött a mai korba., születése helyén, a Kárpátmedencében.

(V.31)

Kéreg sótartók.

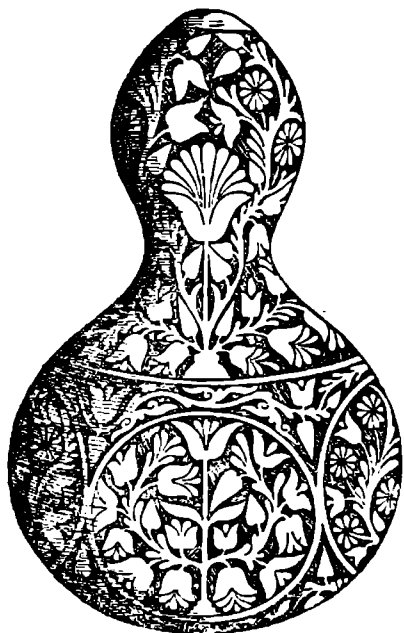

Magyarország

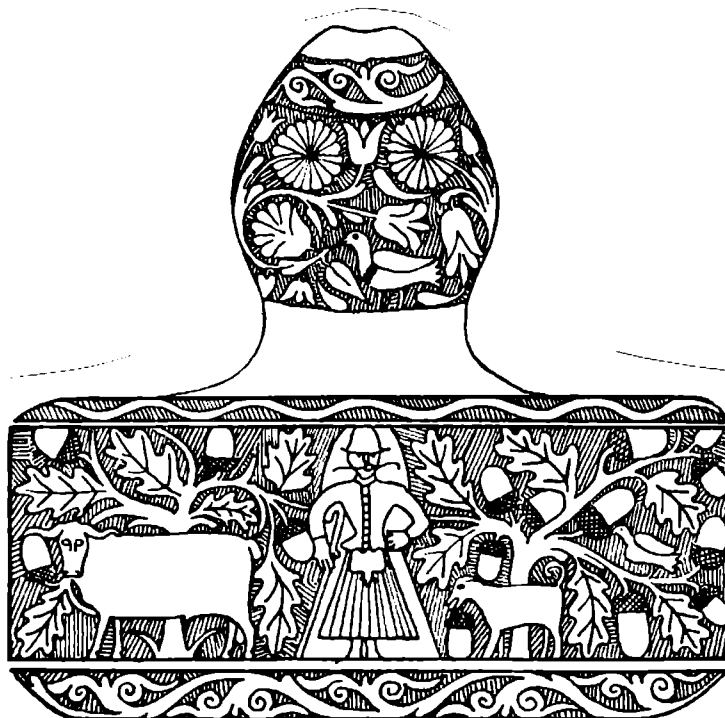
Borszék, Csík m.

Oltszem, Háromszék m.

A kobaktökből készült edények rokonságban vannak a kéreg-edényekkel és szarú tárgyakkal is. A jobb-oldali edény szélmintája hangúlyozottan ősi. A legtisztábban kabar őstörzsünk alap-mintáival azonosítható.

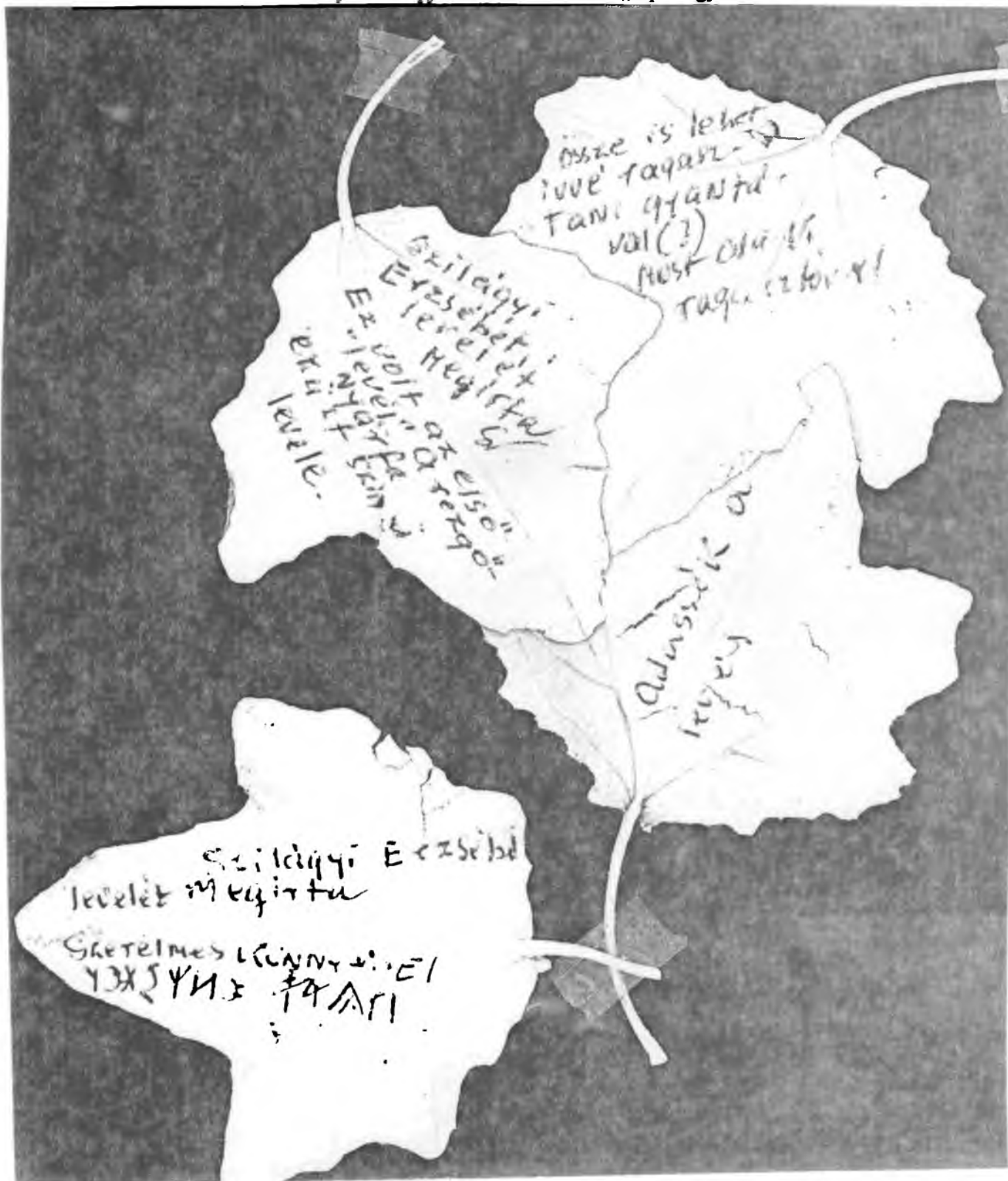
A lopótökből készült edény (kobak) az emberiség ősedénye. Cserépedényeink egy része tőle kapta alakját. Karcolással díszítik, mint a szarutárgyakat. (Szentimre, Somogy m.)

Lopótökből készült italtartó edény (kobak) részben kiterített díszítménye. Az emberalak juhász dbrázol, címerével: a kampóval és táskával. A díszítómód: karcolás, mint a szarutárgyakon; de vdlasztóvízzel is díszítik (festik sárgára), mint a szarut. A széldíszítmény ősi. (Dunántúl.)

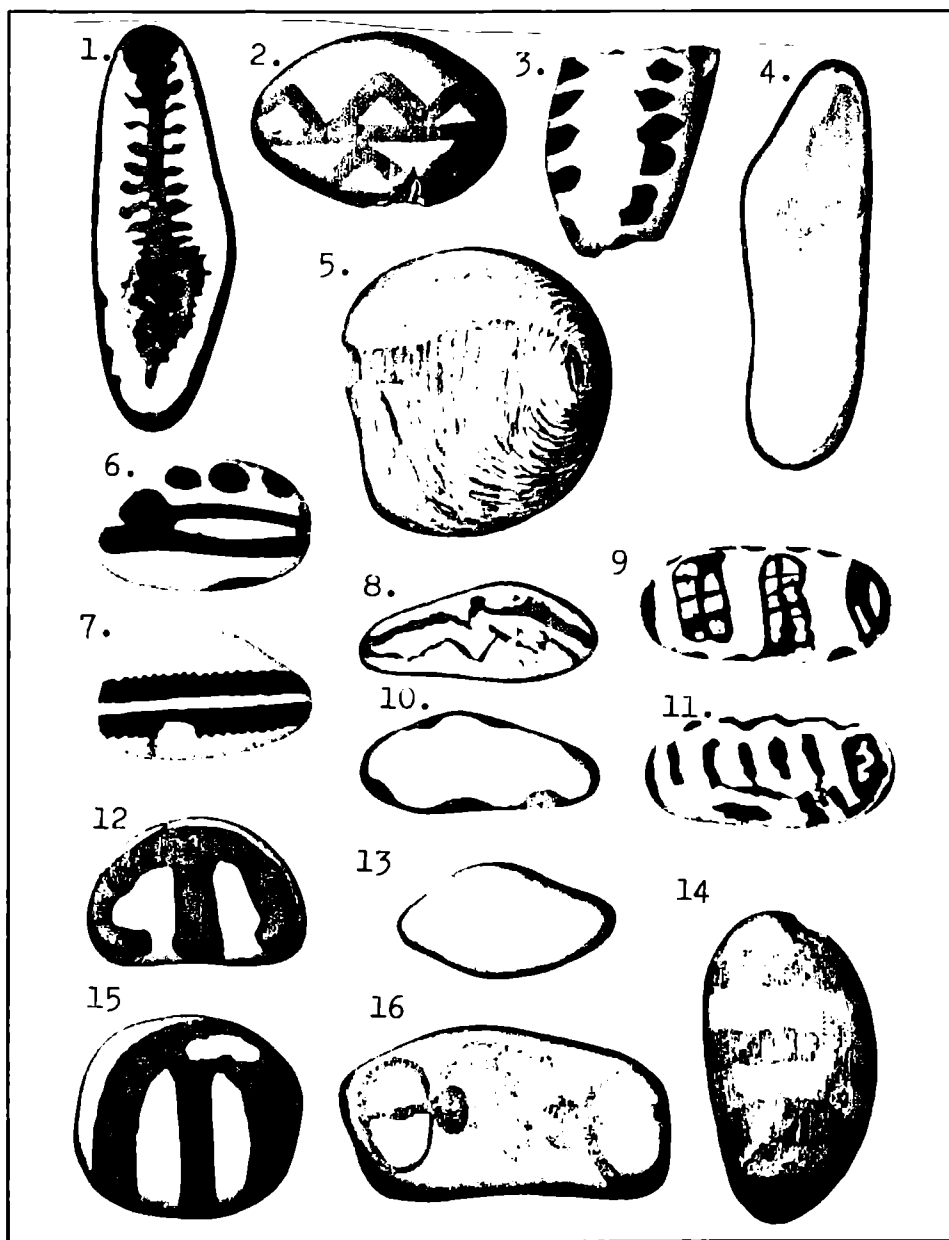
(V.31:233)

Alant bemutatom a rezgőnyárfa levelére írt első „levél” lehetőségeit: egyedi levél rövid közlések, üzenetek számára, több levél egy nagyobb lappá ragasztása mézzel, mézgával, bármily ragadós anyaggal, s végül a nyárfalevél erezetével igen szorosan egybeépült szár lehetővé teszi számos levélnek a száránál való összekapcsolását, kötését. Ez utóbbi első kötött könyvünk lapja. Palóc szóttárral a „lapi” ugyancsak falevél.

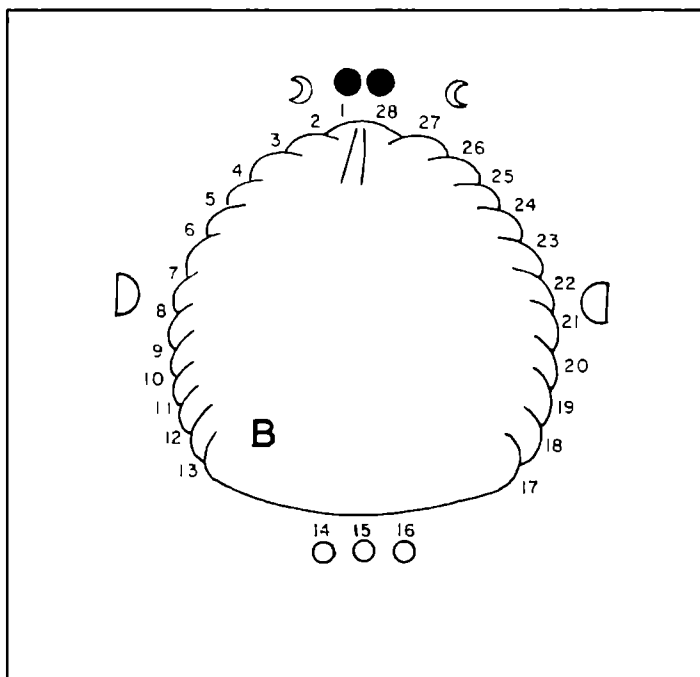
Korai gondolatrögzítés alapanyagai közé tartozik a kő is. Általánosan elterjedt véleménnyel ellentétben a kő ilyen célra való felhasználása nem véső és ütőszerszámmal történő megmunkálásával kezdődik, hanem a Tündérkor írószerszámaival: szerves anyagból nyert festékekkel, s minden valószínűség szerint ecsetként madártollat, vagy szőr-ecsetet használva. Ilyen igen korai emléknek számít a Piette által kiásott Mas D'Azil-i festett kövek sorozata. A kövek alakja megőrizte az Aranykor tojás-alakjának emlékét. Beosztása néhol vetületes világképűnkét örökíti meg, s ezen esetekben a hún, illetve székely jelképrendszer is jelen van. Számos kő mintázata kezdetlegesnek tűnik, viszont ezeken az abc-s írásbeliség kezdetei is megfigyelhetők, s erre a Kárpátmedencén túli magyar írásos emlékek tárgyalásánál térek ki.

(V.13:265)

Kőbe ágyazott írásbeliségi emlékeknek számítanak a kőszálak, bálványok. Itt most senki ne gondoljon mai értelemben vett „pogány” bálványokra, melyeket meg nem értő emberek láttak csak el alantas értelemmel, saját értelmi szintjük tükörként. Ezen bálványok az ősi napforduló helyét jelölik és ékük az égre mutat. Erdélyben a Tatárkő, Oltároškő helynevek ennek emlékét idézik. Ezen kőszálak a Kárpátmedence területén kívül mint kőkörök ismertek (Stonehenge), s ezen kőkör szavunk adta a „church” szót is az építménnyel együtt az angol nyelvű világnak. Magyar kör szavunk viszont a legteljesebb szerkezeti és értelmi összefüggésben van kor szavunkkal. Ezen hatalmas, kőalakú építmények is hangzósíthatók a magyar kör szóval alakjukat tekintve és kor szavunkkal rendeltetésük, naptár voltak szerint.

Corliss (V.14:548) művében foglalozik az 1963 évi bodrogkeresztúri ásatások során felszínre került naptárkövel. Korát tekintve ezen leletet a felső-kőkör kelet-gravetti korához köti. Anyaga mészkő, mérete 56 x 56 x 17 mm. Megállapítja, ha a bemutatott tárgy lapos alapját délnek, felső pontját északnak, oldalait nyugati, illetve keleti iránynak vesszük, a rajta levő jelekkel együtt naptár szerepét tölthette be. Alakja — Corliss szerint — az anyaméhet, de egyúttel a holdat is jelképezi, a következő magyarázattal: „Az északi pont párhuzamos jelei közül a nyugati irányba mutató az újhold helyét jelölheti. A nyugati oldalon 12 bemélyedés az újholdat (ez 13 nap az újholdat is beleértve). A rovátka nélküli déli rész jelképezi a telehold három napját, illetve a 14-16. napokat. A keleti oldal 11 rovátkája a fogyó hold napjait, a 17-27 napok közötti időt jegyzi. Végül a párhuzamos rovátkák keleti oldalához közel eső része a 28. napon beálló holdfogyatkozást jelzi. Ha a déli oldalon lévő időt négy napra tesszük, akkor 29 napról beszélhetünk. Készítői ismerték a holdváltás 28.5 napját.”

rovátkák keleti oldalához közel eső része a 28. napon beálló holdfogyatkozást jelzi. Ha a déli oldalon lévő időt négy napra tesszük, akkor 29 napról beszélhetünk. Készítői ismerték a holdváltás 28.5 napját.”

Fenti író cikkét VértesLászló a Science Magazinban megjelent 1965.-i cikkére alapozta.

Írásbeliségünk eddig kellő képpen nem méltányolt kezdeteihez tartozik a fonott anyaggal való gondolatközlés. Ezen fonás, mint korábban említettem lehet maga a fonott szál céltudatos elrendezése, vagy lehet a fonálból szőtt anyagba épített mondanivaló. Elengedhetetlenül fontos hímzéseink közlésének felismerése is.

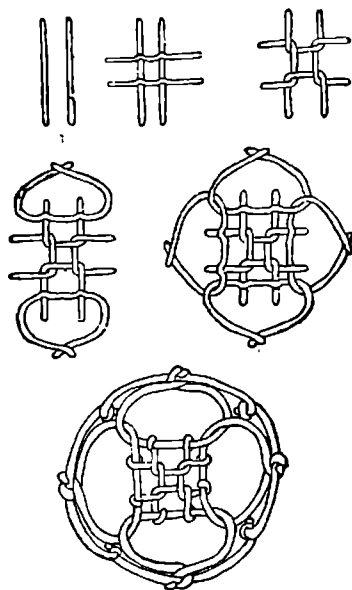
A fonott szál legegyszerűbb gondolatrögzítő lehetősége a csomózás. Ősi időktől kezdve a színes szálak, később szallagok kedvelt díszítési eszközök voltak. Könnyedén szállongó voltuk miatt egyúttal a lég jelképeiként használták őket. Nyelvünk is híven megőrizte ezen emléket. A szélben szálló sallangó Tündér Ilonánk jelképe — tehát nőiségi jelkép is. Ismerjük a szemes számolás, számrovás mellett a kóc-köteg szálainak csomózásával elért számolási módot is, s ezeket a keltákkal és amerikai indiánok quipuival kapcsolatban említem meg. Ezen ősemlék egy máig fennmaradt része az általánosan elterjedt emlékeztető: a zsebkendőre kötött gőb. A fonott szálak — s itt már lehet bőrből hasított, szálszerűen megdolgozott anyagra is gondolni — lehetőséget nyújtanak arra, hogy utaljanak a készítő népcsoport alap-jelképrendszerére is. Gyakorta használt minta a „búzaszemre”, „tengeriszemre”, „kígyóhátra” fonott ostornyél. A Magyarság Néprajza igen ősi művészeti ágnek tartja ezen fonásokat, melyek a legkorábbi időktől kezdve jelen vannak népünk művészetében, a kéregmunkákhoz hasonlóan. Kéregmunkáink, de főleg korai bőr-feldolgozásaink gyakran kova és taplótartó készségek, s mindkettő ősi időkbe vezet, hiszen tudjuk, hogy a kárpátmedence 500.000 éves embere már tűzismerő volt.

Szerves anyagok rostjából nyert szálakra bogycskákat fűzve nyakláncnak, ékességnek használták. Ezeket később gyöngyök, kupáncsok váltották fel. Érdekes megjegyeznünk, hogy népmeséink szerint tündérek fonják az élet gyöngyökkel díszített szálait. Ha ezen szálak elszakadnak, a gyöngyök szerte gurulnak: megszűnik az élet. Érdekes összehasonlítani ezen ősi képet korunkban felfedezett DNA képével.

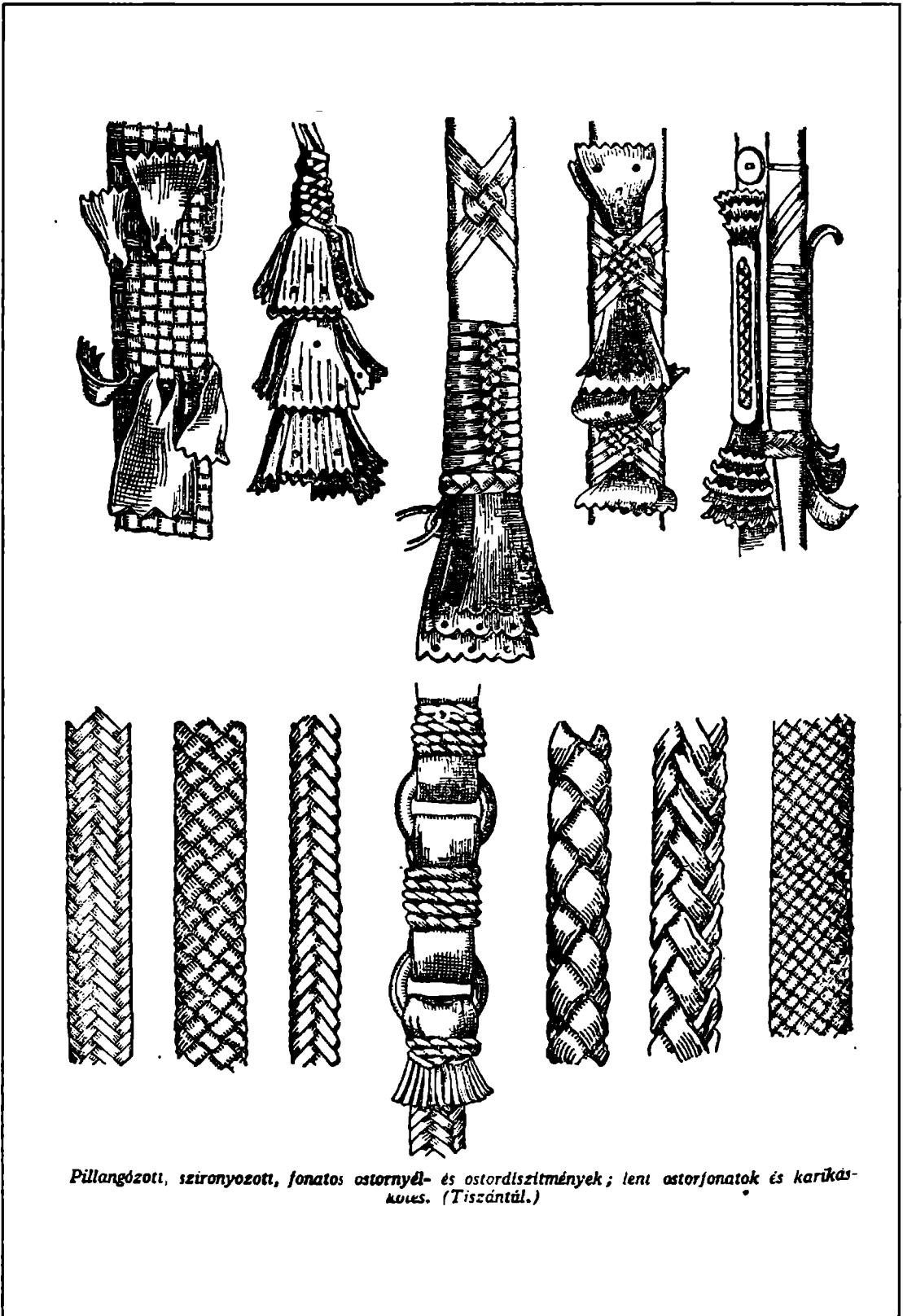
A szál bizonyos rendszer szerint való elhelyezése fontos tudnivalót tartalmaz. E csoportba tartoznak a vitézkötések, zsinórozások. Huszárok egyenruháin rangjelző, de jelentette azt is, hogy a huszár milyen századhoz tartozott. Ezen túlmenően felismerem őstörzsink jeleit is: a mag alakú pityke, a kusza, a fekete húnok csapott éke még mindig jelen van. Ezen zsinórozások olvasatával kapcsolatos tudnivalókhoz ismét Magyar Adorján Ősműveltség című művéhez utalom az olvasót.

Ezen zsinór-írás egyik legtovább túlélő változata a konyhamesterségen belül maradt fent: a legbuzgóbb inkvizitor sem sejtethet ebben pogány írásemléket, miközben — például — a kúcsos kalácsot jóízűen elfogyasztotta. Az alatt közölt lakodalmi „kúcsos”-kalács mondanivalóját csak részleteiben sejtem: a kezdő két szál népdalaink „két aranypálcája”, második része egyenlőszárú napkeresztünk, a továbbiakban pedig az ezekhez fonódó, kapcsolódó őstörzsi jelképeket sejtethetem, név szerint a körösét és esetleg a kabarét is. Ezzel kapcsolatos néprajzi munkák sajnálatosan idegenből eredeztetik az ősi magyar kör szó kalács változatát, annak dacára, hogy felismerik: nyelvünkön jelent karikát is a kalács szó. Térdünk kalácsa egy kereken domborodó testrészt jelöl meg. A kalács, mivel kelt tésztaból készült, ugyancsak domború. Maga a „kúcsos”-kalács elnevezés is tudunkra adja, hogy e kalácsnak gondolatközlési szerepe fontosabb, mint táplálék volta. A fentiekkel rokon némely vidékünk karácsonyi fonott kalácsának „boldogasszony haja” az elnevezése, ahol a jelkép és a szó együttese vallási képzetekhez is kapcsolódik. Ezen kapcsolódás igen okszerű, mint mindig: Földanyánk

aransar hajara emlékeztetnek az aranyló búzatáblák, s így az abból készült fonott kalács is.

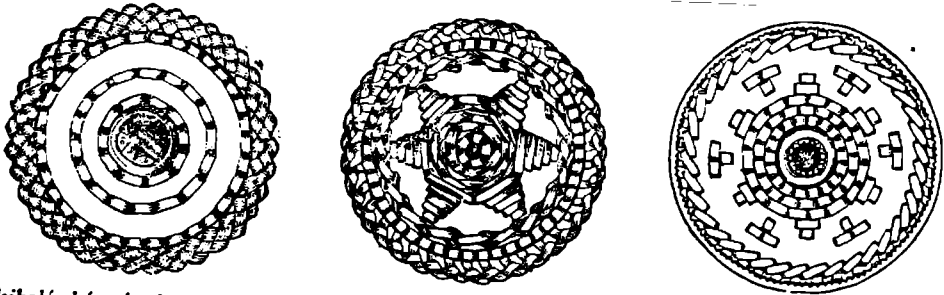
Lakodalmi „kúcsos” kalács. Bény, Esztergom megye. (V.31)

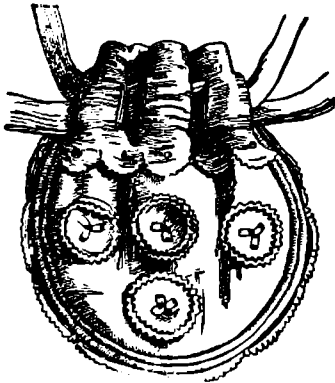
*Pillangózott, szironyozott, fonatos ostornyel- és ostordíszítmények; lentí ostorfonatok és karikás-
kötés. (Tiszántúl.)*

A bőrből készült holmik közül a lószerszám, ostornyél, öv, tűsző, de különösen az igen ősi tűszerszám-késztség és késtartó késztség őrizte meg legősibb formakincsünket.

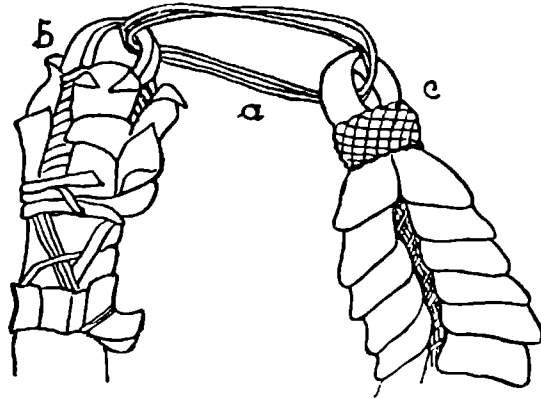
(V.31:258-60)

Csiholó késztség kova- és taplótartó bőrszényének szironyozással díszített feneké. (Tiszántúl.)

Pásztorkésztség kova-, taplótartó erszé-
nye, szironyozott bőrrózsákkal díszít-
ve. (Tiszántúl.)

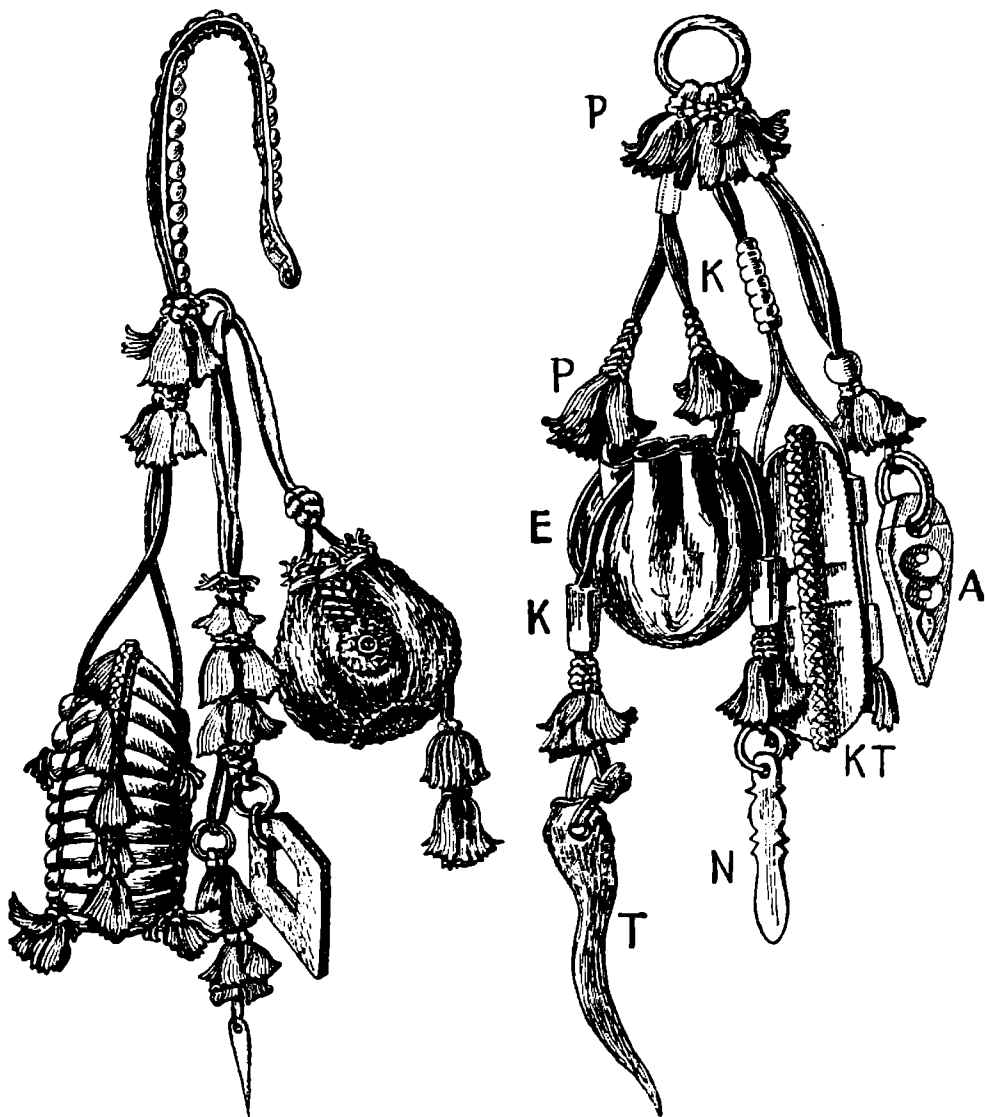

Ostor részlete. (Nagyszalonta vidéke, Bihar m.) a :
az ostor telke v. nyaklója, b : nyélfej, c : a fonás ken-
gyele, ez alatt fonás, pillangózás kezdődik.

260

Ostornyél részle-
tének fonatos, bőr-
pillangós, bőrró-
zsás díszítménye.

Pásztorerszény: késtok, pipaszurkáló, acél és a kova, tapló tartására való zacskó. (Tiszántúl.)

Pásztorerszény. P: pillangó, K: kupáncs, E: erszény, A: acél, T: török (= lyukasztó csont-ár), N: nyüvező, KT: késtok. (Tiszántúl.)

/V.31: 261 /

A múlt században még általánosan ismert tudomány volt ezen zsinórozás mondanivalójának olvasása. A zsinórozás hármashurka a mellény elején „eperlapi” néven ismert népünkénél. Az elején látható pitykék gömb alakjai magyar őstörzsünket hangsúlyozza, zsinórozása körös őstörzsünk művészetével szoros összeköttetésben áll. A korábban idézett kéreg-munkák (kéreg és hártya szavunk körös őstörzsünké) is az ő emlékeit idézi. A mellény hátán lévő zsinórozás majd minden őstörzsünk jelképrendszerét magában foglalja. Kiemelt a jáász és besenyő kapcsolatú fő minta.

(V.31:XLVII)

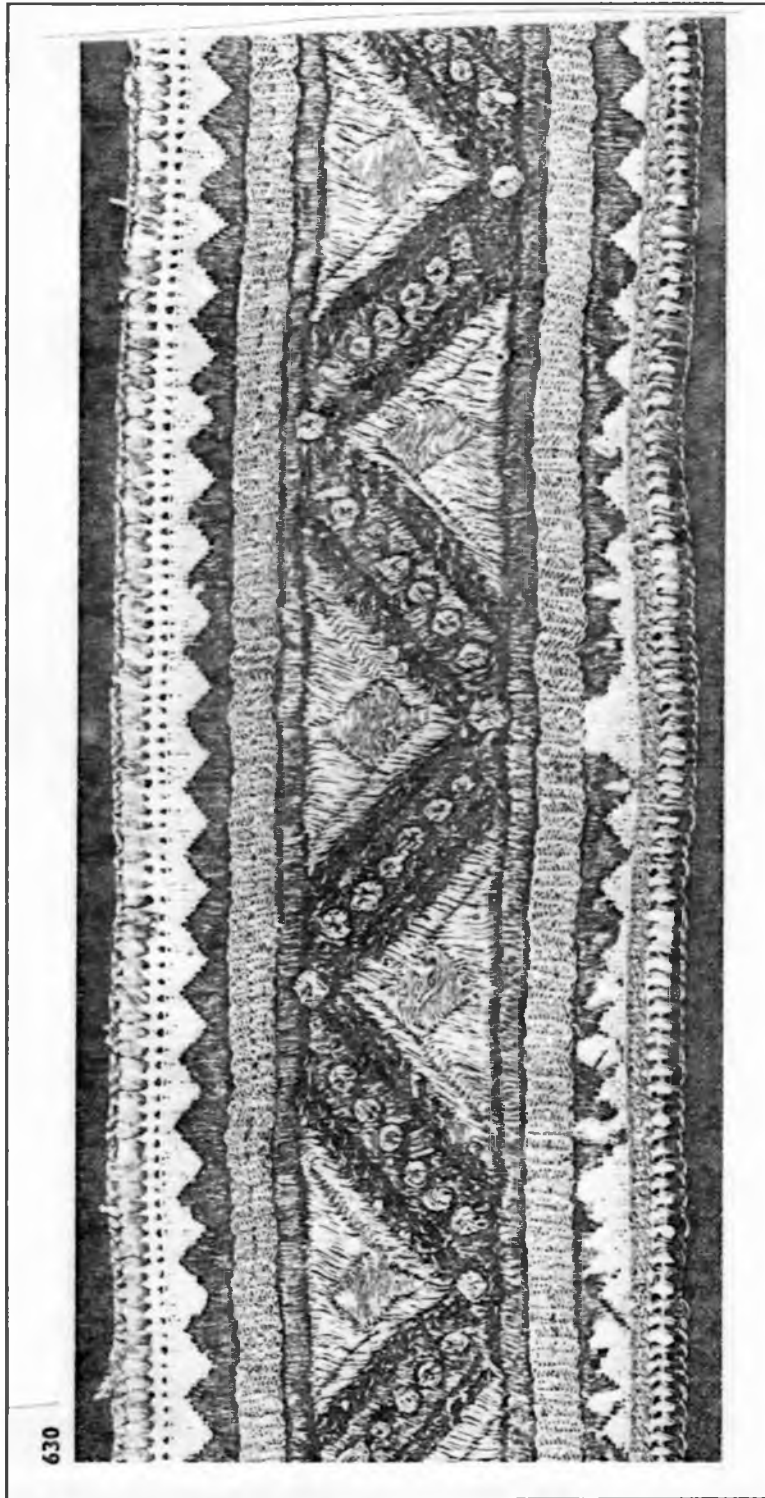
Férfimellény zsinór és paszománydíszítéssel, pitykével. (Mezőkövesd, Borsod megye)

A Kárpátmedencében ősi időkre vezethető vissza a fonás-szövés tudománya. Földművelésünk megalapozott volt már a békásmegyeri őstelep korában. A tűzkövesi 4500 éves falú lakói már hangsúlyozottan fejlett földműveléssel rendelkeztek: arattak, szőtek, fontak, magtáraik voltak. S még valamit erősen hangsúlyoznunk kell: A KÁRPÁTMEDENCE ŐSLAKÓI voltak, akik a korábbi századok emlékeit is megőrizték. Ilyen őskori edényeik között szerepel a lopótök, vagy annak anyag mása, továbbá „...a még régebbi idők óta használatban maradt, kéregből készült edényeknek, vesszőből font, sásból kötött, fából faragott edényféléknek alakját is megőrizte a lakosságnak az a rétege, amely nem a déli bevándorlók, hanem az ittrekedt ŐSLAKÓSSÁG leszármazottja volt.” (V.1:37).

Móra Ferenc ásatásai során számos igen korai orsókarikára bukkant: „...már találtam üvegből is, borostyánból is, s ami még nagyobb ritkaság, ametisztból és hegyi kristályból is, sokszögletű briliáns formára csiszolva. Nem is hittem, hogy orsókarikából van valahol a miénknél változatosabb kollekción. Most aztán a Fehértó rám cáfolt. Nem is egyszerűen. Először egy kis ólomorsókarikával. Másodszor egy lapos csontorsókarikával. Csontorsót, úgy rémlik, láttam már máshol is. A forgócsontok kerek végét mintha az Isten is erre teremtette volna...De a Fehértónak még mindig nem ez az orsószenzációja. Hanem az, hogy találtam egy fából faragott orsókarikát, mégpedig valószínűleg tölgyfából valót. Az irodalmunkban nem találok párját...A Fehértó szikes talajában a véletlen megmentette az ős barkácsolónak ezt az egy kezemunkáját. Majd, ha egyszer lesz hely a múzeumunkban, hogy ezt is kitehessük, ezt okvetlen bársonyvánkosra tesszük, és a lelkére kötjük a vasárnapoló nemzetnek, hogy ezt áhítattal nézze. Mert, aki ezt biciskával kifaragta asszonyának kemény, árva tölgyből, az volt az ő igazi őse.” Régészettünk tárgyi emlékei vezérfonalként mutatják nekünk a kárpátmedencei ősnép folyamatos, letelepedett életű lakosságának műveltségét. Csak példaként ragadom ki, hogy a fent idézett kéregedények már 4500 évvel ezelőtt életfás mintát mentettek át a kárpátmedencei ősnép műveltségéből, s ugyan ezen mintát ismételte falunk népe a mai napig is.

Szövés-mintáink tehát ugyancsak ősi jelképrendszereket őriztek meg számunkra. Találomra kinyitott népművészeti könyveink tömegével tárják szemeink elé a szebbnél szebb szőtteseket. Ezek mindegyike megőrizte Tündérkorunk ősi jelképrendszerét, sőt ezen is túlmutatnak. Az alant bemutatott minta a magyar mag, s a hún ékmintákat kapcsolja össze, mint már annyi más változatban ősidők óta. A katonás, szíves, madaras, stb. szőttesek közelebbi jelentéstartalma feldolgozásra vár. Viszont az alanti mintán megfigyelhetjük azt is, hogy a korakőkorszak edényeiről jól ismert mintákat máig is alkalmazza népünk, noha nem volt, nem is lehetett tudomása a korábbiak létezéséről. Ezen minták egységes jelképrendszerének megőrzése folyamatos műveltséget tételez fel.

Az alant bemutatott kép egy sárközi (Tolna megye) bíborvég részlete. Lenvászonra, aranszállal és fakult fekete selyemfonallal, laposöltéssel és pontvarrással hímezték. A hímzés közé aransújtást raktak. Őstörzsink leg tisztábban felismerhető jelképrendszereit szőtte e munkába készítője.

**Ősi emlékü szötteseink ugyancsak őrzik készítőjük jelképrendszerét.
(Piros és kék mintájú bakacsin. Felföld.)
(V.39)**

Figyeljük meg különösen a kétszeresen tükröképes „madarak”-ból alkotott mintát.

Ősi jelképrendszerünkben a fenti kézimunka elmondja készítője őstörzsi vonatkozásait (székely, fehér és fekete hún). Ezt ma már a gyakran alkalmazott magyar korona és címer helyettesíti.

Ugyancsak elmondja készítője ezen hímzési megoldása (kereszt szemek) vallási képzetét is, mi szerint az egész teremtett világ napból pattant szikra, melynek összekötője a lélek (itt maga a szövet, a lap, amire a kézimunka készült.)

*Vánkoshéj hímzése. Piros-kék keresztöltéses és fehér vagdalásos munka.
(Felső-Marosmente.)*

(V.31:XLVI)

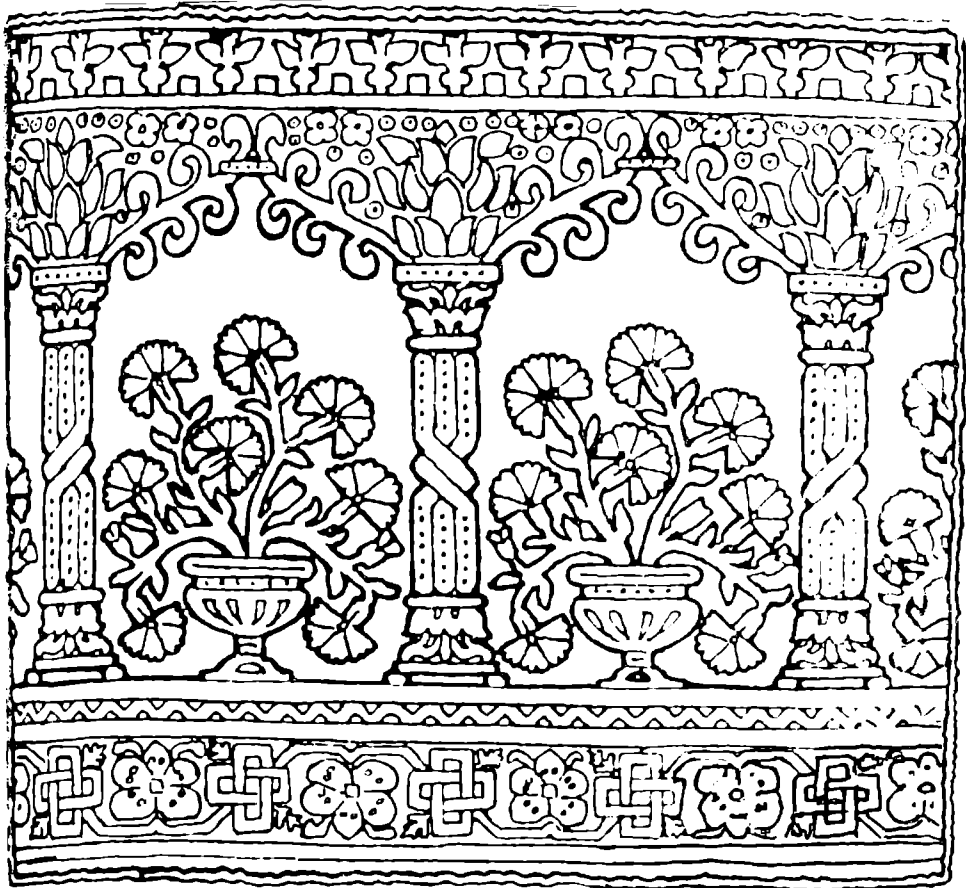
Női kődmön háta rátét- és hímzésszel. (Tarnaszentmiklós, Heves m.)

Szötteseinken megfigyelhető, hogy népünk szereti a készítője nevét, az évszámot is belefesteni, szőni, róni a készülő műbe. Ezt most már a jelenben használt latin betűkkel teszi. Viszont régi szötteseinken keresnünk kell ősi írásunk nyomát még akkor is, ha ezek nem feltétlenül a rovás betűrendszerét használják. E fejezet kezdetén idéztem egy művésznünk ráérzését a szöttések csíkjainak ritmus-jelentésével kapcsolatban. Magyar Adorján kitér erélyi szöttések hold-naptár jelentésére.

Hímzéseink is ősi gondolatközlésünket rejtik magukban. A székely írásos nevében is hordozza, hogy jelentése van. Külön mondanivaló már a használt szín, hogy lapos, vagy emelt öltéssel készült-e? Mindegyik írottasunk központi díszjele a kezdet jele, melyből világok — és kézimunkák — sarjadnak.

Különös figyelmet érdemelnek halottas lepedőink mondanivalói. Készítői talán itt mertek legtovább őseik hite szerinti mondanivalójukat megörökíteni. Ezen minták között egy némely kora kőkorszakunk rajzait örökítette meg.

Magyarországi párnaminta. Magyar Adorján rajza

Hímzéseink — mint írásbeliségünk kezdetei is — megörökítik a hímző egyén környezetét is: híven tükrözi, hogy a sivatag barnás-rózsaszín és kék egű világa, zöld mezők ezernyi virága, vagy hegyvidékek fenyvesei vették-e körül.

Hitvilágunk is kifejezést nyer a színek használatában, az öltés milyenségében, s magában a megjelenített képben is. Hún világszemléletű őstörzseink jelképe az ék, s az egyenlőszárú kereszt: mindkettő fénykép. Keresztzemes kézimunkáink kifejezik azon tudatunkat, hogy e világon minden a napból származik. Tulajdonomban lévő keresztzemes párnán az egész hún hitvilág megjelenik: a Mén, mint holdjelkép és életfánk. Magyar Adorján a magyar építészet történetével kapcsolatban megmagyarázza, hogy egy keresztzemes párnánk a legkisebb részletekig megőrizte rézkorszakunk házának képét. (V.25)

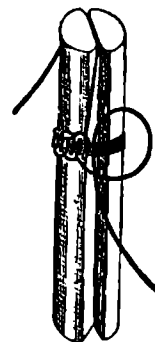
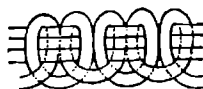
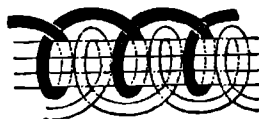
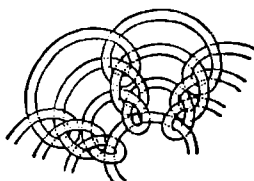
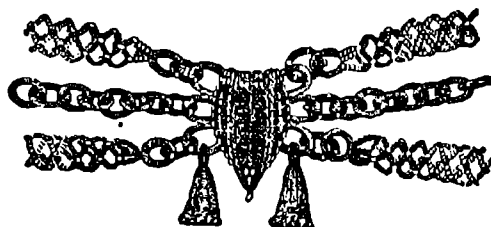
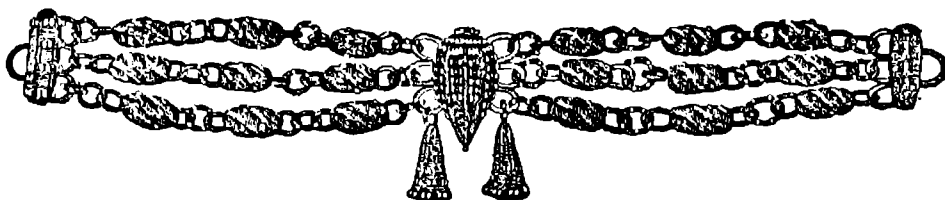

620 Részlet halottas lepedő himzéséből. Fehér pamutvásznon fekete pamutzállal, túlnyomóan „mezőségi” — láncöltéssel kontúrozott margit-öltéssel — varrták. 16 cm. Mezőkeszű, Chesau, RSZK, v. Kolozs megye. (Néprajzi Múzeum)

621 Részlet halottas lepedő „kigyós” mintájából. Fehér pamutvásznon fekete pamutfonallal, ún. mezőségi öltéssel varrták. 28 cm. Mezőkeszű, Chesau, RSZK, v. Kolozs megye. (Néprajzi Múzeum)

Mondanivalója az emberiség közös, legősibb emlékeit mentette át a mába.

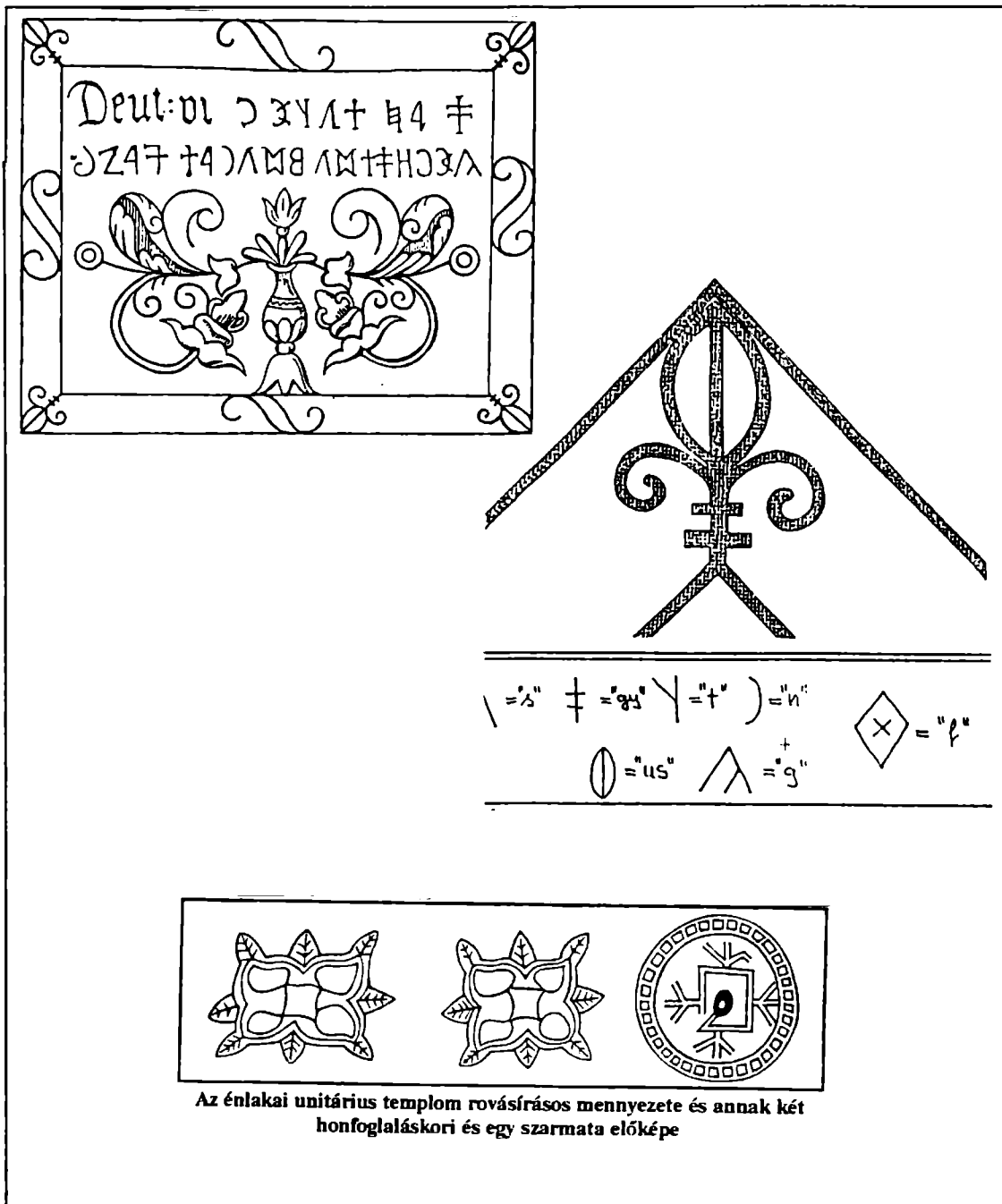
Az alanti lószőr munka érzékelteti, hogy a mai napig is szereti a szövő az évszámot, kézjegyet és valami üzenetet is beleszőni a munkájába. Ezen tulajdonságunk ősidőktől nyomon követhető. (V.31:253)

Lószőrmunkák. Főnt: lószőrből készült tőtartó akasztógyűrűjének fölirata; (a fölirat kb. háromszoros nagyítás; Nagyszalonta, Bihar m.); alatta: láncok részletei; az alsó sorban: lószőrboji és a fonás technikája, szerszáma.

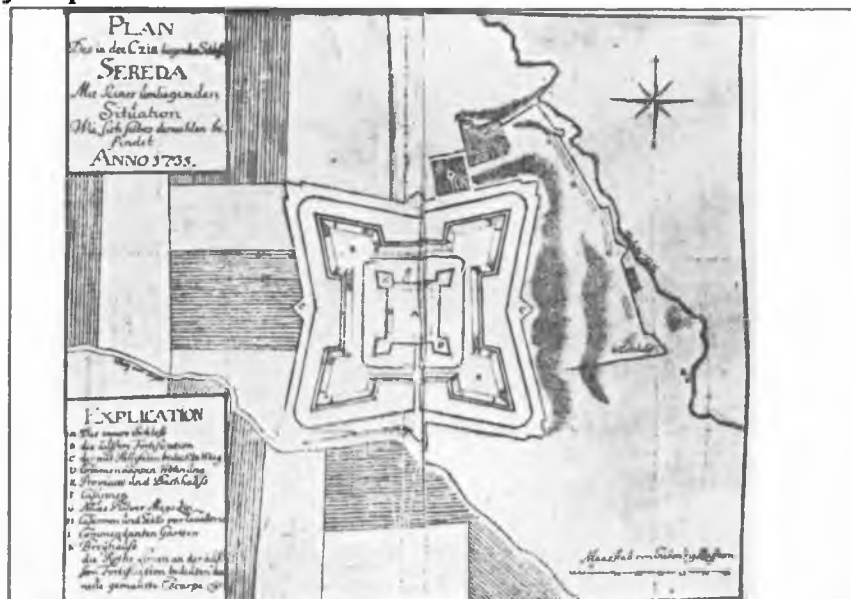
/V. 31: 253/

Sütés-főzés, fonás, szövés, hímzés asszonymunkái őrizték meg üldöztetéseink századaiban ősmagyar tudatkinccsünket. Minták és levelek közé bújtatva ott lappang a Tündérkor mondanivalója. Ezt felismerve meg kell látnunk azt is, hogy ezen mondanivaló az asszonymesterségen túl átment a szigorúan vett használati eszközök világába is, ahol nem mint „írás”, hanem csupán díszítőelemek benyomását keltették. Ezekről majd bővebben a „tárgyi műveltség” részben emlékezek meg, de kérem az olvasót, ott is nézzen túl a nyilvánvaló formai szépségen, s keresse a további mondanivalót. Ha ezt megcselekedjük, s megtanuljuk, hogy a tulipános-ládák hol kell keresni az „írást”: a készítő kézjegyét, évszámot a virágok között, érzékenyebbé válunk az ősi írás felismerésére is. Így tudni fogjuk, hogy a minta milyen őstörzshöz tartozó embertől származik, mi volt hitvilágának sarkalatos pontja, mikor készült a tárgy, milyen környezetben, s ezen alakokat hogyan hangzósíthatjuk, s hangzósítva mit mondanak? Ezen állítás közelebb hozása érdekében idézem a Magyar Vetés 1993.szeptember 5.-i számában „Az Énlaki Életfák” cím alatt megjelent Varga Géza tanulmányát, mely figyelmeztet arra, hogy a kereten belüli sarokdíszek is írások, melyek — a fenti, nyilvánvalóan rovásos betűkhöz hasonlóan — hangzósíthatók. Bővebb magyarázata Varga Géza „Bronzkori Magyar Írásbeliség” című művében található meg.

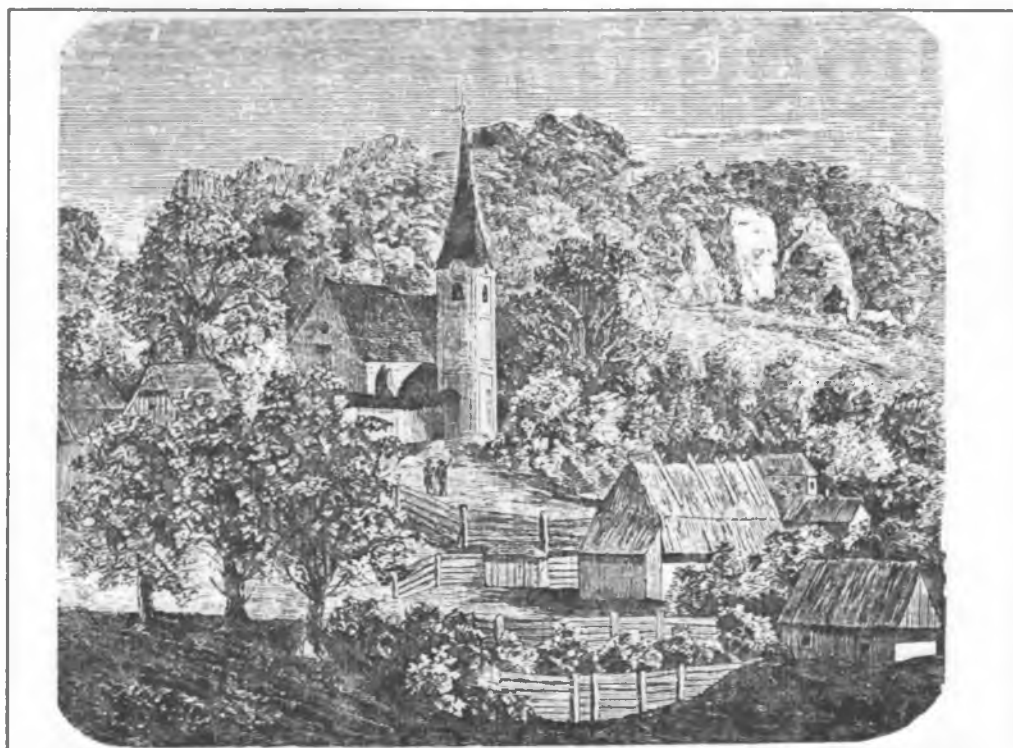

(A honfoglalás-kori szót kérem az Árpád-kori szóval felváltani.) Ezen minták ősei a Kárpátmedencében a legkorábbi idők óta megtalálhatók. A két szélsőt hasonlítsuk össze a „kúcsos-kalács”, s a csíkszeredai vár alaprajzának mondanivalójával.

Hogy mennyire fontos mondanivalót tartalmaz e jelképrendszer feltűnik abból is, hogy a baloldali Árpád-kori, s még korábbi minták képezik a csíkszeredai vár alaprajzát, mely magában foglalja ősi írásunk fény jelét. Így a csíkszeredai várat tündérváraink késői öröksének tekintem. (V.72) Ugyancsak fontos kérdés: ha a szittyák, húnok és székelyek között nincsen népi és műveltségi rokonság, miért építik a székelyek váraikat szittyai jelképrendszer szerint?

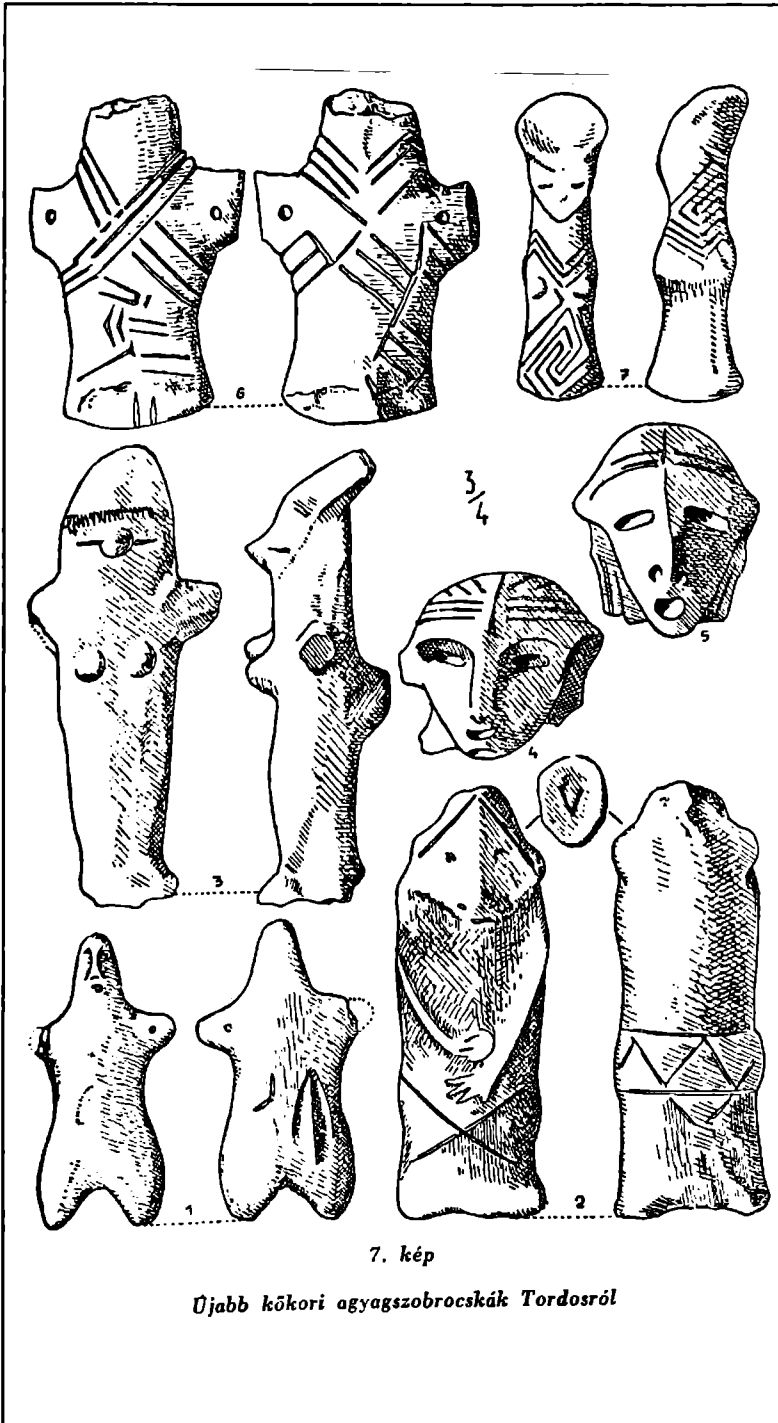

Csíkszeredai vár alaprajza

Az énlaki unitárius templom a Firtossal a háttérben. (V.73:91)

Ősi írásunk az agyag közvetítésével is időtlen időkbe vezethető vissza. Lágysága miatt mind a mélyített karcolás, mind a sodort, domborműszerűen kiemelkedő jelek könnyen készíthetők belőle. Szobrok, edények gyúrására szinte önként kínálkozik. Lehet napon szárítva tartósítani, bár a kárpátmedencei ember 500.000 éve tűzismerő, s így kiégetése is lehetséges volt.

7. kép

Újabb kőkori agyagszobrocskák Tordosról

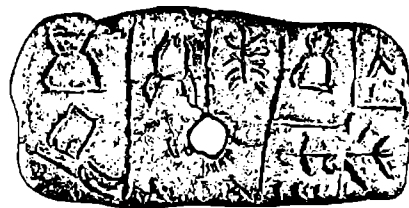
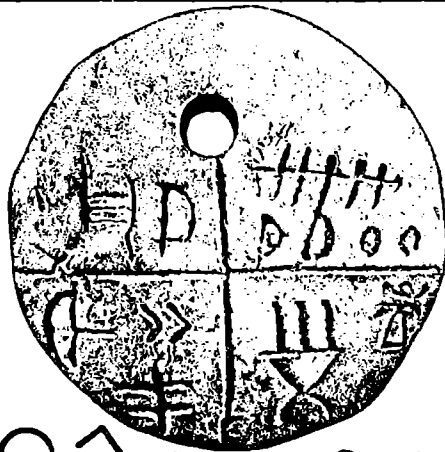
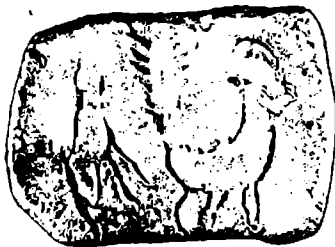
Ezen tordosi újab-
bőkori agyagszobrok
jeleit Dr. Baráth Tibor
hangzósította.

A 2.sz. szobor
olvasata szerintem „hún-
magyar”

Az 1.sz. szobor
magyar és szemere
jeleket visel. Pontosan
egyezik a korábban
bemutatott újab-
bőkori edények
jelképrendszerével, de a
szemere szem-
emberkéekkel, s búcsúink
mézesbábjaival is.

Hasonlítsuk össze a
mézesbábok alakjával,
ami ugyancsak szemere
mesterségre vezethető
vissza, a méhészkedéssel
együtt. (Ugyan erre
felhívtam a figyelmet a
szemere „szem”-
szobrocskák
tárgyalásánál is.)

(V.4:283)

⊥ D O P P

○ ↗ : E. \ D. O. I). → +). IIII. O \ \ \.

eZ. IR_áNY. ELÉ. J.ÖN. IS_T_eN. 4. Ó_Ba_K_oR.

⊥ ☉ >> ± +)

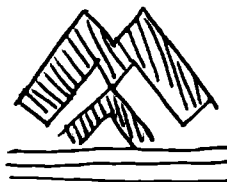
○)E. I). (III. ▽). >>. +] <. +).

(h)O_N_aP. Je_Le. Rák. ÖV_ÖN. 10. Te_Le_K. ut_án.

Okmánytár 22, 23, 24. - A Maros_menti Tatár lakán feltárt napvárta műszerei magyar nyelvű felirásokat viselnek. A korong alakú idom szövege így szól: "Ez irány elé jön Isten 4 óraker. Hónap jele: Rák övön 10 telek után." A soronkinti hét_hét szó a "sikeres" felirat egyik ismerve.

(V.30)

Hasonlítsuk össze a korábban bemutatott Oltszem, Háromszék vármegyei kéregedény (sótartó) mondanivalójával az alant bemutatott, bronzkori vízeskancsó feliratát.

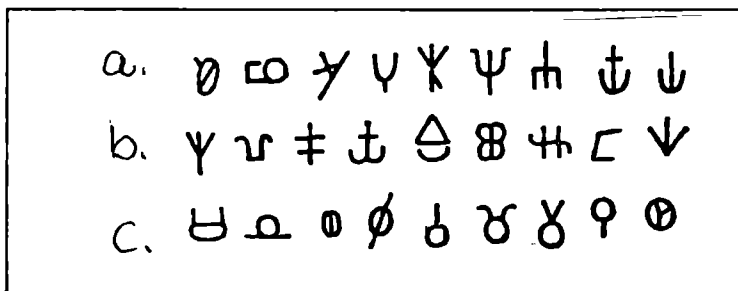

Dr. Baráth Tibor olvasata szerint „víz” jelentésű, a székely-magyar rovás szabályai értelmében.

A tarnadobi rézkori ásatásaink bizonyossága szerint ekkor már igen fejlett állattartással rendelkezett a kárpátmedencei ősnép, melyet magyarként ismerünk. Éppen ezért, az állattenyésztéssel járó jelölés, számontartás is írásbeliségünk része.

Juhoknál a megjelölés rendszerint az állat korára vonatkozik: a füléből kis ékeket vágnak ki annak megfelelően, hogy hány éves a jószág. Ló és szarvasmarha esetében „bilyogokkal”, más szóval égetett eljárással bélyegzik meg az állatot. Írásbeliségünk alapelveivel kapcsolatban fontosnak tartom a következőket idézni: „...A bilyogok: tulajdonjegyek, vagy újabban tulajdonjegyül szolgáló betűk; az utóbbi esetben rendszeren a gazda nevének kezdőbetűi. A beégetett tulajdonjegy néha valami tárgyat ábrázol, igen gyakran azonban felismerhetetlen jel. Ez utóbbi — mivel a bilyogzóvas hosszúéletű, nem ritkán 200-300 éves, apáról fiúra szálló szerszám — igen ősi, s bővebb tanulmányozásra is érdemes. B bilyogot nemcsak jószágra, hanem gazdasági szerszámra is rá szokták sütni, sőt az Alföldön, református temetőkből, kopjafán is lehet sírfelirat helyett beégetett bilyogot találni. A gazdákon kívül gyakran a falúnak, városnak, sőt a vármegyének is van bilyogozó vasa... A hatósági bilyogokról Erdélyben régen „bilyogkönyvet” adtak ki, ennek segítségével állapították meg a bilyogból a bitang jószág eredetének helyét.” (V.31:102-3)

Fentiek is alátámasztják az eddig elmondottakat: népünk megkívánta saját kézjegyén túl feltüntetni a falú, illetve régebben a család, nagycsalád, törzs kilétét is. Azt is meg kell említenem, hogy a 200-300 évig fennmaradó „bilyogok” közvetítésével igen könnyen és egyenes ágon átörökölhettük nemcsak a rézkorszakunk — melynek lakóházait hímzéseinkről ismerjük — de még korábbi műveltségek írásrendszerének alapelemeit is.

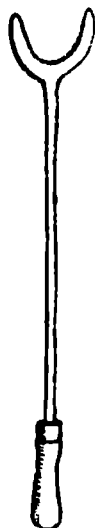
Kecskeméti
jószág-bilyogok.

Néprajzosaink a „bilyog” szót török eredetűnek mondják annak ellenére, hogy alakilag és értelemben is szoros összefüggésben van a vály szavunkkal. De ugyancsak összefüggésbe hozható a szerszám alakját tekintve palóc népünk bál szavával, amennyiben hosszú pálcára épül a tulajdonképpeni bilyog, mégpedig lapjával, ez a szó viszont a palóc bál fordítottja. Mindkét esetben ősi szótárunk szavaival találkozunk.

Az égetéssel történő bilyogozás valóban belevály, mély sebet hagy gyógyulás után is az állat bőrében.

A fenti, s az alant bemutatott „olvashatatlan” és „érthetetlen” jegyek között számos feltűnik — még a felületes szemlélő előtt is — hogy erős rokonságot, sőt, minden valószínűség szerint azonosságot mutat a székely-magyar rovással. Látható közöttük

tisztán székely rovásértékű betű, szám, s vannak az összerovás szabályait magukon viselő jegyek. Most csak néhányat emelek ki:

Bélyegzővas a marha orra-
nak megjegyzésére.
(Kecskemét.)

Bélyegzővasak.
(Alföld.)

cs.	⊕	∞	pt	λ	≈	⊕	∞	†
d.	⊕	V	⊕	∞	∞	∞	∞	∞
e.	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
e'	⊕	V	∞	∞	∞	∞	∞	∞
<i>Jószágbillegek. (Kecskemét.)</i>								
f.	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
g.	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
gy.	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
h.	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
<i>Jószágbillegek. (Kecskemét.)</i>								

- a. az első jegy összerovás (ligatúra)
- b. első jegye a rovás „Zs” betűje, a harmadik jegye a rovás „GY” betűje, az utolsó a rovás „50” száma
- cs. ötödik jele a rovás kettőzött „V” betűje
- e. ötödik jel a „V” és az „Γ” összerovása
- f. harmadik jele a korakőkorszak napvártájának egyik jele (V30)
- gy. a második jele a „magyar” szó ligatúrája
- h. a sor utolsó jele számrovásunk „100” száma.

Sajnálatos tényként kell megemlítenem, hogy néprajzosaink megelégedtek azzal, hogy ezen jelek „olvashatatlanok”, s nem kérdezték meg a bilyogok tulajdonosaitól azok értelmét.

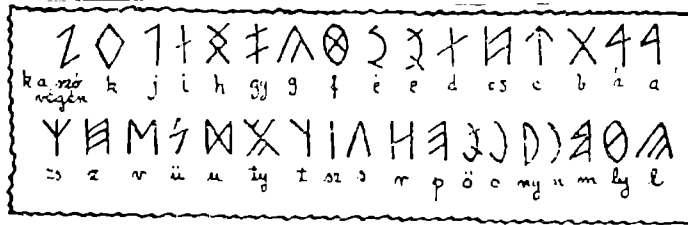
(Fatónktalajdonjegyek. Székelyföld.)

A fatónk végébe vert rovásjegyek tulajdon-jegyek, s eredetük minden bizonnyal a rováshoz vezethető vissza.

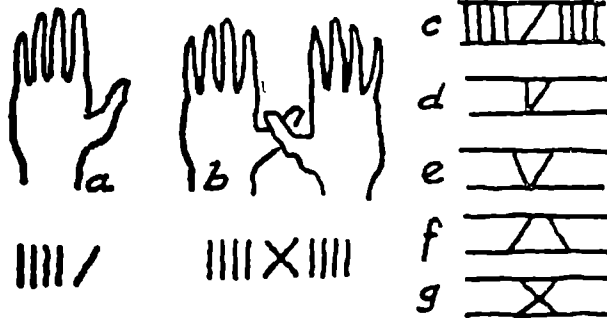
(V.31:10)

Rovásunk, de különösen számrovásunk ősiségünk egy bizonyítka. Tudott, hogy hosszú századok letelepedett élete és békés fejlődése szükséges ahhoz, hogy egy nép írásbelisége kifejlődhessen. Minden kutató előtt nyilvánvaló, hogy ősi rovásunk meg nem értett jeleit vették át a Kárpátmedence műveltségi köréhez közel élők, így a rómaiak is. Különösen nyilvánvaló ez számrovásunk esetében, ahol a természetben alapuló rovasjegyeket önkényesen, mindentől elvonatkoztatva alkalmazták, s ahol egy jelet nem ismertek, betűkkel helyettesítették. Bő és igen szépen kidolgozott irodalmához, különösen Sebestyén és Magyar Adorján vonatkozó munkáihoz, s Fischer Károly Antal összegező művéhez (V.41) irányítom az olvasót. Itt most csak további utalás kedvéért közlöm Magyar Adorján rovás-táblázatát. (V.40)

Magyar Adorján rovásírás és számrovás táblázata.

Magyar:	I	II	III	IIII	V	X	V	*	*
Etruszk:	I	II	III	IIII	V	X	V	⊕	⊖
Római:	I	II	III	IV	V	X	L	C	M

1 $2 \times 5 = 10 \dots \text{X} = \text{X}$. Mert: az ősmagyar-ötös: V, a tízes pedig: X. Egy-ötöst ha megjelölünk így: V, akkor az 50. Egy-tízest X ha megjelölünk így: * akkor az 100. Mert: $2 \times 50 = 100$. * = *. Egy-százast ha megjelölünk így: * akkor az 1000. ∞∞

Csallány Dezső „A Székely-Magyar Rovásírás történetéhez” című tanulmánya (Archeologiai Értesítő 1966.1.sz., Vol.93) részletesen foglalkozik a rovás fejlődésével, lelőhelyeivel és változataival, melyek részletes ismertetése jelen munka keretein túl van. Meg kell viszont említenem az általa ismertetett lelőhelyeket, azok kapcsolatait, s ezen túl a székely rovás alaptulajdonságait és fejlődési irányát.

Lelőhelyek között a következőket említi:

Kőbe vésett emlékek:	Karácsonfalva, (a XV.sz. végéről) Radocsány Konstantinápoly
Agyagtáblára róva	Székelyderzs (1431-ből.)
Vörös krétával írva	Bögöz
Festett szöveg	Enlaka
Fára rovás	Csíksszentmárton Csíksszentmihály. E két utóbbinak csak kéziratos alakja maradt meg Marsigli átírásában
Pergamentre írva	Nicholsburgi abc, a XV.sz. közepéről

Minden érdeklődő az említett cikkben részleteiben is megtalálhatja a fenti írásos emlékek egymással való kapcsolatának feldolgozását. Itt csak a cikkében említett, s a Kárpátmedence határain túli rovás-emlékek kapcsolataira térek ki.

A legősibbnek mondott Karácsonfalvi szöveg egy váratlan kapcsolatára hívja fel a figyelmet: az „é” betűnk alakja a samaritánus „é” jelével azonos. Ezen azonosság a későbbi emlékekben nem jelentkezik. A nagyszentmiklósi szövegben képviselt „szilvamag-alakú jelek”, az F és LY ősisége bizonyításul felhossa, hogy ezek a görögben is megvannak.

Különös gonddal dolgozta ki a türk abc-vel való rovás-kapcsolatot, aminek létezését a székelység ázsiai, illetve szibériai származásával igazolja, ahol szerinte Askil néven szerepeltek. Nem tér ki bővebben arra, hogy székely rovásunk hogyan és mikor érintette szibériai mitikus őshazájukból kiindulva a samaritánusokat, akik ezek szerint ugyancsak rovásírást használtak. Az ázsiai őshaza tévtana ilyen kérdésekre választ adni képtelen. Feltűnő a MTA.azon igyekezete, hogy ősműveltségünket eltakarva, minden műveltségi terméket idegenből átvettnek magyarázzon. Ezen téves előjelű fejlődési vonal egyetlen lehetséges eredménye a zsákutcába jutás. Ezen zsákutcába juttatás a Magyar Tudományos Akadémia áldásával nemcsak bel-, hanem külföldön is elfogadott módszerré vált, mely odáig fajult, hogy Gelb, az ősi írások nyugati szakértője a székely rovást „gyermekes által kitalált” valaminek mondja

Amint korábban említettem, számrovásunk rendszere — a szomszédaink, főleg a latin számírás rendszerével összehasonlítva — az eredetiség és ősiség minden kellékével rendelkezik. Korábban azt is említettem, hogy a magyar tudat mindig helyet adott a

vetületes világszemléletének. Ugyan ez áll a rovás szerkezetére is, ahol ugyancsak eleget tesz eme lelki követelményének. Igen éles meglátással fejtette ki e tényt Csallány professzor fent idézett munkájában, a ligaturák magyarázatával kapcsolatban, amit alant idézek: „...Nyilvánvaló, hogy az egyenes szárú enc rovásjel, már nem az n ábrázolású összevont jelfől áll, tehát nem is az eddigi értelemben vett ligatura. A c rovásjel itt tükörképszerűen fent és lent ismétlődik, mint egymással egyenes vonallal összekötött c rovásjel. Vagyis: önmagának, önnönmagának, régiesen: enmagának, ennenmagának tükörképe, enmagából eredő rovásjel, azaz 'en' c („ön” c) rovásjel.” Ez az egyenes szárú enc ligatura-változat mutatja az ősi formát. A tükörképes ligaturák változatait most nem hozom, de ezeket ma már kivesző, ősi alakoknak mondja.

A legrégebbnek mondott karácsonfalvi szöveg a rovást hún-székely rovásnak mondja, a XIV-XV. században. Ebben a korban már nemcsak fejlett írással találjuk magunkat szemközt, hanem e kortól kezdve írásunk már hanyatlásnak indult. Korunkban töténészeink költölmányként említik hún kapcsolatainkat, mely kapcsolat még élő emlék volt a karácsonfalvi szöveg idején.

Írásbeliségünk alakulásával kapcsolatban — ugyancsak az ázsiai eredet tévtanának hatására — írásszakértőink soha nem vizsgálták meg a Kárpátmedence területén élt ősnépek írásrendszerét sem, s azoknak a magyarral való kapcsolatát Ezek között meg kell említenem

1. a jászt, mely kárpátmedencei ősnép, s a jász néven kívül szerepel ion, jazig, és filiszteus néven is a történelem színpadán.
2. a pannont, s
3. a föníciai ősnépeinket.

Igen fontos tanulmányág az égei tegei, krétai, etruszk, sumír, egyiptomi, római, kelta, iber írások magyar kapcsolatait kidolgozni. Ezekkel kapcsolatban Dr. Baráth Tibor műveiben vázolt úttörő gondolatokhoz utalom az olvasót. Itt most csak annyit kell megjegyezni, hogy írásrendszerünk ezen ősinek mondott műveltségek alakulása idején már saját, fejlett írása volt, mégpedig kárpátmedencei eredettel, s amint a korábbiakban láttuk, tündérfkori kezdettel.

A korábban tárgyalt Mas D'Azil-i festett kőtojásokon található ABC-s írásnak tűnő jeleket nyugati tudósok a föníciai írásokkal hozzák összefüggésbe. A jégkorszak emberének abc-s írása ismét Arany -, illetve tündérfkori eredetre utal, történelmi korokkal való folytonossággal.

Egyezer éves folyamatos és tervszerű nyelvemlékpusztítás sem tudta népünk tudatából kitörölni ősi írásának emlékét, s ez a legváratlanabb helyeken tűnik elő. Egyik ilyen váratlan rováslelet volt az 1940-es években Balatonfenyvesen a volt „Vajda villa” rovásírásos székelykapuja, a Kőröstarcsán írott — id. Fülöp Károly jelentette — rovásírásos naptár az 1960-as évekből. Erdélyben és Pincehelyen még ugyancsak az 1940-es években látott „faragott” botok, s a Magyar Vetés 1993-94 évi számának 19. oldalán hozott „Fába rótt szózat”, Zombori Lajos feldolgozásában. Az alant közölt szöveg két, kb. 60 éve készült ívócsanak szegélyét képezte. A két tárgyat a szerző 1993-ban vásárolta Budapesten, a Múzeum körüti Központi Antikváriumban.

HázÁDNak ReNDÜLeTLeNÜL	
LÉGY HIVE OH MAGYAR	
BÖLCSÖD AZ MAJDaN SIROD IS	
MeLY ÁPOL S ELTaKaR	
Az ívócsanak fülén kétoldalt egy-egy farkába harapó kígyó látható. A felső oldalán újabb szöveg:	
FARaGTA VeRPeLÉTI KIS	
DeZSŐ MISKOLC 1939	
A másik ívócsanak szélén az alábbi szöveg olvasható:	
TISZTeLD BÜSZKE TURÁNI	
ŐSEID EMLÉKÉT TARTSD eRKÖLCSEIT	
A fülön kétoldalt egy-egy szárnyas, farkába harapó sárkány van. A sárkány szárnyának szélén felirat:	
VeRPeLÉTI KIS DeZSŐ	
rovásszámok: III XXX * IIIIV *	A szárny két oldalán
1933 és Árpádsávok feletti hármass halom, zöld mezőben kettős kereszt. A csanak alján a faragómester nevének tamgaszerűen (tulajdonjel) összerótt kezdőbetűi:	

A cikk írója a következő gyönyörű szavakkal összegezi a rovással kapcsolatos meglátásait: „A magyar nyelv megtartó ereje csudálatos... Az biztos, hogy a magyar nyelv ősisége, szépsége, változatossága, kifejező képessége és leírhatatlanul nagy megjelenítő ereje olyan tisztánlátásra és ezáltal rendkívül következetes gondolkodásra nyújt lehetőséget, ami egyedülálló a maga nemében. Gondoljunk csak feltalálóinkra, íróinkra, matematikusainkra, zeneszerzőinkre, amikor is nyugodtan elfelejtethjük, mi több, kizárhatjuk a hozott genetikai kódot, mert azt már rég felülírta a gyémántkeménységű és kristálytisztá magyar nyelvi logika.”

S mindez: Tündérkorunk ajándéka.

Ősi írásunkkal kapcsolatos szemelvények
Fisher Károly Antal gyűjtésében
(32. oldal)

Tizenkét hun-magyar alphabet.

A betűk hangértéke.	Telegdi 1598	I. Kájoni 1623	II. Kájoni 1623	Harsányi 1678	I. Kaposi 1713	II. Kaposi előtti	Oertelius 1746	Anonymus 1753	Dési előtti	Dobai	Udvarhelyi	Csik-szt-miklósi 1501	A betűk hangértéke.
a, d	4	4	4	4	∞	4	∞	4	4	4	4	4	a, d
b	∞	∞	∞	∞	∞	X	∞	∞	∞	X	∞		b
cs	∞	∞		∞	∞	∞	∞	4	∞	∞	4	∞	cs
cz	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	∞	↑	↑	4		cz
d	f	f	†	†	†	†	†	f	†	†	f		d
e	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞		e
é				∞	∞	∞	∞						é
f	⊕	⊕	⊕	⊕	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊕	⊗	f
g	∞	∞		∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	g
gy	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	gy
h	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	X		h
i, t	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	†	i, t
j	7	7		7	J	J	J	7	7	7	7	7	j
köz.-k	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	◇	köz.-k
vég.-k	Z			N	N	N	N	Z	N	Z	Z	Z	vég.-k
l	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	l
ly	⊙			⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙	ly
m	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	m
n	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	n
ny	∞	∞		∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞		ny
o, o	2	∞	∞	∞	∞	∞	∞	5	∞	∞	∞	∞	o, o
ö, ö	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	K	ö, ö

A betűk hang- értéke.	Telegdi	I. Kájoni	II. Kájoni	Harsányi	I. Kaposi	II. Kaposi	Oertel- lius	Amony- mus	Dési	Dobai	Údvar- helyi	Csik-ast- miklósi	A betűk hang- értéke.
p	Э	Э	Э	ƒ	з	Э	Э	Э	ƒ	ƒ	Э		p
R	H	Х	l	И	Х	/	Х	H	/		H		R
r					ſ	И	z		И	И		И	r
s	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	s
sz	/	l	7	λ	λ	λ	λ	l	7	l	l	l	sz
t	y	y	y	ƒy	y	y	y	y	y	y	y	y	t
ty	8	8		Х	Х	Х	Х	Х	Х	Х	8	Х	ty
u, ú,	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	u, ú,
ú, ú,	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ			ú, ú,
v	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	v
z	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	z
zs	Ψ	Ψ		ƒ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ		zs

Ezen alphabetekeket a következő művekből vettem:

Telegdi alphabetejét a maros-vásárhelyi kézirat táblázatáról,¹⁾ melyet ennek névtelen írója Telegdinek 1598. évben nyomtatásban megjelent művecskéjéből másolt.

Kájoni két alphabeteje „Alphabetum Hunno-Scythicum Sicilicum“ cím alatt Révainál jelent meg²⁾ s általam ennek művéből másolatotott. E két alfabet 1623-ból való.³⁾

Harsányi „Antiqua Hunnorum Elementa“ című alphabetejét Hickesius igen ritka művéből másoltam.⁴⁾ Hickesius ezen alphabete megjeleneése előtt 25 évvel, tehát 1678. vagy 1680. évben kapta.

Az első Kaposi-féle alphabete Béli művéből másoltam,⁵⁾

a második Kaposi-féle ellenben a maros-vásárhelyi kézirat táblázatáról. Mindkettő az 1713. év előtti időből való.

Az Oertelius-féle „Alphabetum priscorum Hunnorum seu Sytharum“, ismeretlen forrásból közölve, megvan ennek művében, s az 1746. év előtti időből való.⁶⁾

¹⁾ A maros-vásárhelyi 1603. B. könyvtári számmal jelölt kéziratban kilencz rendbeli alfabet van összeállítva ily renddel: Telegdi, Kaposi, Dési, s egy Névtelené, az Udvarhelyi, a Harsányi s Béli Mátyásé, a lipcsei, mely az előbbivel teljesen egyezik, és a Dobaié. A lipcsei alfabetet itt nem vettem fel a táblázatba, mert az kétségen kívül csak Béliének másolata, Harsányiét és Béliét ellenben nem e kéziratból, hanem Hickesius és Béli nyomtatott műveiből rajzoltam, habár a kézirat másolata is a legnagyobb pontossággal készülték.

²⁾ Joannis Nicolai Révai, Elaboratio Grammatica Hungarica. Pestini 1803. 8—r. 146. l. II. tábla.

³⁾ Szabó Károly kisebb történelmi munkái II. kötetének 193. lapján 1623 helyett 1678 áll, mi azonban kétségelenül nyomtatási hiba, mert Kájoni kézírata 1623-ból való.

⁴⁾ Georgii Hickesii, Antiquae literaturae septentrionalis libriduo. Oxoniae 1703—1705. 2—r. az I. rész előbeszéde VIII. lapja melletti réznyomaton „Antiqua Hunnorum Elementa“ cím alatt.

⁵⁾ M. Bélii, De veteri literatura hunno-scythica exercitatio. Lipsiae 1718. 4—r. I. és II. sz. tábla.

⁶⁾ Jo. Gottfr. Oertelii, Harmonia linguarum Orientis et Occidentis. Vittemberg 1746. 8—r.

A szavak elején:

l. l. l. h. h. h. g. g. g. b. b. b.
lo le la hi he ha go gi ga bo bi ba

z. s. s. r. r. r.
za si se sa ru ri ra

A szavak végén.

n. s. l. nk. ng. nd. nc.
nt st lt nk ngy ng nd ncz

A Kájoni-féle rövidítések:²⁾

h. h. h. g. g. g. c. b. b. b. b.
ho he ha go ge ga csa bo bi be ba

z. s. s. s. r. r. r. r. r. r. r.
za st so se sa rt ru ro ri re ra

A Kaposi-féle rövidítések:³⁾

x. x. x. x.
bo bi be ba

Az Oertelius-féle rövidítések:

x. x. x. x.
bo bi be ba

A csik-szent-miklósi fölirat összerótt betűi:

r. s. g. s. t. s. m. t. y. d. l. u. d. n. d. z. r. l. i. u. r.
rcs grg st sm tyd ll ud nd zr li ur

E rövidítéseknel a régi írásjegyek értelmező latin betűi már megfordítva vannak rakva, azaz úgy, amint e rövidítéseket olvasni kell.

Ezekon kívül az *e* betűjegy s a vég-*k*-nál, a fentebb megismertetett esetekben az *a* kihasználásával is tetemesen lehetett rövidíteni, így például a csik-szent-miklósi föliratban az *eser* szót

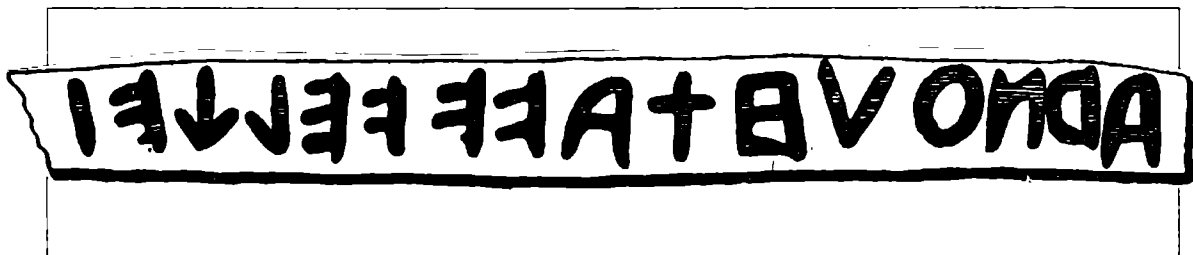
Fisher Károly Antal könyvének 82. oldaláról bemutatott, s alant közölt sárgaréz lap a Magyar Nemzeti Múzeum régiségtárában volt 1852-5. 64. db.szám alatt leltárba véve,

mint a Kecskemét városa mellett talált lelet. Akkori tudományos világunk fogalkozott is e lelettel. Fejér György hasonlítani tudta a székely, Horváth István a jász, Szabó Károly a pelazg írásjelekhez. Kérem az olvasót, hogy hasonlítsa össze e rézlap betűit a Mas D'Azil-i tojaskövek írásjeleivel.

Telegdi az utolsó sor sorvégi „K” betűjének a segítségével könnyen kiolvasta az ősmagyar kabar törzs nevét.

Fenti lelőhelyű és leltári számú az alant bemutatott vörösréz-rúdon található írás:

VETÜLETES VILÁGKÉPÜNK
CSILLAGOK

Korábbi munkáimban kitértem arra, hogy őseink tudása és természetismerete oly magas fokot ért el, amit csak mindenkori tudásunk határáig tudunk felismerni. Mai magas szintű természetismeret eddig még nem hozott olyan tudást a felszínre, melynek nyomát hagyomány-tárunkban meg nem találhatnánk.

Ezen tudást életük minden mozzanatába beleépítették, s minden üldöztetés dacára is átmentették számunkra a mába. E tudásmentő közeg első sorban nyelvünk, melynek szerkezeti egysége magában foglalja a teremtett világ rendjét, s másutt tárgyalom. Népmeséink, népdalaink és népművészetünk minden ága is magában hordozza az ősi tudást, ami a magyar élet mindenkori alapja.

Őseink a világmindenséget egy, szervezett és szerves egésznek tudták, melynek erői és alkotóelemei, azok hatása egyetemes a Mindenségben. Ősi tudatuk révén ismerték a teremtés folyamatát — a „legmagasb menny”-től a legkisebb parányokig. Most a Cambridge Encyclopaedia of Astronomy alapján sorra veszek néhány kiragadott példát, hogy fentieket közelebről magyarázhassam. Fordításban, idézőjelek között hozom azokat a részeket, melyek őseink jelképvilágának már ezredévek óta részei.

„A galaxiák közepének számos érdekes tulajdonsága van. Tartalmazza többek között az igen dinamikus galaxia-központot. Az a tér, melynek közepe itt összpontosul, a galaxia leggyorsabban forgó része: tengelye körül 50.000 évenként fordul meg.” (V.30:306)

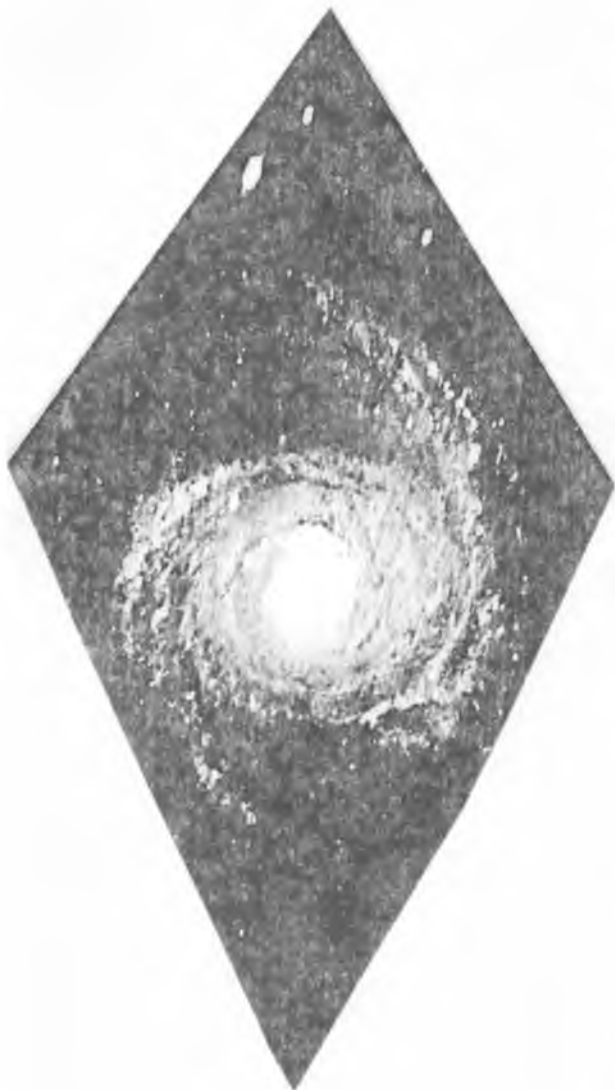
Népünk tudatában volt annak, hogy Tejútunk egy nagyobb rendszer kis része csupán, s ezen nagyobb rendszer egy központ körül forog. Kusza, kezdet és központ nyelvészetileg összetartozó szavak, s az ehhez kötődő „kusza” ábrázolás azonosságát alatt szemléltetem. A vonatkozó irodalom hangsúlyozza, hogy a galaxiákat felépítő anyagok, s azok megjelenési alakja mindenütt ugyan az, s éppen ezen tény miatt a mai csillagászai feltételezik azt, hogy mind a csillagok, mind a csillagközi anyagok szerves alkotórészei voltak az első elindulásnak, s éppen ezért a Világmindenség igen korai alkotóelemei. E tudást rádióteleszkópok segítségével szerezték meg mai csillagászaink. Őseink viszont e tudásukat nyelvük keletkezésének kezdetén már nyelvük szerkezetébe építették.

Némely galaxia mai fényképe alakjában, színeiben hasonlít valamely e földi virágra. Mivel színes képek bemutatására jelen munka nem ad lehetőséget, csak megemlítem, hogy a Trifid Nebula lilás-fényes szirmai árvácskára hasonlítanak. E csodás képeket szemlélve lehetetlen észre nem vennünk ismét a nyelvünkbe épített tudást: A Trifid Nebula világokat dajkál, világosságot ad ki magából és virágra hasonlít. Ős-nyelvünk első alkotói pontosan tudták, hogy miért azonos a fény, a világ és a virág, s éppen ezért egy szóval fejezték ki ezen ismeretet. Viszont addig, amíg ezen tudás meg nem értése átvevő műveltségek keretein belül babonákká alacsonyult, addig népünk híven megőrizte az ősi tudást a maga tisztaságában.

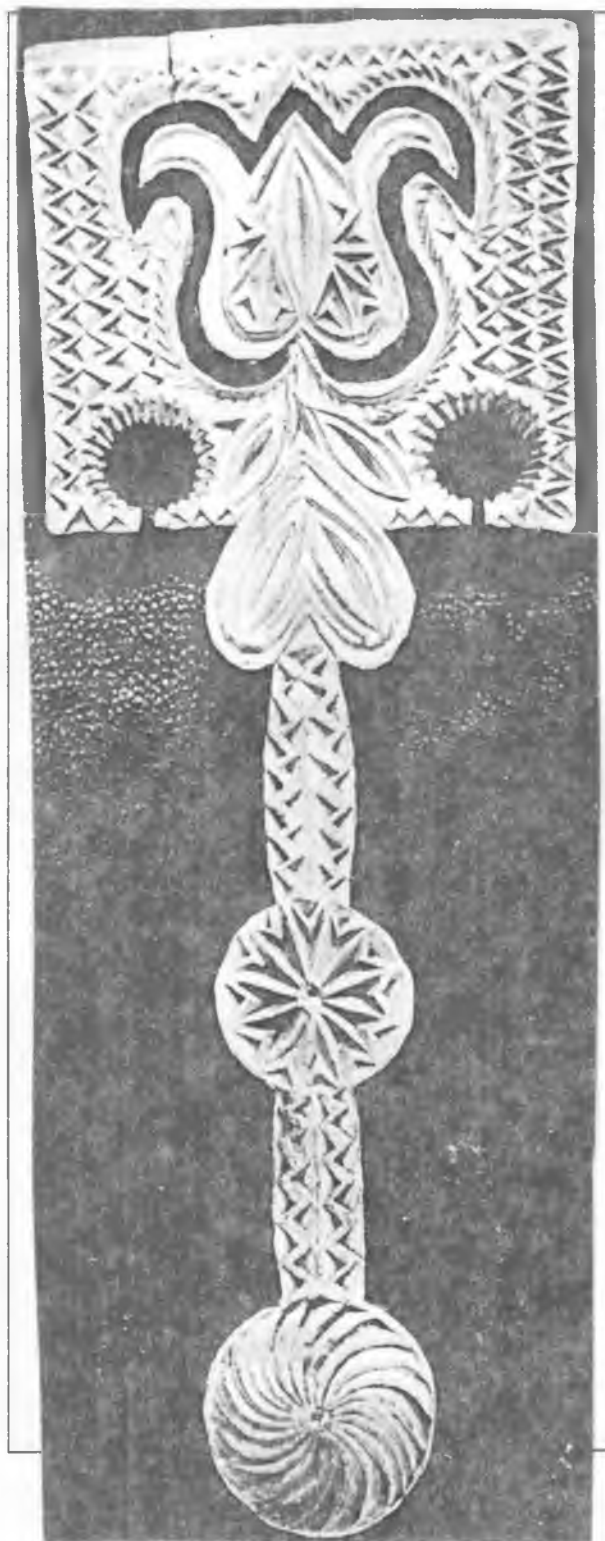
„A tojásdad galaxiák meglehetősen egyhangúak, viszont a spirális galaxiáknak határozott egyéniségük van” (V.30.331), állapítja meg a mai csillagász.

Az M 81. galaxia örvényei.
(V.30:330) Ezeket népünk a
„ Kezdet” és „Kusza” szavak-
kal fejezte ki. -

Minden magyar munkán szerepel a kezdetre
való emlékezés. Ilyen képpen minden
alkotása: ima.

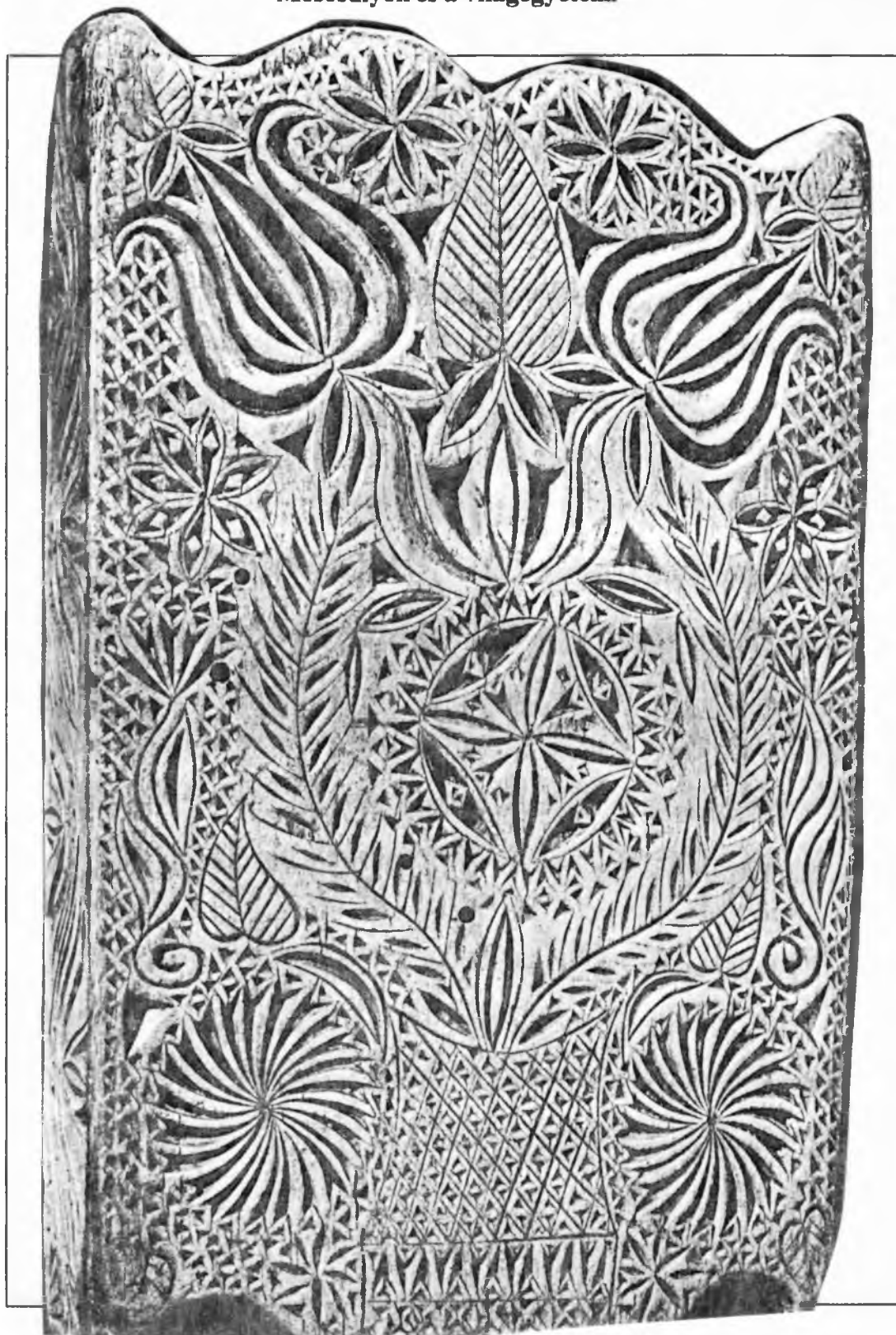

A jobb-oldali kép legalsó
faragott díszje székelyeink „kusza”
jele. Ma tévesen „rozettának”
nevezik illetékeseink. Az ősköd
kusza nevéből született a későbbi
„chaos”. (V.22 Székely fejezete.)

Az ős kezdetre való emlékezés hagyományossá vált jele minden használati tárgyon, házon megtalálható.

Népünk is megkülönböztetett szeretettel emlegeti ezen távoli világokat, melyek egyéniségét felismeri, s számon is tartja. Saját galaxiánkat a csodaszarvassal jelképezte, ágai Csodaszarvasunk ágai-bogai, melyen születő világok, napok ragyognak. Ez ősi életfánk, amiből életünk veszi kezdetét. Ezen született meg aranyalmánk, Szépistenünk, Magor. Pásztorjaink közel háromszáz bolygó és csillag nevét őrizték meg számunkra. Ismerték a föld és nap mozgását és ezek törvényeit. Második, „rozettá”-nak nevezett virág, ami templomaink díszeként mai napig megmaradt, bolygóink által leírt út mása, amit alant mutatok. Ezen ábra ismét a legszorosabb összefüggésben van a világ-virág nyelvi egységgel, s annak hű kifejezése. Tudatában voltunk a világmindenségben található, s azt mozgó négy alapvető erő létével. A fent bemutatott sulykoló díszes faragása szinte egész csillag és életismeretünk összegezése. Alján a galaxiának felismert kusa jelek, melyek mindegyikéből élet sarjad. A tér közepén nap jelképünk, melynek középterét a polarizált fény négyszöge, s azon is belül a csak napjainkban felfedezett négy erő („strong, electromagnetic, weak and gravitational” V.30:474), s ezekhez kapcsolódóan napkeresztünk, ami ugyancsak fény-jelvény. Népünk ezen természetismeretét az üldöztetések elől használati tárgyain menekítette át az utókor számára. Szinte elképzelhetetlen, milyen gyönyörűek lehettek ősi társadalmunk lakóhelyei, ahol mindez szabad kifejezést nyerhetett. Nincs még egy olyan nép, mely mosósúlykolóira, kapatisztítóira a Világmindenség titkait faragta díszül.

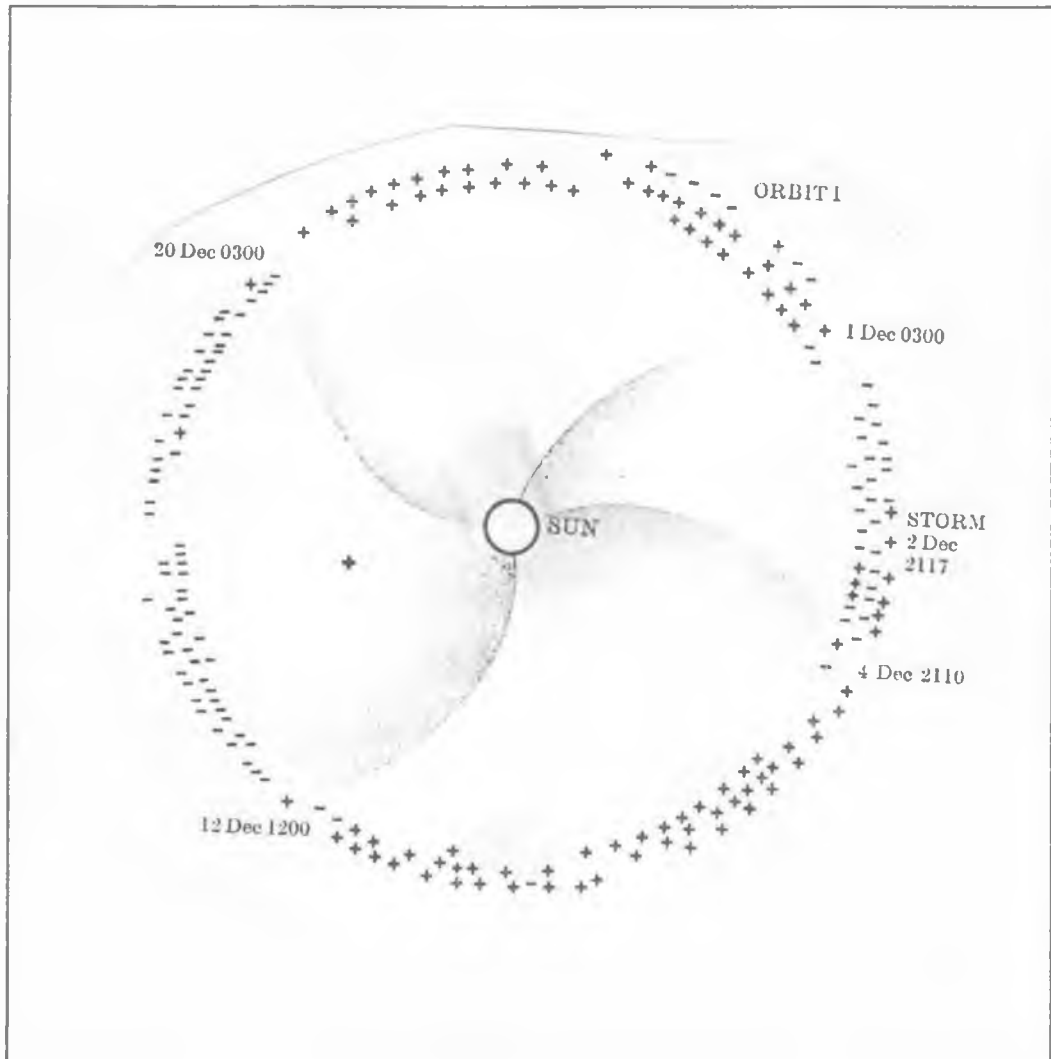
Mindezen forma-gazdaság lehetetlen lett volna egy olyan nép életében, mely alig ezer éve még nyereg alatt puhította a húst: se tudása, se igénye, se ideje nem lett volna

Csodaszarvasunk „ága-bogai” a csillagos égen.

ezek kialakítására. Magyar nyelvünk, zenénk, költészetünk, képzőművészetünk reánk örökölt gazdagsága, saját írásunk valósága mind csak egy sokezer éves, letelepedett és békés élet nyomán keletkezhetett. Asztalos Miklós Erdély őstörténetével foglalkozva megállapította, hogy érdekes módon a gyilok, a fegyver elenyészően kis számban képviselteti magát az őskor feltárt sírjaiban, viszont annál több a szépség jegyében született ékszer és használati tárgy.

Népünk forgó várainak keresztmetszete azonos az alatt közölt, nap körüli elektromágneses erővonalakkal, s keresztiszemes kézimunkáink nap-ábrázolásai megdöbbentően azonosak a mai fejlett technikával készült képekben megjelenő ábrákkal.

Ismerték az égitestek körpályán haladó mozgását, s ezek útjait napvártáik segítségével is tanulmányozták. Népünk építőművészetére annyira jellemző körtemplomoknak — hiszem — ezek voltak az ősei. Figyeljük meg a mai csillagvizsgáló és egy ilyen ősi körtemplom hasonlóságát. Ugyancsak figyelmeztetni kell önmagunkat az avar-várak ősi napvártá szerepére is (V.25), maga a vár kör alakú alaprajza viszont szintén megvalósítja népünk vetületes világképét: „...miképpen a

mennyben, úgy a földön is...". Gondolatközléssel foglalkozó fejezetemben hozom a korakőkorszakból reánk maradt holdnaptárunk képét.

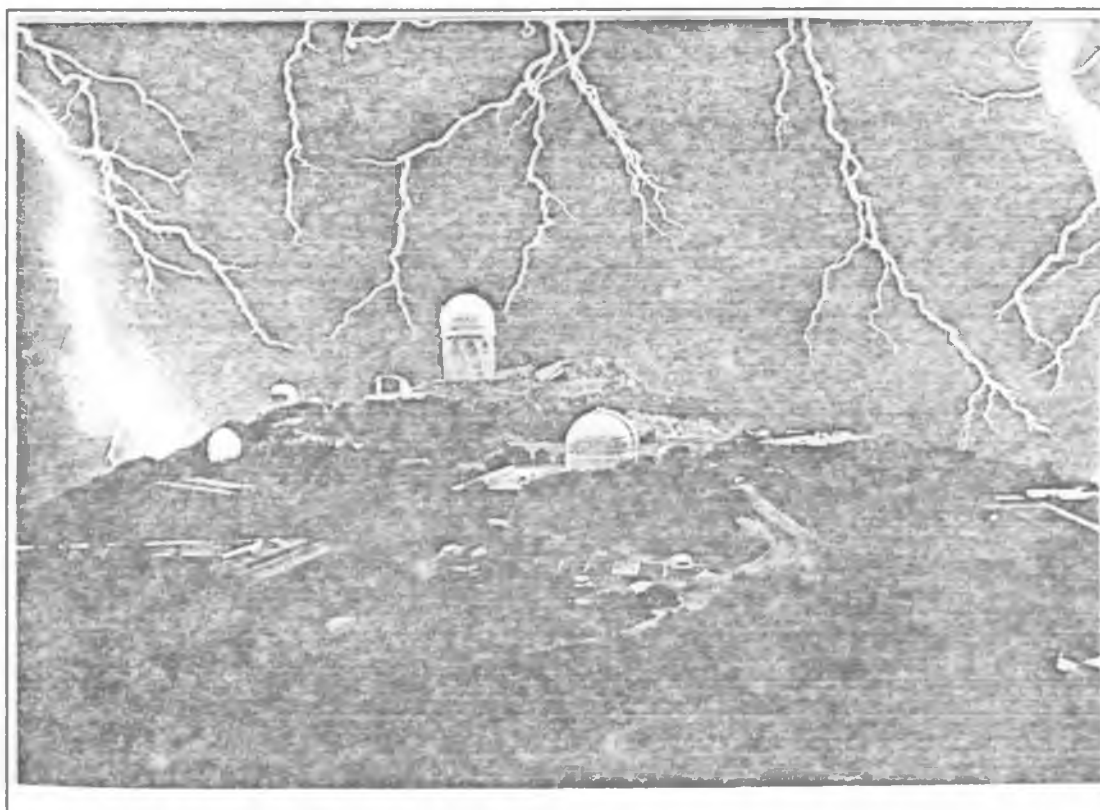
Az ősi napvárta mai utóda. Óskü neve megőrizte a legkorábbi, még csak egy

kőszázból álló napvárta emlékét, majd az annak helyén épült kőkörét is, melyből az igen jellegzetesen magyar kerek templomok születtek. (Magyar Vetés 1994.I.4)

Óskü látképe – a kerek kápolnával (XII. sz.)

Alsó kép: arizonai csillagvizsgáló központ.

Őseink napvártáinak néhány emléke. Őseink istentiszteleti helyei egyúttal a csillagos ég tanulmányozási helyei is voltak. Tudósaik papok is egyúttal, akik tudták, hogy a világ egy, mint ahogyan lélek és anyag is elválaszthatatlanok egymástól.

A kiskátóri kerek templom

A sárospataki rotunda alapfalai

A tari templom háromhajós szentélye, XIII. sz.

Őseink napváltái, kerek templomai.

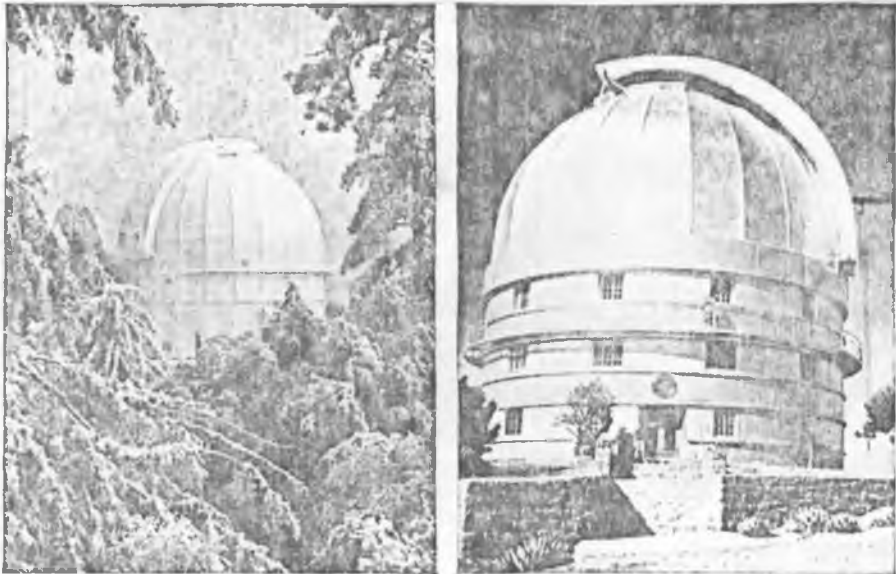
Karcsa temploma az apszis felől

A Bény-i kerektemplom

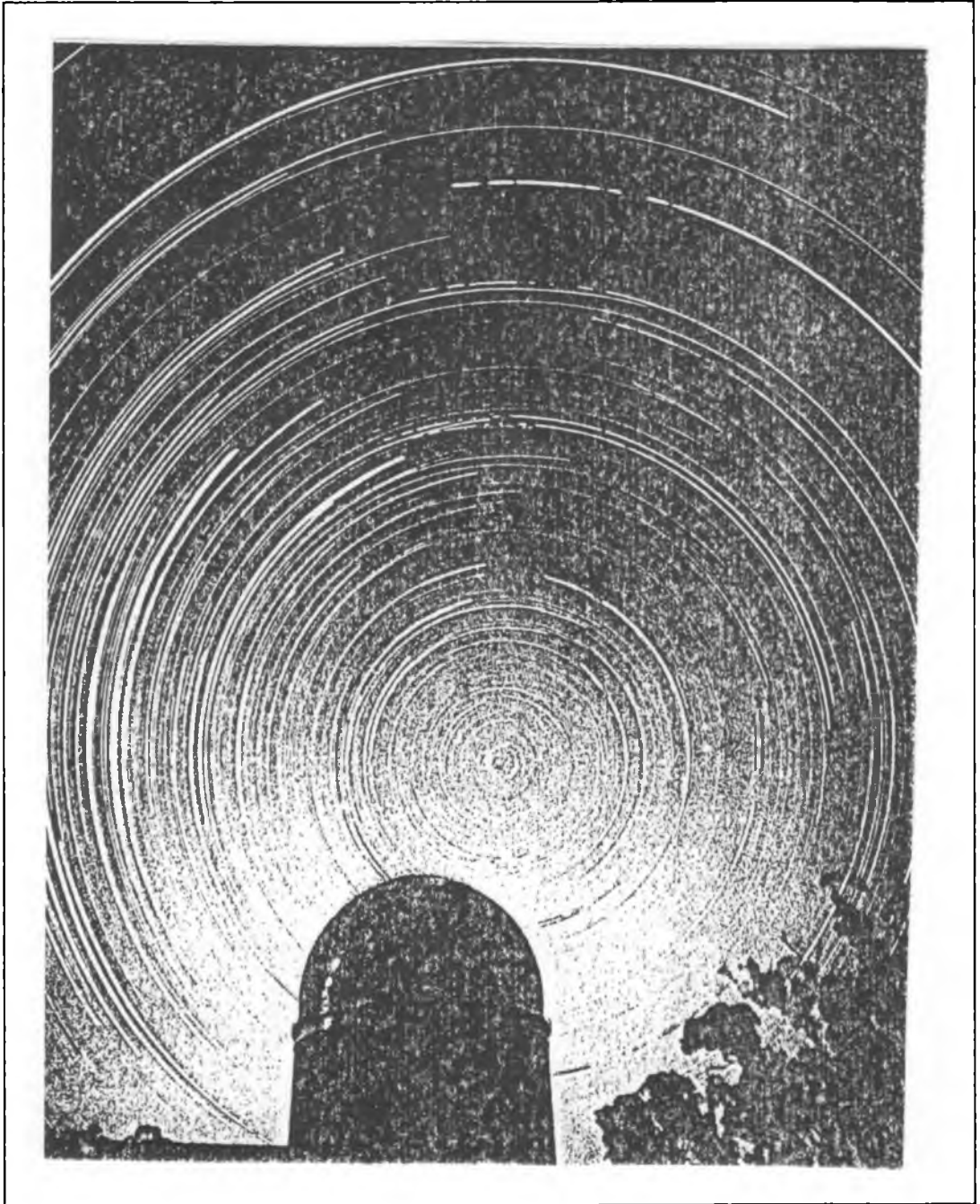
Az alanti kép Amerika nagy csillagvizsgáló központjait mutatja be:(balról jobbra haladva) A Mount Wilson megfigyelő központ 100 inches Hooker telescopjának épülete, A Texas University McDonald observatoriuma, középen a Palomár hegyen épült 200 inches telescope,s végül a Lick observatorium épülete.

Őseink napvártáival összevetve a mai csillagvizsgálókat meg kell állapítanunk, hogy e helyeken a lélek szava ritkábban kap helyet.

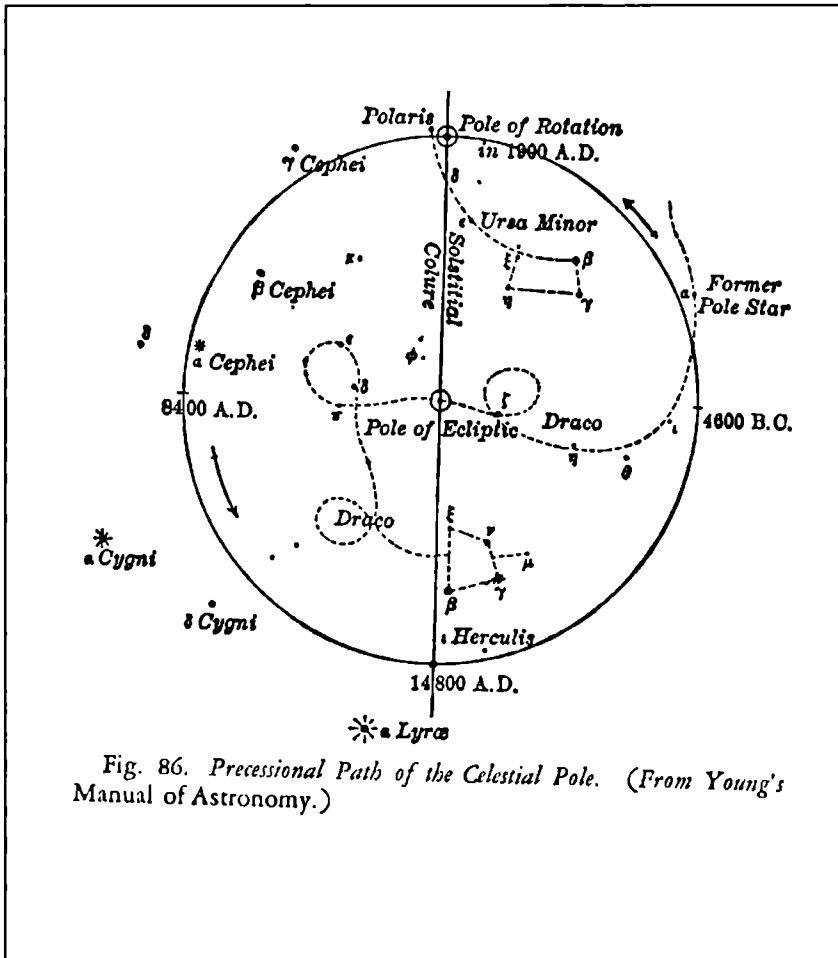

Ausztráliában felvett kép, hat óras rögzítéssel.

Vessük össze a képet népünk azon tudatával, hogy feje felett a világegyetem forog. Sírjaikon található ember-szobor az örökkévalósággal kapcsolja össze a sírlakóját, ki az örök körforgás része.,

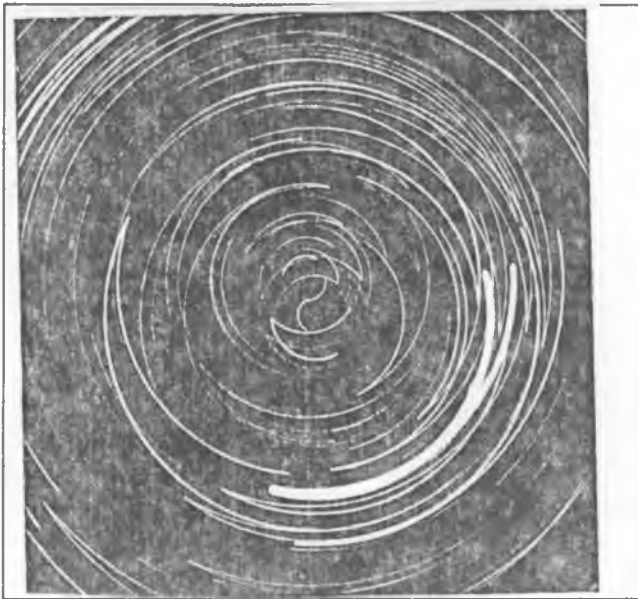

Csillagúton járó őseink pontosan ismerték a föld tengelyének változását, s ezen változások emlékeit megőrizték népmeséikben, amikor a sark-vidék még hazánk területén volt („...a világ egy nap...”). Ugyancsak pontosan tudták a föld tengelyének mai állás-szögét a sarkcsillaghoz viszonyítva, s ezen dűlés-szöget — többek között — a szent koronánkba is beleépítették. A korona alapját képező napkereszt-abroncs, s felette a sarkcsillag irányát jelölő kereszt a földtengely dűlés-szögével egyezik. (V.ö.: Ősi Gyökér című lap cikksorozatát.)

a
precessió útját
jelölő rajz
szépen
feltünteteti a
sarkok
változását

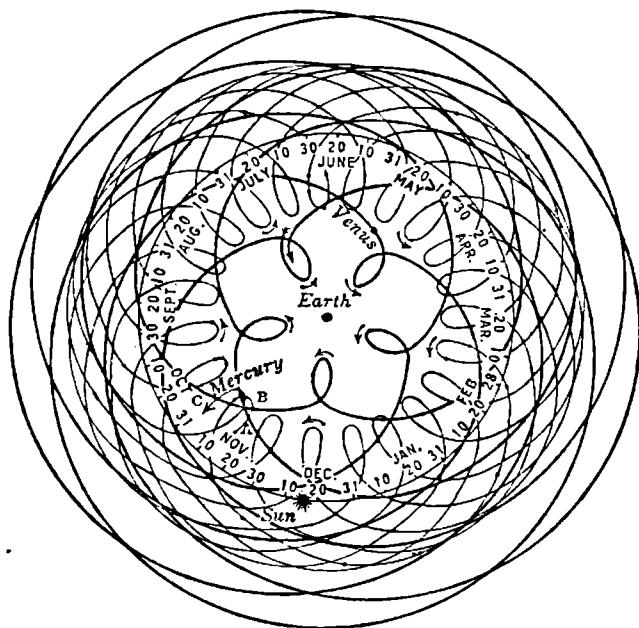
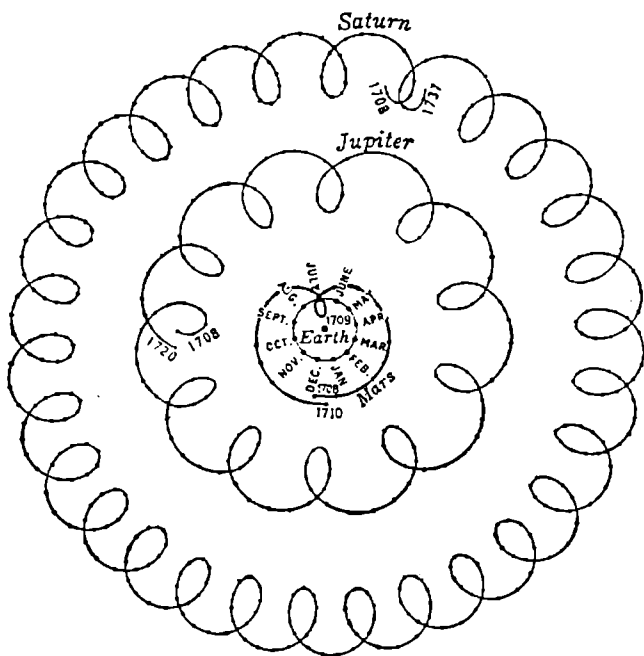
Az északi sarok megközelíti a sark-csillagot. (Lick Observatorium felvétele, 1907-ben, (V,31:116))

Magyar Szent Koronánk viselőjét a világ tengelyébe állítva a sarkcsillaghoz kapcsolja éppen úgy, mint ahogyn Tündér Ilona vára — földünk — is a sarkcsillagon függött képletesen, s annak anyagi vonatkozásában: avar váraink szerkezetében egyaránt. (V.25)

Gyönyörűek lehettek ősi társadalmunk lakóhelyei, ahol mindez szabad kifejezést nyerhetett. Nincs még egy olyan nép, mely mosósúlykolóin, kapatisztítóin a Világmindenség titkait faragta díszül.

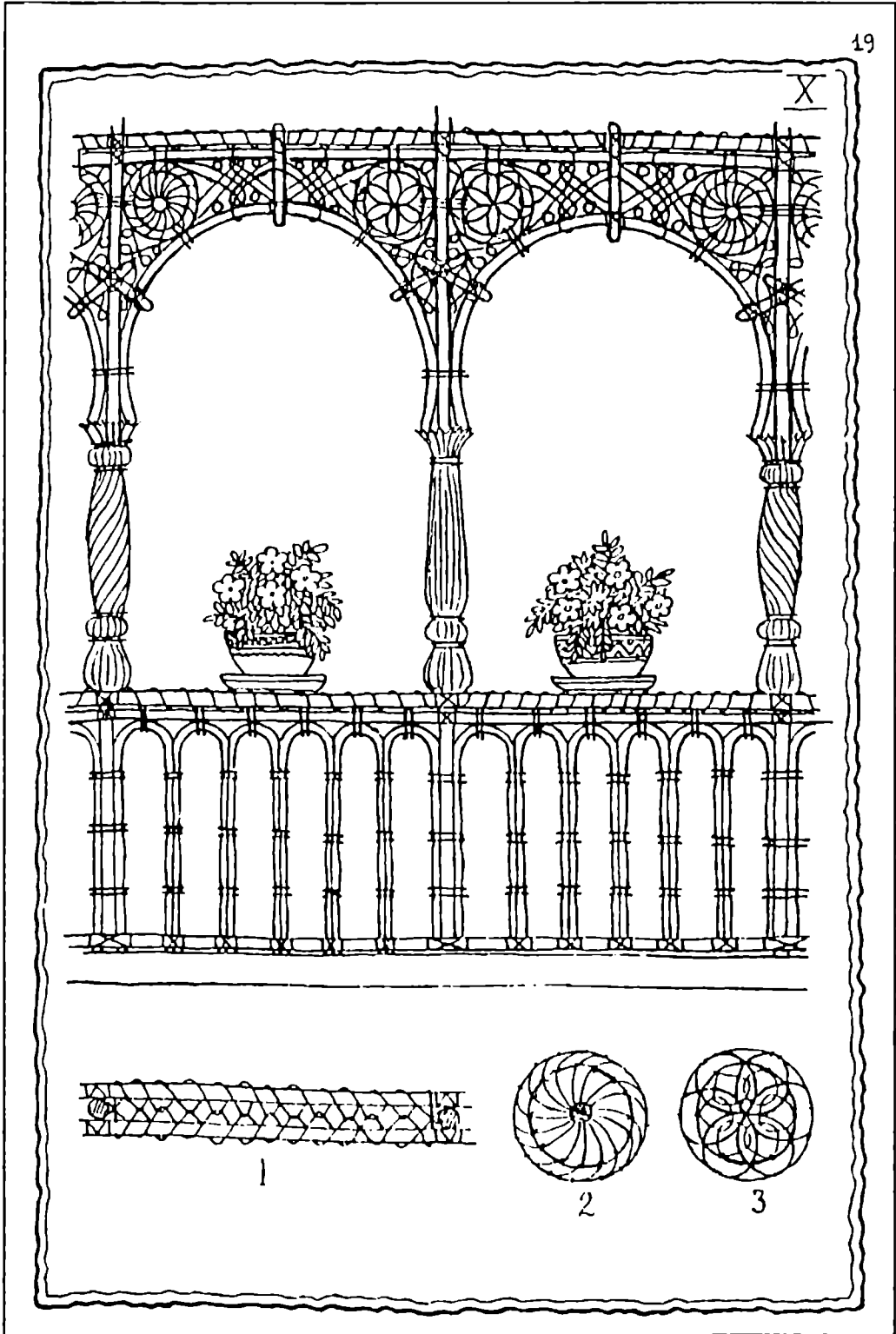
A Mars, Jupiter és Saturnus geocentrikus útjának rajza

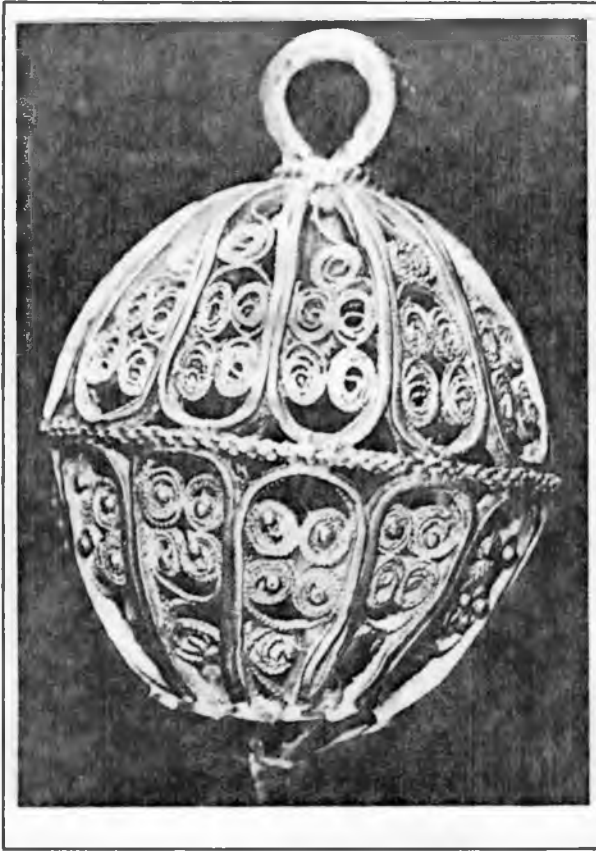
A Mercur és Venus geocentrikus útjának rajza

Az ősi magyar ház szerkezetébe beépített tudás
Magyar Adorján rajza. (V.25)

19

Őseink tudták, hogy a Napból érkező élet földi létünk alapja, tehát az Élet fogalma bennünk és a teremtett világban testesül meg. De tudták azt is, hogy a nap anyagi tulajdonságokkal rendelkező égitest, s így némely népmesénk a napot „Isten mentéjének legfényesebb pitykéje”-ként említik. E földi „pitykéink” viszont a legtisztább nap és életjelképeket hordozzák díszként.

Férfimellény ezüst gombja
Komárom megye.

Igy férfi viseleteink „pitykái” napjelképek: az emberben az ég és a föld találkozik ősi hitünk szerint.

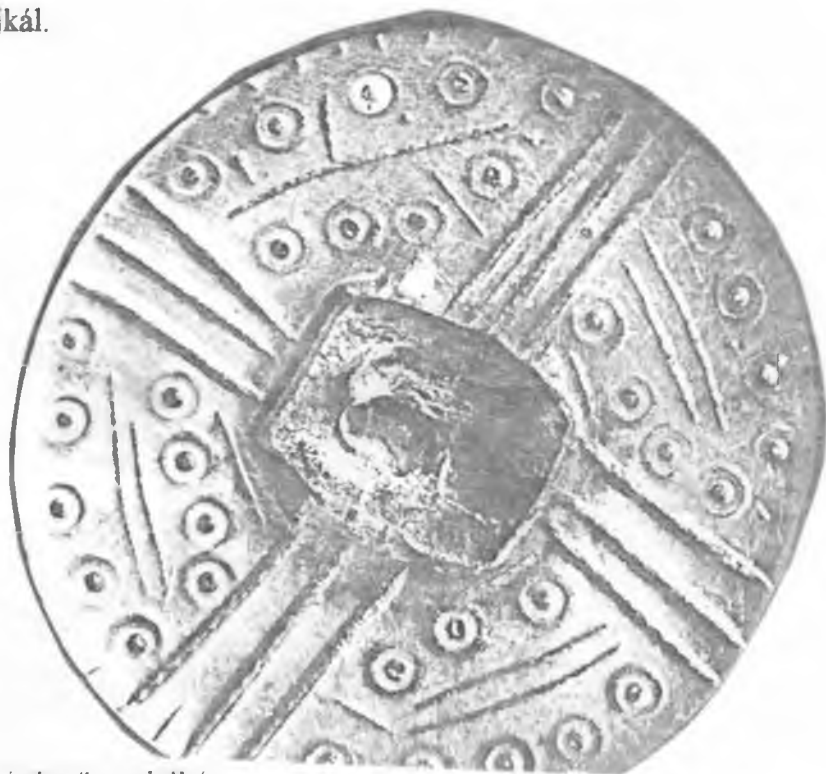
Férfiruháink pitykéi.

A nap és a bolygók „rozetta” alakú pályája. (V.30:309)

A világot fenntartó négy erő (V.30:474)

**A négy erő, s a belőle sarjadó
életfa világokat dajkál.**

**Mindenki számára érthető napjelkép,
s a fenti értelem egybevetése.**

Igen nagy figyelmet kell szentelni ősi jelképrendszerünkre, melyek igen fontos csillagászati értesülést tartalmazhatnak, s ezen keresztül bepillantást engednek abba a korba, s az évszámra, amikor ezen regék születtek, vagy megváltoztak.

Nyugaton új tudományág az archaeoastronomia, mely az 1980-as években kezdett elfogadottá válni. Addig az astronomia és ethnologia nem várhatott tudományos elismerésre, s történelmi események időrögzítésére. Mindez megváltozott, főleg Dennis Tedlock ethnologus fáradozásai nyomán. Ő volt az, aki először fordította angolra a mayák szent könyvét, a Popul Vuh-t. Ez segítette a tudósokat abban, hogy az addig megfejtett maya szövegeket nem csak mint egy-egy különálló értesülést kezeljék, de összefüggéseiben is; ez viszont egy addig remélni sem mert kincsesházba vezetett: a maya csillagászok évezredek megfigyeléseit, számításait tudták nyomon követni, s még hozzá éppen olyan hajszál-pontos eredményekkel, mint a legfejlettebb mai megfigyelések. Tudósok meglepetve látják, hogy mindazok az ábrák, festmények, melyeket eddig l'art pour l'art műnek tartottak, tulajdonképpen csillagászati megfigyelések és rendszerek, melyek értelme és tartalma a maya élet teljes egészét éppen úgy áthatotta, amint ez egy emberöltővel ezelőtt népünkénél is megfigyelhető volt. A Colgate University archaeoastronomusa ezen új tudományág nyújtotta fejlődéssel kapcsolatban a következőket mondja: „Úgy tűnik, hogy napjainkban rakjuk le a csillagászat anthropológiáját sokkal inkább, mint a csillagászat történelmét. Tárgya a csillagászat, politika, gazdaságtan és művészettörténelem igen összetett összefüggései.” A Texas University mayákkal foglalkozó évi tudományos gyűlésén a fenti tudományágak képviselőinek közös munkájával felvetítették a Popul Vuhban talált maya teremtéstörténetet a csillagos égre, s csodálkozva látták, hogy számos, eddig érthetetlen maya ábrázolás hirtelen új értelmet és jelentőséget nyert.

Az alanti kép az augusztus 12.-i csillagos eget ábrázolja, a maják teremtésének napját. A Tejút félkörívben átfogja az égboltozatot e napon, s a maják ezt az „Első Atya” — a „Kukorica Isten” — csónakjának nevezték, melyen áthajozza az eget, míg el nem ér újjászületése helyére. Az alanti maja vázafestmény e történetet meséli el. (Archeologia, 1993.júl-aug.sz.28-35.old.)

Az augusztus 13.-i égen megjelenő tejút a déli láthatár alá süllyed. A három „tűzhelykő”, s a teknősbéka teknője, melyből az „Első Atya” újból feltámad most a látóhatár alsó peremén jelenik meg. Az égitestek körforgásának történetét mondja el a mellette közölt vázafestmény.

Február 5.-ének hajnalán a maya Világfa ágai átfogják az eget, déltől északi irányban. Az égitestek keringési iránya erre merőleges.

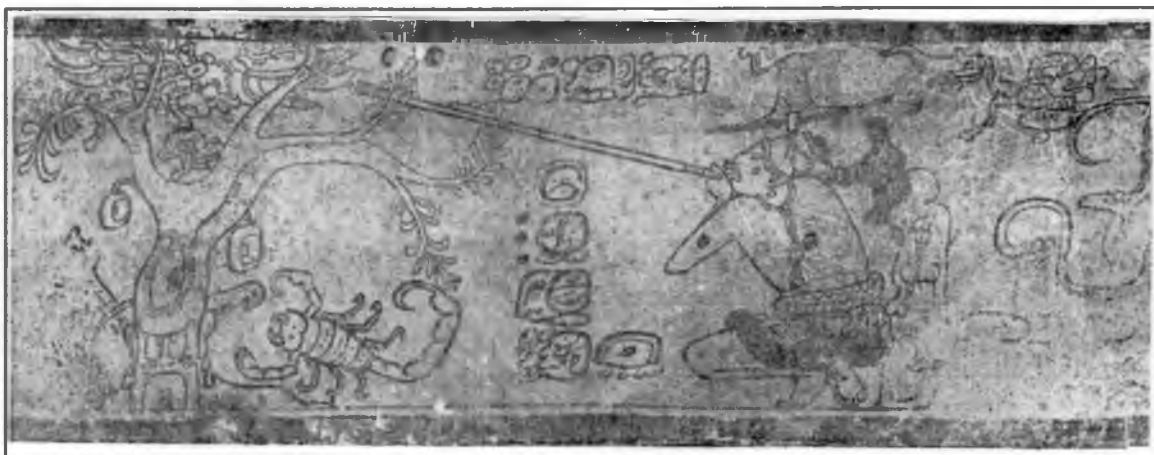
A maya teremtéstörténet szerint az „Első Atya” az eget február 5.-én teremtette, újjászületése után 542 nappal, s ugyan ekkor összekötötte az eget, földet és az alvilágot a fenti Világfával, melynek gyökerei mélyen a déli féltekébe nyúlnak. Ez a Világfa jelenik meg a Palenque-i uralkodónak, Pacalnak a koporsóján. A Világfa gyökereit krokodil állkapoccsal, eklipszisé kétfejű kígyóval jelképezik. E jelképek rögzítették a világegyetem körforgásának eseményeit, s éppen ezért segítenek ma is nagyszerűen az évszámok visszamenőleges megállapításában.

Az alatt közölt, s a Popul Vuh történetét elmondó maya vázafestményen a következő alakzatokat találjuk: (itt szószerint idézem a tanulmányban szereplő kép alatti magyarázatot. Archeology, 1993 júl/aug.) „A Popul Vuh szerint, a hős ikrek egyike (náluk a Venus) meglövi a Hét Macaw-madarat (itt a Göncöl értendő), melyek magasan, a nance-fa tetején ülnek. A klasszikus maya vázafestményeken szereplő skorpió jelenléte a Hét Macaw meglövése történetéhez kapcsolva eddig érthetetlen volt. Viszont a decemberi eget vizsgálva e kép tökéletesen érthető. Amikor a Venus, mint hajnalcsillag megjelenik, a Göncöl-szekér, illetve a Hét Macaw az ég legmagasabb pontját foglalja el, s ugyanekkor emelkedik a látóhatár alján a Skorpió csillagkép.” E fenti képet vessük össze a Pécs-i székesegyház ikonográfiájával is.

Itt külön fel szeretném hívni a figyelmet az alanti csillagfényképre, mely a Tejút egy részét ábrázolja. Könnyen érthető, hogy őseink miért nevezték a Csodaszarvas ága-bogának, ami egyúttal őseink Életfája is volt, melyen világok, ősködök, virágok teremttek. Őseinktől öröklött képzetek szerint mi magyrok ezt a következőképpen mondjuk: „CSODAFIA SZARVASNAK EZER ÁGA-BOGA, EZER ÁGABOGÁN EZER FÉNYLŐ GYERTYA...” A magyar Csodaszarvas jelkép — szépségén és a hozzá kapcsolódó tökéletes nyelvi egységen túl — annál inkább érthető, miután tudjuk, hogy a szarvas leggazdagabb előfordulási helye legősibb időktől kezdve a Kárpátmedence területe, s így őseink életének igen fontos részét képezték.

Ami még érdekesebb az, hogy a mayák is életfának nevezték bizonyos állásában: február 5.-e hajnalán, amikor észak-déli irányban az egész égboltot átszeli. Augusztus 13.-án viszont, amikor a Tejút egy része a déli látóhatár alá esik, csónaknak (canoe) mondják, mely az Égatyát a teremtés központjába szállítja, hogy arra alkalmas időben újra feltámadhasson., A maya teremtés-történet annál a pontnál kezdődik, amikor a Tejút északról nyugat felé nyúlik. Ez éjjelt követő hajnalon — magyarázza Schele, — a három 'Tűzhely-kő' megjelenik a láthatár alján, az Orion csillagképen belül, s az Orion öv három csillagát jelentik, melyeket Alnitak, Rigel és Saiph néven ismerünk. Az ezek által képzett háromszög közepén van az Orion nebula, mely újonnan született csillagok fényétől ragyog — ez a maya rege Tűzhely Tüze. Február 5.-én a Tűzhely-Kő ismét a zenithnél található, az alkonyati órákban. Ezen éjszakán a Tűzhely-Kövek nyugati irányban süllyedni kezdenek, előttük jár a Pleiades csillagkép, mely a Taurus csillagképben mint egy csomó csillag jelenik meg; ez a mayáknál egy maroknyi

Az előbbi életfa Maya vázafestmény szerint

kukoricát jelképez, melyeket el kell a földön ültetni. Éjfél tájban e szemek ki is sarjadnak, s az Életfa, — a Tejút — kel ki belőlük, s emelkedik az éjszakai égbe. Schele, aki Amerika egyik legelismertebb maya szakértője megállapítja, hogy a maya mythologia az emberi tudat legrégebb rétegeit őrizte meg számunkra. A csillagos égnél nemcsak megfigyelői, hanem a történések igen szorgalmas résztvevői is: a csillagos ég változásainak ismeretével és megértésével saját sorsukat is látták ezen változásokban. A Popul Vuh elméletét követő Quiché indiánok a Tejútát „Fehér Út”-nak hívják, ami szoros kapcsolatban áll magyar hitregénk „Fehérvíz” elnevezésével. A Fehér Útban látható fekete köz neve náluk Q'eka B'e, „Fekete Út”, vagy Ub'e Xib'al'b'a , az alvilágba vezető út. A rege elmeséli, hogy a hős ikrek egy útelágazáshoz érve, az alvilágba vezető utat választják, s eltűnnek. E történet a Venus vándorlásaival kapcsolatos, s újbóli megjelenése a Nyilas csillagképben lesz, de előtte át kell mennie a Skorpió csillagképen. A rege ezt az ikrek skorpiós sívatagon való átkelésével érzékelteti. Mindez késő decemberben történik, amikor a Nyilas csillagkép a keleti horizonton található hajnalban.”

Mind a Fehérköz név, mind pedig az ikrek vándorlása, majd diadalmas hazatérése népmeséink szerves része. Ők a Fába (Életfába) merítik kardjukat, s az előbb visszatérő iker abból tudja meg, hogy testvére veszélyben van, ha a fát vérezni látja. Utánna is indul, s visszamenti. A mayáknál az ikrek szerepét a Vénus tölti be, esti és hajnali jellegénél fogva, nálunk az ikrek a Nap két tulajdonságát személyesítik meg. Tekintettel arra, hogy mind a maya, mind a magyar hitrege az emberi tudat legősibb képeit elevenítik meg, e hitrege is a Tündérből fennmaradt tudást őrizte meg számunkra.

Azért foglalkoztam részletesebben a maya teremtéstörténet csillagászati feldolgozásával, hogy az itt követett módszertanba bepillantást engedjek, s talán honi csillagászaink és ethnografusaink figyelmét felkeltve ők is megértendő és feldolgozandó értéknek lássák magyar teremtéstörténetünket.

Hazai vonatkozásban elsőrendűen fontos Csodaszarvasregénk naptárszerepének felismerése. E munkát Szócs István Selyemsárhajó című könyvében már elkezdte, s csillagászaink további figyelmét igényeli. Szócs István munkáját Magyar Adorján útmutatása alapján összegezte. Itt ismét meg kell említenem azt, hogy Magyar Adorján, közel száz évvel ezelőtt már megalkotta a most „felfedezett” archeoastronomia alapjait, magyar vonatkozásban. Az általa lerakott szilárd alapra már könnyebb lesz az utánna következőknek építeni. Magyar Adorján máig kéziratot művéből, az Ősműveltségéből, most csak néhány parányt mutatok be.

Népmeséink Csillagszemű Juhásza, Kilenc nevű hőse, Árgyélus királyfia mind az Orion csillagképre vonatkoznak. „E Csillagszemű Juhász azonos a görög hitrege Argosával, aki utóbbi sok szeme közül egy rész mindig ébren és vigyáz. A tudós mythologusok Argost a csillagos Ég megszemélyesítőjének tartják, de tévesen, mert ő csak a kilenc igen fényes Csillagból álló Orion csillagképével azonos és aki a mi népmeséinkben még egy Kilenc nevű igen szép és nagyerejű mesehősként is szerepel...” mondja Magyar Adorján. (V.22:168-177)

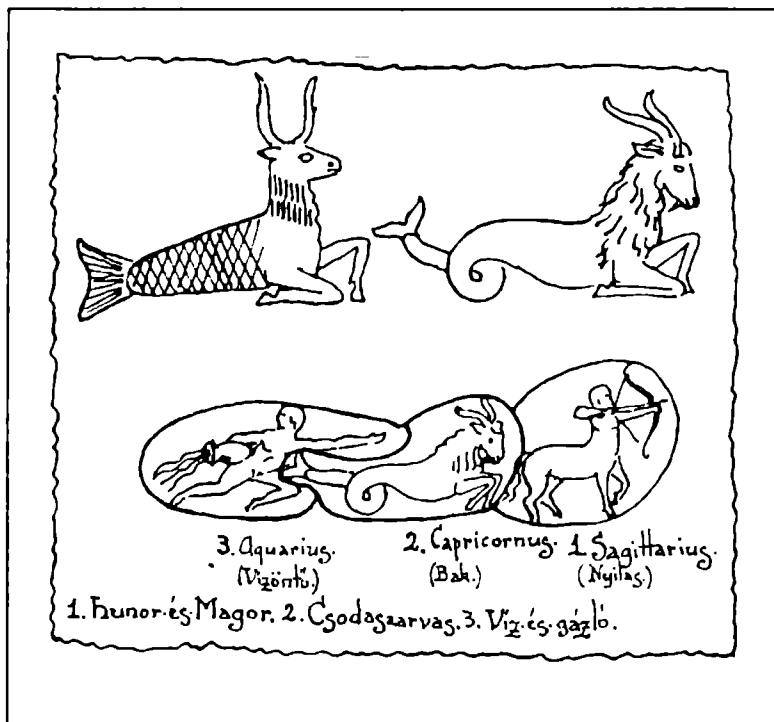
Népművészetünkben is megtalálható halfarkú Capricorn a Vízöntő csillagképbe való átmenetet jelenti. (V.22:1390).

A Hattyú Csillagkép örvényeivel kapcsolatban elmondja Magyar Adorján, hogy őseink ismerték a kialakuló világokat dajkáló ősködök egy központ körüli örvénymozgását, s ezeket egy szócsoporton belül fejezték ki: kezdet - geszt - kusza - kacskaringó - mind a csillagászatban, mind szótárunkban szerkezetileg összefüggő egészt képviselnek. (V.22:1728)

Ősregénkkal kapcsolatos néhány csillagkép magyarázatával kapcsolatban - többek között — a következőket mondja: „...Ősi Csodaszarvasregénknek azonban más-más népeknel fennmaradt különböző elváltozott, romlott alakjában, számtalan változatában is (például Herakles szarvasüzése, az ismert Hubertus monda, sőt a finneknél Lemminkainen szarvasüzése is) az, hogy az az Égen megy végbe, már mindenütt teljesen feledésbe merült. A római zodiákus csillagképeiben is megvan még a Vízitáj, s ebbe nyúlóan a Bak (amely tehát egykor Szarvas volt), e Bak mellett ott van még a Nyilas, azaz egy nyíllal lövő Kentaur alak, vagyis valamikor a szarvast lóháton űző vadász elhomályosult emlékezete, ott vannak az Iker is, azaz a Magyar és Hunor ikertestvérpár szintén elhomályosult emlékezete, valamint ott van a Szűz csillagképe is, vagyis azon tündérlányok emléke, akikhez a Csodaszarvas a testvérpárt vitte...Az állatkörben még ott lévő oroszlán, rák és skorpió is kétségtelenül e regébe tartozott,

hiszen tudjuk, hogy Heraklesz Napisten is a nemeai oroszlánt győzi le, holott a mi Magorunk és Hunorunk is a Nap ikertestvérekkénti megszemélyesítése. Ama „rák” és „skorpió” pedig szerintem nem is más, mint valamely tengeri rém és valamely sárkány, azaz a Sötétség, Alvilág, a sötét világűr tengere rémei, amelyeket Hunor és Magor, a rege legrégebb alakjában pedig csak az egy Magor, vagy Magyar Napisten győz le, aki szerető édesapaként neje Ilona — az élet anyja — és gyermekei: az emberek, a „magyarok” életéért harcol örökkön örökké a számtalan ezredéveken át mindig újra és újra ismétlődő küzdelemben...” (V.22:132-134)

„...Szerintem helyesebb, eredetibb szöveg az, amely a fősarjadozó sásról beszél és amely szerint a szarvas tehát vízben gázolva legelészik. Az Égi Folyóvíz: a Tejút, a „Tóállás” pedig a Vízöntő csillagképe, vagyis a Vízitáj. Mivel ősidőkben elődeink még szabad képzeletük szerint alkották a csillagképeket és hozták kapcsolatba valamely mondával, regével, vagy eseménnyel, ezért, habár láttuk, hogy a Göncölszekeret is nevezték volt Szarvasnak, így viszont előfordulhatott, hogy egészen más csillagképet képzeltek annak. És íme a szumíroknál a mai Capricornus csillagkép helyén még egy félig hal, félig szarvasalakú szörny áll, amely tehát alakilag a mai Capricornusszal egyezik ugyan, csakhogy utóbbi kecskefeje helyett szarvasfeje van. Hogypedig ez állatnak miért van halfarka, azt Sebestyén Gyula fejtette meg tökéletesen: azért, mert e csillagkép belenyúlik a Vízöntő, vagy Vízitáj csillagképbe, illetve, mert ez állat félig vízben van. Csakhogy kétségtelen, miszerint az ilyen felemás állat csak későbbi műveltségi kor költői képzelete terméke lehet. Az eredeti mondaalakot ebben is nálunk találjuk meg, mert a mi mondánk szerint rendes alakú szarvasról van még szó, de amely a vízben gázol...” „Ha pedig igaznak bizonyul Sebestyén Gyula azon állítása, hogy az állatkör csillagképei kialakulásában a praecessio is szerepet játszott, akkor ősműveltségünk korára és korszakaira nézve is elég biztos meghatározások fognak lehetségessé válni...” „Az előrehaladás (praecessio) oly lassan történik, hogy az egész körforgás körülbelül 26.000 éven át megy végbe. Mivel e nagy időegységből (az úgynevezett Plátói évből) a csillagképek egyikére körülbelül 2.000-2.200 esztendő esik (tropicus), a csillagképekben bizonyos kronológiai támpont van. Iensen a támpontot fölhasználva arra az eredményre jutott, hogy a babiloniak a Bika napéjegyenlőség alkalmával a Bika csillagképbe lépett. Ezzel egyidőben kellett továbbá megfigyelni azt is, hogy a Nap a nyári napforduló alkalmával az Oroszlán, a téli napforduló alkalmával pedig a Vízitáj és Capricornus csillagképbe jutott. Ezek szerint tehát a mi Csodaszarvasunk, amely őseinknél hiszen a tavaszi nászünneppel függött össze (vagyis a család, illetve nemzetalapítással) olyan időpontban kellett keletkezzen, amelyben a tavaszi Napéjegyenlőségkor a Nap a Capricornus, vagy Vízitáj Csillagképében állott...” (V.22:43-44)

Népi elindulásunk idejét az a csillagállás jelzi, amikor a Csodaszarvas a Tündérek Fordulója (a Hattyú csillagkép alfa és epszilon elágazása) és Tündérek tánca csillagképbe érkezik.

Ugyancsak figyelmet érdemel az a tény, hogy napunk mozgása a Cygnus csillagkép irányában történik 220 km.másodpercenkénti sebességgel. Ugyan ezen idő alatt a Hercules csillagkép egy csillaga felé is gravitál másodpercenként 20 km.-es sebességgel, s ez galaktikus forgásrendszerére merőleges irányú. (Encycl.Brit.Deluxe Library Edition, 1992. Vol.26:11). Mindezen csillagászati tények eredetregénk szerves részei, éppen úgy, mint ahogyan „az Aranyhajú” és „Fiacska” elnevezése is hűen kifejezi napunk sárga törpecsillag voltát.

Itt meg kell említenem még, hogy számos műveltségen belül hívják „tejút”-nak egünk fehér „útját”, s mindig azon magyarázattal, hogy fehér színe miatt kapta e nevet. Egyedül magyar mondáink említik, hogy az égi Tejfoló neveli, szoptatja a benne ringó világokat. Itt ismét tökéletes természetismereten alapuló névadásukat csodálhatjuk. Fentiekkel kapcsolatban azt is ki kell hangsúlyoznom, hogy ezek még csak nem is morzsái őseink tudásának. A morzsák, s azokon keresztül csillagismeretük egésze a jövő tudósaira vár.

Fontos évszámot rejtenek magukban a hazai oroszlánképek, s ezen túlmenően az oroszlán csillagkép medvére való változása. Ezt a legapróbb részletekre is kiterjedően tárgyalja Magyar Adorján a fent idézett műve kéziratának 2556. oldalán. Legújabb ásatási eredmények értelmében (V.12:676) az oroszlán Európa egyik legerősebb állata volt. Aranykorát a Kr.e. 100.000 és 10.000 között élte Alaskától, Yukon és Északamerikától Peruiig, Európától Ázsiáig és Szibériáig. Még a közeli történelmi időkben is élt Afrika legdélibb csücskétől kezdve Kisázsian és a Balkánon át Európáig. A Balkánon 2.000 évvel ezelőtt pusztították ki őket. Fentiek értelmében hazánkban is

éltek oroszlánok. Címerkutatóink azon feltevése tehát, hogy oroszlános címereink déli őshaza létét bizonyítják helytelen a fentiek szerint. Az állatok királya honos volt a Kárpátmedencében, s fontos jelkép szerepét töltötte be az esztergomi oroszlánoktól a knossosi palota trónterméig. Körös őstörzsünkénél haruszlán néven volt ismeretes, s napjelkép volt; közvetítésükkel hasonló értelemmel vonultak be a sumír hitvilágba is.

E jelkép egy gyönyörű példája a kurdisztáni Ziwiyeben talált aranykincs, ami Bartatua szittya uralkodó tulajdona volt.(V.41:229) Az életfa alatt látható, két szárnyas oroszlán feje ötvözdök egy oroszlánfejjé, melynek pontos mása az egy kupából ívó két szittya harcász ábrázolása is. Mindkét ábrázolás a másutt tárgyalt kettősséget: a napteremtő és romboló hatását fejezi ki. Egyiken a napjelképű oroszlánfejekkel, a másikon a Magyar-Hunor testvérpár egységével. Az oroszlánok feje körüli hún ékjelek ék és ég értelműek. Az oroszlánok háta viszont a fekete húnok „kigyós” mintája, ami közelmúltunk ostorain még hason olvasattal jelent meg. Az oroszlán két szeme feletti két mag magyar hovatarozásának tudatát hirdeti. Az életfa maga itt kabar vonalvezetésű, s magában foglalja a régebbi környezet fenyő jelképét, s az új szálláshely pálmáit is.

Lükő Gábor (V.47:28) kitér az eurázsiai népek csillagismeretére, s csak futólag említi, hogy hazánkban is vannak olyan hagyományok, melyek elmondják a Göncöl csillagkép születésének történetét. Ugyanekkor hivatkozik az 1962 évi Ethnografiára, ahol mindezeket bővebben fejtegeti.

Tárgyunk szempontjából ugyancsak értékes adatot tartalmazhat a pécsi székesegyház domborműve, melyet régészeink a „Huluppu fa kidöntése” címen emlegetnek, s eredetét sumír gyökerekhez akarják visszavezetni.(V.15:215). A történet a viládfa kivágásával kapcsolatos, melyen madarak is tanyáznak, s amikor érzik a veszélyt, felröppennek: ez a történet igen leegyszerűsített mondanivalója. A fa elrablása, kidöntése, feldolgozása, őrzése, tulajdonáért való küzdelmek mind megtalálhatók az ókori irodalomban. Egy igen korai görög rege elmondja, hogy a szent fát az Iszter partjairól lopta el gyökerestől Herakles, ezzel a rege eredetének helyéül egyértelműen az Iszter, illetve a Duna partját jelöli meg. Ennek ellenére a cikk írója, Makkai János, noha felismeri, hogy e rege eredete nem feltétlenül sumír gyökerű, — mégsem említi meg hazánkat, hiszen eddigi történetírásunk bennünket ez idő tájban még valahol az ázsiai pusztákba helyez, s így őshagyományunk semmi képpen nem hozható kapcsolatba a fenti történet eredetével, ezernyi nyilvánvaló bizonyíték ellenére sem. Igen sajnálatos módon nem ismerte ősi eredetregénket sem, mert ha ismerte volna, fel kellett volna abban fedeznie az Iszter-parti Tündérországot. Jelen tárgyunk szempontjából érdekes viszont összehasonlítani a korábban említett maya teremtéstörténettel, ahol a Hét Macaw madár a Göncöl csillagképet jelképezte. A pécsi dombormű mondanivalóját is érdemes volna felvetíteni a hazánk felett ragyogó csillagos égre, hogy igaz értelmét megtudjuk.

